הארץ

VOL. 68/20267 JANUARY 3 1986 יום ו' כ"ב בטבת תשמ"ו, 3 בינואר

מוצרי מסקו-הפתרונות לכל בעיות האחסון

מסקו

טכנולוגיות בע"מ

04-705967 03-442184

ישראל הבהירה לארה"ב דאגתה מירי הקטיושות

פרס ורבין קיימו התייעצויות • המשך הירי עלול יהיה לחייב לתקוף את הטילים הסוריים

צה"ל נוקט בעירנות בצפון ובדרום לבנון • ברי: נגביר הפעילות • אלוף פיקוד הצפון: אם הירי לגליל לא ייפסק — לא רק בקריית שמונה לא ישנו

מאת עקיבא אלדר, ראובן פדהצור, מכתב הדרוזים ועודד

(המשך בעמוד 2 טור 3)

צה"ל הגיב בירי; "צד"ל לא מסוגל לתת תשובה נאותה"

מקור ירי 5 הקטיושות — מחוץ לרצועת הביטחון

צד"ל הרס בהפגזותיו 8 בתים בתיבנין • תושבי צידון ירדו למקלטים

מאת ראובן פדהצור ומכתב הדרוזים סופרי "הארץ"

"לקטיושות לא מתרגלים גם אם הן מגיעות במנות קטנות"

אומר ראש עיריית קריית שמונה המבקש לפגוש בפרס ★ פקיד בכיר בעיריית נהריה: "כשיקרה אסון יבואו כולם" ★ אתמול עם בוקר הוחל בתיקון נזקי הקטיושה שנפלה בקריית שמונה

(פוטו "עזרא")

"לאיש לא אכפת"

אש"ף פועל לחדש יחסיו עם סוריה

"שוקל עתה הצעה סורית להתקרבות"

התיאום עם עיראק

סוריה בכוננות לקדם "תוקפנות ישראלית"

אסד הזהיר גם את המלך חוסיין מפני כוונות לפעולת תגמול על הפיגועים ברומא ווינה

מאת סופר "הארץ" לענייני ערביים

לוב: נפגע באמריקאים אם יתבצע תגמול נגדנו

"אל־רעי אל עאם": תנועות צבא של ארה"ב במזה"ת מלמדות על הערכות לפעולה קרובה

מאת צבי בראל, שליח "הארץ" בארה"ב

מצרים דוחה

ערפאת: רייגן הוא "תוכי"

ראש אש"ף: אין להשוות בינו לבין קרטר

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: אביגדור בן־גל (ינוש), אלוף פיקוד הצפון במלחמת לבנון

על: ההיסטוריה הרזה בגבול הצפון?

(עמ' 2)

★

השופט בייסקי: מצב חסידי אומות עולם חמור מזה שהוצג ב"כולבוטק"

מצ"ע חקיקה למתן סיוע כספי

(עמ' 3)

★

כ־1000 עובדים יפוטרו בקרוב מ־14 משחטות עוף תעשייתיות

מנכ"ל טנא: התפוקה ירדה בשלושת החודשים האחרונים ב־50%

(עמ' 4)

★

רייגן הוא הנשיא הבזבזן ביותר מאז 1960

כך נכתב בכתבה שהתפרסמה ב"ניו־יורק טיימס"

(עמ' 5)

★

הקטע המרכזי של הכביש לאורך הגבול עם מצרים נפתח לציבור

עם הפתיחה תתאפשר נסיעה רצופה ממסוף הגבול בניצנה ועד אילת

(עמ' 12)

★

בר לב: יש לחוקק חוקים לקיצור מאסר אסירים עם סיכוי לשיקום

"יסיד לחץ נוראי בבתי כלא"

(עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). מעונן חלקית עד מעונן עם גשם מקומי. תחזית לשבת: מעונן חלקית. ירושלים 7—13, הגולן 6—11, נהריה 10—17, צפת 6—10, חיפה 13—17, טבריה 9—15, נצרת 7—13, עפולה 5—14, שומרון 8—14, תל־אביב 10—17, לוד 9—18, ירחו 10—19, עזה 10—17, באר־שבע 8—18, אילת 12—21.

שערי הדולר

	שערי הדולר	השער בשקלים
יציג	1.50	— —
נוסעים	1.79	— —
שחור	1.60	— —

בגליון זה 20 עמודים בצרוף 44 עמודי מוסף

גופה נתגלתה בלוד במונית

של ארם חבוש כיפה

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ"

ארה"ב: בניית צוללת בחו"ל — לא מהסיוע

כוונה להשתמש בכספי הסיוע לבניית צוללת

מאת ראובן פדהצור, סופרו הצבאי של "הארץ"

עובדי המדינה יוכלו לקבל שכרם בבנקים

להק בסניפי הבנקים עם חידוש העבודה

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מחסור בקפה עקב שמועות על התייקרותו

מאת לאה מורית, סופרת "הארץ"

רבין: חלף תור הזהב עם מצרים

ללא קידום השלום יהיה קשה להגיע לשלום נוסף עם עוד שכנה

"חייבים לחשוב מה יהיה אם חוסיין לא יבוא למו"מ לבסוף" • תובע לשלב נציגי הגדה בשיחות

מאת אילן שחורי

ערעור לוי על פסילת טופסי הרשמה לוועידת חרות נתקבל רק חלקית; סיפוק במחנה שמיר

בית־דין אישר הרשמתם של 3,500 טופסי הרשמה אך פסל 8,500 נוכח הזיופים הרבים

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ" למפלגות

החלטה עקרונית

בכל יום בחודש דצמבר נרכשו בממוצע: 167 מכוניות, 141 מכונות כביסה ו־123 וידאו

גידול רב נרשם ביבוא ★ הכנסות המדינה גדלו ריאלית ב־12 אחוז לעומת נובמבר

מאת שלמה מעוז, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חיים שיף מתכוון למכור חלק מנכסיו

חובותיו רק לבנקים — כ־30 מיליון דולר • הסתיים בירור תביעת אשתו לחלוקת הרכוש

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

עורך את העמוד: בועז שפירא

مكان من الاهل

שיחת היום / עקיבא אלדר

עם: אביגדור בן־גל (ינוש), אלוף פיקוד הצפון במלחמת לבנון
על: ההיסטוריה חוזרת בגבול הצפון

אני שקט יותר כשרבין שר הביטחון

זה לא נעים, אבל כיוון שהגבול הצפוני שלנו גובל בלבנון, נגזר עלינו לחיות עם המצב הלא נעים הזה. אני מציע לאנשי הצפון לא להיכנס לפאניקה ולא להפעיל לחץ מיותר על הממשלה. הם צריכים לשמור על הפרופורציה גם אם יהיו הרוגים. צריך להיות מוכנים לפגיעה בנפש. וכואב לי הר־

הקטיושות בגליל מזכירות לך משהו?

זה נהלום מוכיר נשכחות. אבל צפוי. שום דבר לא מפתיע אותי: הכוחות התוקפניים, מאבקי הסיעות בלבנון וגם הטילים ואפילו הפלת המטוסים הסוריים. אין חדש תחת שמש לבנון.

גם התגובה שלנו צפויה לחזור על עצמה הלילה?

יש להניח שלא, משום שאין סיבה לכך. איני צופה למשהו שיחרוג מפעולות תגמול יבשתיות, ימיות או אוויריות נגד היורים והבסיסים. לכל אחד מהם יש תיק מסודר.

אתה נשמע באמת די רגוע. מותר להניח שזה בגלל שהיום אריק שרון יושב במשרד התעשיה?

כיוון ששר הביטחון הוא יצחק רבין, אני יותר שקט לגבי אופן התגובה, שיקול הדעת, יכולת החשיבה והניתוח ותקיפות דרך פעולה.

ניתן היה למנוע המצב שנוצר בלבנון?

מים שקרית שמונה נמשה בחל־קה ובניתי את אי־יכולתה של האוכלוסיה לעמוד בלחצים.

ידוע לך אם אכן נעשה משהו לשיפור אמצעי המיגון שלהם?

ידוע לי שאם יהיו ימים או שעות קשות בקטלים, הם יכולים להיות יותר רגועים מבפני שהיו בעבר. אני מייעץ לתושבי הגליל להתחזק את המקלטים ולא להיזכר בהם ברגע האחרון.

אתה חושב שאפשר להמשיך לחיות עם הטילים הסוריים בלבנון?

לא נוכל לחיות בספיק טוב מבחינת איסוף מודיעין על לבנון וסוריה לאורך זמן בנוכחות הטילים. המטרה וההשפעה הסורית בלבנון קשורה לכך שהם אינם רוצים שנסתכל על סוריה ועל מהנות המחבלים בלבנון. הסורים רוצים לפתוק את הישג היחיד של מלחמת של"ג — חופש הפעולה והתמרון האווירי שלנו. הם קפצו על ההזדמנות של הפלת המטוסים.

התיאטרון העירוני של פרנקפורט חידש המאבק להצגת מחזהו של פאסבינדר

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

פרנקפורט (מיוחד ל"הארץ"). התיאטרון העירוני של פרנקפורט פתח במאבק ציבורי מחודש, למען העלאת המחזה האנטישמי של ריינר־ורנר פאסבינדר "האשפה, העיר והמוות". המחזה הורד בכוח מן הבמה בידי הקהילה היהודית בפרנקפורט, שראתה בו המשך למסורת האנטישמית בגרמניה של שנות השלושים.

בירחון האחרון של התיאטרון העירוני, מקדישים 24 עמודי צילומים למחזה של פאסבינדר, שהדמות המרכזית בו היא ספסר קרקעות יהודי. הרוצח נערה גרמניה, מבלי להיענש. לספסר אין שם פרטי או שם משפחה, והוא מכונה רק בתואר "היהודי".

עמוד השער של התוכנית מוקדש גם הוא למחזה של פאסבינדר, המוצג כהישג התיאטרלי החשוב ביותר של התיאטרון העירוני של הפרנקפורט בשנים האחרונות. בעלם הבכיטה לתיאטרון מוצגות, עלפיי הוראות המנהל גונטר רוהלא, תמונות גדולות מן ההצגה "האשפה, העיר והמוות". בתוכניה של התיאטרון לעונה הקרובה נאמר, כי המחזה האנטישמי של פאסבינדר אינו מוצג "לפי שעה".

כל הסימנים מעידים, כי רוהלא מחפש הזדמנות נוחה להעלות את המחזה שוב על הבמה. עלפיי דיווחים בעיתונות הגרמנית, הוא שוקל, בין השאר, אפשרות של הצגות לקהל סגור, עלפיי הזמנות מיוחדות.

בינתיים הודיעה הוצאת הספרים, שפירסמה את מחזהו של פאסבינדר, כי היא רואה בהצגה הסגורה לפני קהל עיתונאים ומבקרים "הצגת בכורה" של המחזה. קביעה זאת איפשרה להוצאה לאשר את הצגת המחזה בערים אחרות בגרמניה (מאטינג קבע בצוואה בעל פה, כי הופעת הבכורה של מחזהו האנטישמי חייבת להיות בפרנקפורט).

יקירי תקווה
לקראת השנה החדשה
ספקו אהבתכם
והרה זכיתם שירה ורשד
וקירו את נפשכם שהיא זת היגנה
שיש בה סובלנות והכרה
והתאים כבוד לאחרים

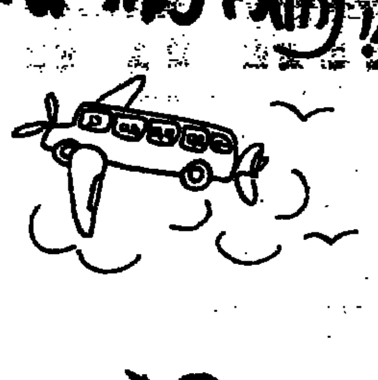

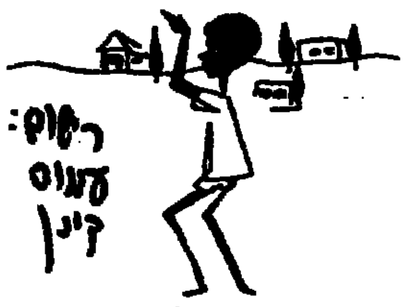

רישום
עמוס
קינן

עידית ודוני קליינפלד
מזל טוב
להולדת הבת
הארץ

המעלות של
אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסי		הטמפרטורות אתמול	
קהיר	12	18	מעונן	10	23
אתונה	7	18	גשם	12	15
בוקרשט	1	5	מעונן	—	—
רומא	5	8	גשם	7	13
ז'נבה	4	7	גשם	-3	1
ציריך	3	6	גשם	—	—
פרנקפורט	1	3	גשם	-3	3
וינה	1	4	מעונן	-7	-4
פאריס	5	8	גשם	0	8
אמסטרדם	5	7	גשם	—	—
בריסל	5	7	גשם	3	8
מדריד	5	10	גשם	5	12
לונדון	4	6	גשם	2	8
קופנהגן	-2	0	שלג	-1	0
שטוקהולם	-4	-1	שלג	-12	-6
ליסבון	12	15	גשם	12	17
ניו־יורק	1	4	ברד	1	5

בנתיבי העולם
EL AL אל על

יוון: נשחרר את 8 הפלשתינים שנעצרו ביום ב'

אתונה, (עי' ע"צ). ממשלת יוון דחתה אתמול ידיעות שפורסמו בעיתונים, כי 8 פלשתינים שנעצרו ביום שני הוקמרים להשתתפות, חשודים בהשתייכות לארגון מחבלים שתיכנן פיגוע ביוון.

דובר עיתונאי יוון כתבו כי השמונה שנעצרו בבתי מלון באתונה, הכרים ב"הצבא השאי לשחרור פלסטין". שתיכנן פיגוע גדול באתונה, נגד דיפלומטים מצרים, ישראלים או אמריקאים; או בנמל התעופה.

דובר הממשלה אמר היום לעיתונאים, כי השמונה נעצרו במסגרת "ביקורת שגרתית על אורחים ביוון". הוא הוסיף כי הם היו במעבר דרך יוון, בדרכם ליעדים אחרים, והם ישוחררו.

בקבוק תבערה נזרק אמש אל אוטובוס בי"ם

(ע). בקבוק תבערה הושלך אתמול סמוך לשעה 6.30 בערב אל אוטובוס, שהמתין בתחנה הסופית של קו 25 בשכונת נווה יעקב בירושלים. הבקבוק בק התלקח. איש לא נפגע וגם לא נגרם נזק.

בוטל משפטו של חייל מילואים שאירגן עצומה

מאת ראובן פדהצור

משפטו של חייל המילואים אשר אירגן את עצומת חיילי המילואים לצה"ב קבילות הזיילים בוטל אתמול. סמל (מיל.) ד"ר מיכה רואל שהיה אמור להישפט היום על עבירות משמעת בשל אירגון העצומה, פנה אתמול לפרקליט הצבאי של פיקוד מרכז וביקש לבטל את משפטו בטענה כי מפקדיו ידעו, ואף תמכו בארגון העצומה של חיילי המילואים. הפרקליט הצבאי לא קיבל את טענתו של רואל אך בעקבות הדרשות בדק את פרטי המקרה ומצא כי חלפו יותר מ־90 ימים מאז שוחרר סמל רואל ממילואים. על פי החוק הצבאי אין אפשרות לשפוט חייל מילואים על עבירות משמעת אם חלפו יותר מ־90 יום מאז שוחרר משירות מילואים. לפיכך בוטל משפטו של רואל.

לפני הפרקליט הצבאי עדיין עומדת האפשרות להעמיד את סמל רואל לדין לפני בית דין צבאי. הפרקליט הצבאי מסר כי החלטה בנושא זה יקבל רק לאחר שיעיין בתיק של רואל.

סטודנט מכנא המרותק לכפרו כבר שנתיים נעצר במחסום בדרכו לחיפה

מאת עמאללה מנצור

עומר סעיד, הסטודנט מכביר השוכב בכפר כנא המרותק לכפרו כבר למעלה משנתיים, עלפיי צו אלוף פיקוד הצפון, נעצר שלשום בידי מחסום של המשטרה בכביש עמק ביתנטופה. סעיד, מפעילי התנועה הלאומית המתקדמת, חייב להישאר בכפרו בשעות היום ובבית בערב, פרט לזמן שבו הוא מתייצב במשטרת נצרת. לפני שנה עתר לבג"ץ נגד מעצרו, ובבית המשפט הושגה פשרה, על־פיה התאפשר לו לבקר פעם בשבוע במעבדות הטכניון, להמשיך לימודיו. לפני כמה חודשים נמסר לסטודנט, כי הוא לא יוכל להמשיך בנסיעותיו לחיפה, והוא עתר לבג"ץ מחדש, אבל הפעם עתירתו נדחתה.

שלשום הוא נעצר, כאשר נמצא ברכב שהסיעו לכיוון חיפה. נגד עומר צו מעצר על תנאי לשלושה חדשים, שלא יפר את תנאי צו הריתוק.

אסיר בחופשה נרצח בחיפה

מאת סופר "הארץ" בחיפה

אסיר בחופשה מזופה, סמיח אבו־לזה (33), נרצח אמש בדקירת סכין במהלך קטטה שפרצה במזנון בעיר התחתית בחיפה. הרקע למעשה הוא פלילי.

הדולר ירד

לונדון (ע"י וע"צ). שער הדולר נחלש עם תחילת השנה החדשה והדעה הרווחת כאן היא שיש לצפות לירידה נוספת של שער המטבע האמריקאי, נוכח סימנים מדאיגים בכלכלת ארה"ב.

שער הדולר נחלש אתמול במיוחד לעומת היין היפאני. המטבע האמריקאי נסחר לפי שער של כ־199 יינים, השער הנמוך ביותר מזה חמש שנים באסיה.

בחוגג קונג אמרו אנשי עסקים כי הדולר נחלש בין השאר בגלל הידיעות שהתפרסמו באמצע השבוע ולפיהן גדל הגרעון במאזן המסחרי של ארה"ב מ־11.45 מיליארד דולר באוקטובר ל־13.68 מיליארד דולר בנובמבר.

מורדי סודאן: כבשנו עיר בדרום המדינה

קהיר (ע"י). צבא השחרור של העם הסודאני הודיע אתמול כי לוחמי גרילה שלו השתלטו על העיר יירול שבדרום סודאן. בהודעה של שר צבא זה, הנלחם נגד כוחות צבא סודאן נאמר כי לוחמי הגרילה מתקרבים בצפונה מערבה לעבר העיר רומבק.

לפי דיווחים שהגיעו מהאיזור נכבשה העיר יירול ב־27 בדצמבר לאחר שתי התקפות של כוחות המורדים. יירול שוכנת במרחק כ־240 קילומטר מצפון־מערב לעיר הראשית בדרום, ג'ובה.

צו נגד עיצומים בבתי המשפט

(ע). בית הדין הארצי לעבודה הורה אמש לעובדי בתי המשפט להימנע מכל עיצומים ומכל הפרעה ארגונית ולחזור מיד לעבודה תקינה.

בפתח הדיון המשפטי, הבה"ד בא כח ההסתדרות ע"י בני כהן, שההסתדרות הכללית ההסתדרות עובדי המדינה לא אישרו כל עיצומים או אמצעים ארגוניים אחרים לעובדי בתי המשפט.

השופט קבע את המשך הדיון בעניין ל־14 בינואר.

צה"ל שיחרר 20 עצירים לרגל השנה החדשה

מאת מנחם הורוביץ

חיילי צבא דרום לבנון שוחרו אתמול מבית המעצר שהוקמו בסמוך לעיירה אל־חיאם 20 עצירים אשר נעצרו בחודשים האחרונים בחשדים לפעילות נגד חיילי צה"ל. מפקד צבא דרום לבנון הגנרל אנטואן לחד הוא שהחליט לשחרר את ה־20 כמחווה של רצון טוב לרגל השנה האזרחית.

מאז נסוג צה"ל מדרום לבנון הוקם באזור הביטחון בית מעצר אשר מפעילים אותו חיילי צבא דרום לבנון. במקום זה עצורים על פי מקורות לבנוניים יותר משמונה עצירים. מפקדת צה"ל מונעת ביקור של הצלב האדום הבינלאומי במקום זה.

נשיא סוריה חאפז אסאד קיבל אתמול בבסיסו האווירי מזה ליד דמשק את נשיא לבנון, אמין ג'מייל (תצלום איי־פי)

על רקע מתיחות במחנה הנוצרי בלבנון לאחר שתי ההתנקשויות

ג'מייל דן עם אסאד בהסכם דמשק

דמשק, (ע"צ, ע"ר). נשיא לבנון אמין ג'מייל בא אתמול לדמשק, לשוחח עם נשיא סוריה, חאפז אל אסאד, על הסכם השלום בין 3 המיליציות העיקריות של לבנון.

בנמל התעופה של דמשק קידם את פניו נשיא סוריה, עם סגנו עבדל חאלים חאדם וכמה שרים.

הפמלייה הרשמית יצאה מיד לארמון הנשיאות, ושם קיימו שני הנשיאים פגישה ראשונה בארבע עיניים.

זו הפיסגה הלבנונית־סורית העשירית מאז נבחר ג'מייל לתפקידו בספטמבר 1982.

פגישה זו, על רקע מתיחות רבה במחנה הנוצרי אחרי שתי ההתנקשויות ערב יום השנה החדשה. לובשת השיבות בלתי רגילה, שכן סוריה מתכוונת לדרוש מהנשיא ג'מייל לסמוך את ידיו על הסכם דמשק, שעליו חתמו בשבת שעברה המיליציות של הנוצרים, הדרוזים והשיעים.

העיתון הסורי הממשלתי "תשרין" פרסם אתמול, שעות ספורות לפני בוא נשיא לבנון, אזהרה ברורה: "סוריה לא תשב בחיבוק ידיים נוכח ניסיון כלשהו לסכל את יישום ההסכם".

על פי ההסכם יצומצמו, בין היתר, סמכויות־היתר של נשיא לבנון ויונהגו רפורמות פוליטיות שיפגעו בנוצרים.

יצוין כי הנשיא ג'מייל לא השתתף במו"מ שהביא להסכם.

חשד בווינה כי שגרירות לוב מסייעת למחבלים באוסטריה

משטרת אוסטריה עושה מצוד אחר אדם שנתן הוראות לתוקפי נמל התעופה ★ אחת מפצועות ההתקפה תובעת פיצוי משלטונות אוסטריה על "רשלנות ביטחונית"

וינה (ע"צ וע"ר). באחרונה גברו החשדות בעניין התפקיד שממלאת שגרירות לוב בווינה בפעילות הטרוריסטים באוסטריה. זאת בעקבות ההתקפה של חוליית מחבלים על שדה התעופה בווינה ב־27 בדצמבר, 1985.

כתב העיתון הווינאי "קורייר" מציין כי שליחי קבוצת אבו ניזאל קיבלו מקלט בשגרירות הלובית בעבר. עיתון זה טוען כי סוכני המודיעין הצרפתי, שקיימו פעמיים מאז 1984 מגעים עם נציגי קבוצת אבו ניזאל בווינה, יכלו לקבוע כי נציגי קבוצה זו התגוררו בשגרירות הלובית.

גורמים מקומיים

משטרת וינה חוששת כי שלושת הטרוריסטים, שביצעו את ההתקפה בשדה התעופה, נהנו מסיועם של גורמים מקומיים, שסיפקו להם רימוני היד והמקלעים מסוג קלשניקוב, שבהם השתמשו בשדה התעופה.

בחודש אוקטובר 1984 עצרה המשטרה מכונית עמוסה בנשק, הבוס, האוסטרי, העיד במהלך החקירה כי עמד לספק נשק זה לשגרירות לוב בוינה. השגרירות מצידה מכחישה את ההאשמות שהועלו נגדה וטוענת, כי מדובר ב"מידע כוזב־השמצות־בהשראת גורמים מסויימים".

עיתוני אוסטריה זועמים על עובדות אלו ושואלים: מדוע אנו משלימים עם העובדה שלוב, הנותנת מקלט לאבו ניזאל, תחזיק באוסטריה שגרירות, כתב לאחרונה העיתון בעל התפוצה "נויה קרונן ציטונג", שדרש לגרש ללא דיחוי את נציגות הרי'פ לומטים האלה.

"פעולות גבורה"

ממשלת אוסטריה הגיבה במחאה רות על דברי הפרשנות שפירסמה סוכנות הידיעות הלובית הרשמית שהגדירה את ההתקפה הטרוריסטית כ"פעולות גבורה".

יצויין כי השגרירות הלובית הסתייגה מפרשנות סוכנות הידיעות שלה.

אדם רביעי

שלושת הטרוריסטים שתקפו את שדה התעופה הבינלאומי של וינה, קיבלו הוראות אחרונות מאדם רביעי, עימו פגשו ארוחת בוקר במלון הילטון, זאת גילה אתמול דובר משרד הפנים האוסטרי.

מקורות במשרד הפנים האוסטרי ציינו כי הטרוריסטים שפעלו בווינה, היו מצויידים במוחזות עמוסות בשלושה רובים אוטומטיים מסוג קלשניקוב, שני רימוני עשן ו־7 רימוני יד.

דובר המשטרה ציין, כי המשטרה עורכת מצוד אחר האדם הרביעי, עימו יצרו קשר הטרוריסטים סמוך להתקפה.

שני הטרוריסטים שנתפשו טענו כי לא הכירו את האיש הרביעי לפני שהגיעו לווינה. הם העידו, כי לדעתם גם הוא היה חבר בקבוצת אבו ניזאל.

אשה אוסטרית מפצועי ההתקפה הטרוריסטית הגישה אתמול תביעה לפיצויים מממשלת אוסטריה, בנימוק כי שירותי הביטחון "כשלו לחלוטין".

פרקליטה של וולפגנג בודקארט ורעייתו יאנה, שנפצעה בהתקפה הסביר כי מנהל שירותי הביטחון הודה בראיון בטלוויזיה האוסטרית, כי שוטר שעמד 4 מטרים מהטרוריסטים בעת הפיגוע, לא הצליח לפגוע בהם או למנוע בעדם מלהיכנס לאולם הנוסעים היוצאים.

רשלנות של עובד מדינה

הפרקליט אמר כי מדובר ב"רשלנות חמורה של עובד מדינה אוסטרי", והוסיף כי מתנוד שהבשרתם של אנשי המשטרה "אינה מספקת".

בני הזוג דורשים, כי שלטונות אוסטריה יממנו את הוצאותיה של העסקת מטפלת בבית המשפחה. במשך שנה אחת לפחות, מכיוון שגברת בודקארט אינה מסוגלת לטפל במשק הבית ובבתם, בת 11.

מנהל שירותי הביטחון, הנרט וזינגר, הגדיר את ההאשמות נגד המשטרה כ"גרוטסקיות". בראיון לטלוויזיה הסביר, כי השוטר עמד 4 מטרים מהמדרגות שבהן עלו הטרוריסטים, ולא 4 מטרים משלושת הטרוריסטים עצמם.

מסמכים רשמיים בני 30 שנה שנחשפו כעת בלונדון:

המטכ"ל הבריטי תיכנן להפציץ את ישראל ב־'55 אם תפלוש לירדן

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). המטכ"ל הבריטי, בהוראת ראש הממשלה וינסטון צ'רצ'יל, תיכנן לפני 30 שנה להפציץ את ירושלים, את תל אביב ואת חיפה ולשגר את הנחתים המלכותיים לישראל, אם זו תפלוש לירדן, שעמה היו הבריטים קשורים בהסכם הגנה. זאת מתברר ממסמכים בני 30 שנה אשר נחשפו בלונדון בתוקף החוק לפקיעת סודות מדינה.

משרד ההגנה הבריטי הביא בחשבון, כי "אובדן חיי אדם ופגיעה ברכוש יהיו בלתי נמנעים", הוא הורה למפקדותיו במזה"ת להישמר מפגיעה במקומות הקדושים לאיסלאם, לנצרות וליהדות בירושלים.

התייחסותם של הבריטיים הבריטיים לישראל היתה כאל מדינה העלולה בכל רגע לתקוף את ירדן. ממשלתו של צ'רצ'יל מצאה לנכון להתוות תוכנית פלישה זו גם מחשש שעמידה מן הצד תזיק לאמינותה בטורקיה, באיראן ובעיראק, שנחשבו כמי שעומדות מול החזית הסובייטית. חברי המטכ"ל לא הסתירו את זלזולם בכושרו של הצבא הירדני, והביעו את הדיעה כי בתוך זמן קצר הוא יחוסל על ידי צה"ל.

הבריטים לא הסתפקו רק בהפצצה מן האוויר על 3 הערים הגדולות של המדינה היהודית אלא תכננו הנחתת קומנדו בעקבה והחשת כוחות מן הגבול העיראקי כדי לבלום את הישראלים על נהר הירדן ולא להניח להם להתקדם אל תוך הגדה המזרחית וללכוד את רבת־עמון. במקביל, תופצצנה ערי החוף הישראליות מן הים, ומצור ימי יוטל על נמליהן.

למרות העובדה שממסמכי משרד ההגנה ניתן ללמוד על אספקת נשק בריטי לישראל, הרי שממסמכי משרד החוץ מתארים את ניסיונות הכשל של שר החוץ משה שרת שביקש לקנות מטוסים וטנקים מלונדון והתלונן על מכירת "סנטוריונים" למצרים, שרכשה באותה עת נשק גם מצ'כיה.

כעבור שתות משנה תשתפנה ישראל ובריטניה פעולה במבצע סיני ובניסיון לגרום להפלת משטרו של נאצר.

פרס ורבין דנו בדרכי תגובה

(סוף מעמוד 1)

הצפון.

מלשכת ראש הממשלה נמסר כי נתקבל מכתב מיושב־ראש ישובי קו העימות וראש מועצת מטולה, יוסי גולדברג, במכתב מונה גולדברג שורה ארוכה של צעדים שנבקשו לחיזוק אמצעי המיגון של ישובי קו העימות: עיבוי גדרות המערכת, התקנת מגדלי שמירה, תוספת מקלטים, כבישים עוקפים ושערים.

יו"ר תנועת התחיה, ח"כ יובל נאמן ההזיר אתמול מפני התמוטטות אפשרית של רצועת הביטחון בגלל לחץ ארגוני המחבלים הפועלים בחסות הטילים הסוריים. הוא קרא לממשלה שלא לסתור על אחרון הישגי מלחמת לבנון ולפעול לשמירה על חופש הפעולה של ישראל בדרום לבנון.

קודם טילים אחר כך מחבלים

העליה במספר ניסיונות ידי הקטיושות משטח לבנון לעבר ישראל עלולה לאלץ את צה"ל, בסופו של דבר, לתקוף את טילי הקרקע־אוויר הסוריים שהוצבו בקרבת הגבול עם לבנון. במקרה כזה תתעורר בעיית צבאית־אופרטיבית, אם היעד של התגובה יימצא בבקעת הלבנון, שם מרוכזים אלפי מחבלים. איזור זה מוגן עתה על־ידי טילי הקרקע־אוויר הסוריים המוצבים באיזור הגבול עם לבנון, דבר המגביל את אפשרות הפעולה של מטוסי חיל־האוויר. לפיכך, כדי להשיג חופש טיסה בשמי בקעת הלבנון, עשוי חיל־האוויר לתקוף לפני כן את טילי הקרקע־אוויר. רק לאחר כן לתקוף את יעדי המחבלים.

כוננות בצה"ל

צה"ל שומר על עירנות בגבול הצפון ובדרום לבנון והוא נוקט בצעדים שונים כדי למנוע ירי נוסף של קטיושות לעבר הגליל המערבי וקריית שמונה. אתר ליום אתמול נורה הפישה טילי קטיושה לעבר הגליל. ארבעה טילים נפלו בגליל המערבי סמוך לקו הגבול בין ישראל ולבנון ואילו טיל נוסף נחת בקריית שמונה וגרם נזקים.

בניגוד לפעמים קודמות, המיתקפה האחרונה היא של קטיושות בקוטר 122 מ"מ, בעלות טווח העולה על 20 ק"מ, כך שאפשר היה להציב את המשגרים מחוץ לאיזור הביטחון.

אלוף אורי מזהיר

אלוף פיקוד הצפון, אלוף אורי אור אמר, כי אם תופעת ירי הקטיושות לעבר הגליל לא תיפסק, הרי יהיו עוד דרכי תגובה רבות לידי זה. "יהיו לנו כמה הצלחות למניעת ירי קטיושות לעבר הגליל. אם התופעה לא תיפסק — הרי לא רק בקריית שמונה לא ישנו". האלוף אור אמר עוד, כי יתכן שהקטיושות האחרונות קשורות לאירועים האחרונים סביב יום הפתח ואירועי הטרור גם בארץ וגם בעולם. עוד אמר, כי קיום איזור הביטחון אינו יכול למנוע לחלוטין ירי קטיושות לעבר הגליל אך הוא יכול לצמצם תופעה זו. הוא ציין לשבח את תושבי קריית שמונה ואמר: "תושב של תושבים כאן יהיו עצבים חזקים כי מדובר במאבק מתמשך שצריכים בו עצבים חזקים".

מקורות: תופעה חולפת

בצה"ל מקווים, כי ההתפרצות היחסית שחלה בימים האחרונים לאורך גבול הצפון ובתוך רצועת הביטחון היא בגדר תופעה חולפת. מקורות בכירים בצה"ל, שנפגשו באחרונה עם ראשי כפריים ברצועת הביטחון, הוזהרו אותם לבל ישתפו פעולה עם גורמים עוינים נגד צה"ל וצד"ל.

תושבים בדרום

מאז אתמול בבוקר עוסקים כוחות גדולים של צה"ל וצד"ל בסריקות אחר המחבלים שביצעו את הירי. בכפרי איזור הביטחון שוררת אווירה קשה ורבים לא יצאו לעבודה. נמסר על מגמת בריחה של תושבים מחשש לפעולת תגמול של צה"ל. גם בכפרים שמחוץ לרצועת הביטחון, אשר מהם נורה הטיל, נודע על בריחת תושבים מחשש לפעולה של צה"ל.

בריג שינויי איכות העימות

ראש תנועת אמל השיעית, השר נביה ברי, אמר אתמול כי אנשיו יגבירו את הפעולות נגד ישראל "תוך שינוי איכות העימות". יחד עם זאת נמנע מלהתחייב בתשובה לשאלה, כי תנועתו תפעל גם מעבר לדרום לבנון, בתוך שטח ישראל. "נתיד עיין זה לימים שיקבעו זאת", הוא אמר. בריג אמר זאת בראיון לשבועון הסעודי "אל־מג'לה" המופיע בלונדון.

מכבי ת"א בחצי הגמר

מאת יחיאל אריה
שליח "הארץ" לאנגליה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). מכבי תל־אביב עלה אמש לחצי הגמר בטורניר הכדורסל המסורתי של קריסטל פאלאס כאשר ניצחה בסיום השלב הראשון את הקבוצה האנגלית מאג'ייאנס בתוצאה 72:88 (36:44). בניצחונם של לי ג'ונסון שקלע 25 נקודות, דורון ג'מצ'י 24, קורין מאגי 19, מיקי ברקוביץ 11 בלבד. האלוף הישראלי, שניצח בטורניר זה אשתקד, ישחק היום בשעה 18.20 (שעון ישראל) עם בניגנה השניה של מאנצ'סטר, יונייטד, בחצי הגמר הראשון. למרות שלא הגביע אמש אין ספק כי מכבי חייב לזכות גם ידיבה זו כדי לעלות פעם נוספת לגמר.

אמש בקונצרט / הרי גולומב

מפלאי הצ'מבלו

איגור קיפניס ולורי ואלפיש בבנסיית ההיכוציון בירושלים

קסם בלתי מצוי היה נסוך על הקונצרט של שני אומני הצ'מבלו הגדולים — הקומבחונות היצירות לתכנית, הן בביצוע המעולה, הן בהבאה הרושית שהכאונה לצלילי הכלי באקוסטיקה המיוחדת של אולם ההיכוציון הן בחן האנושי, הבלתי אמצעי של אישיותם ושל דברי ההסבר של קיפניס.

אוצר מוזיקה לשני צ'מבלי מאת הבירל — האופיינית למלחין ולתקופה — השמיע קיפניס ביצוע מתום של שמונה מתוכות מאת סקרלטי. לא היה זה סקרלטי המוכר מיצירות הפשלאריות, אלא מלחין שהניע בהרכה מההתבלבלות האופייניות לתקופתו ומן הטכניקות השיגרתיות של כלי המקלדת. היה צריך לראות את נגינתו של קיפניס כדי להעריכה. שכן הוא השמע לבדו אינו מסוגל להעביר למאזין את הווירטואוזיות העילאית שבשיבולי הידיים והקפיצות המקצה המקלדת עד קצה — והכל בדייקנות מופתית והשלמות נפש שאינה מתיישבת עם הקשיים העצומים. לשווה את היצירות שנבחרו יש אמנם לבנן בצ'מבלו בסמסטר הזו הלק מן הריסונטים הנשמעים בטיים (מודרניים מדי, ואילו בצ'מבלו נשמר אופיים הקישוטי המשוקף. באריק מפתיע והבינה מופתית איפיינו גם את השמעת הסונטה התנ"כית השניה של קוהנאו. "דוד המרפא את שאול במוסיקה" בידי לורי ואלפיש: יצירה תכנית מרתקת המעמיקה, המגלה פנים אקספרסיוניות בלתי שיגרתיות בסיגנון התקופה. האמונית הפליאה בכוח הבעה ובעושר הגוונים שהפיקה מן הכלי.

ולסיום התכנית — כמובן — באך, על כל העומק והמורכבות של כתל המלחינים, מורכבות זו, בתכנוי האולם, גרמה לגדרש אקוסטי מוסדר שלא ניכר ביצירות הקודמות. שלושה קטעי הדרן — מן הרנסאנס האנגלי ועד פרוקופייב — סיימו קונצרט שהיה שיר הלל לצ'מבלו, למלחיניו ולשניים מגדולי מבצעיו בימינו.

ראיתי שמעתי

אפילו שרים צריכים לקנות את אפם

מתברר, כי גם שרים אינם יכולים להתאפק, לעיתים, היריבים, על כן, לקנח את אפם. אמת גדולה זו נחשפה אתמול, במסגרת מסיבת עיתונאים עם כתבים כלכליים. בה הוציא השר שרון ממחטה וברגע שחזל לקנח את אפו, נבנסו הצלמים לפעולה במטרה להנציח את האירוע.

אריאל שרון כאחד האדם

השר שרון, שהבחין בהמולה אמר: "ויתרתי על האוכל ויתרתי על השתיה, אבל יש דברים שאי־אפשר לוותר עליהם ולקנח את האף הייתי חייב".

יונתן שרמן

זכויות יוצרים

כלי התקשורת השונים — הבולט בהם "דבר" — תפסו השבוע "טרמפ" על מישרד כלבוטק בעניין מצבם המביש של חסידי אמות העולם החיים בארץ. אלה ייחסו לעצמם את זכות הראשונים להשיפת התופעה.

למען הדיוק ההיסטורי נבקש לציין, כי כתבה מקיפה ראשונה על התופעה, בשם "איש חסיד היה", פרסם אמנון ברזילי במוסף הארץ ב־3 במאי 1985.

ע.ר.

סרט "מסורב עליה" קיבל אשרת־יציאה

תלאות יתצאות דופן עבר סרט הווידאו על חייו ויצירתו של הפסל קונסטנטין ברנקוזי, שצולם על ידי פאבל קונסטנטינובסקי ויוקרן ביום ב' בסינמטק בתל־אביב. קונסטנטינובסקי עלה ארצה מרומניה לפני שנים אחדות וכשביקש להביא עימו את יצירתו, לא התירו לו השלטונות להביאה ארצה.

עתה, לאחר משא־ומתן מייגע עם הרומנים, רכש הביטאי את פרטושלו מידי השלטונות וכך יוכלו גם הצופים הישראליים לראותו.

חיים הנדוורקר

בולמוס השתלות־לב באיטליה

תשעה ניתוחי־לב בשבועיים. בוצעו בחודש נובמבר באיטליה, 17 שנה אחרי השתלת־הלב הראשונה של פרופסור כריסטיאן בארנארד בדרום־אפריקה. זאת, לאחר שמשרד הבריאות האיטלקי החליט סוף סוף להביד ביסולת הסכנית של בתי־חולים מסויימים להשתיל לבבות.

לכל תשעת המנותחים שלום, והעיתונות והדיו מדווחים על התקדמותם יום יום. בדאגה לבלאי לבבות להשתלה, מונחת עתה על שולחן הפרלמנט האיטלקי הצעת־חוק שתאפשר הוצאת איברים מגופו של מת קליני, כשאין הוראה של המשפחה או של המת עצמו, המונעת זאת.

באיטליה משתילים זה שנים אברים שונים והחוק הזה יקל על מציאת אברים להשתלה בוקוקים לה.

פירנצה

חולדה ליברנומה

המלומד הפולני־יהודי שבא להכיר את ישראל

האקדמיה למדעים המוסמך ה־עליון לחוק ולממלכתיות בפולין, פרסמו בכבאתם הרשמי סקר זיכרון לזכר הפרופסור היהודי־פולני לודוויג גלברג, בן 78, מגדולי המשפטנים בפולין ומחבר כמאה עבודות משפט ומחקר, בהן כמה עבודות־יסוד על בעיות חוק ומשפט במישור הלאומי והבינלאומי.

פרופ' גלברג, שנפטר לפני זמן מה בוואדשה, ביקר לפני כן בישראל כדי להכיר מקרוב את מהותם של חוקי־ישראל ודרכם של מוסדות המשפט בארץ וכן כדי לשאול לשלום בני עירו נעוריו החיים כיום בישראל.

ארגון עולי העיר הגאליצאית זולקיב בישראל, עיר בה קיבל לודוויג גלברג את חינוכו היסודי והתיכוני חומן מה שימש בה גם כעורך דין (בשנות המלחמה שהה בבריה"מ) אירח אותו בתל־אביב ואיפשר לו ביקורים בארץ בלוויית ידיד ושל.

לפני צאתו את ישראל, הביע האורח את הוקרתו לרמת המשפט הישראלי.

שמעון מאטוס

דוברת חודשה־ישנה

רות מקל מתנוה השבוע שוב לדוברת ההסתדרות הכללית הציונית "הדסה", אחרי שכבר מילאה תפקיד זה לפני שנים אחדות. היא תהיה אחראית על מערכת הדוברות של בית־החולים "הדסה", עין־כרם והר הצופים.

רות מקל היא עיתונאית ותיקה, שעבדה בעיתונים אחדים, בגלי צה"ל וב"קול ישראל". באחרונה ניהלה את המחלקה לתיירות ולאירוח ב"הדסה".

א.לם

בעריכת עירית רוזנבלום

זכו בפיס

בהגרלת הכרטיסים מכסבר של מפעל הפיס מס' 01.86 שהתקיימה ביום 2.1.86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 120,000 ש"ח זכה המספר 195196

כרוז המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 160,000 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 360,000 ש"ח (כולל צבירה).

בסך 6,000 ש"ח זכה המספר: 337920.

בסך 3,000 ש"ח זכו המספרים: 573282, 084941.

בסך 180 ש"ח זכו המספרים: 016836; 023007; 031734; 042557; 051747; 096838; 189609; 212369; 330194; 358580; 366791; 375665; 391411; 403320; 406455; 427857; 436966; 445434; 454247; 474752; 512634; 541980; 542151; 549054; 650332; 652624; 677111; 695037; 714283; 754545; 756050; 780365.

בסך 90 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 8666; 9656.

בסך 15 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 158; 777.

בסך 9 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 388; 732; 855.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 7 זכו בסך של 1.5 ש"ח.

בסך 3 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 023; 078; 103; 109; 162; 225; 244; 253; 254; 267; 284; 306; 327; 336; 514; 534; 591; 592; 696; 776; 848; 854; 862; 924; 963; 988.

בסך 1.5 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 06; 07; 09; 13; 17; 20; 28; 31; 32; 37; 40; 45; 46; 47; 51; 52; 53; 65; 71; 75; 78; 92; 93.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
שלמה כהן
הלוויה תצא היום, יום ששי, (3.1.86), בשעה 11.00, מבית ההלויות בסנהדריה ירושלים להר המנוחות

מתאבלים:
אשתו: חווה
הבנים: גד רם דן ובנ"ב
האחים: מלכה, יוסף, שרה, יעקב, יהודה, דוד ואברהם

בצער רב ובינגון קודר אנו מודיעים על פטירתו, בשיבה טובה, של יקירנו
ר' נפתלי (נגדור) בן זאב ז"ל
הלוויה תתקיים, היום, יום ששי, כ"ב טבת תשמ"ו, 3.1.86, בשעה 10.00, מבית ההלויות בסנהדריה, ירושלים.

אשתו: יהודה שושנה
אחיו: הצריק ואשתו סרנה
בתו: פרופ' רבקה בר יוסף
התנו: ד"ר יוחנן וייס
נכדיו: בני דורון בר יוסף ומשפחותיהם ומשפחתו הענפה

למשפחת גילת
אתכם באבלכם על מות
יצחק
ההנהלה וצוות
תוכנית אב לתחבורה
ירושלים

פרס: על התעשייה הישראלית לסייע לעצמה ולא לבקש סיוע מהממשלה

יגאל נאמן, שנבחר מחדש לתפקיד יו"ר איגוד תעשיות האלקטרוניקה: ב־1986 צפויים פיטורי 4000 עובדים נוספים בענף

מאת יהונתן שרון, כתב "הארץ" לענייני כלכלה

התעשייה הישראלית צריכה להפשיל שרוולים ולעשות הכל כדי לסייע לעצמה, ולא לבקש סיוע מהממשלה — כך אמר אתמול ראש הממשלה, שמעון פרס, בכינוס השנתי של איגוד תעשיות האלקטרוניקה.

פרס אמר, כי התעשייה האלקטרונית הישראלית אינה יכולה להיבנות על הגדלת התקציבים הממשלתיים, ואם העיתונות הן, שהתעשייה בהכנסות תעשייה זו בכמה המתווה הבינ' לתעשיה אחרים, לא תוכל הממשלה להוריד 180 מיליון דולר למימון על המגיעה.

בהתייחסו לסוגיית הקיצוץ בתקציב הביטחון והשלכותיו על תעשיית האלקטרוניקה בארץ, אמר פרס, כי הוא יודע שמשרד הביטחון היה בעבר גורם ראשי בהתפתחות התעשייות המתקדמות בארץ, ולכן לא תקבל יותר הממשלה בתקציב זה. עם זאת צריכה לדבריו והתעשיות בחוצה סיוע ליצוא, ויש להגדיל את אפשרויות היצוא העומדות לפני התעשייה הישראלית, בין השאר קיימת אפשרות של העברת ערבות מדינה לפרויקטים של הון סיכון.

ראש הממשלה הוסיף, כי בעקבות התעשייתיות, שעליהן נפל עליהם כל גודל התוכנית הכלכלית אינו נכון. לטענתו פוטרו בשיחותיו מתחילת השנה 12 אלף איש, בשעה שבתעשייה נקלטו 6000 עד 7000 איש בלבד.

יגאל נאמן, יו"ר איגוד תעשיות האלקטרוניקה ומנכ"ל "הוריזון" אמר, כי תכונת המצב בתעשייה האלקטרונית אינה אופטימית. לדבריו פוטרו אלפיים עובדים מתחילת 1985 ובתחילת 1986 צפויים פיטורי ארבעה אלפים עובדים נוספים. הוא הדגיש כי הערכה היא, שהתעשייה בהכנסות התעשייה האלקטרונית המתבססת על תשעה אחוזים בתחילת השנה והבנק לי האלקטרוניקה קיים חשש רב מהשלכות קיצוץ בתקציב שנת 86, שאינו מקנה מתאמים שמעסיקים לבחור תיעוד.

איגוד תעשיות האלקטרוניקה בחר אתמול מחדש את יגאל נאמן לתפקיד יו"ר האיגוד. לסגני נשיאות האיגוד נבחרו שלושה חברים חדשים — ד"ר נינו לוי מ"אלתא", בן ציון גוזה מ"טאאוסקפט", ומשה שמיר מ"מוריה", ולבן שלו מ"אלישראל". עקיבא נאור מ"כלל תעשיות אלקטרוניקה" ואלי־עזר שוגמן מ"מוטורולה" נבחרו כחברי כוחבי נשיאות האיגוד.

משאל פורי מיוחד ל"הארץ":

38.6% סבורים שהתכנית הכלכלית הצליחה; 35.6% סבורים שלא

בקרב מצביעי המערך סבר הרוב, כי הממשלה הצליחה בתוכנית הכלכלית; בקרב מצביעי הליכוד הרוב סבר, כי הממשלה לא הצליחה בכך

הדעות בציבור חלוקות על מידת הצלחתה של התוכנית הכלכלית של הממשלה — כך עולה מסקר דעת הקהל הכלל־ארצי של מכון פורי, שנערך בהזמנת "הארץ".

38.6 אחוז ציינו, שהתוכנית הכלכלית הצליחה, והממשלה הצליחה להשתלט על המצב הכלכלי, בעוד ש־35.6 אחוזים, אינם סבורים כך.

16.1 אחוז סייגו את תשובותיהם לגבי הצלחת התוכנית הכלכלית, בקיום תנאים מסויימים. בנון הכישר עצירת האינפלציה, שביעות הסכמי השכר, הקפאת המחירים, עמדות ההסתדרות והמימוני הממשלה הצפויים. 9.7 האחוזים הנותרים אמרו, כהם "אינם יודעים", אם הצליחה התוכנית הכלכלית או לא.

ניתוח המימצאים על־פי מגמות ההצבעה מראה, כי בעוד שבקרב מצביעי המערך סבר רוב, שהממשלה הצליחה בתוכנית הכלכלית (47.0% עם הרוב ר' 28.0% עם בשלילה) הרי בקרב מצביעי הליכוד, המצב הפוך והרוב סבר, שהממשלה לא הצליחה בכך (42.2% עם בשלילה ו־37.3% עם בחיוב).

המשאל הקיף מדגם מייצג של 1200 איש ואשה שרואיינו בראיונות אישיים בכל רחבי הארץ.

בנק פלשתין בעזה עתר לבג"ץ נגד שר הביטחון ומפקד הרצועה

בעתירה נאמר, כי החוק הבינ"ל ואמנת האג אוסרים הטלת מסים חדשים בשטחים כבושים, ולכן דורשים ביטול העלאת מס החברות מ־25% ל־37.5%

ועז. בנק פלשתין בעזה הגיש אתמול עתירה לבג"ץ נגד שר הביטחון הבנק, הבנק המרכזי והבאי על רצועת עזה, בטענה, כי מס החברות שהוטל על הבנק יהיה להשלום השנה יהיה 37.5 אחוז, בבקשה 25 אחוז ששילם הבנק עד כה.

בעתירה נאמר, כי החוק הבינלאומי ואמנת האג, אוסרים הטלת מסים חדשים בשטחים כבושים, ועזה היא שטח כבוש. כן נאמר, כי במהדורה שמסבבר אהמתקר שיעור המוגה על כמולקת החברות כבס הבכבה באיזור רצועת עזה הודיעה לבנק. כה נאמר, כי חוקי המס תוקנו ועל הבנק יהיה מעתה לשלם מס גבוה יותר. הבנק פנה לגורמים שונים כדי להסיר את רוע הגזירה, אך לא התקבלה כל תשובה, נאמר בעתירה. "ההוגנת בכך" פול נודיה נוק לעתור, ביהוד כאשר הוא צריך להכין את מאזנו לשנת הכספים שהסתיימה", נאמר בעתירה. "היתור סוער, כי הגולת שיעור המס לא נועדה להיטיב עם תושבי האיזור כי אם לשרת את האינטרסים של צרכי הצבא ושלטון הכיבוש באיזור" על כן מבקש הבנק מבית המשפט הגבוה לצדק, שיורה לבטל את המס החדש וישיב את המס הישן על כנו.

פרס עשוי לתמוך בהסדר מרצון עם העיתונות

נציגי העיתונות מבקשים שלא לקבל החוק למניעת פרסום שמות חשודים

בטענה שאין לחפות על חקירות נגד אנשי ציבור ולהמתין 30 יום בפרסום מעצרים ★ השר נסים יציע לדחות ההכרעה בנושא בשבוע

מאת כתבי המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה שבפון פרס עשוי לתמוך בהסדר מרצון עם העיתונות שיבטע את המוצע בהצעת החוק העשוי למניעת פרסום בזיקים של שמות החשודים, עם זאת, צפוי כי ביום ראשון יצליח הממשלה לאמץ את אחד משני הנוסחים הנוגעים לפניה מר המשפטים, בקרות מבכלתים בבדים עם זאת. כי אפשר שהממשלה הקפיא את הקבלת הצעת החוק לנבות עד לבירור נוסף עם נציגי העיתונות.

בפגישה שהתקיימה אתמול עם ראש הממשלה, שבפון פרס, הבהרת נסי שר המשפטים משה נסים, נציגי העיתונות את ההגנותיהם לקבל הצעת החוק לבביעת פרסום שמות החשודים — כי נבחר אתמול לעיתונות.

ראש הממשלה לכבוש פרס נענה לפניית ראשי מועצת העיתונות, ועדת העורכים ואיגוד עיתונאי ישראל, וקיבל אותם לפגישה בלשכתו בתל־אביב בעניין החוק למניעת פרסום שמות החשודים.

נציגי העיתונות אמרו בפגישה, כי החוק המוצע אינו בבוא בחשבון את חופש המידע ואת האינטרס הציבורי. הבעיה, כך ציינו, אינה האורח מן השורה, אלא אנשי ציבור, שאין לחפות על חקירות נגדם ואין להמתין בפרסום מעצרים 30 יום, כפי שמציע החוק בגירסתו המקילה. אין כמותו בשום מדינה — ציינו הדוברים, שאמרו, כי העיתונות אינה יכולה לקבל את החוק.

על פי בקשת ראש הממשלה למצוא דרך להידברות עם העיתונות בסר שר המשפטים, משה ניסים, כי לאחר פתיחת הדיון בממשלה, ביום א' הקרוב, הוא יציע לדחות את ההכרעה בנושא החוק למניעת פרסום שמות חשודים בשבוע ימים.

השבוע ייפגש צוות של ועדת העורכים עם אנשי משרד המשפטים לדיון ברור להסדר של הידברות.

ראש הממשלה אמר, כי לא הייתה כל כוונה, שעיתונאי בישראל יצטרך רישיון לעבודתו, או שיהא עליו למסור על מקורות המידע שברשותו. "נושאים אלה אינם עומדים על הפרק".

מש' המשפטים: לא היו דיונים במתן חנינה לנאשמי הטרור היהודי

הכחיש הפרסומים כאילו יקבלו אנשי הארגון חנינה לקראת יום העצמאות

(עו). במשרד המשפטים לא היה כל דיון קולקטיבי בעניינם של אנשי ארגון הטרור היהודי — כך נמסר אתמול ממשרד המשפטים, שהכחיש מכל וכל את הפרסומים, כאילו נאשמי ארגון הטרור היהודי יקבלו חנינה לקראת יום העצמאות.

דובר משרד המשפטים מסר, כי כל בקשת חנינה נדונה על בסיס אישי, בהתחשב במצבו של המבקש ובעניינו בלבד. משרד המשפטים מכחיש את הידיעה, שהתקיימו דיונים במתן חנינה לכל אנשי המחתרת.

יצוין כי שלושה מ־21 אסירי ארגון הטרור היהודי קיבלו חנינה מנשיא המדינה. 7 סיימו לרצות את עונשם. נגד שניים עדיין לא הסתיימו ההליכים המשפטיים ו־9 מרצים את עונשם, מתוכם שלושה אסירי עולם.

קרן הגימלאות המרכזית תשלם החודש את הפנסיה למבוטחי קופת־חולים כרגיל

על כך פסקה ועדת הביקורת של ההסתדרות

מאת יהודה שרוני, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ועדת הביקורת המרכזית של ההסתדרות פסקה אתמול, כי קרן הגימלאות המרכזית תשלם החודש את הפנסיה למבוטחי קופת־חולים כרגיל.

הנהלת קרן הגימלאות הבהירה, כי מדובר ב־182 גימלאים, שהיו אמורים לפרוש בינואר ולא באלפי גימלאי קופ"ח, שכבר פרשו בעבר. פסיקת ועדת הביקורת באה בעקבות תלונה שהגישה קרן הגימלאות נגד קופ"ח בה היא טענה, כי חובה של קופ"ח לקרן לא שולם מאז אוגוסט 1985, והוא הצטבר ל־11 מיליוני שקלים חדשים. אתמול הודיעה הנהלת קפ"ח להלך מגימלאי קופ"ח, שהיו אמורים לפרוש בינואר, כי לא יקבלו את הגימלה. ועדת הביקורת המרכזית הקציבה לקופ"ח 10 ימים להסדרת חובה לקרן הגימלאות המרכזית והודיעה, כי אם העניין לא יוסדר בפרק זמן זה, היא תורה ללשכת המס של ההסתדרות להעביר את הסכום לקרן הגימלאות מתוך הכספים המגיעים לקופ"ח.

טיפול תרופתי חדשני שפותח בלוס־אנג'לס

11 אוטיסטים מקבלים בחיפה טיפול להורדת רמת הסטרוטינין

מאת י. גלברע, סופר "הארץ" בחיפה

אחד עשר ילדים אוטיסטים מקבלים מן החמישה החודשים טיפול חדשני בתרופה לטיפול בילד הבעור של קופת־חולים בחיפה, במסגרת מחקר בינלאומי הנעשה בתחום זה. כפי שנמסר מטעם רופאי התחנה, מתמנת אצל חלק מהילדים, תגובה חיובית התנהגותם רגשית והאותות יותר. הם מסוגלים לקיים תקשורת קצת יותר תקינה ומורגש שיפור ביכולתם לציית להוראות.

כפי שנמסר, מצא צוות חוקרים בלוס אנג'לס, שבמוחם של אוטיסטים ומפגרים קשים מצוי עודף של סטרוטינין, שהוא אחד ממוליכי הפקודות העצביות התוך־מוחיות. המסקנה, שהתבקשה ממימצא זה היא, שיש לבסות להוריד את רמת הסטרוטינין במוחו של הילד הפגוע. הצוות האמריקאי הנהיג לפני שנה טיפול תרופתי, שנועד לירידת רמת הסטרוטינין במוח הילד הפגוע, והטיפול מלווה במעקב בחוקרי מקום.

המעקב המחקרי מבוצע בתיאום עם הצוות האמריקאי ב־19 מרכזים בעולם.

השופט בייסקי: מצב חסידי אומות העולם קשה ממה שתואר ב"כלבוטק"

תבע כי חוק מדינה יסדיר מתן תמיכות לחסידי אומות העולם, כפי שהדבר ניתן לנפגעי הנאצים

מאת חיים הנדורקר, כתב "הארץ" בתל־אביב

שופט בית המשפט העליון, משה בייסקי, העומד בראש הוועדה לציון חסידי אומות העולם אמר, כי מצבם של חסידי אומות העולם קשה הרבה יותר ממה שתואר ב"כלבוטק".

בייסקי, שדיבר בכינוס עיתונאים בתל־אביב, תבע כי חוק מדינה יסדיר מתן תמיכות לחסידי אומות העולם, כדי שיובטח להם קיום בסיסי, כפי שהדבר ניתן לנפגעי הנאצים. לדבריו, לפחות פיצויים לנרדפים שונים, בהם שרים, הוא מתקל באוטימות. "תוכנית כלבוטק הצליחה להוות דברים. שאנו לא הצלחנו להוות במשך שנים", הדגיש.

בייסקי סיפר, כי כיום יש בעולם כ־4800 חסידי אומות עולם, כשהלק גדול מהם חי במצוקה. הוא הטיל ספק, אם לפחות ההבטחות, בעקבות השידור בטלוויזיה, יימצא פתרון לבעיה. לדבריו, ניתן היה לפתור את בעייתם בארץ, על־ידי הקצבת 60—70 אלף דולר. "אנו עם כפוי טובה. גם המוסדות, וגם מי שניצלו בזכות עזרתם של חסידי אומות העולם, מנציחים אותם היום".

עובדי מכון וולקני דורשים ועדת חקירה לבדיקת נושא הפיטורים

על רקע התאבדות עובד במקום עבודתו, לאחר שקיבל הודעה על פיטוריו ★ בישיבת חירום של הוועדים אימו כמה עובדים כי יתאבדו, אם יפוטרו

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" בראשון־לציון

שבת ועדי העובדים של מכון וולקני בבית דגן. פנו אתמול אל הממשלה ולשר החקלאות, אריה נחמקין, בדרישה להקים לאלתר ועדת חקירה ממלכתית או ציבורית שתבדוק את נושא הפיטורים במכון, על רקע התאבדותו של עובד, שהיה מועמד לפיטורים.

בסוף השבוע שעבר שם קץ לחייו בירייה יצחק סיקלר (52) במקום עבודתו בחוות האילנות של המכון לחקר, לאחר שקיבל הודעה על פיטוריו.

בבמהלך ישיבת החירום של הוועדים אתמול, התפרצו כמה עובדים ואיימו כי יתאבדו אף הם, אם יפוטרו מהעבודה.

לדברי בני חגי, בצ"ע ועד הגג של שבת הוועדים, החלום לשבר מסר בתום ישיבת החירום כי במכתב הם דורשים "להפסיק מיד את נושא הפיטורים, העומד על 18%, ולהפסיק מיד את ההתעללות בנושא השוואת תנאי השכר בין עובדי המינהל למחקר לבין עובדי מוסדות מחקר".

רבין נפגש בלשכתו עם רמטכ"ל צבא לוכסמבורג

שוחחו על המצב במזה"ת

שר הביטחון, יצחק רבין נפגש אתמול בלשכתו בתל־אביב עם הרמטכ"ל צבא לוכסמבורג, מנו ומלוויהם — כך נמסר בהודעה לעיתונות.

שר הביטחון והאו"ב ניקולאס ליי, החליפו דעות והערכות על המתרחש במזרח התיכון. רבין אמר לאורחו, כי שלוש הבעיות העיקריות כיום במערכת הביטחון הן: הוצאת הכוחות הסדירים לבקעת הלבנון, הטרור בארץ ובחו"ל והקיצוצים בתקציב הביטחון.

עורך "מבט" מיכאל קרפין שוקל כנראה להתפטר

יצא במפתיע לחופשה בת 10 ימים ★ הערכה: אם יתפטר, יוצע התפקיד ליעקב אחימאיר

מאת לילי גלילי, מכתבת "הארץ"

עורך מבט, מיכאל קרפין, יצא אתמול במפתיע לחופשה בת 10 ימים. נודע כי בימים האחרונים שקל קרפין להתפטר מתפקידו וגורמים בהנהלת הרשות סורכים את החופשה עם כוונת ההתפטרות.

הכוונה להתפטר נועצה בתנאים המקצועיים בטלוויזיה ובאי קבלת כל השינויים הפרסונאליים והמבניים, שביקש להכניס ב"מבט". עוד נודע, כי רצונו של קרפין להתפטר קשור גם בידיעות על הארכת הקדנציה של מנהל הרשות, יאיר שטרן. שטרן עמד לסיים את תפקידו בחודש פברואר. אולם כבר נודע, כי הקדנציה שלו בתפקיד תוארך לפחות בכמה חודשים.

גורמים בכירים מעריכים, כי אם אכן יתפטר קרפין מעריכת מבט, יוצע התפקיד לכתוב בכנסת יעקב אחימאיר.

הדואר השיב לביטוח לאומי 84 אלף מכתבים מפני שלא סודרו בסדר מיקוד עולה

גם ל"בזק" הוחזרו מאותה סיבה אלפי חשבונות טלפון ★ מנהל בית המיון המרכזי בת"א: לא יתקבלו דברי דואר שהופקו במחשב, אם לא יהיו מסודרים

מאת מיכאל גרמי, סופר "הארץ"

84 אלף מכתבים, שביקש הביטוח הלאומי לשלוח באמצעות שירותי הדואר, החזיר אתמול לשולח, מפני שהם נמסרו לבית המיון המרכזי, כאשר אינם מסודרים לפי סדר מיקוד עולה.

על פי הוראת התקשי"ר מחודש אוקטובר 85', חייבים כל מוסדות הציבור, המשתמשים בשירותי הדואר, למסור לשירותי הדואר את כל דברי הדואר המוכנים באמצעות מחשב כשהם ממויינים על פי סדר מיקוד ריק, זאת כדי לקצר את תהליך המיון ולמנוע עומס יתר בבתי המיון, כאשר משרדי הממשלה ומוסדות הציבור שולחים לעיתים ביום אחד מאות אלפי דברי דואר. משרד התקשורת אף הביע תמריץ למוסדות הציבור, כמו גם ללקוחות פרטיים, השולחים כמויות גדולות של דואר זה המביאים את דברי הדואר למשלוח כשהם ממוינים על פי סדר המיקוד — הנחה של 40 אחוז בתעריף המשלוח.

גופים כלכליים גדולים, בעיקר הבנקים, מביאים את הדואר הממויין למשרד התקשורת. אך דווקא החברות הממשלתיות, מוסדות ציבור ומשרדי הממשלה, ויתרו על ההנחה, ולא התאימו את תוכניות המחשב שלהם לדרישה הכלולה בתקשי"ר. ההוראות הוזרו תשנות בחודשים האחרונים. הדו"ח בשבוע שעבר משרד התקשורת לכל המוסדות, כי אם לא יקיימו הוראת התקשי"ר, לא יתקבלו דברי הדואר למשלוח החל מה־1 בינואר 1986.

בנוסף לכמות הגדולה של מכתבים מהביטוח הלאומי, שלא יטופלו בידי הדואר, הוחזרו אתמול גם כמה אלפי חשבונות טלפון לחברת "בזק" — כיוון שהובאו ללא מיון על פי סדר מיקוד עולה. מנהל בית המיון המרכזי בתל אביב, דן קנטור, אמר אתמול, כי ההנהלות שקיבל בחוזרות להלוסין. הדואר לא יקבל דברי דואר שהופקו במחשב, אם לא יהיו מסודרים.

בהנהלת משרד התקשורת הביעו תרעומת על הזלזול שנוהגים משרדי ממשלה וחברות ממשלתיות בכספי הציבור, כאשר הם מוותרים על הנחה משמעותית במקום לבצע התאמה פשוטה יחסית בתוכניות המחשב שלהם, כדי שדברי הדואר שהם שולחים, יופקו על פי סדר המיקוד.

עריכת את העמוד: רחל רבה

למפעל מתכת מודרני באיזור ת"א

משקיע/שותף רצוי פעיל

הסכום הדרוש: $300,000

למוצרי החברה יש שוק גדול בארץ, ולייצוא

נא לפנות ת.ד. 11333 תל אביב מיקוד 61112 ולציין עבור "משקיע"

שלם 95 ש"ח והוידאו בביתך.

המבצע עד 13 תשלומים למחזיקי ישראכרט וויזה (אפשרות לתשלומים שקליים)

★ מבחר של כל מכשירי החשמל בחנות התצוגה.

★ צלצל ונציגנו יבוא לביתך וידגים בפניך את מכשיר הוידאו.

א.ה.א. נוה־שאנן 37 תל־אביב טל' 03-372959

30,000 עותקים הם רק חלק מהסיפור

גליון נבמבר של בטאון חיל־האויר.

כשיצא לאור, הוא צוטט ב"מבט" בטלוויזיה, ב"שבע אפס שבע" וב"כוונת" בגלי צה"ל, בעמוד הראשון של "מעריב", ב"ידיעות אחרונות", ב"חדשות", ב"הארץ", ב"דבר", ב"על־המשמר" ב"ג'רוזלם פוסט" ועוד.

המודעה שלך בבטאון מגיעה רחוק - ופוגעת בול

מחלקת המודעות: 03-260948, ענת

חתום על הבטאון (6 חוברות) **4.80 שקל חדש**

לכבוד בטאון חיל האויר ד"צ 01560 צה"ל

אבקש להמנות מנוי שנתי לבטאון חיל האויר

שם ומשפחה ....

כתובת מדוייקת ....

תאריך .... חתימה ....

המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני

ת.ד. 2343, ירושלים

במלאת 10 שנים להקמת המועצה ייערך כנס עיון

בשבת, 4 בינואר 1986, שעה 10 לפנה"צ, בתיאטרון נווה צדק, רח' יחיאל 6, תל־אביב.

תוכנית הכנס

דברי פתיחה: ד"ר יעקב ארנון (חבר הנהלת המועצה)

מושב ראשון: "מפגשים מן הסוג השלישי" (תפקידם של מגעים ישראליים־פלסטיניים בלתי־פורמאליים בקידום ההידברות בין שני העמים).

מנחה: אודי כרמי (סטודנט, אוניברסיטת חיפה).

משתתפים: אורי אבנרי (חבר הנהלת המועצה), ד"ר סאמי מרעי (אוניברסיטת חיפה), ד"ר סארי נוסייבה (אוניברסיטת בירזית), חיים שור (עורך ראשי "ניו־אאוטלוק").

מושב שני: "כל מה שרצית לדעת על גזל הקרקעות בגדה המערבית".

מרצה: עו"ד סעיד עותילי (כפר טירה).

מושב שלישי: "ישראל והשאלה הפלסטינית – תמונת מצב".

משתתפים: חנא סיניורה (עורך "אל־פג'ר"), תא"ל מתי פלד (יו"ר הנהלת המועצה).

הציבור מוזמן

חידוש בביטוח חיים רק למבוטחים בקבוצות הביטוח „מגדל" ו„הראל־שלוח"

ביטוח „מאבק בסרטן"

קבוצות הביטוח „מגדל" ו„הראל־שלוח" הן היחידות שהצטרפו לחברות הביטוח המתקדמות בעולם והרחיבו את פוליסות ביטוח־החיים שלהן.

ביטוח „מאבק בסרטן", המהווה חלק בלתי נפרד מפוליסת ביטוח־חיים נועד להקל ולעזור לחולי הסרטן בשעות קשות. הביטוח מעניק גיבוי כספי המאפשר את מיטב הטיפול הרפואי והסיעודי, במיוחד זה שאינו מכוסה ע"י הרפואה הציבורית ומכסה הוצאות גדולות הנגרמות עקב טיפולים רפואיים מיוחדים בארץ ובחו"ל ותרופות נדירות.

החידוש המסף— סכום הביטוח ישולם עם גילוי המחלה.

במצב המשק כיום, ששרותי הבריאות מצטמצמים ורמת החיים יורדת – ביטוח „מאבק בסרטן" הוא פתרון חשוב מבחינה אנושית וכלכלית כאחד.

תמורת תוספת כספית קטנה, יוכל מעתה כל בעל פוליסת ביטוח־חיים בקבוצות הביטוח „מגדל" או „הראל־שלוח" להיות מבוטח בביטוח „מאבק בסרטן". כך נפתרת בעיה כספית נוספת פרט לזו הנגרמת עקב מוות, נכות או פרישה מעבודה.

לקבלת מידע נוסף פנה לסוכן הביטוח שלך בקבוצות הביטוח „מגדל" או „הראל־שלוח" והוא ישמח לייעץ לך.

קבוצת הביטוח הראל־שלוח

קבוצת הביטוח מגדל

יגאל טמור כהן (יעקבסון)

مكتب الاعلام

כ־1000 עובדים יפוטרו בקרוב מ־14 משחטות עוף תעשייתיות

מנכ"ל טנא: התפוקה ירדה בשלושת החודשים האחרונים ב־50%

מאת אברהם צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קרוב ל־1000 עובדים יפוטרו בשלושת החודשים הקרובים מ־14 משחטות עוף תעשייתיות הפועלות כיום בישראל. כך אמר אתמול אילן זיגמן, מנכ"ל משחטות "טנא", המפעילה מספר משחטות גדולות בארץ.

לדברי זיגמן, במשחטת טנא בחדרה ירדה התפוקה בשלושת החודשים האחרונים בכ־50% והיא עומדת כיום על 500 טונות לעומת 1000 טונות בשלושת החודשים שקדמו להם.

הסיבה העיקרית למשבר בענף זה היא עודפי פטמים שהצטברו במחסני הקירור, עובדה שאילצה את מועצת הלול להפחית את מיכסות הייצור לחקלאים.

על פי נתוני מועצת הלול, חלק גדול מהצרכנים הפסיקו לקנות עוף קפוא והחלו לרכוש עוף משוחט טרייה, שמחירו גבוה יותר מהעוף הקפוא. על פי נתונים אלה, חלה ירידה של 30% במכירות העוף הקפוא לעומת גידול בשיעור דומה במכירות העוף הטרי.

תחזית המכירות לשנה הבאה תגיע, לדעת מועצת הלול, ל־135 אלף טון עופות בלבד, דבר שמחייב סגירה של חלק מהמשחטות.

שרון: יש מקום להורדה נוספת של שערי הריבית

על פי חישובי התעשיינים הגיע שיעור הריבית הריאלית בדצמבר ל־67%

מאת יונתן שרמן ואברהם צדר
סופרי "הארץ" לענייני כלכלה

שר המסחר והתעשייה, אריאל שרון, אמר אתמול כי להערכתו יש מקום להוריד פעם נוספת את שערי הריבית במשק.

בפגישה עם כתבים כלכליים בת"א אמר השר שרון, שעל פי חישובי התעשיינים שיעור הריבית הריאלית הגיע בדצמבר 1985 ל־67%, וזהו שער גבוה מדי — סבור השר.

שרון אמר עוד, כי משרדו יעודד יבוא מתחרה כדי לבלום מחירים במשק. עם זאת הכחיש את השמועות כאילו רשיונות ליבוא ברזל ניתנו למקורבי הליכוד.

אריאל שרון

שר המסחר והתעשייה הודיע כי הורה לפקידי משרדו לבדוק את השמועות על מסחר לא חוקי הנעשה ברשיונות יבוא לחומרי גלם.

עוד נמסר במסיבת העיתונאים, כי משרד התעשייה והמסחר החליט, בהתייעצות עם משרד האוצר, לדחות את הפעלת חוק אלסינט למשך שנה, זאת בגלל קושי לגייס כספים במסגרת חוק זה.

הכנסות המדינה מקנסות שהוטלו על מפקיעי המחירים במשק, הגיעו מאז ראשית התכנית הכלכלית לכ־400 מיליון שקל.

לדברי שרון, מאז ראשית יולי 1985 ביצעו פקחי משרד המסחר והתעשייה כ־85 אלף פעולות ביקורת, והגישו כ־9,000 דו"חות נגד מפקיעי מחירים.

נהלים חדשים לדרכי עבודת הדירקטוריון בבנק הפועלים

ברוח ההנחיות שהוציאה המפקחת על הבנקים

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מועצת המנהלים של בנק הפועלים גיבשה נהלים חדשים לדרכי עבודתה ברוח ההנחיות שהוציאה המפקחת על הבנקים, גליה מאור, בנושא פעילותם של הדירקטוריונים בבנקים.

המועצה החדשה, בראשותו של פרופ' איתן ברגלס, מנתה כתוצאה משינויים שנעשו בהרכב הדירקטוריון, שבאה לידי ביטוי במינוי מספר רב של חברים חדשים.

בין היתר החליטה מועצת המנהלים להקים ועדת מישנה לענייני אשראי ומאזן, עסקים, תקציב ועוד.

חובות "אספקה" — כ־15 מיליון ד'

החברה היא בשליטת האיחוד החקלאי, המאגד כ־40 ישובים

מאת אברהם צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חובות חברת "אספקה", שאין להם כיסוי הם כ־15 מיליון דולר — נודע אתמול לסופר "הארץ". החברה היא בשליטת האיחוד החקלאי המאגד כארבעים ישובים חקלאיים.

אסיפת בעלי המניות של "אספקה" אישרה אתמול תוכנית הבראה. את התוכנית הציע צוות של חמישה אנשי מקצוע המנהל את החברה במקום המנכ"ל פלק שיצא לחופשה. הבנקים הנושים הסכימו להעניק למשקים הלוואות ישירות תמורת ביטחונות אישיים. בעזרת הלוואות אלה יגדילו המושבים את הון המניות של "אספקה" ב־4—5 מיליון דולר וכך תוכל החברה לפרוע חלק מהתחייבויותיה לבנקים. הבנקים יסכימו לפריסת החובות על פני תקופה ארוכה יותר. עיסקה סיבובית זו תגדיל במידה ניכרת את הביטחונות של הבנקים.

חברת אספקה החלה גם בפיטורים מאסיביים של עובדים. עד כה כבר פוטרו כ־40 מתוך 300 עובדי החברה ועוד כ־80 עובדים נוספים צפויים לפיטורים.

נודע עוד, כי כל החובות של ארגון הקניות של מושבי האיחוד החקלאי (שהפסיק לפני כחודש לתפקד) נמוכים כבר מצבת החובות של "אספקה". חובות אלה, יחד עם הערבויות שנתנה "אספקה" לארגון, מגיעים לכ־8 מיליון דולר.

מהנהלת האיחוד החקלאי נמסר, כי בעוד כחודש תתקיים אסיפה כללית של בעלי המניות של "אספקה" לבחירת מועצת מנהלים. באותו מועד יבחר גם מנכ"ל חדש.

בדיון הראשון של הוועדה המיוחדת של המפלגה:

העבודה החליטה להתריע על ניסיון הליכוד להדיח מנכ"ל המועצה לצרכנות

אם יעשה הליכוד צעדים לפני כינוס הוועדה בשבוע הבא, תראה בכך העבודה הפרה חמורה של ההסכם הקואליציוני

מאת אילן שחורי

בדיון הראשון שקיימה אמש הוועדה המיוחדת של מפלגת העבודה, שמונתה בשבוע שעבר בידי לשכת המפלגה, לדון במתרחש בתחום המינויים בחברות הממשלתיות, הוחלט להתריע על ניסיונות הליכוד להדיח מתפקידה את מנכ"ל המועצה לצרכנות, עדה לבנון.

הוועדה קראה לשרי הליכוד, משה ארנס ויצחק מודעי, להפסיק כל טיפול בנושא, עד לאחר כינוסה של ועדת הארבעה לנושאי המינויים בשירות הממשלתי ביום שלישי הבא. הוועדה החליטה אמש, כי אם יעשה הליכוד צעדים לפני התכנסות הוועדה, תראה בזאת מפלגת העבודה הפרה חמורה של ההסכם הקואליציוני.

עובדי משרד התיירות: נחריף העיצומים

מאת זוהר בלומנקרנץ

עובדי משרד התיירות החליטו אתמול להחריף את עיצומיהם מאמצע השבוע הבא אם לא תיענה עד אז הנהלת המשרד לדרישותיהם בנושא הקמת ועדה מיוחדת לבדיקת נושא השעות הנוספות והרכב.

באסיפה סוערת של עובדי המשרד שהייתה אתמול בירושלים נשמעו תביעות לנקיטת צעדי מחאה מרחיקי לכת. עובדי משרד התיירות דורשים לשתף את נציגיהם בוועדה המיוחדת וכן להרחיק מחברות בה את יועצו של שר התיירות אהרון טייטלמן שבגללו "הצבתור" למשרד הכריזו העובדים על סכסוך עבודה.

יו"ר ועד עובדי משרד התיירות, חיים אילת, האשים אתמול את נציגי ההנהלה ב"התנפלויות אישיות מכוונות" כלפי חברי ועד העובדים. לדבריו "איים" עליו בטלפון, בתום אסיפת העובדים אתמול, יועץ בלשכת השר (השם שמור במערכת), כי יתבע אותו למשפט על דברים שאמר כביכול באסיפת העובדים. משרד התיירות סירב להגיב בנושא זה.

המלונאים יבקשו לצמצם ההסדר הכובל

מאת זוהר בלומנקרנץ

התאחדות המלונות בישראל החליטה לפנות למועצה להגבלים עסקיים בבקשה לאשר לשנה הבאה רק חלק מההסדר הכובל הקיים כיום בעניין הנחיות לגבי מדיניות שיווק ופרסום.

בפועל כבר לא מיושם ההסדר הכובל זה כמה חודשים ביחסי המסחר בין המלונאים לסוכני התיירות. הסכם הקרטל הסדיר את מדיניות מחירי האירוח בבתי המלון ובא למנוע מצב של תחרות פרועה. בין השאר הגביל ההסדר את שיעור ההנחות המרבי שיכלו בתי מלון לתת לסוכני תיירות עבור איכסון קבוצות וקבע, כי לא יעלה על 35 אחוז מעל מחיר האיכסון לתייר הבודד.

130 מעובדי מפעל תדיראן בעפולה יוצאו לחופשה

בשל צמצום דרסטי בהזמנות משרד הביטחון

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מפעל האלקטרוניקה של תדיראן בעפולה מקטין את מצבת כוח האדם שלו החל ביום ראשון, ומוציא לחופשה 130 מעובדי המפעל בגלל הצמצום הדרסטי בהזמנות משרד הביטחון.

המפעל שייך לחטיבת הקשר של תדיראן שהיא החטיבה הגדולה ביותר של הקונצרן. ב"תדיראן" מציינים, כי לפחות חלק מהעובדים יקלטו במפעל המקורים של החברה בעפולה המרחיב את פעילותו.

יצוין, כי תוכנית העבודה של חטיבת הקשר של "תדיראן" צופה פיטורים של כ־300 עובדים, המהווים כ־10% מכוח האדם של החטיבה שלראשונה בתולדותיה מצמצמת את מחלקות המחקר והפיתוח.

באחרונה עשו ראשי חטיבת הקשר מאמצים לקיים הזמנות מחו"ל ובכלל זה מצבא האמריקאי — אבל נראה כי קיצוץ תקציב הביטחון גרם לפיטורי עובדים בחטיבה זו.

קבלני הבניה הציבורית דורשים להסיר ההקפאה על בניה למגורים

מאת יהושע מאירי
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבלני הבניה הממשלתית הציבורית דרשו אתמול מועדת הכספים של הכנסת להסיר את ההקפאה החלה על בנייה למגורים. כמו כן דרשו לשחרר כספים בסך 130 מיליון דולר שהופקדו בבנקים כבטחונות, וכן להקדים את פדיון מילוות החובה הנמצאים ברשותם.

ח"כ חיים רמון אמר לנציגי הקבלנים, שלדעתו ענף הבנייה גדול מדי ודרישותיהם יעלו כסף רב לקופת המדינה.

מנכ"ל סולל־בונה שרגא רוזמן הזהיר כי אם לא תוסר ההקפאה יאלצו הקבלנים לפטר בקרוב כ־2000 עובדים. יו"ר מרכז הקבלנים, דוד שטרן טען כי הענף לא קיבל כל פיצוי על התייקרויות שהיו בתקופת ההקפאה.

הוועדה לא קיבלה כל החלטה בעניין. אך מרבית חברי הוועדה שנכחו בדיון טענו כי לפי שעה אין הם רואים צורך בהסרת ההקפאה.

נייר חדרה יקימו חטיבה למיחזור מוצרי פלסטיק וזכוכית

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מפעלי נייר חדרה מבצעים בימים אלו ארגון מחדש של החברה, ובמהלכו מוקמת חטיבה שלישית, שתעסוק במיחזור מוצרי פלסטיק וזכוכית, בנוסף למיחזור נייר המבוצע כבר עתה.

פעילות החטיבה החדשה, שתהיה חלק מ"אמניר" — חברת בת של מפעלי הנייר. תתרכז בהקמת מיתקנים הדרושים לטיפול ולמיון אשפה עירונית.

מפעלי הנייר מתכוונים להקים בעפולה מפעל שימחזר את כל חומרי הגלם האפשריים.

יום אחד בלבד לאחר הסרת הפיקוח על המחירים

האירוח בבתי ההבראה של ההסתדרות התייקר ב־33%

דובר ההסתדרות: דמי ההבראה המשולמים לעובדים על ידי ההסתדרות יועלו באותו שיעור

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מחירי האירוח בבתי ההבראה של ההסתדרות הועלו אתמול ב־33%. זאת, יום אחד בלבד לאחר שמשרד המסחר והתעשייה הסיר את הפיקוח מהמחירים בענף זה.

הפיקוח על בתי ההבראה הוסר במסגרת מדיניות משרד התעשייה והמסחר להוריד את רמת הפיקוח במשק ולהתגדל בהסרת הפיקוח האדמיניסטרטיבי בענפים תחרותיים, שאין בהם חשש לייקור מחירים בשיעור ניכר.

מתברר, כי השיקול לגבי בתי ההבראה ההסתדרותיים לא היה מדויק, שכן ועדת המחירים של ההסתדרות החליטה לאפשר לבתי ההבראה להעלות את מחירים מיד עם הסרת הפיקוח.

שמואל סולד, דובר ההסתדרות מסר בתגובה, כי דרישתם של בתי ההבראה להעלאת מחירים כבר אושרה בעבר ובוטלה, וכתוצאה מכך קיבלו המבריאים את כספם בחזרה.

סולד הוסיף, כי ההסתדרות תעלה את דמי ההבראה שהיא משלמת לעובדיה באותו שיעור, כך שהפגיעה במבריאים לא תהיה כה חמורה.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה:

194.2 אחוזים — עליה במדד המניות ב־1985

עליה ריאלית של כ־3% לעומת המדד

מאת שלמה מעוז
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מדד המניות הכללי עלה ב־1985 ב־194.2% אחוזים, כך מסרה אתמול הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. זוהי עלייה ריאלית של כ־3 אחוזים לגבי מדד המחירים לשנת 1985, שעלה, על פי ההערכה, בכ־185.4 אחוזים. בשנת 1984 עלה מדד המניות הכללי בשיעור של 26 אחוזים במונחים ריאליים, לאחר ירידה של 68 אחוזים ב־1983.

ירידה ריאלית באג"ח

בסיכום שנתי, נמסר מהלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, היתה עלייה של שניים־שלושה אחוזים במדד מניות הבנקים המסחריים ועלייה של חמישה־שישה אחוזים במדד המניות ללא בנקים מסחריים. העליות הגדולות היו בענף חיפושי הנפט — 42 אחוזים. המניות של התעשייה עלו ב־15 אחוזים.

המדד הכללי של איגרות החוב עלה במשך שנת 1985 ב־150.4 אחוזים — ירידה ריאלית של 12—11 אחוזים ביחס למדד. (עליה של חמישה אחוזים בשנת 1984). העליה הגבוהה ביותר ב־1985 נרשמה במדד איגרות החוב הצמודות במלואן — 160 אחוזים, אך גם זהו הפסד של שמונה־תשעה אחוזים. איגרות החוב הצמודות למט"ח עלו ב־121 אחוזים בלבד, אפילו פחות מהדולר שעלה ב־135 אחוזים.

נפח העיסקות ב־1985 היה 870 מיליון דולר לעומת 890 מיליון דולר בשנת 1984.

במשך שנת 1985 ירד הדולר בשיעור של 28 אחוזים יחסית למארק הגרמני, בכ־24 אחוזים יחסית ללירה שטרלינג ובשיעורים דומים ביחס לשאר המטבעות האירופיים. פרט ללירטה. רק יחסית לרנד הדרום אפריקאי התחזק הדולר — בשיעור של 22 אחוזים.

בל"ל יפעיל מהחודש הבא דאר אלקטרוני

מידע על פעולות כספיות יועבר ללקוחות בעזרת מסופים

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בנק לאומי יפעיל החל מהחודש הבא שרות "דאר אלקטרוני", שבאמצעותו יוכלו לקוחות הבנק לקבל מידע על פעולותיהם הכספיות באמצעות המסופים הנמצאים בסניפים, מבלי להיות תלויים בשרותי הדואר הרגילים.

"הדואר האלקטרוני" יכלול ריכוז של הודעות כמו תשלומים על פי הוראות קבע, העברות מחשבון לחשבון ופעולות בפק"מ. למעשה יחליף שרות זה את דפי החשבון שהבנק נהג לשלוח ללקוחותיו בדואר.

בשלב ראשון יופעל השרות לבעלי חשבונות פרטיים ובעתיד יש כוונה להרחיבו ללקוחות עסקיים, שיש להם מחשב במשרדים.

עריכת העמוד: עזרא ארשפרז

הקרן החדשה לישראל

בשיתוף עם

American University, Washington, D.C. U.S.A.

פותחות את ההרשמה לשנה 87—1986 עבור

תכנית המשפטנים בזכויות האזרח

התוכנית כוללת לימודים בפקולטה למשפטים של ה"אמריקן יוניברסיטי" ועבודה מעשית במיגוון ארגונים למען זכויות האזרח הפועלים בוושינגטון. תואר מוסמך למשפטים (L.L.M.) יוענק בסיום הלימודים. בשנה השנייה ישובצו המילגאים בעבודה בישראל בתחום זכויות האזרח.

המילגה כוללת מימון שכר הלימוד, הוצאות נסיעה, והוצאות מחיה בארה"ב במשך שנת התוכנית. המילגאים מתחייבים לחזור לישראל בתום שנת הלימודים ולעבוד במשך שנה נוספת, תמורת שכר סביר, שישולם ע"י מממני התוכנית. העבודה תהיה בתחום זכויות האזרח ובמסגרת אשר תקבע ועדת ההיגוי.

חברי הוועדה המייעצת של התוכנית: א. אנקר, ב. ברכה, ר. גביזון, י. גל־נור, י. דינשטיין, ד. יזרעאלי, ר. לסטר, י. קארפ, וד. ריצ'י.

קבלת פרטים וטופס הרשמה ניתן להשיג רק במשרדי הקרן החדשה לישראל, ת.ד. 4156 ירושלים 91041,
טל: 830־634 (02).

המועד האחרון למסירת הבקשה: 1 במרץ 1986.

סלון למחוכים בודאפשטי
ת"א רח' שפרינצק 9 טל. 255904

בזה אני מזמינה את הלקוחות הנכבדות
לחגיגת יובל החמישים
שתערך איה ביום שלישי 7.1.86
קבלת פנים משעה 5 עד 9 בערב.

בכבוד רב ולהתראות
לילי גריק

אוטובוסים: 174, 89, 70, 63, 26, 12, 11, 9

"מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרוטזות במהירות
רחוב אלנבי 66, ת"א טל. 656180

מועצה אזורית משגב
ד.נ. משגב 20/79
טל' 04—915665/4

מכרז מס' 1/86

הנדון: ביצוע בכבישים פנימיים ושבילים — בצורית

המועצה האזורית משגב מכריזה בזאת על קבלת הצעות מקבלנים לביצוע: כבישים פנימיים ושבילים בצורית

1. הכבדים פרטים תנאי המכרז וטופסי הצעות ניתן לקבל במשרדי מהנדס המועצה בשעות 08.00—15.00 תמורת תשלום של 30 ש"ח שלא יוחזרו.
2. על המשתתפים להמציא אישור על רישומם כקבלנים בהתאם לחוק רישום קבלנים תשכ"ט — 1969 עם סיווג כספי ומקצועי מתאים.
3. על מגישי ההצעה לצרף ערבות בנקאית על סך 5% מערך ההצעה.
4. את ההצעה יש להגיש עד לתאריך 17.1.86 שעה 11.00 במעטפה חתומה עליה יצויין מכרז מס' 1/86 — ביצוע כבישים פנימיים ושבילים בצורית לידי מזכיר או מהנדס המועצה.
5. סכום ההצעה לא יכלול מס ערך מוסף.
6. סיור קבלנים יערך בתאריך 8.1.86 בשעה 10.00 במזכירות צורית.
7. אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא והרשות בידי המועצה לקבל את ההצעה כולה או חלק ממנה וכן לחלק את המכרז בין מספר מציעים.

אריק רז
ראש המועצה

בורסת היהלומים הישראלית בע"מ, רמת־גן

הודעה

ניתנת בזאת הודעה מטעם הנהלת החברה לכל בעלי המניות של החברה כי המשך הדיון באסיפה הכללית היוצאת מן הכלל מיום 31.12.85, יערך ביום שלישי 7.1.86 בשעה 14.00, באולם הבורסה בבנין בורסת היהלומים רמת־גן, דרך ז'בוטינסקי 3.

על סדר היום תועמד ההצעה בדבר בחירתו הנפרדת של נשיא החברה, על ידי החברים לתקופת כהונה של 4 שנים או כל תקופה אחרת שתאושר ע"י האסיפה הכללית.

הודעות אישיות לא תשלחנה.

ת. נוה
מנכ"ל

בית הספר לטכנולוגיה של האוניברסיטה הפתוחה

מכרז לאספקת מחשבים

בית הספר לטכנולוגיה מזמין הצעות לאספקת כמות ניכרת של מחשבים אישיים, מדפסות ותוכנה בהתאם לתנאי מכרז מספר 101/86.

ניתן לקבל את מסמכי המכרז החל מיום ג', 7 בינואר 1986, עד יום ג' 14.1.86 בחנות "למדא" בבניין האוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת־אביב, בימים א'—ה' בין השעות 09.00 עד 14.00, תמורת סך 30 ש"ח. שלא יוחזרו.

המועד האחרון להגשת ההצעות הוא יום ד' 5 בפברואר 1986 בשעה 12.00.

בית הספר אינו מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כלשהי.

המכרז כולל בין היתר את התנאים הבאים:
1. המחשבים יכללו מיקרופרוססור בעל ארכיטקטורה של 16 סיביות ממשפחת המיקרופרוססורים של אינטל.
2. משתתף במכרז ידרש להוכיח שיש לו הזכות להפיץ בישראל את הציוד והתוכנה, נשוא המכרז.
3. הזוכה במכרז יידרש לארגן שרות תחזוקה במשך תקופת האחריות ולאחריה ולהחזיק מלאי חלפים.
4. הזוכה יידרש לתת ערבות ביצוע בגובה 10% מסכום הרכישות בפועל.

מודעה זו מיועדת להפנות תשומת לב המעוניינים להשתתף במכרז והיא עצמה אינה מהווה חלק ממסמכי המכרז.

מת"ח
מרכז יישומי טכנולוגיות מידע בניהול ליד המרכז הישראלי לניהול

קורס רב מפגשי:

הבנת טכנולוגיות המידע

* תמונת מצב למנהלים ולמיישמי מערכות ממוחשבות בנושאי ההתפתחות הטכנולוגית
* גישת המערכות * מחזור חיי מערכת
* מסדי נתונים * ריכוז, ביזור או שילוב?
* הערכות טכנית והתנהגותית לקראת קליטה
* כלכלת מידע * ביקורת, בקרה ואבטחה
* השלכות ניהוליות וחברתיות להמשך *

משתתפי הקורס יפתחו ארוע מיחשוב חברה

9 ימי ג' אחה"צ, החל ב־7.1.86
בבית המי"ל, ת"א, אולם אי.די.בי.

פרטים והרשמה: המרכז הישראלי לניהול
טל: 03-257202; 04-640678, 02-234863

המרכז הישראלי לניהול

מבנה להשכרה

(יחידה אחת 2000 מ"ר)

למשרדים/ תעשיה קלה

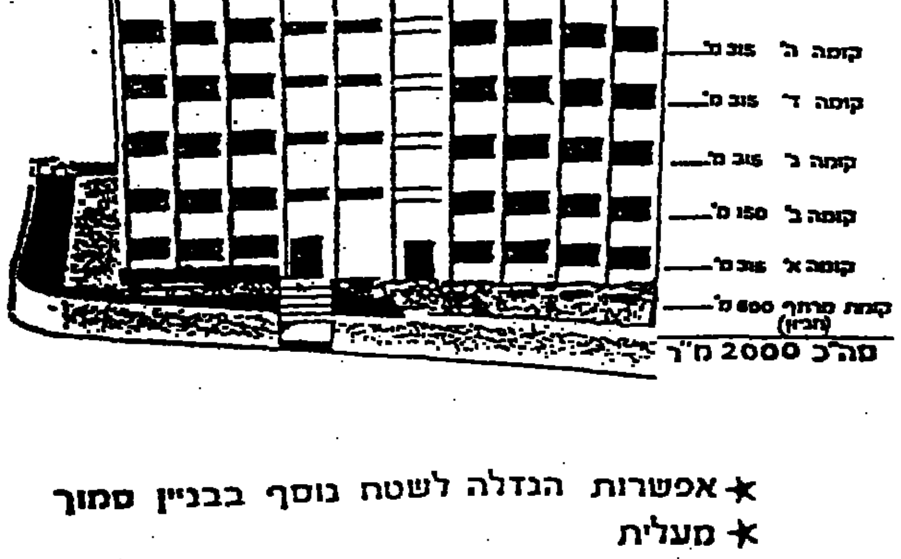

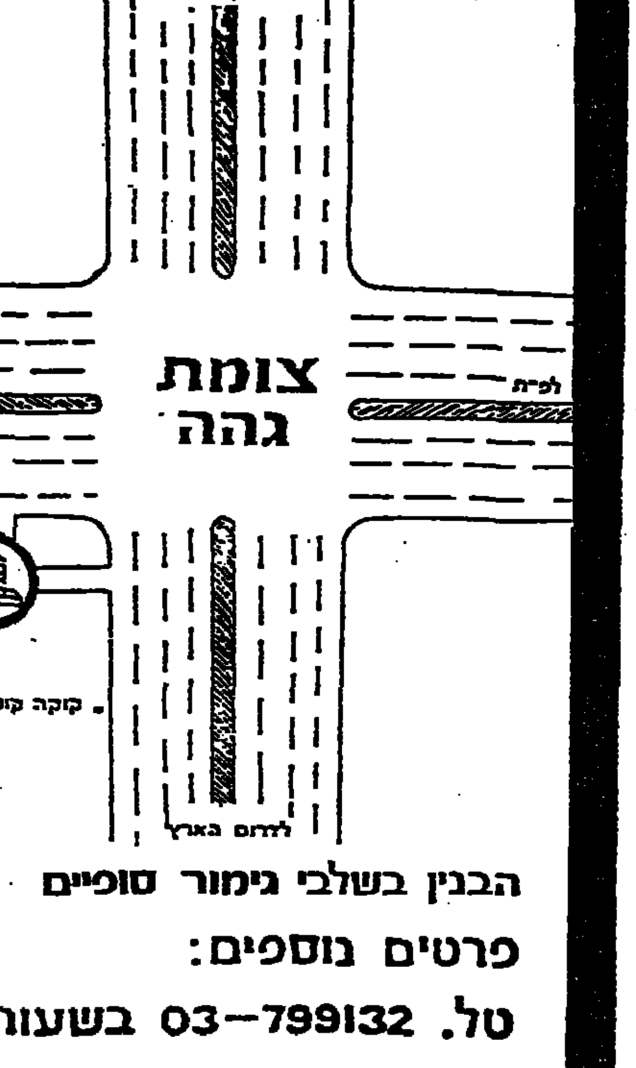

* אפשרות הגדלה לשטח נוסף בבניין סמוך
* מעלית
* אפשרות עד 50 קוי טלפון
* גימור וחלוקה פנימית לפי דרישה

הבנין בשלבי גימור סופיים

פרטים נוספים:

טל. 03—799132 בשעות העבודה

בספר "בריטניה 85": 9 מתוך 10 בריטים — שמחים בחלקם

לונדון. (ע"ח). הבריטים נדהמו אתמול לשמוע כי הם מאושרים, בריאים, עשירים, מתגוררים בבתים בעלי הסקה מרכזית עם מקלט טלוויזיה, ומגדלים 1.77 ילדים יותר בלב או תחנה.

● מבין 10 אזרחים שמחים בחלקם, כך עולה מספר שפורסם בספר בן 455 העמודים, בשם "בריטניה 1985". בספר נחשבים אלפי עובדות ומספרים, מהם מתקבלת תמונה של חברה שאיכפת לה, תענוגות בתחום הבריאות לעזרת אלימות בערים והאבטלה הכי קשה יותר מ־3 מיליוני המובטלים — 13.4 אחוז מכוח העבודה.

הספר מגלה כי 90 אחוז מבתי האב בבריטניה מקלט טלוויזיה, 66 אחוז הסקה מרכזית ול־10 אחוז מבעלות אבות לפחות. לנשים ממוצע של 1.77 ילדים — "ממוצע לדמה המדויקת לשעת בבתים האוטוקרטיה" — ו־50 אחוז מהמשפחות פתוחות בלב או ויתאל.

בתוך תילי תילים של מידע שולי, מתבררות התפתחויות מעניינות:

* תוחלת החיים בבריטניה היא 70 שנים לגברים ו־76 לנשים, לעומת 48 רק בראשית המאה הנוכחית.
* הבריטים מקדישים בממוצע 20 שעות לשבוע לצפייה בטלוויזיה.
* מהמרים "במשקיעים" לא פחות מ־3 מיליארד דולרים לשנה בהימורים על מירוצי סוסים.
* אזרחי בריטניה קונים 40 מיליון כרטיסי נסיעה לחופשות בתוך ארצם, ואילו 15 מיליון נוסעים לחו"ל.
* 75 אחוז מבין המבוגרים קוראים עיתון יומי.
* השימוש בבירה ובמשקאות חריפים, ומספר הנבגי ... בשנים האחרונות בכמה אחוזים ...
* בריטניה נבחרת אחת היצואניות הגדולות ביותר של מוצרים, והיא גם מובילה על עולם הבקבוקים והמיסים.

ארמנד המר משלים השתלטותו על שוק הגז הטבעי בארה"ב

חברת הנפט בבעלותו הודיעה על הסכמתה לרכוש את "מידקון קורפוריישן", בעלת קווי צינורות הגז הטבעי הגדולים בארה"ב

מאת אבי בנאור

סופר הכלכלי של "הארץ"

(מיוחד ל"הארץ"). חברת הנפט התעשייתית הגדולה בארה"ב, "אוקסידנטל פטרוליום קורפוריישן", בבעלות המיליארדר היהודי האמריקאי, ד"ר ארמנד המר, הודיעה אתמול על הסכמתה לרכוש את חברת "מידקון קורפוריישן", שהיא בעלת קווי צינורות הגז הטבעי הגדולים ביותר בארה"ב, תמורת סכום שיא של שלושה מיליארד דולר.

ארמנד המר, המיליארדר היהודי הקשיש, בן ה־87, ידוע בקשריו העסקיים הטובים בעולם הערבי ולכן ...

... "פטרוליום" את חברת "סיטיס סרביס". היא התחייבה לעסקה על שורת עסקים ביותר של גז טבעי.

הודח מנכ"ל פרוייקט הליגה הערבית לטלהקומוניקציה

ריאד. (ע"ח). מועצת ההנהלה של "ערבסאט", פרוייקט הליגה הערבית לטלהקומוניקציה, החליטה להדיח את המנכ"ל, עלי משאט — נמסר אתמול במושב ההנהלה בריאד.

הוא הודח בגלל, שהיגוד לווין התקשורת הראשון של העולם הערבי נכשל.

בכתבה שנועדה להצביע על שינויים במימשל האמריקאי:

"ניו־יורק טיימס": רייגן הוא הנשיא הבזבזן ביותר מאז 1960

מאת אבי בנאור

סופר הכלכלי של "הארץ" בניו יורק

(מיוחד ל"הארץ"). הנשיא רייגן הוא הנשיא הבזבזן ביותר בארה"ב ב־25 השנים האחרונות, והוא מקבל את ההטבות הגבוהות ביותר, כך כתב השבוע ה"ניו יורק טיימס" בכתבה שנועדה להצביע על שינויים במימשל האמריקאי ב־25 השנים האלה.

הנשיא האמריקאי דווייט אייזנהאור, למשל, קיבל משכורת שנתית של 100 אלף דולר פטורה ממיסים. ותשלומי הוצאות גם הם פטורים ממס, בהיקף של עד 50 אלף דולר לשנה. לפי תנאי עבודתו מותר היה לנשיא אייזנהאור להוציא עוד 40 אלף דולר לשנה על נסיעות, ובתקופתו אישר הקונגרס לנשיא הפורש קצבה של 25 אלף דולר ועשרת אלפים דולר לשנה קצבה לאלמנת נשיא.

כנגד, הנשיא האמריקאי לשעבר ריצ'רד ניכסון קיבל באותה התקופה שכר שנתי של 35 אלף דולר בלבד ועוד 10 אלפים דולר עבור הוצאות. יתר על כן, על סכומים אלו הוא עוד נאלץ לשלם מס.

ואילו הנשיא האמריקאי הנוכחי רונלד רייגן, מקבל משכורת שנתית כפולה מזו של אייזנהאור, פטורה ממס 200 אלף דולר לשנה ועוד 50 אלף דולר פטורים ממס לכיסוי ההוצאות הנוספות של משרדו. כמו כן זכאי הנשיא רייגן לקבל 100 אלף דולר לא פטורים ממס לכיסוי הוצאות נסיעה ו־20 אלף דולר עבור הוצאות בידור רשמיות.

הפנסיה לה יהיה זכאי הנשיא רייגן תהיה לפי החלטת הקונגרס בגובה של 69 אלף דולר לשנה, שבנוסף לה הוא יהיה זכאי גם להוצאות דואר בחינם, מישרד בחינם וכיסוי הוצאות המשרד בסכום של 96 אלף דולר בשנה. כל זאת לגבי כ־30 החודשים הראשונים שלאחר פרישתו מתפקידו. שבהם הוא יהיה זכאי לתשלום של 150 אלף דולר כהוצאות עבור צוות עוזרים. אם התהפך רעייתו אלמנה, היא תהיה זכאית לפנסיה ממשלתית בגובה של 20 אלף דולר בלבד.

רייגן ונשיא מקסיקו יפגשו היום במקסיקלי

מקסיקו מבקשת מארה"ב סיוע כלכלי בסך 2.5 מיליארד ד'

מאת מנו לנדאו

לוס אנג'לס (מיוחד ל"הארץ"). נשיא ארה"ב רונלד רייגן, אמור להיפגש היום עם נשיא מקסיקו, חואן דה לה מאדריד, בעיירת הגבול מקסיקלי.

בניגוד ליעבר, אמורות השיחות להתמקד בנושאי כלכלה ולא בבעיות מרכז אמריקה. מקסיקו שקועה בחוב חיצוני כבד של 96 מיליארד דולר, ומבקשת מארה"ב סיוע כלכלי של 2.5 מיליארד דולרים ל־1986.

אתמול סיימו רייגן ובני משפחתו 4 ימי חופשה בבית הנדבר הקליפורני פאלם ספרינגס. נשיא ארה"ב חגג את כניסת השנה האזרחית החדשה בחברת ידידיו ובעלי בריתו בבית אחוזתו של איל העיתונים וולטר אננברג. בדומה לעשרות מיליוני אמריקאים אחרים, בילה הנשיא את היום הראשון של 1986 בצפייה בשני משחקי כדורגל אמריקאי בטלוויזיה. הוא גם צפה בשידור הברכה הטלוויזיוני של המנהיג הסובייטי, מיכאיל גורבאצ'וב, לאומה האמריקאית. ביום ראשון — על־פי דיווחים שהגיעו מבית הנבחרים — וחוקו בני הפמליה הנשיאותית את "אורחי העולם הפר־ליטיקה הרחק מהמהבתיהם".

שיא לחיילי גורקה: 170 איש נדחקו למכונית

הונג קונג (ע"ח, ק"ק). חיילי גורקה טוענים לשיא עולמי, לאחר ש־170 מהם הצליחו להידחס לתוך מכונית צבאית לנדרובר ולהצטופף על גגה ועל בכנה המכונית.

החיילים של נפאל, המוצבים במסגרת הכוחות הבריטיים בהונג קונג, נזקקו בסך הכל ל־50 שניות כדי להסס על כלי הרכב, שנע 10 מטרים, ולאחר מכן לנסוע ברחוק של 20 מטר — וכל זאת כדי להבטיח מקום בספר השיאים של גינס.

סרן קלין פלאק, שארגן את האירוע לבוגרות צדקה, אמר כי מכיוון שלא עמדו לרשותו חיילי גורקה נוספים, לא יכול היה לספר כמה נוספת את השיא, שנקבע אשתקד באנגליה — 153 בתוך מכונית אחת.

גורבאצ'וב: אותיר בריטניה מחוץ לטווח גרעיני אם תפרק נשקה האטומי

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבאצ'וב הבטיח לראש עיריית לונדון להותיר את האיים הבריטיים האת ביותם מחוץ לטווח טילים הגרעיניים, אם תפרק בריטניה את נשקה האטומי ותסלק מתחומה את ראשי הנפץ הגרעיניים האמריקאיים.

גורבאצ'וב השיב בכך למכתב ששיגר קן ליווינגסטון, ראש מועצת העיר, שבו ביקש לו על כך, שהפך את לונדון "אזור לתחום בעבור כל נשק אטומי". הוא סמן להעניק לבריטים ערבויות, שיסודן מעליה כל סכנת הסגרה בספקה של בלונדה.

72 חיילים ושוטרים נהרגו בהפגזות של מורדים מוסלמים באפגאניסטן

מורדים בפאקיסטן: ההתקפות היו לרגל יום השנה ה־6 לפלישה הסובייטית

איסלאמאבד (ע"ח). מורדים מוסלמים אפגאנים הרגו יותר מ־72 חיילים ושוטרים והשמידו תחנת טלוויזיה צבאית, בהפגזות של רקטות על העיר קנדהאר במערב אפגאניסטן, ב־26 וב־27 בדצמבר, אמרו אתמול מקורות של המורדים בפאקיסטאן.

הם סברו, כי ההתקפות על המטרות הצבאיים הממשלתיים היו לרגל יום השנה השישי לפלישה הסובייטית לאפגאניסטן.

הם אמרו, כי תחנת הטלוויזיה נפגעה בהתקפה ביום שני, ולא שידרה תוכניות שני יום רביעי.

עריכה את העמוד: רחל רבה

הוצאה מיוחדת

סיכום 1985 בבטיחות בדרכים

1985 - מצליחים לצמצם את תאונות הדרכים!

376 הרוגים, 18,600 פצועים, 12,720 תאונות. המספרים הנמוכים ביותר מאז 1967

מסיכום נתוני תאונות 1985 עולה

★ הפחתה של 12% בתאונות קטלניות ★ הפחתה של 6% בהרוגים ו־2.5% בנפגעים ★ עיקר ההפחתה בתאונות עירוניות: 5.2% הולכי רגל 6.9% ★ בתוך 10 שנים ירד מספר ההרוגים השנתי מ־716 ל־ 376 ★
★ בחומש הנוכחי 1981–1985: הפחתה של 11.2% בתאונות, 10.8% בנפגעים 30% בהרוגים.

שנה	תאונות	נפגעים	הרוגים
1983	13,785	19,867	436
1984	13,173	19,116	399
1985	12,728	18,600	376

משה עמירב: אם הצלחנו לצמצם את מספר ההרוגים השנתי מ־600 ל־400, אפשר לרדת גם מ־300 ההרוגים בשנה.

מנהל המינהל לבטיחות בדרכים, משה עמירב, הגיב על הנתונים בסיפוק וציין כי המשך "התכנית המערכתית" של המינהל לבטיחות בדרכים, יגביה גם בשנים הקרובות את המגמה: "אם הצלחנו להוריד בחומש האחרון את מספר ההרוגים השנתי מ־600 אל, קרוב לה־400, שהיה היעד של התכנית המערכתית ב־1981, כאשר נכנסתי לתפקידי, נוכל להגיע גם לכך שלא יהיו יותר מ־300 הרוגים בשנה."

קורפו: תוצאות של מאבק עקשני

שר התחבורה חיים קורפו הגיב על הנתונים ואמר:

"עלינו לשמוח על ההישגים, להיות גאים בהם, בתוך הבוסר־בה־אנו הולכים ולזכור כי גם בנתונים האלה עדיין זה מחיר יקר מדי למדינה קטנה כמו ישראל. ההצלחה היא תוצאה ישירה של מאבק עקשני של משרדי התחבורה, המשטרה, הדוגן, מע"ץ, המועצה הלאומית למניעת תאונות, ובראש וראשונה המינהל לבטיחות בדרכים המופקד על תיאום כל המערכת הזאת.

אסור לנו לנוח על זר הדפנה, עלינו לדאוג ש־1986 תהיה יותר טובה מ־1985 ויש ביכולתנו לעשות זאת."

ד"ר בקר: ההישג הוא בינלאומי.

ד"ר משה בקר, חוקר בכיר בטכניון, מן המומחים הבולטים בתחום התאונות בישראל, המשמש כיום גם כיועץ לועדת המסנה של הכנסת לענייני תאונות הדרכים הגיב על הנתונים:

אין לי ספק כי היקף הפעילות בארץ בנושא זה מאז 1981 גדל באופן משמעותי. אני מכיר את הנעשה בתחום זה בעולם המערבי, והיקף הפעילות אצלנו הוא מן הגבוהים בעולם. ההישג הוא בקנה־מידה בינלאומי ונובע מההיערכות הארגונית החדשה במסגרת "התכנית המערכתית" שהוכן ב־1981 המינהל לבטיחות בדרכים, ושל המודעות הציבורית שגברה בשנים האחרונות. ההישג בולט עוד יותר על רקע הגידול הרב בצי הרכב (מ־500,000 ב־1980 ל־800,000 כיום).

יש לזכור כי ישראל עדיין בשלב יחסית נמוך של רמת מינוע. בתוך זמן לא רב נגיע לרמה האירופית, ואז אם לא נוריד את תשתית הכבישים, בתוך כמה שנים תהיה נסיגה בהישגים.

ציוני דרך בירידה בהרוגים בתאונות 1974 - 1984

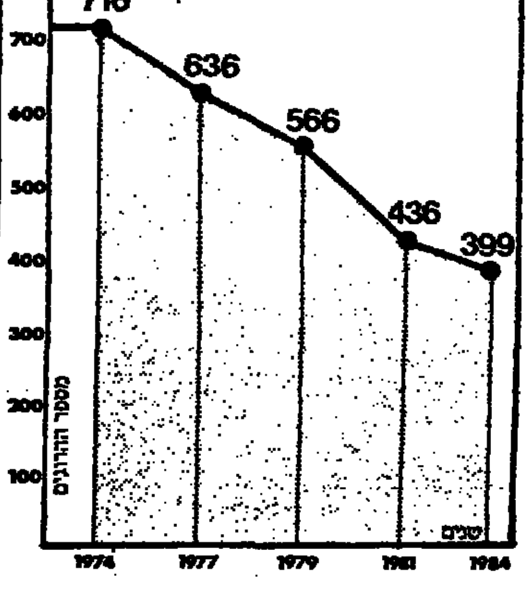

תל אביב - ראשונה

בתחרות בטיחות בין ערים זכו גם: נתניה, לוד ובקעה אל גרביה. העיר תל־אביב היא הזוכה בין הערים הגדולות בתחרות הבטיחות בין הערים לשנת 1985 אותה מקיים המינהל לבטיחות בדרכים והיא תזכה בפרס הראשון בסך 20 מליון שקל שיוקדשו לפעולות בטיחות. נשיא המדינה ושר התחבורה יעניקו בשבוע הבא את הפרסים ל־12 ערים זוכות, 3 בכל בית.

הזוכים בתחרות בטיחות בין ערים להט ובן־מאיר בפעילות בטיחות בתל אביב

שר התחבורה חיים קודפו ציין כי בתל אביב נעשה בשנה החולפת המאמץ הגדול ביותר למלחמה בתאונות, באמצעות מטה הבטיחות בראשות ח"כ בן מאיר, שעשה רבות. בחינוך ובתשתית ההנדסית, ואומנם ירדו בה התאונות ב־1985 ב־10%.

בבית השני בו מתמודדות 9 ערים בינוניות זכתה במקום הראשון העיר נתניה על פעילות מיוחדת בתחום תשתית הבטיחות לכבישים בנתניה ירדו התאונות בשנה החולפת ב־8%.

בבית שלישי לערים קטנות זכתה במקום הראשון העיר לוד בה היתה פעילות ענפה של מתנדבים והתאונות בה ירדו ב־20%.

בבית הרביעי של הישובים המועצות זכתה במקום הראשון בקעה אל גרביה על יוזמות ראש המועצה שלה סמיר דרוויש בתחום התשתית והחינוך הבטיחותי.

הממונה על הפעילות המוניציפלית במינהל לבטיחות מר מייק לוין המארגן את התחרות מסר כי בתחרות השתתפו השנה 48 ערים לעומת כ־35 - בשנה הקודמת. הוא ציין כי מוסד התחרות הפך למנוף לפעילות הבטיחותית בערים.

טבלת הערים הזוכות בתחרות הבטיחות בין הערים

מקום	העיר	נקודות	סכום הפרס
בית א' (ערים גדולות)			
1	תל אביב	247	20 מליון שקל
2	ירושלים	238	15 מליון שקל
3	חולון	218	10 מליון שקל
בית ב' (ערים בינוניות)			
1	נתניה	212	10 מליון שקל
2	אשדוד	209	5 מליון שקל
3	ראשל"צ	208	3 מליון שקל
בית ג' (ערים קטנות)			
1	לוד	222	7 מליון שקל
2	עכו	220	3 מליון שקל
3	נהריה	208	2 מליון שקל
בית ד' (ישובים)			
1	בקעה אל גרביה	210	5 מליון שקל
2	קרית טבעון	204	2 מליון שקל
3	קרית מלאכי	196	1.5 מליון שקל

שנת 1986: שנת הבטיחות הבין לאומית

יו"ר ועדת השרים לבטיחות בדרכים, השר חיים קודפו ויו"ר ועדת הכנסת לנושא המלחמה בתאונות ח"כ אוריאל לין אימצו בשבוע שעבר את הצעה של שופט בית המשפט העליון, מר דב לוין, להכריז על שנת 1986 כשנת הבטיחות הבינלאומית. נשיא המדינה חיים הרצוג יכריז על כך בטקס תחרות בין הערים.

לצורך תיאום הפעולות הבין־משרדיות בנושא זה הוקמה ועדת תיאום, שתמליץ בתוך שבועות מספר על עיקרי הפעילות. בין השאר יש בכוונת הועדה להמליץ בפני שר הבינוי והשיכון, דוד לוי לסיים השנה הרחבתם של 3 כבישים בין־עירוניים אדומים, להמליץ בפני שר התחבורה חיים קודפו לסיים טיפול ב־50 צמתים עירוניים מוכרי תאונות, להמליץ בפני שר האוצר יצחק מודעי על תוספת שנה קבועה חודשית בבתי הספר לנושא הבטיחות.

ההמלצה בפני שר המשטרה תהיה להוסיף כ־500 שוטרים לאכיפת חוקי התנועה. ציבור הנהגים ייקרא בשנת הבטיחות למתן זכות קדימה והתחשבות בהולכי רגל - בערים.

כ־150,000 ילדים עברו "אימון בטיחות מעשי".

אחד מן הפרוייקטים החדשים, הוא הפרוייקט הזוטכי לאימון בטיחות מעשי אשר עומד להיות מושלם בשנה הבאה ולהקיף 300,000 תלמידים, שיעברו באמצעותו הדרכה מעשית בבטיחות. הפרוייקט אשר התחיל לפני 4 שנים מקיף כיום כבר מגרש של 7 מגרשי הדרכה ושתי ניידות הדרכה המעבירים במה"כ מדי חודש בחודשו כ־12,000 ילדים אימון מעשי ברכיבה על אופניים והתנהגות בכביש. במגרשים יש רמזורים קטנים, כבישים סלולים, מדרכות והכל ברמה מוקטן של אזור עירוני טיפוסי שבו מתחבבים הילדים על אופניים ונוהגים במכוניות הקטנות - בארבע השנים האחרונות הוקמו מגרשים כאלה בירושלים, טבריה, אשדוד, בת־ים, רמת־גן, הרצליה ואשקלון, שתי הניידות המופעלות ע"י המועצה הלאומית למניעת תאונות, האות בצפון הארץ והשניה במרכז פודסות מדי יום בחצרות בית הספר מגרש זמני.

בקרוב יפתחו מגרשי הדרכה נוספים בתל־אביב, חיפה, וקרית מלאכי.

שר התחבורה חיים קודפו חונך את מגרש ההדרכה באשקלון. עד כה הוקמו בארץ 7 מגרשים כאלה.

1985 - הוכפלה אכיפת חוקי התנועה.

בדיקת שהוצגו בימים אלה לועדת השרים לבטיחות ישנם סיכומים ראשונים של פעילות האכיפה בשנה שחלפה.

★ כ־28,000 נהגים היו בסוף 1985 משוללי רשיון עקב עבירות תנועה.
★ גידול של 40% בחקירות רחוניות התנועה שהגישה המשטרה בשנה החולפת.
★ 20,000 עבריני תנועה נשפטו ב־11 בתי המשפט לשיפוט מהיר.
★ כ־30,000 נהגים עברו השתלמויות "נהיגה נכונה" בהדקורס חובה בן 6 מפגשים לנהגים שצברו נקודות.
★ 10,000 כלי רכב נבדקו השנה במבצעי בדיקות תקינות ע"י ניידות המינהל לבטיחות בדרכים.

המינהל לבטיחות העביר למשטרה בשנה האחרונה 19 אופנועי "מוטוגוצי" ו־30 מכוניות "סוסיתא". הדבר הכפיל את נוכחות השטר בכבישים.

4.5 מליון דולר לכבישי הערים

בשנה החולפת הוקדש עיקר המאמץ והתקציב של הפעולות למניעת תאונות, שעשה המינהל לבטיחות, בתחום העירוני. התקציבים לטיפול בתשתית הכבישים העירוניים כמעט הוכפלו והגיעו ל־4.3 מליון דולר (לעומת 2.5 מליון דולר ב־1984).

מספר הצמתים המוסדרים השנה מגיע ל־30.

המינהל לבטיחות גם משותף עם העיריות בבצוע של 9 נשרים חדשים להולכי רגל בירושלים, ראשון־לציון, חיפה, תל־אביב, ירושלים, קרית־שמונה ובקעה אל גרביה. עד כה הפרוייקט הקמת הגשרים בבקע אל גרביה, ירושלים, וקרית־שמונה.

פרוייקט חדשני נוסף שיזם המינהל לבטיחות בדרכים הוא רשת שבילי אופניים עירוניים ביבנה, אשדוד, בית־שאן וקרית־שמונה.

נושא אחר שעורר השנה סקרנות רבה בקרב המומחים היה הכנסתם של פסי האטה בשכונות מגורים. בשנה החולפת מימן המינהל הקמת פסי האטה ב־5 שכונות מגורים בירושלים והצלחת הפרוייקט הבכירה הביאה למסקנה להמשיך ולהרחיב הפרוייקט בשנה הבאה לכמה עשרות שכונות נוספות.

בתוך 5 שנים תסתיים הרחבת כל 13 הכבישים "האדומים" בישראל

החלטת הממשלה בשבוע שעבר להקציב 15 מליון דולר מכספי רשות הנמלים לקידום הרחבתם של הכבישים האדומים ואפשר לסיים את העבודה בהם עד 1990. היוזמה המשותפת של שר התחבורה חיים קודפו ושר האוצר יצחק מודעי עוררה סיפוק רב במע"ץ ובמינהל לבטיחות בדרכים. מנהל המינהל משה עמירב ציין כי בכך יוזמנו בעשור הקרוב חייהם של 300 איש ותימנע פציעתם של כ־6000 אשר היו נפגעים בתאונות בכבישים אלה.

המדובר ב־5% מכלל הכבישים הבינעירוניים שיש להם כ־25% מכלל ההרוגים בתאונות. עמירב מסר כי מע"ץ החלה בהרחבת 4 מתוך 13 הכבישים כבר בשנה שעברה, ועתה עם התקציב החדש יש אפשרות כבר בשנה הבאה לסיים הרחבתם של שלושה כבישים. אשדוד, אשקלון, ראש פינה, קרית שמונה, קרית מלאכי ובאר שבע.

לימוד בטיחות לכל כתות בי"ס היסודי

כ־2500 ילדים נפצעים וכ־80 ילדים נהרגים מדי שנה בתאונות הדרכים. בין השנים 1981–1985 חלה אמנם הפחתה של כ־30% בהיקף תאונות הילדים, אך עדיין זהו נושא מרכזי בו מטפלים משרד החינוך. המינהל לבטיחות בדרכים והמועצה הלאומית למניעת תאונות שתכליד בשנים האחרונות להגדלת היקף הפעילות הבטיחותית בקרב הילדים.

עיקר הפעילות בבתי־הספר היסודיים בהם מעבירים היום 10 תוכניות לימוד מיוחדות לכ־800,000 ילדים גם במסגרות גן־הילדים והחל בשנה האחרונה התחנית מיוחדת לבטיחות. מטרת התכניות: שיפור ההתנהגות הילד כהולך רגל בכביש.

ירידה בתאונות הדרכים בצה"ל

הפחתה של 45% בהרוגים 25% בתאונות הדרכים בצה"ל.

גם בצה"ל, כמו במיגזר האזרחי, חלה בשנה האחרונה ירידה משמעותית בתאונות הדרכים. הירידה היא בשיעור של כרבע בתאונות, וכשליש בנפגעים. ההפחתה המשמעותית ביותר היא בהרוגים כ־45%.

נתונים אלה הוצגו בפני שר הבטחון יצחק רבין, אשר קרא בהזדמנות זו לצה"ל להמשיך ולפעול לירידה נוספת בתאונות. "אסור לנוח ולו לרגע בנושא חשוב זה".

בשנתיים האחרונות הגביר צה"ל את רמת האכיפה בכבישים ע"י המשטרה הצבאית, והחמיר בענישה של עברייני תנועה.

האו"ם: לישראל ויפן ההישגים הגדולים ביותר בצמצום התאונות

בישראל ירד מספר ההרוגים מ־716 ב־1974 ל־399 ב־1984.

מנתוני ארגון האו"ם שפורסמו בחודש שעבר בוושינגטון עולה כי שתי המדינות בהן היו ההישגים הגדולים ביותר בצמצום תאונות הדרכים בשנים האחרונות הן יפן וישראל.

הדו"ח מצביע על הצלחתה של ישראל לשפר את מצבה הבטיחותי ולצמצם את מספר התאונות בממוצע שנתי מ־15,000 בשנות ה־70 ל־13,000 בשנים האחרונות.

הדו"ח מציין כי ישראל צמצמה מספר ההרוגים מ־716 ההרוגים ב־1974 ל־399 ההרוגים ב־1984. והבק שינתה את מצבה בדרוג הארצות המתוחות לארים (כ־30 במספר), והתקדמה ב־1984 לקבוצת המדינות בהן רמת הבטיחות גבוהה יחסית: ישראל ניצבת במקום ה־5 ולפניה אנגליה, נורבגיה, שבדיה ויפן.

מוגש ע"י משרד התחבורה / המינהל לבטיחות בדרכים

مكبر من الاصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

אנגליה בקהיר בסוף ינואר

ובישראל בסוף פברואר

מאת יחיאל ארזי
שליח "הארץ" באנגליה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). ארבעה שבועות לפני מבחנה נגד ישראל ברמת-גן, תתקיים נבחרת הלאומית של אנגליה בכדורגל מסע נוסף למזה"ת ובו תתמודד עם נבחרת מצרים, ב־29 בינואר באיצטדיון הלאומי בקהיר — אישור סופי לכך נמסר לי אתמול במשרדי ההתאחדות האנגלית בלונדון.

מנהל נבחרת אנגליה, מר רובסון, אמר אתמול בלונדון לשליח "הארץ", כי הוא מקווה שהמעבר מהקור האנגלי לחום המצרי, לא יהיה חריף וקיצוני מדי והביע את תקוותו כי שעת המשחק (2.30) תתאים לשחקניו.

המנהל שאל בחיוך, אם הביקור במצרים לא יעורר שום תגובות רשמיות בישראל, ועל כן קיבל ממני תשובה מרגיעה.

כיוון שב־24 בינואר יהיה באנגליה הסיבוב הרביעי של הגביע מקווה רובסון שלא יהיו בו משחקים חוזרים במהלך אותו שבוע, משום שאז עלולה הנבחרת לצאת לישראל בהרכב חסר, ממנו ייעדרו כמה שחקנים.

כדורסל

הפועל ת"א שלישי בהולנד

הארלם, הולנד (שירות "ספורט הארץ"). קבוצת הכדורסל של הפועל תל-אביב זכתה במקום השלישי בטורניר הבינלאומי שנערך כאן, לאחר ניצחון על קבוצת להפיים מארה"ב, 70—73 (31—34). המשחק היה שקול לכל אורכו ואת שלוש נקודות הניצחון קלע מייק לארבי, השחקן המבריק של "הפועל", שלוש שניות לפני הסיום, בסל הבקליעת עונשין. הפועל תל-אביב שיחק ללא הרכז הפצוע עמוס פרישמן. הרבו לקלוע להפועל תל-אביב: לארבי 24, ציטרמן 18, יעקבי 10.

רק תיקו להפועל תל-אביב בשעריים ★ ניצחון לחיפה

התחזית שלי

מאת משה הר-געש

המוליך מכבי חיפה יארח מחר במגרשו את הפועל פתח-תקווה, לעומת מישחקי חוץ לקבוצות במקום השני והשלישי. הפועל תל-אביב יתארח אצל מכבי שעריים, בני-יהודה יתמודדו בפתח-תקווה נגד מכבי המקומי. בנתניה יהיו שני מישחקים: מכבי נתניה — מכבי יבנה, שמשון ת"א — מכבי ת"א. מישחק אחד יהיה היום (הפועל כפר-סבא — מכבי יפו). תחילת המישחקים שעה 14.30.

מכבי חיפה — הפועל פתח-תקווה

הפסד הראשון לבני-יהודה יגרום ודאי לאכזבה מרובה אצל האלופים מחיפה. גם כך הם נהנים מיתרון ברור במגרשם הביתי.
● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

מכבי שעריים — הפועל תל-אביב

המאורעות שעברו השבוע על שחקני ומאמן הפועל תל-אביב עלולים לגרוע מיכולתם. שחקני שעריים ינצלו זאת במיפגש הקבוצות.
● התחזית שלי: תיקו.

בית"ר ירושלים — הפועל חיפה

החיפאים אינם עושים גדולות במישחקי החוץ. הפעם המשימה קשה עוד יותר נגד יריב עדיף המצוי בתנופה וגם בצמרת.
● התחזית שלי: ניצחון לבית"ר.

מכבי פתח-תקווה — בני-יהודה

את הניצחון על מכבי חיפה לא ישכחו לבני-יהודה תקופה ארוכה. מחר עלולים חניכיו של יצחק שאיאור להיווכח, כי לא כל יום פורים.
● התחזית שלי: ניצחון לפתח-תקווה.

הפועל כפר-סבא — מכבי יפו

למרות חילופי המאמנים נראה שמכבי יפו לא התאושש עדיין מהמשבר שפקד אותו. הכפר-סבאים יוכיחו שוב כי יכולתם הגאה אינה מיקרית.
● התחזית שלי: ניצחון לכפר-סבא.

מכבי נתניה — מכבי יבנה

הכל מודים כי לנתניה פוטנציאל גדול שלא בא לידי ביטוי. המישחק הביתי עם מכבי יבנה יהיה הזדמנות מצוינת להתחיל עידן חדש.
● התחזית שלי: ניצחון לנתניה.

שמשון תל-אביב — מכבי תל-אביב

מחר שורדי תל-אביבי זה יהיה המישחק המוקדם בנתניה, במגרש קטן המימדים העלול לגרוע מיכולת שתי הקבוצות במידה שווה.
● התחזית שלי: תיקו.

הפועל באר-שבע — הפועל ירושלים

הפועל ירושלים התאקלם די יפה עד כה בליגה הלאומית. מחר ודאי יחוו בכך גם שחקני הפועל באר-שבע.
● התחזית שלי: תיקו.

טבלת הליגה הלאומית

1.	מכבי חיפה	10	6—17	23
2.	הפועל ת"א	10	9—22	22
3.	בני-יהודה	10	2— 5	19
4.	בית"ר ים	10	11—19	18
5.	מכבי ת"א	10	12—17	15
6.	הפועל פ"ת	10	12—13	14
7.	הפועל ים	10	15—13	14
8.	כפר-סבא	10	14—14	13
9.	באר-שבע	10	9—10	12
10.	מכבי פ"ת	10	16—13	11
11.	הפועל חיפה	10	10— 5	10
12.	מכבי יבנה	10	13— 4	10
13.	מכבי נתניה	10	12—12	9
14.	שמשון ת"א	10	16—11	9
15.	מכבי שעריים	10	10— 5	8
16.	מכבי יפו	10	19— 7	4

משרד הביטחון / אגף השיקום
היחידה להנצחת החייל

מודיעה

תוצאות התחרות לעצוב מעטפת יום הזיכרון תשמ"ו

לתחרות הוגשו 59 הצעות.
בישיבת חבר השופטים מיום ה־29.12.85 נבחרו שלוש ההצעות:
מקום ראשון: הצעתו של רוני יעקב.
מקום שני: הצעתו של אריק מיילר.
מקום שלישי: הצעתו של מוריס ארבל.
תודתנו נתונה למשתתפים בתחרות.

סיכום 1985

מאת מיכאל קרנון

עם כניסתה של השנה החדשה, הב־ מבט לאחור, בשאלת השאלה: מה היה האירוע שהסעיר את הדמיון יותר מכל על הספורט בשנת 1985 — הזכיה הסנסציונית של בוריס בקר באליפות ווימבלדון בראשית יולי או להבדיל האסון הנורא באיצטדיון "הייסל" בב־ריסל ב־29 במאי?

עם כל ההערכה לנער הגרמני מליימן, מערב גרמניה, שמאז חודש יולי גונב את הכותרות מספורטאים גדולים אחרים, אין ספק שלאירועי בריסל היו ויהיו השלכות קשות. שנים רבות לא ישכחו את תמונות הזוועה מאותו יציע חשוף באיצטדיון הכדור־גל, שם נהרגו 39 איש ונפצעו עוד כמה עשרות, בתקרית החמורה ביותר שהיתה עד היום באירוע ספורט. התנהגות שלוחת רסן של אוהדים שי־כורים מליוורפול היתה מוקד הבעיה. אבל התארגנות עלובה של הבלגים, בכל מה שנוגע לסידורי אבטחה והפרדה בין מחנות האוהדים מאנגליה ומאיטליה, היא שאפשרה לתקרית כזו להתפתח.

את המחיר משלמות כיום קבוצות הכדורגל האנגליות שהורחקו מפעילות באירופה. זהו מחיר כלכלי כבד, שב־סופו של דבר פוגע במועדונים עצמם ולאו דווקא באותם אוהדים שהפכו את הביקור במישחקי כדורגל לסיוט. אבל אין ספק, שהלם בעקבות תמונות הזוועה השפיע גם עליהם. באנגליה עצמה חלה רגיעה והעונה לא נרשמו כמעט תקריות חמורות, אם כי פה ושם יש עוד כאלה שלא למדו את הלקח. וכל עוד לא יתאפשר לאוהדי כדורגל לבקר במגרשים בידיעה שיחזרו הביתה בשלום, לא נשכח את ה־29 במאי 1985.

בציפיה למונדיאל גדול

בסך הכל היתה זו שנת כדורגל שגרתית שבה התרכז העניין במישח־קים המוקדמים על הגביע העולמי שבסיומם נקבעו 24 הנבחרות שית־מודדו החל מה־31 במאי במונדיאל של מכסיקו. מבט על הנבחרות המשתתפות מבטיח מונדיאל גדול. הפעם לא נעדרת אף לא אחת מנבחרות העל של הכדורגל העולמי. את מקומה של הולנד, שירדה מגב־סית, תופסת כיום דנמארק שלבטח תהיה אחת האטרקציות של המישח־קים. עניין רב יעוררו נבחרות "קטנות" כמו עיראק, דרום־קוריאה, קנדה, מארוקו ואלג'יריה.

קבוצת השנה בעולם — יובנטוס טורינו, אלופת אירופה (1—0 בגמר על ליוורפול) ומחזיקת הגביע הבין יבשתי (ניצחון בבעיטות 11 מ' על ארגנטינוס ג'וניורס). כדורגלן השנה בעולם — מישל פלאטיני, שהוביל את יובנטוס לזכיה בשני הגביעים ואת נבחרת צרפת להופעה בטורניר גמר הגביע העולמי. במכסיקו תהיה לו הזדמנות להוכיח כי הוא אכן הגדול מכולם כאשר יריבו העיקרי יהיה הארגנטיני דייגו מאראדונה.

סאבוניס ופטרוביץ'

אם פלאטיני הוותיק היה הכדורגלן מספר אחת של אירופה, התמודדו שני צעירים בני 20 על תואר הכדורסלן מספר אחת. בסופו של דבר הצביעו כמעט כל המומחים על ארוידאס סאבוניס, ליטאי בגובה של 2.18 מ', שהוביל את ברית המועצות לזכיה באליפות אירופה ובמדליית הזהב במישחקי האוניברסיאדה, שם ניצחה בגמר את ארצות הברית. היוגוסלבי דראזן פטרוביץ' הוביל כמעט כמו יחיד את קבוצת ציבונה זאגרב לזכיה בגביע אירופה לאלופות. שני אלה יעמדו במוקד התחרויות על אליפות העולם שתחל ב־6 ביולי בספרד בהשתתפות 24 נבחרות, ביניהן, אנו מקווים, גם ישראל.

מהעבר השני של האוקיאנוס, שם משחקים את הכדורסל האמיתי, בלט משכמו ומעלה תורתי משמע קארים עבדול־ג'אבאר שבגיל 38 הוביל את הלוס־אנג'לס לייקרס לזכיה באליפות האן־בי־איי. "קשיש" אמריקאי אחר,

השנה של בֶּקֶר, יובנטוס, פלאטיני, פטרוביץ', סאבוניס, הולמס, ביונדי, קראם, אוויטה

בוריס בקר הספורטאי הצעיר הבולט ביותר של 1985

לארי הולמס, נפרד מזירת האיגרוף, כאשר נכשל נסיונו להשוות את שיא הניצחונות (49) במשקל כבד בו מחזיק רוקי מרציאנו. את ההפסד הי־חיד בקאריירה עשירה נחל הולמס מידי בקארצו מייקל ספינקס בקרב משעמם שלא הוסיף כבוד לענף ספורט פופולארי זה. המתאגרפים הבולטים של השנה: מרווין האגלר ודון קארי.

הינו ומרקס

שני ספורטאים צרפתים עשו את הכותרות על גלגלים. ברנאר הינו זכה בפעם החמישית ב"טור דה־פראנס" והישווה את שיא הזכיות של ז'אק אנקטיל ושל הבלגי אדי מרקס. הוא עשה את הדאבל כשניצח גם ב"ג'ירו". אלן פרוסט, השני הצרפתי, הוכתר סוף סוף כנהג מכוניות המירוץ מספר אחת בעולם.

ברית המועצות ובולגריה שלטו באליפויות העולם בהתעמלות והרמת־משקולות. למרות היעדרו של ביי־לוזרצ'ב הפצוע, צברו הסובייטים 11 מ־17 מדליות זהב באליפות בהתעמ־לות במונטריאול בראשותו של קורו־לייב שסיים עם 4 מדליות זהב ושושנובה שזכתה ב־3 מדליות זהב. בעיקר שלמאנוב בן ה־18 היה כוכב נבחרת בולגריה שחזרה משוודיה עם 14 מדליות זהב בהרמת־משקולות. מערב־גרמניה היתה הנבחרת הבולטת באליפות העולם בסיוף בברצלונה ויפאן ודרום־קוריאה שלטו באליפות העולם בג'ודו בסאול.

שני אירועים גדולים אפשרו להפ־גיש את ספורטאי המערב והמזרח שלא יכלו להתמודד באולימפיאדת לוס־אנג'לס — האוניברסיאדה בקובה, יפאן, ותחרות הגביע העולמי באתל־טיקה בקאנברה, אוסטרליה.

הספורטאי הבולט של האוניבר־סיאדה היה השחיין האמריקאי מאט ביונדי שצבר 5 מדליות זהב. כמה שבועות קודם לכן שבר ביונדי פעמיים את השיא העולמי ב־100 מ' חופשי והעמידו על 48.95 שנ'. באירוך היתה זו תחרות מאכזבת לענק המערב־גרמני מיכאל גרוס, שזכה במד־ליית זהב אחת. גרוס לעומת זאת היה גיבור אליפות אירופה שנערכה בסו־פיה שם צבר 6 מדליות זהב. במהלך העונה הציב גם שיאים עולמיים ב־200 מ' פרפר ו־400 מ' חופשי. שחיינים בולטים אחרים: הרוסי פו־ליאנסקי (שיא עולמי ב־200 מ' גב ו־4 מדליות זהב בסופיה וקובה) והמזרח־גרמני פרידריך (5 מדליות זהב

קראם ואוויטה

תחרות הגביע העולמי באתלטיקה אופיינה בהיעדרותם של מרבית הכו־כבים, ללא לואיס, מוזס ואחרים, וזכתה ארצות הברית בגביע לגברים בעוד שמזרח־גרמניה זכתה כרגיל בגביע לנשים. אבל בסיכום היתה זו שנה מזהירה ל"מלכת הספורט". בדרך כלל בשנה אחרי האולימפיאדה יש רגיעה בספורט זה, אבל ב־1985 נקבעו 21 שיאים עולמיים בנוסף ל־27 שיאים באולמות.

האתלט מספר אחת של השנה — סטיב קראם. הבריטי רק הגזה שהציב בתוך 19 ימים שיאים עולמיים בריצות מייל, 1,500 מ' ו־2,000 מ'. המרוקאי סעיד אוויטה, שכבר הרשים בלוס־אנג'לס, גזל ממנו את השיא ב־1,500 מ' וקיזז גם מאות השנייה מהשיא ב־5,000 מ' של בריטי אחר, דייב מורקרופט.

אבל עיקר הפעילות היתה בכוח הקפיצות. רק השיא בקפיצה למרחק של בוב בימון נותר בעינו, אולי בגלל הציפיות שהשכיחו מרבית העונה את קארל לואיס. השיא בקפיצה לגובה נשבר פעמיים ע"י הסובייטים פובר־ניצין ופאקלין, שהעמידוהו על 2.41 מ'. האמריקאי וויליבאנקס התקרב עד כדי 3 ס"מ לגבול 18 המטרים בקפיצה משולשת. אבל הישג השנה הוא ללא ספק של סובייטי אחר, סרגיי בובקה, האיש הראשון שקפץ במוט ל־6 מטרים.

מרי דקר־סליני השתחררה מתסמונת לוס־אנג'לס וסיימה את העונה בלתי מנוצחת תוך שהיא מציבה 6 שיאים אמריקאיים חדשים במרחקים שבין 800 ל־5,000 מ'. מאריטה קוך הציבה את השיא העולמי היחיד בתחרות הגביע העולמי כשריצה 400 מ' ב־47.60 שניות.

המבחן של בקר

בטניס היתה זו שנה עגומה לארה"ב ומהירה לאירופה. ג'ון מקנרו לא זכה באף אחד מהתארים החשובים. ג'ימי קונורס המזדקן לא הופיע באף מישחק גמר חשוב והיורשים הצעירים אריאס, קריקשטיין ואחרים, נעצרו ואף נסוגו. שוודיה נתנה את הטון. ארבעה משחקניה מדורגים בעשיריה הראשונה בעולם בסוף 1985. נבחרתה זכתה בפעם השנייה ברציפות בגביע דייויס. מאטס וילאנדר זכה באליפות הפתוחה של צרפת והוכנע בגמר אלי־פות אוסטרליה ע"י חברו סטפאן אדברג. הצ'כי איוון לנדל ניצח בפ־לשינג־מדאו וסיים את העונה בראש הדירוג העולמי.

אבל מניסאי השנה הוא ללא ספק בוריס בקר שעוד בטרם מלאו לו 18 זכה באליפות ווימבלדון והוביל את גרמניה לגמר גביע דייויס. אבל מאז ראשית יולי לא זכה בוריס בשום תואר, מה שמוכיח שהוא בסופו של דבר בן־אנוש. הלחצים עליו גדולים מאוד והוא הפך הכוכב של אמצעי התקשורת בעולם.

לגביו תהיה 1986 שנת מבחן. תמיד קשה יותר להישאר בצמרת מאשר להגיע אליה. בוריס ומאמניו יודעים זאת היטב.

מחר בסיבוב השלישי של הגביע האנגלי

יומן של האלמוניות

כדורגל

לונדון (שירות "ספורט הארץ"). אחרי שלושה מחזורי ליגה בתוך שבעה ימים, מתפנות מחר קבוצות הליגה האנגלית, הראשונה והשניה להופעה בסיבוב השלישי של הגביע.

העניין יופנה כרגיל לקבוצות הקטנות שיתמודדו נגד הגדולות, כמו אולטרינגהאם החצי מקצוענית, שתתארח אצל ברמינגהאם סיטי, או רוכ־דייל מהליגה הרביעית שתשחק ב"אולד טראפורד" נגד מחזיקת הגביע, מנצ'סטר יונייטד, וולסול מהליגה השלישית שתארח את מנצ'ס־טר סיטי וברסטול רוברס שתשחק במיגרשה נגד לסטר סיטי.

שלושה מישחקים יהיו על טהרת הליגה הראשונה: קובנטרי — ווטפורד, אוקספורד יונייטד — טוטנהאם ושפילד ונסדיי — ווסט ברומיץ'.

יתר המישחקים יפגישו את קבוצות הליגה הראשונה נגד יריבות מהליגה השניה כדלקמן: קארלייל — קווינס פארק ריינג'רס, קריסטאל־פאלאס — לוטון, גרימסבי — ארסנל, איפסוויץ' — ברדפורד סיטי, ליוורפול — נוריץ', מידלסברו — סאות'המפטון, ניוקאסל — ברייטון, נוטינגהאם — בלקברן, פורטסמות — אסטון וילה, שרוסברי — צ'לסי.

שני מישחקים נוספים יהיו ביום א': צ'רלטון (ליגה ב') — ווסטהאם, אוורטון — אקסטר סיטי (ליגה רביעית).

ליגה לאומית

שוייצר שב לאמן את הפועל תל־אביב

מאת סופר "ספורט הארץ"

המאמן דוד שוייצר חזר אתמול לאמן את הפועל תל־אביב. שוייצר עזב ביום שני את האימון בגלל "משבר הכספי שגרם לשביתת כמה שחקנים". המאמן אמר אתמול כי הוא מקווה שעתה הבעיות ייפתרו והמחלקה לכדורגל תהיה עצמאית במועדון הפו־על. שוייצר הוסיף כי הוא מצפה שאירועי השבוע האחרון לא ישפיעו יותר על יכולת הקבוצה במישחק הליגה בשעריים נגד מכבי המקומי.

הבית הרמת גני במוקד המאבק

גביע הטוטו

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

בית ג', בו מעורבות שלוש הקבו־צות הרמת גניות, יהיה שוב במוקד המחזור החמישי של גביע הטוטו לקבוצות הליגה הארצית. ארבעה מתוך שמונת המישחקים יהיו היום. להפועל רמת גן המדורג שלישי בבית ג' מצפה מישחק ביתי קל מול הפועל בית שמש הסוגר את טבלת הבית ללא נקודות. הרמת גנים עם 7 נקודות יעקבו בדריכות אחרי מישחק הצמרת בבית שבו יארח המוליך, מכבי רמת עמידר, בדרבי רמת גני את הכח ר"ג. לשתי הקבוצות גם כן 7 נקודות.

מישחק מסקרן אחר צפוי בבית א', בו יפגוש המוליך (עם 8 נק') הפועל חדרה את השני, בית"ר ת"א (6 נק'). לתוצאת המישחק השני בין הפועל מרמורק לבית"ר חיפה לא תהיה השפעה על העליה לחצי הגמר. מוליך בית ב', בית"ר נתניה עם 10 נקודות יתארח אצל הפועל טבריה, המדורג שלישי (עם 4 נק'). הפועל צפרירים חולון, השני בבית זה צפוי לנצח את הפועל לוד.

מישחקי בית ד': הפועל יהוד — רמת השרון (היום), בית"ר רמלה — הפועל עכו (היום). השעה הראשית — מחר 14.30. היום — 14.00.

אייזנברג לעתודה

מאת סופר "ספורט הארץ"

משה אייזנברג, הרץ המצטיין של נבחרת הנוער, יוזמן לנבחרת העתודה שתקיים ביום ג' הקרוב מישחק חגיגי בתבל לכיש. כך אמר אליעזר שפיגל מאמן נבחרת העתודה. הוא הסביר כי החליט לצרף את אייזנברג בעקבות יכולתו בטורניר החורף שהסתיים השבוע. אייזנברג נבחר לשחקן המצ־טיין של הטורניר. שפיגל הזמין למישחק החגיגי גם את שלומי ממן, שוער המשנה של נבחרת הנוער. הוא הדגיש כי הזימון בינתיים הוא חד פעמי.

נדחה ערעור הפועל ר"ג

הוענש ב־2 משחקים ללא קהל בגלל הכאת איש מזכירות

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

קבוצת הכדורסל של הפועל רמת־גן תקיים את שני משחקיה הביתיים האחרונים העונה ללא קהל ותשלם קנס בסך 250 שקלים חדשים, לאחר שהורשעה בבית הדין המשמעתי של איגוד הכדורסל באחריות לפגיעה באיש המזכירות, בני מנור, במשחק הדרבי מול מכבי רמת־גן.

כמו כן תועמד הקבוצה לדין בשבוע הבא, לאחר שבאיגוד הכדורסל התקבל מכתב תלונה מאנשי מכבי רמת־גן. בו הם טוענים כי אוהד הפועל רמת־גן שהיכה את מנור פגע גם באיתן גבריאלי, מ"מ יו"ר מכבי רמת־גן.

ועדת הליגה הגביע באיגוד הכדור־סל דחתה את ערעורה של קבוצת הפועל רמת־גן על תוצאת המשחק (106—105), בנימוק שגם השופטים במשחק וגם המשקיף בדקו את הטופס ולא מצאו בו כל שגיאה. בזמנה, טוענים אנשי הפועל רמת־גן כי איש המזכירות, בני מנור, לא רשם סל שנקלע לזכותם.

בצער ובכאב אנו מודיעים על פטירת
אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

חסידה בוק

לבית סלוצקי, מז"טל

ההלויה תצא היום יום שישי כ"ב טבת תשמ"ו 3.1.86 בשעה 11.00 לפני הצהרים מבית ההלוויות העירוני רחוב דפנה 5 תל אביב לבית העלמין בקרית שאול
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים מבית המנוחה רחוב קריניצי 99, רמת־גן בשעה 10.30 לפני הצהרים
השבעה בבית המנוחה

האבלים:
בעלה: נחום בוק
הבן: ניסן ושושנה בוק
הבת: רחל ואליהו בן־גור
הנכדים: דורון, אפרת, רן, אילת ואופיר
וכל בני המשפחה

למר נחום בוק
סגן יו"ר וגזבר הועד
למר ניסן בוק

משתתפים בצערכם העמוק בהלקח מכם

הרעיה — האם

א. ליפשיץ, יו"ר
בשם ועד קרן לעזרה הדדית
ע"ש פ. הולנדר ז"ל

למר נחום בוק
מותיקי תעשית היהלומים וממיסדי הבורסה
ולמר ניסן בוק

אתכם באבלכם הכבד בהלקח מכם

הרעיה — האם

הנשיא, ההנהלה, החברים והעובדים
בורסת היהלומים הישראלית בע"מ

לאריה דביר

אתך באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

ההנהלה והחברים
רשות הגנים הלאומיים

ליוסף מירון והמשפחה

אנו משתתפים בצערכם במות יקירתכם

יהודית ז"ל

בית ניצנים

בית מכון ויצמן למדע

אבל על פטירתו של

גרשון דרור

לשעבר מנהל כספים ומינהל של המכון

ומשתתף בצער המשפחה

שלוש שנים למותו של יקירנו

ד"ר הנס קדיש ז"ל

נעלה לקברו ביום שני כ"ה טבת תשמ"ו 6.1.86. בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין בקרית־שאול
נפגשים ליד השער

המשפחה

לנפתלי וקס

אתך באבלך במות

האב ז"ל

חברה להשקעות
של בנק הפועלים בע"מ

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו
הפתאומית של יקירנו

גרשון דרור

ההלויה תתקיים היום יום ו' 3.1.86 כ"ב בטבת תשמ"ו
בשעה 11.30 מבית העלמין ברחובות

המתאבלים: רעיתו: יהודית
בתו וחתנו: רותי ונחמן אוריאלי
נכדיו: תמר ודן
ומשפחות: ד"ר דב שמעון וב"ב

לירון ליואי ומשפחתו

משתתפים באבלך במות עליך

אמך ז"ל

נכסי משה הלל בע"מ

במלאת שנה לפטירתה של אמנו,
סבתנו היקרה

ריבה הוכברג ז"ל

נעלה לקברה ונקיים אזכרה ביום ראשון כ"ד בטבת תשמ"ו (5.1.86) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין הישן בחדרה.
נפגשים בשער בית העלמין

המשפחה
ובית פרי טעים בע"מ

לנפתלי

משתתפים באבלך הכבד במות אביך

שבתאי וקס

ז"ל

אנשי חברת "טלדטה"

עם השלמת הפיתוח של מוצר אלקטרוני
חדשני ביותר בתחום ה־CAE
ולקראת פיתוח מוצרים מתוחכמים נוספים

לסימולוג דרושים

מהנדסי יישומים
- מהנדסי אלקטרוניקה בוגרים מצטיינים
- נסיון וידע בכלי CAE מתקדמים
- בקיאות בתכנון לוגי
- שליטה מלאה באנגלית
המועמדים הנבחרים יידרשו לצאת לחו"ל לתקופה של כשנתיים.

מנהל כספים
- נסיון בהנהלת חשבונות ברמה רב לאומית
- שליטה באנגלית
- עדיפות לרואה חשבון

מנהל ייצור
להקמה וניהול של מפעל ייצור המבוסס בעיקרו על קבלני משנה בארץ ובחו"ל
- מהנדס ייצור או אלקטרוניקה
- נסיון מוכח בניהול ייצור של מערכות אלקטרוניות מורכבות

הנדסאי אלקטרוניקה
בעלי נסיון של שנתיים בתחומים הבאים
- פיתוח מערכות דיגיטליות
- פיתוח מערכות משובצות מיקרו מחשב
- רצוי הכרת 68000

מהנדס תוכנה מעולה
- לפחות שנתיים נסיון
- ידע בלפחות חלק מהנושאים הבאים: C, 68000, VAX/VMS, VAX/UNIX, מערכות משולבות חומרה/תוכנה, תוכנת CAD לתכנון VLSI.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 802 הרצליה.

סודיות מובטחת

לחברה גדולה
דרוש

חשב ראשי

בעל נסיון מוכח בתפקיד דומה.

נא לפנות בכתב יד
אל ת.ד. 1334, ת"א 61013 עבור 1555

אמקור אלקטרוניקה
בע"מ
במפעל ליישום טכנולוגיות חדשניות שדורשות בדע הסיועדות לייצוא

דרושים/ות

מהנדס/ת מערכת עיבוד תמונה

- ★ מהנדס/ת אלקטרוניקה
- ★ 4-3 שנות נסיון במערכות גרפיות ועיבוד תמונה

תכנת/ת מדעי/ת

- ★ בוגר/ת בדעי המחשב
- ★ 6-5 שנות נסיון
- ★ רקע בעיבוד תמונה בזיהוי צורות
- ★ הכרת מיקרו מחשבים – רצוי

נא לפנות ליוסי פרידבן או דני קרת טל. 052-557471, אמקור אלקטרוניקה בע"מ, רח' סוקר, אזור התעשיה הרצליה 46725.

– סודיות מובטחת –

למחלבת "תנובה" ת"א
דרוש

מהנדס מזון

הכישורים הדרושים
- ★ בוגר מוסד אקדמי מוכר
- ★ בעל נסיון מעשי של 2 3 שנים לפחות בתעשיית מזון
- ★ תינתן עדיפות לבעלי רקע ונסיון בענף החלב

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקה הכנגנן של "תנובה" מחוז ת"א ת"ד 282 תל-אביב 61002 ולצרף קורות חיים בכתב, תעודות על הכשרה מקצועית ונסיון בעבודה.

תנאי שכר הולמים מובטחים למועמדים המתאימים.

סודיות מובטחת

חברה תעשייתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית

דרושים

1. מומחה מס

לנתוח השלכות מס על תכניות פיננסיות
כישורים:
- ★ רואה חשבון/עו"ד.
- ★ התמצאות יסודית במערכות המסוי בישראל ובארה"ב (מסוי פרטים וחברות).
- ★ כושר בטוי בע"פ ובכתב בעברית ובאנגלית.

למועמדים מתאימים בלבד — נא לשלוח קורות חיים למחלקת כח אדם ת.ד. 7929 ירושלים 91079

2. מהנדס/הנדסאי

לתכנון ובנית מיכשור לעריכת נסיונות פיזיקליים
כישורים/דרישות:
- ★ נסיון מוכח בתכנון ציוד מדידה מעבדתי לנסיונות פיזיקליים.
- ★ נסיון מוכח בבנית אבי־טיפוס.
- ★ נסיון או הכרות עם טכנולוגיות ואקום וציוד מדידה מעבדתי.
- ★ יכולת לעריכת הנסיונות בפועל.
- ★ כושר לעבודה עצמאית בתחומים הנ"ל.

למשרת מהנדס/הנדסאי
נא לפנות טלפונית 02-810827

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

ל"בזק" יחידה מעליות
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה או חשמל
לתיקוני מעליות
052-33701

למשרד עורכי דין
דרושה
פקידה מנוסה
בעלת ידע והדפסה בעברית ואנגלית.
טלפונים: 03-217062, 03-255063, 03-263808

למרכז להכשרה מקצועית ברעננה
דרושה
מדריכה להנהלת חשבונות
052-445871, 052-445034

למושב כפר יחזקאל
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
נא לפנות 065-31112/3

לתשלובת תעשייתית ותיקה
דרוש

חשב/ מנהל חשבונות ראשי

- ★ רואה חשבון
- ★ נסיון בתעשיה – הכרחי
- ★ יכולת ניהול צוות עובדים
- ★ ידע במערכות מיחשוב ומיסוי

נא לפנות ת.ד. 26194 תל-אביב 61162

ג'נרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL

למפעלנו החדש בירושלים דרושים:

מהנדס מיקרוגלים

לגבוי הנדסי ולווי יצור של רכיבי מיקרוגל מתקדמים.
דרוש נסיון קודם בפיתוח ו/או יצור רכיבי מיקרוגל.

מהנדס אלקטרוניקה בכיר

לפיתוח מעגלי דרבון מהירים
דרוש נסיון קודם במעגלים אנלוגים ודיגיטלים מהירים.

מבקר איכות

לביקורת של מעגלים אלקטרוניים מיקרוסקופיים ושל רכיבי זוור מבניים. דרוש נסיון קודם בשטחים אלה.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 8444, ירושלים 91084

חדשנות בתדירות גבוהה

חברה תעשייתית גדולה במרכז הארץ
מבקשת לצרף לצוות הבכיר

מנהל/ת אחראי/ת לנושא משאבי אנוש

הנתונים הנדרשים:
- השכלה אקדמית, רצוי תואר שני.
- נסיון ניהולי בכיר ומגוון, עדיף בחברה תעשייתית־יצרנית.
- ידע עדכני במדעי ההתנהגות ובשיטות פיתוח וטיפוח משאבי אנוש באירגון.
- בעל/ת יחס מיוחד והעדפה מקצועית לעיסוק הנדון.
- פתיחות, גמישות וסובלנות אישית.
- יכולת להשתלב בצוות ניהולי בכיר.
- רצון להשתתף בקבלת החלטות ובקביעת מדיניות החברה בנושאים שונים.

★ ★

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 397 הרצליה, 46103.
רק מועמדים/ות העונים/ות על הדרישות הנ"ל – ייענו.

סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי

דרושים

קציני מילואים

ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות

אנו מציעים:
- ★ עבודה מעניינת בצוות צעיר ומגובש
- ★ תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים
- ★ קביעות בעבודה
- ★ אפשרויות קידום

כישורים נדרשים:
- ★ גילאי 21—28
- ★ השכלה תיכונית מושלמת (עיונית או מקצועית)
- ★ בריאות תקינה
- ★ רשיון נהיגה

- המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39351 תל־אביב (מיקוד 61392) עבור ה', ויצרפו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל מס' ת"ז וטלפון.

– פונים מתאימים ייענו –

האוניברסיטה הפתוחה

דרושים

מועמדים לחברי סגל אקדמי במדעי המחשב

בדרגות מרצה, מרצה בכיר.

הכישורים הדרושים:
- תואר שלישי במדעי המחשב/הנדסת מחשבים או מערכות מידע.
- יכולת מוכחת במחקר ובהוראה אקדמית.

★ ★ ★

מועמדים לפיתוח קורסים בתחום המחשבים

תאור התפקיד:
פיתוח וכתיבת קורסים שיופעלו על גבי מערכות מיקרו־מחשבים.
נושאי הקורסים:
מבוא למחשבים, שפות תכנות, מעבדי תמלילים, גליונות אלקטרוניים ובסיסי נתונים.
הכישורים הדרושים:
- נסיון בהוראה.
- הכרת נושאי הקורסים.
- הכרת מערכות מיקרו־מחשבים.
- יועדפו מועמדים בעלי תואר במדעי המחשב.

שעות עבודה גמישות.
מקום העבודה: ת"א או ירושלים.
בדבר המשרות הנ"ל נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פירוט רקע מקצועי ושמות ממליצים, למחלקת כח־אדם ת.ד. 39328 רמת־אביב 392 61, או לטלפן 03-422591.

מנחים

לקורסים הבאים:
מבוא לכלכלה
בקריות שמונה, חיפה, חדרה ורחובות.
הכישורים הדרושים:
בעל תואר שני בכלכלה (או לקראת סיומו).
רצוי נסיון בהוראה.
מבוא ליחסים בינלאומיים
דמוקרטיות ודיקטטורות
באזור הדרום.
הכישורים הדרושים:
תואר שני לפחות במדעי המדינה ונסיון בהוראה אקדמית.
תיאור התפקיד:
ניהול כ־5 פגישות עם סטודנטים במרכז הלימוד בשעות אחה"צ והערב, בדיקת עבודות הנחיה אישית.
נא להתקשר לטלפון 03-422511.

למוסד ממלכתי

דרושים גברים

לעבודת שטח
בלתי שגרתית

כישורים נדרשים:
- ★ גילאי 24־30 לאחר שרות צבאי מלא (עדיפות לקצינים).
- ★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית).
- ★ בריאות תקינה.

למועמדים המתאימים מוצעת:
- ★ עבודת שטח מרתקת בעלת ענין ואתגר מבצעי.
- ★ אולפן לימוד השפה הערבית.
- ★ קביעות בעבודה, שכר ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד לאחר סיום ההכשרה).
- ★ מסלול קידום רחב.

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בהקדם לת.ד. 39888 ת"א (עבור א.ע.) מיקוד 61398 ויצרפו תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (ת"ז, טלפון ורקע השכלתי).

פונים מתאימים ייענו.

למשרד רואי חשבון בתל־אביב
דרוש
עובד בקורת
טלפון 03-621844.

דרוש
אופטומטריסט
לשותפות
בחנות אופטיקה מבוססת באיזור חיפה
נא לפנות לת.ד. 4397 ת"א מיקוד 61043
סודיות מובטחת

איסטרוניקס יצוא בע"מ

מנהל חברה ליצוא

לניהול פעילות יצוא בתחומי טכנולוגיות מתקדמות במסגרת קבוצת איסטרוניקס

דרוש מועמד בעל:
- נסיון בעבודה עם מפעלי תעשיה, מוסדות ממשלתיים וגופי מחקר ופיתוח
- רקע בתחומי טכנולוגיה מתקדמת.
- כושר ניהול עצמאי ושליטה מלאה בשפה האנגלית
- התפקיד כרוך בנסיעות לחו"ל
- עדיפות למועמד עם נסיון מסחרי בינלאומי

נא לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים לת"ד 39300 תל-אביב 61392

סודיות מובטחת

המודעה מתייחסת לגברים ולנשים כאחד

EASTRONICS EXPORTS LTD.

למפעלי התעשיה הצבאית באזור המרכז
דרושים

בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמת מכניקה לאחר שרות צבאי

לתפקידים הבאים:

כרסמים – לכרסום קונבנציונאלי ו־CNC.

חרטים – לחריטה קונבנציונאלית ו־CNC.

בעלי שלוש שנות נסיון לפחות וידע בקריאת שרטוט טכני.

מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים ליחידת התעסוקה, ת.ד. 1044 רמת־השרון, מיקוד 47100, עבור מודעה מס': 1.5.
נא לציין מספר תעודת זהות ומספר טלפון.

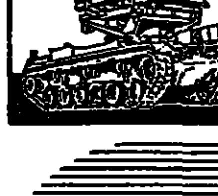

התעשיה הצבאית

לכימתכת - חברת בת של טמבור
דרוש

כימאי/ת

לריכוז נושא הציפויים האלקטרוכימיים במעבדתנו בעכו

הכישורים:
- ★ *נסיון של מספר שנות עבודה בתחום הציפויים האלקטרוכימיים למוצרים בתהליך ייצור מעגלים מודפסים בתעשיה.*
- ★ *נסיון בכימיקלים לטיפול וגימור במתכות ומוצרים לפוספטיזציה*

גיל 30—40 • לאחר שרות צבאי • תושב צפון הארץ

למועמד המתאים צפוי אתגר מענין במפעל מודרני למעבדות חדשניות
נא לפנות לאגף כח אדם ת.ד. 2238 עכו מיקוד 24101 עבור מספר 9/85

טמבור
לצבוע עם צבע

אלישרא תדיראן מיתוג צבורי בע"מ

לצוות פיתוח תכבת זמן אמת
דרושים/ות

מתכנת/ת בכיר/ה
- ★ עם 5 שנות נסיון
- ★ יתרון לבעל/ת נסיון בזמן אמיתי

מתכנתים/ות
- ★ עם 2—3 שנות נסיון
- ★ יתרון לבעלי נסיון בזמן אמיתי

העבודה דורשת שהייה של עד שנה בחו"ל
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות אישית, החל מיום א' לטלפון 03-9262576.
– סודיות מובטחת –

אם יש לך עבר טוב יש לך עתיד בדיגיטל

90,000 עובדים. 6.7 מיליארד דולר בשנה מכירות. זוהי דיגיטל – חברת המחשבים השניה בגודלה, בעולם. בדיגיטל מפתחים, מייצרים, משווקים ומתחזקים מחשבים. בישראל, דיגיטל היא חברת מחשבים הידועה ביחסה לעובדים ובטיפוחם. אתה יכול להיות גאה להצטרף אליה.

לאגף התוכנה דרושים:

אנשי תוכנה בכירים

בתחומים הבאים:

תקשורת:
ידע במערכות תקשורת מתקדמות. רצוי הכרת: LAN, SNA, DECNET.
עיבוד נתונים:
ידע במערכות ענ"א ובסיסי נתונים. יועדפו בעלי נסיון במוצרי VIA.
כישורים:
- נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בתחום הרלוונטי.
- נסיון והכרת מחשבי דיגיטל.
- נסיון בניתוח מערכות והובלת פרוייקטים.

נא לפנות בכתב לדיגיטל, ת.ד. 2033 הרצליה 46120, עבור כח אדם בצרוף קורות חיים ונסיון בציון המשרה המבוקשת.

חברת המחשבים השניה בגודלה בעולם

digital

לעתון יומי
דרושות
דיילות מכירה
להחתמת מנויים בגוש דן
- ★ 3—4 פעמים בשבוע
- ★ שכר בסיסי + עמלה
- ★ מתאים במיוחד לסטודנטיות

להתקשר בין השעות 10.00—16.00
טל. 03-824271 שלוחה 540.

לצוות המוביל בראש

ראש מפתחת מערכת מומחה לדיאגנוסטיקה אוטומטית של ציוד ממוחשב, בתהליך המיישם שיטות של אינטליגנציה מלאכותית, מימשקי אדם-מכונה גראפיים בטכניקות הנדסת תוכנה חדשנית.

אחראי פתוח תוכנה

תפקיד מקצועי וניהולי מוצע לאקדמאי בעל תואר ראשון לפחות במדעי המחשב או בהנדסת אלקטרוניקה, אשר מאחוריו 5 שנים או יותר של ניהול צוות תוכנה. אם אתה בעל ידע במתודולוגיות תוכנה, כבר עסקת בפיתוח תוכנה תעשייתית משלב הגדרת המוצר ועד למוצר המוגמר, ופניך אל אתגרים מקצועיים חדשים, תמצא ענין רב במשרה זו.

אנשי תוכנה בכירים

לבעלי תואר ראשון לפחות במדעי המחשב או בהנדסת אלקטרוניקה, אשר צברו נסיון של 4 שנים לפחות בתעשיה, זו ההזדמנות לקבל עליכם תפקיד בכיר. בעלי רקע תיאורטי ומעשי באחד מהתחומים: □ בסיסי נתונים הנדסיים □ מערכות מבוזרות ושימוש ברשתות תקשורת □ מערכות מומחה, Prolog.

ראש

מכבר من الاصل

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

מעריב הארץ THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

לוח ירושלים

וילות ובתים

* היכנס מרווחים בבוגרים 4.1.86 לשלוש לדור, במשה 20.00 לקבל פרטים לבניית קוטגים 6, 7 חדרים בשכונה 82, "צימוקי" 22145/4

* וילה בבנינת הגיבורים, 250 מ"ר במי מוטציאל איזור. חצר לראות. 668101

* 4 חדרים מרווחים, עם גינה גדולה, הסקה, גינה פרטית, בשלבי בניה. 221271

* בגולה הגרושה, קוטג' 5 + גינה, 92,000 אבלו סוכנון 221161

[illegible]

קבלנים

* בהר נוף גמרה וחדש 4 ב-65,000

[illegible]

4 חדרים ויותר

* לא בלם רצים לפרסם בלוח החדש? בטוחים הכיכה בטוחן שפורסם 1 ורחובות ראשונים 13

[illegible]

3.5 חדרים

[illegible]

דירות 2-2.5

[illegible]

דירות 1-1.5

[illegible]

דירות בשכר חודשי

[illegible]

דירות כללי

* לגוחרי הגלגה קטנה 150 מ"ר, באזור הגילה, גינה 102,000. בלבד לאמסטור 668101

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

מנפאואר

[illegible]

מציעים למכירה

[illegible]

מכוניות למכירה

אודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אוסטין

[illegible]

אופל

[illegible]

אלפא

[illegible]

אפנועים

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

דייהטסו

[illegible]

וולבו

[illegible]

טלבוט

[illegible]

מסחריות

[illegible]

לנציה

[illegible]

סאאב

[illegible]

סובארו

[illegible]

סוזוקי

[illegible]

סוסיתא

[illegible]

סיאט

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

סימקה

[illegible]

פולקסוואגן

[illegible]

פורד

[illegible]

פיאט

[illegible]

פז'ו

[illegible]

רנו

[illegible]

ביקוש מכוניות

* ביקוש גדול לכל סוגי המכוניות. [illegible] 234218

ביקוש עבודה

[illegible]

בריאות

[illegible]

דינמומטר

[illegible]

דירות בדמי מפתח

[illegible]

חיות בית

[illegible]

חנויות

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

מבני תעשייה

[illegible]

מגרשים

[illegible]

מחסנים

[illegible]

מחשבים

[illegible]

משרדים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

שומת

[illegible]

שידוכים

[illegible]

שירותים

[illegible]

ציוד בנין

[illegible]

קורסים

[illegible]

הצעים לקנות

[illegible]

עסקים

[illegible]

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
מלכים ב' כט"ל

משנה יומית
ערכין ג, ד־ז

דף יומי
נדרים מז

הלכה יומית
ברכות עז, דז

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (פנימית)
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
בקור חולים — (ילדים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בני דיזנגוף 174 222386
שדה דב האוזנר 3 תכנית ל' 428516
נתניה
נאות שקד מ. כסהרי אורים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271

רמת־גן
קופ"ח כללית המיתר 25 782537
חולון
ד"ר חורי סוקולוב 70 842433
ירושלים
מרפאת רח' הגידם הגידם 1 8־224173 חח

חיפה
גאולה חרמון 12 640466
הקריות
הרמן סמטת מודיעין ק. מוצקין 715136

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־9 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
רחובות 084–51333.
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
ביום ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500
מד"א — עזרה ראשונה נפשית:
24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03 261111
חיפה 04–672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958

מרכז מידע לקורבנות אונס
24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611

מרכז מידע למצבי לחץ
מועדון "מעגלים"
א' ה' 11.00־13.00
ב' ד' 16.00־18.00
רח' באפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
יום ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04–523566. שעות הקבלה כל יום 20.00–23.00
שירו"ן • שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
תל אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ול' השאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר

רחובות 084–51333.
בת ים 585555
חולון 803133
ראשון לציון 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
ביום ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03–433300, 03–433500
מד"א — עזרה ראשונה נפשית:
24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04–672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111
מרכז מידע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 810110
חיפה — טל' 04–82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 03־284649
פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
יום ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות והגים בין השעות 9.00־24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 04–523566. שעות הקבלה כל יום 20.00־23.00
שירו"ן • שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת חג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00–20.00.
בנורשוב 66 ת"א, טל. 9–281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

זמן הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.11	5.27
תל־אביב	4.29	5.29
חיפה	4.18	5.26
באר־שבע	4.27	5.26

יום שבת

פרק יומי
מלכים ב' לא־לב

משנה יומית
ערכין ה, חט

דף יומי
נדרים מח

הלכה יומית
ברכות עז־עט, דא

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (נשים)
שערי צדק — (ילדים)
הדסה ה"צ — (פנימית)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שדה דב האוזנר 3 תכנית ל' 428516
מעיין חיים שד' ירושלים 49 יפו 821607
מוצ"ש, שדה דב האוזנר 3 תכנית ל' 428516
מוצ"ש, מעיין חיים שד' ירושלים 49 יפו 821607
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אורים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271

רמת־גן
הדסה כצנלסון 151 722271
חולון
המרכז ככר ויצמן 12 845236
ירושלים
ביה"ח עין כרם עין כרם 446350
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312
הקריות
הרמן סמטת מודיעין ק. מוצקין 715136

המראות ונחיתות

(ע). להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון בימים שישי ושבת 3־4.1.86:

יום שישי

המראות

ב־0100 אל־על (001) לניו־יורק, ב־0350 אל־על (1325) לעוברה ופאריס, ב־0435 אל־על (1347) לעוברה וציריך, ב־0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0610 אל־על (1357) לפרנקפורט, ב־0645 ט. ו. א. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 ט. ו. א. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0650 אל־על (363) לוינה, ב־0705 אל־על (385) לרומא, ב־0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב־0725 בריטיש איירווייס (577) ללונדון, ב־0730 אל־על (1387) לרומא, ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0800 אל־על (541) לאתונה, ב־0805 אייר פראנס (131) לניצה ופאריס, ב־0810 סאבנה (246) לבריסל, ב־0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב־0905 אייר סיני (055) לקאהיר, ב־0915 אל־על (323) לפאריס, ב־0950 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־1000 אל־על (357) לפרנקפורט, ב־1025 אל־על (315) ללונדון, ב־1555 ק. ל. מ. (532) לאמסטרדאם, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1825 אליטליה (747) לרומא, ב־1855 אליטליה (4747) לרומא.

נחיתות

ב־0610 אל־על (1004) מניו־יורק, ב־0820 אייר סיני (054) מקאהיר, ב־1320 אל־על (542) מאתונה, ב־1335 אל־על (334) מבריסל, ב־1400 ק. ל. מ. (531) מאמסטרדאם, ב־1405 אל־על (348) מציריך, ב־1445 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־1500 אל־על (364) מוינה, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 ט. ו. א. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס ב־1525 ט. ו. א. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1530 אל־על (016) מניו־יורק ולונדון, ב־1535 אל־על (386) מרומא, ב־1540 אל־על (1348) מציריך, ב־1545 אל־על (1358) מפרנקפורט, ב־1600 אל־על (1326) מפאריס, ב־1600 אל־על (1388) מרומא, ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1625 ס. א. ס. (771) מקופנהאגן, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1740 אליטליה (4746) מרומא, ב־1810 ס. א. ס. (2773) מקופנהאגן, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך.

יום שבת

המראות

ב־0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 ט. ו. א. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 ט. ו. א. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0650 ס. א. ס. (772) לקופנהאגן, ב־0730 ס. א. ס. (2774) לקופנהאגן, ב־0750 סוויס־אייר (333) לציריך, ב־1100 אריקיע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב־1430 לופטהאנזה (603) לפרנקפורט, ב־1610 האפאג לוייד (538) לקלן/בון, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1740 אל־על (1325) לפאריס, ב־1750 אל־על (1363) לאילת ווינה, ב־1800 אל־על (1387) לרומא, ב־1825 אליטליה (747) לרומא, ב־2330 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות

ב־1135 ט. ו. א. (884) מניו־יורק, ב־1345 לופטהאנזה (ט' 603) מפרנקפורט, ב־1510 האפאג לוייד (537) מקלן/בון, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 ט. ו. א. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1525 ט. ו. א. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב־1920 אייר פראנס (136) מפאריס, ב־2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב־2030 בריטיש איירווייס (576) מלונדון, ב־2045 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב־2235 אריקיע (432) מפרנקפורט ומינכן, ב־2310 אל־על (358) מפרנקפורט, ב־2315 אל־על (1536) מיוהנסבורג.

כל ההמראות והנחיתות זמנן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני המועד הנקוב לעיל, בטלפון 03־381111.

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

מעריב הארץ THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

המשרד הראשי: רח' הנגב 3, ת"א, ת.ד. 46186, ת"א 38333 מס' 61382, טלפונים ישירים למסירת מודעות: 371222 (5 קווים) בלבד

תל־אביב

משכנתאות
[illegible]

קבלנים מציעים
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

3 ־ 3 1/2 חדרים
[illegible]

2 ־ 2 1/2 חדרים
[illegible]

1 ־ 1 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

אזור השרון
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

דירות בדמ"פ
[illegible]

בקוש דירות
[illegible]

גוש דן
[illegible]

3"3 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

3"3 1/2 חדרים
[illegible]

2"2 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

3"3 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

עסקים
[illegible]

הלוואות
[illegible]

אולמות
[illegible]

מגרשים
[illegible]

משרדים
[illegible]

חנויות
[illegible]

מבני תעשייה
[illegible]

מחסנים
[illegible]

בתי מלאכה
[illegible]

הצעות עבודה כללי
[illegible]

פקידים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

בקוש דירות
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

2"2 1/2 חדרים
[illegible]

1"1 1/2 חדרים
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

תל־אביב יפו

4 חדרים ויותר
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

וולוו
[illegible]

טלבו
[illegible]

דייהטסו
[illegible]

מרצדס
[illegible]

מסחריות
[illegible]

משאיות
[illegible]

סובארו
[illegible]

סוסיתא
[illegible]

סימקה קרייזלר
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

פולקסוואגן
[illegible]

פורד
[illegible]

סיאט
[illegible]

פיג'ו
[illegible]

פיאט
[illegible]

רנו
[illegible]

טנדרים
[illegible]

אמריקאיות
[illegible]

אודי
[illegible]

אוטוביאנקי
[illegible]

אוסטין מוריס
[illegible]

אופל
[illegible]

אלפא רומאו
[illegible]

ב.מ.וו.
[illegible]

הגה"חש
[illegible]

עוזרות ומטפלות
[illegible]

גזירה ותפירה
[illegible]

מוכרים / מוכרות
[illegible]

אחיות
[illegible]

שליחים
[illegible]

טכנאים הנדסאים
[illegible]

שמירה ואבטחה
[illegible]

ביקוש עבודה
[illegible]

מכוניות למכירה

בקוש רכב
[illegible]

אופנועים וקטנועים
[illegible]

חלפי רכב
[illegible]

מציעים למכירה
[illegible]

וידאוטיים
[illegible]

חיות בית
[illegible]

הקלאות
[illegible]

חמום והסקה
[illegible]

משלוחי מטען בינלאומיים
[illegible]

טרקטורים
[illegible]

כלי נגינה
[illegible]

מערכות קול
[illegible]

מקררים
[illegible]

מכבר من الأصل

مكذا من الاحيل

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' יהודה הלוי 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירה ב' לבקשת: 371222 וריבקין ביב

מודעות מילים בלוח החדש בפחות מחצי מחיר

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל

ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

מעוניינים לקנות

שידוכים

ציפורי אמבטיות

אסטרולוגיה

סיעוד

קייס ונפש

בת זוג

בריאות

חוגים

הכרויות

מחשבים

מזגני אוויר

מכונות גילוח

ריפוי והרזיה

מכונות כתיבה

מלגות ושינוע

נקיון ופוליש

צילום

רהיטים

טלויזיות

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

אזור השרון

4 חדרים ויותר

3־3 1/2 חדרים

2־2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

4 חדרים ויותר

3־3 1/2 חדרים

מחסנים

הצעות עבודה כללי

אולמות

מגרשים

משרדים

חנויות

מכוניות למכירה

אמריקאיות

אודי

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולוו

ווקסהול

טלבו

לנצ'יה

מרצדס

סיטרואן

פקידים

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

טנדרים

אופנועים וקטנועים

בתי ספר לנהיגה

מציעים למכירה

מסחריות

משאיות

סובארו

סוסיתא

סימקה קרייזלר

עזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

מוכרים / מוכרות

עובדי מתכת

שליחים

חשמלאים

טכנאים הנדסאים

נגרים

ביקוש עבודה

מלגזות ושינוע

ציוד תעשייתי

רהיטים

מעוניינים לקנות

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

טרקטורים

כלי נגינה

מכונות כביסה

מערכות קול

מקררים

ריפוי והרזיה

הכרויות

מחשבים

טיולים

אותיות דביקות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

מבני תעשייה

הצעות עבודה כללי

פקידים

ביקוש עבודה

אופל

ווקסהול

סובארו

פולקסוואגן

סיאט

פיג'ו

רנו

רהיטים

מעוניינים לקנות

שעונים

בריאות

נתניה

דירות כללי

4 חדרים ויותר

דירות בשכ"ח

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה

מתכנת/ת מערכות

תאור התפקיד: טיפול ותחזוקה שוטפים של מערכת הפעלה MVS או VM טפול בתקלות תוכנה. מעקב אחרי ביצוע המערכת. כתיבת תכניות שירות. התקנות תוכנות חדשות ועדכון התוכנות הקיימות.

הכישורים הדרושים: בעל/ת השכלה אקדמית ו/או פורמלית במחשבים. נסיון בתחום המחשבים. נסיון של שנה לפחות בתכנות מערכות VM ו/או MVS. כושר לימוד וניתוח עצמי. ידיעת השפות עברית ואנגלית.

מספר המשרה: מו. 47

מועמדים/ות מתאימים/ות המעונינים/ות לדרישות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 12.1.1986 אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

חיפה

וילות ובתים

חיפה כללי

4 חדרים ויותר

3 ־ 3 1/2 חדרים

2 ־ 2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

עסקים

מגרשים

משרדים

עיריית קרית ביאליק

ת.ד. 420
קרית ביאליק 27000

מכרז לגזבר העיריה

העיריה מכריזה בזה על משרה פנויה של גזבר העיריה.

רצוי בעל נסיון בשיטור המוניציפאלי או בשירות הציבורי.

המשרה – מלאה הדירוג – בהתאם לכישורים.

לאחר תום תקופת נסיון בת 6 חודשים, ידרש המועמד להעתיק מקום מגוריו לקרית ביאליק.

על המעונינים להגיש בכתב קורות חיים, כישורים והמלצות במעטפה סגורה, למזכירות העיריה עד 15.1.86.

דני ז'ק, ראש העיריה

לחברה תעשייתית גדולה ומתפתחת במרכז הארץ דרוש

רואה חשבון

- לאחר התמחות
- נכונות לעבודה מאומצת
- עצמאות, דינמיות ויחסי־אנוש טובים

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות־חיים (נא לציין ע"ג המעטפה עבור "רו"ח"). אל ת.ד. 4104, תל־אביב 61040.

סודיות מובטחת
רק מועמדים מתאימים יענו.

אמקור אלקטרוניקה בע"מ

מפעל ליישום טכנולוגיות חדישות עתירות מדע המיועדות ליצוא

דרושים/ות

מהנדס/ת מערכת עיבוד תמונה

★ מהנדס/ת אלקטרוניקה
★ 3-4 שנות נסיון במערכות גרפיות ועיבוד תמונה

תכנת/ת מדעי/ת

★ בוגר/ת מדעי המחשב
★ 5-6 שנות נסיון
★ רקע בעיבוד תמונה בזיהוי צורות
★ הכרות מיקרו מחשבים רצוי

נא לפנות ליוסי פרידמן או דני קרת טל. 052-557471, אמקור אלקטרוניקה בע"מ, רח' שנקר, אזור התעשיה הרצליה 46725.

– סודיות מובטחת –

המשך תל־אביב/ תוספות

קבלנים מציעים

וילות ובתים

3 ־ 3 1/2 חדרים

2 ־ 2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

3־3 1/2 חדרים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

גוש דן

4 חדרים ויותר

3־3 1/2 חדרים

4 חדרים ויותר

3־3 1/2 חדרים

2־2 1/2 חדרים

1־1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות בשכ"ח

עסקים

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוזלם פוסט. העיר. כל העיר.

בפחות מחצי מחיר

מודעות מילים בלוח החדש

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל

ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

למשרד עו"ד ברעננה דרוש **עורך־דין** 052-37192

לחברת שיווק ארצית דרוש **מנכ"ל** בעל ידע בהנהח"ש והפעלת מחשב. לפנות למור 03-331407

קח חלק בתכנון התעשייה ובנה את עתידך ב"בייטמן"

לשלוחתנו בבאר־שבע

מנהל רכש

ניהול הרכש עבור פרויקטים תעשייתיים בביטמן הנדסה, הוא ללא ספק אתגר בקנה מידה. התפקיד כולל טיפול בהגדרים, ניהול מו"מ עם ספקים וקבלנים וביצוע מעקב וקידום הזמנות בארץ ובחו"ל. כדי להתאים למשרה זו, עליך להיות בעל רקע טכני המסוגל לנהל מו"מ עם גורמים רבים. אם יש לך נסיון מוכח בניהול רכש בפרויקטים תעשייתיים ואתה שולט בשפה האנגלית, משרה זו מתאימה לך. נא, פנה לטלפון 057-31773

לשלוחתנו בחיפה

שרטטי/שרטטות מיכשור

3-5 שנות נסיון בשרטוט תוכניות מיכשור, הדרכים חד־קויים. אפשרות להעסקה על בסיס קבלני. נא, פנו טלפונית למחלקת כ"א 04-706877 או בכתב־יד לת.ד. 456 קרית ביאליק.

ELB

בייטמן האתגר שבהנדסה

התנדב להתפקיד בטחוני בחו"ל

אם אתה

- יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
- גילך בין 21 — 30 שנה.
- בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו

אנו מציעים

- חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
- מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים שלוש.
- תנאי שכר טובים.
- אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.ח. וצרף את תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון. פונים מתאימים ייענו

סודיות מובטחת

הצעה מתאימה גם לסטודנטים העוסקים בצאת ליגור בחו"ל

למשק עמידב דרוש **מנהל חשבונות** מנוסה. לטלפן: בעבודה 02-415130 בבית 02-761711 לא בשבת

לסופרמרקט בע"מ באזור ת"א **דרושה קופאית** עם נסיון במשרה מלאה. לפנות לב"א, רח' הרכבת 22, בית הדר ת"א.

זקוק דחוף למודעה?

מודעפון

לשירותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

בבעלי כרטיסי אשראי בלבד

הבימה התיאטרון הלאומי | הארץ עיתון לאנשים חושבים

מוסף שבת

עירית תל־אביב יפו

עיתון "הארץ" ותיאטרון "הבימה"

מקיימים

בשבת 4.1.86 ב־11:00

מפגש

לאנשים

חושבים

בהשתתפות:

שר התיירות אברהם שריר

ניצב יחזקאל קרתי – "חקירות בעלות רקע כלכלי־פוליטי"

ד"ר דויד גלברייט – יו"ר הנהלת שלוחת האוניברסיטה המורמונית בישראל

ד"ר אמנון קפליוק – "כסוי עיתונאי של מדינות אויב"

דן אלמגור

אלכס פלג – בקטע מתוך "עולה" עפ"י ברנר

מני פאר שלמה ניצן

מנחה : מיכאל הנדלזלץ

דמי כניסה : 4,000 ש'.

50% הנחה

למנויי "הארץ" ו"הבימה"

ולבעלי תעודת תושב

ותעודת קשיש של ת"א.

כרטיסים בקופת "הבימה" בימי חול. ביום ו' הקופה פתוחה עד 13:30 אין מכירת כרטיסים בשבת.

האירוע באדיבות:

קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ CONTROL DATA

בשיתוף עירית תל־אביב יפו

מינהל החינוך, הנוער והתרבות

50% הנחה

הצג את התלוש בקופת תיאטרון הבימה

AUREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD.

לשהות של כשנתיים בארה"ב דרושים:

ראש צוות פיתוח תוכנה

נסיון נדרש:
- פיתוח מערכות גרפיות במחשבות (רצוי לתעשיית הדפוס).
- 5 שנים של עבודה בענף.
- ניהול צוות תוכניתנים.
- רצוי נסיון במערכות ע"א ממוחשבות.

איש SYSTEM

נסיון נדרש:
- 5 שנים בתחום SYSTEM.
- לפחות שנה אחרונה במחשבי VAX מערכת הפעלה VMS.

מהמועמדים יידרשו: – זמינות מהירה.
– המלצות חמות ממקומות עבודה קודמים.

את המיון עושה עבורנו חברת: **אתיקפ פורים**

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת־גן 52101.
– סודיות מובטחת –

להברה תעשייתית שעיקר פעילותה ליצוא דרושים למשרדיה בסביבת תל־אביב

עוזר/ת למנהל כספים
- השכלה אקדמאית בכלכלה וחשבונאות או מינהל עסקים
- נסיון של מספר שנים בתפקיד ניהולי בתחום החשבונות

עובד/ת רכש
- נסיון של מספר שנים בעבודה התעשייתית בתחומי יבוא ושחרור סחורות בנמל
- ידיעת אנגלית הכרחית
- השכלה מקצועית – יתרון

נא לפנות בכתב לת.ד. 11333 תל־אביב מ. 61112 עבור "290"

למשרד רואה חשבון בת"א **דרוש מבקר** עם נסיון בשלב סיום לימודים באוניברסיטה למשרה מלאה 03-200579

דרוש **עובד ניי** בוגר קורס מקצועי בעל נסיון למשרה מלאה וקבועה 067-63324

בית החולים "בקור חולים" ירושלים

התפנתה משרת

אחות מוסמכת

בעלת קורס חדרי ניתוח.

המעוניינות תפנה למשרד האחות הראשית בשעות לפה"צ.

להברה חקלאית דרושים:

מגדל — אחראי לגידולי חוץ
★ נסיון רב בגידולים
★ בוגר קרקע ומים

מגדל — אחראי לחממה
★ נסיון רב בממצעים מנותקים
★ בוגר הפקולטה

נא להתקשר, החל מיום א' טל. 03-241973 בשעות 9.00-15.00

איכות מחשבים | **אליטק** מערכות בע"מ

דרושים:

מומחים לתקשורת לפיתוח ושיווק מערכות במחשבי י.ב.מ.

מנהלי מכירות ואנשי מכירות לי.ב.מ.-PC ותוכנות מדף.

מדריכים למעבד תמלילים א-ב.

נא לפנות לחברת איכות מחשבים בע"מ, רח' היצירה 19, רמת־גן 51521 לידי מנהל כ"א בצירוף קורות חיים.

המרכז הישראלי לניהול

סדנאות הדרכה למנהלים

20.1.86

החדרת מוצרים לשווקים חדשים ורכישת עמדה יציבה בשוק

מנחה: פרופ' מיכאל פרי

* הכנות לקראת כניסה לשוק: הבנת תכונות הסביבה, הבנת הלקוחות.
* תכנון אסטרטגיה של הכנסת מוצר חדש: בחירת שוק המטרה והתאמת המוצר לשוק, בחירת אסטרטגיה, מהלכים אסטרטגיים בכניסה לשוק.
* הטקטיקה של פעילות שיווקית שוטפת.

15.1.86

סינרגטיקה ניהולית

מנחה: ד"ר צבי גנור

* עקרונות החשיבה והפילוסופיה הסינרגטיים.
* עקרונות תפיסת הארגון עפ"י הסינרגטיקה.
* כלים לעבודה יצירתית בתהליכים ארגוניים וניהוליים.

פרטים והרשמה: המרכז הישראלי לניהול טל. 03-257202; 02-234863; 04-640678

למשרד רואה חשבון בצפון דרושים לעבודה באזור העמקים הצפוניים

★ עובדי ביקורת

★ מנהלי חשבונות מנוסים

065-88291, 065-86346, לבקש את גב' אסה

מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ דרוש

מנהל חשבונות ראשי

תאור התפקיד: אחראי לניהול מערכת החשבונות של מוסד הטכניון, פיקוח על ביצוע הרישומים בספרי הנהלת חשבונות, קביעת אופן הרישום מבחינה מקצועית והדרכת העובדים המבצעים רישומים אלה. אחראיות להכנת דו"ח רווח והפסד ומאזן המוסד לקראת ביקורת רואה חשבון. ביצוע תפקידים כפי שיוטלו מפעם לפעם ע"י הנהלת המוסד.

הכישורים הנדרשים: בוגר הפקולטה לראיית חשבון או בעל השכלה מקבילה, בעל ידע ונסיון בהערכות ממוכנות של הנהלת חשבונות בהיקף רחב, יכולת פיקוח על צוות עובדים. שליטה מלאה בשפה העברית וידיעה טובה בשפה האנגלית.

מכרז מס' 79/85

מועמדים מתאימים המבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי אל יחידת המנגנון מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה – 32000, עד יום 10.1.86 בציון מס' המכרז.

לקונצרן תעשייתי ומסחרי ארצי דרושים

מנהלי חשבונות

סוג ג' וסוג ד'

גיל עד 40 ● איזור מגורים ת"א והמרכז.

מסוג ג' נדרש נסיון של 3 שנים לפחות.
מסוג ד' נדרש נסיון של 5 שנים לפחות.

מועמדים מתאימים תושבי תל־אביב והמרכז, מתבקשים לפנות בכתב, בציון קורות חיים, לת"ד 582 תל־אביב 61004, ולציין על גבי המעטפה עבור "קונצרן תעשייתי".

סודיות מובטחת

שרות בתי הסוהר

לשרות בתי הסוהר דרושים:

★ **רכז/ת ומדריך/ה לעובדים סוציאליים**

הכישורים הנדרשים:
- תואר אקדמי בעבודה סוציאלית
- נסיון של 3 שנים לפחות בטיפול ישיר
- נסיון בהדרכת עובדים ו/או לימודי הדרכה
- התמחות בתחומי תיקון ועבריינות
- מקום העבודה בית מעצר דרום

★ **עובדים סוציאליים לבית־מעצר דרום ובי"ס באר־שבע**

הכישורים הנדרשים:
- תואר אקדמי בעבודה סוציאלית
- נסיון בעבודה טיפולית רצוי בתחום תיקון ועבריינות

המעוניינים יפנו בכתב תוך ציון קורות חיים, השכלה ונסיון אל שרות בתי הסוהר, מחלקת חינוך טיפול ושיקום, ת.ד. 81 רמלה טלפון: 08-239885, 08-230225, 08-239886.

פרטים בכל משרדי הפירסום ובלוח החדש

מודעה לעניין

פינת המודעה הקטנה

דרוש **אלקטרונאי/ טכנאי מנוסה** לבנית מודלים בכל הרמות לעבודה עצמאית "מנסאור" מיום א' 03-284128

דרוש **כרסם אוניברסלי מנוסה** לעבודה באופן עצמאי ידע ב־פיש.מ.פ. יתרון (יוצא צבא פרופיל גבוה) "מנסאור" מיום א' 03-298877

מטפלת בקרית־אונו לבן 4 חודשים (כולל עבודות נקיון) 5 ימים בשבוע 8.00 עד 7.00 347059	למשרד מהנדסים דרושה שרטטת חשמל + עבודות משרד 03-462851, 03-454759	דרושות קופאיות מנוסות לבית כל־בו גדול ברמת־אביב 423112	ברמת־השרון דרושה עוזרת (רצוי קיבוצניקית) 03-472826	מטפלת ל־2 ילדים בגן בשעות הצהריים 03-582650	חברת מחשבים מובילה שכר גבוה למזכירה אקדמאית כולל עיבוד תמלילים 03-311671	ל"לאניד" כתבנית אנגלית בשעות אחה"צ, ברמת־גן ת"א 03-233947
דרוש/ה רוכש/ת מודעות רצוי בעל/ת נסיון 03-258351, מיום	מטפלת עם/בלי לינה למשפחה בהרצליה פיתוח 052-72619	עובדת לחנות הספורט של מיקי ברקוביץ (נסיון הכרחי) 03-221377	עובדת לגן ילדים פרטי ברח' גורדון בפתח־תקוה 03-907951	מזכירה למשרד רואי חשבון כולל הנפקות (אפשרות לקידום) 384056, 373131	למפעל חדש בתחום הציוד מנהל מכירות בעל נסיון מוכח בענף לפנות + קורות חיים מפרטיים: ת.ד. 6834 ירושלים.	למשרד רואה חשבון דרוש עובד ביקורת טלפון: 03-457774
דרוש רופא שיניים מנוסה למרפאת שיניים בגבעתיים 03-316195 03-323063	למשרד מהנדסים הרצליה דרוש הנדסאי בנין 052-551457	דרוש איש מכירות מנוסה שיוכשר לשווק מחשבים ותוכנה רכב חובה 297304, 290326	למעון ברמת־השרון מטפלת/ עוזרת גננת 03-470867 ובערב: 052-554584	ברמת־השרון דרושה פקידה כתבנית אינטליגנטית ידע בהנה"ח 483618	מזכירה מנוסה למשרה מלאה/חלקית הדפסה עברית/אנגלית א.מ.י.ר. בע"מ ת.ד. 175 גבעתיים 53101	דרושה ביולוגית לעבודה משרדית במשרה חלקית ברמת־גן 03-460089

"סיר לחץ נוראי בבתי הכלא: כ־700 אסירים מעל התפוסה המלאה"

בר לב: יש לחוקק חוקים לקיצור מאסר אסירים עם סיכוי לשיקום

או לחילופין לבנות מתקנים רבים לכליאה ★ ועדת שרים לחקיקה אישרה הצעות להסמיך שופטים להטיל עונשי מאסר עד שישה חודשים עם עבודות חוץ ולהעניק לוועדת השחרורים סמכות להפחית עד למחצית מאסר לאסירים שיש סיכוי גבוה לשקמם

מאת עמאללה מנצור, סופר "הארץ" בגליל

בתי־הכלא החוזים באסירים בתנאים צפופים מהדים סיר לחץ נוראי. יש לגשת מיד למציאת פיתרון לבעיה — זאת אמר אתמול שר המשטרה, חיים בר־לב, בעת ביקור בכלא שאטה ובאתר בית־הכלא המתוכנן במצפה הנח"ל לשעבר בגלבוע.

בסיור השתתף נציב בתי הסוהר, רפי סוויסה, אשר נתקבל על־ידי האסירים בדברים חמים ובביטויי הערכה "על אומץ לבו". שר המשטרה אמר, כי יש צורך לחוקק חוקים לקיצור תקופת המאסר של הכלואים, אשר קיימת סבירות גבוהה לשיקומם, או לחילופין לבנות "הרבה מאוד" מתקנים לכליאה. בר־לב אמר כי כבר היום יש בבתי־הכלא 6100 אסירים, כלומר 700 אסירים מעל להתפוסה המלאה. בחדרי המעצר של המשטרה מוחזקים בניגוד למקובל 250 איש שמקומם בבית־הסוהר, ובשנה הבאה צפוי גידול של 1500 אסירים חדשים.

בר־לב אמר, כי בין ההצעות שעברו אישור של ועדת שרים לחקיקה, הצעה להסמיך את השופטים להטיל עונשי מאסר עד שישה חודשים עם עבודות חוץ ולחסוך לשירות בתי־הסוהר כליאת 200–300 אסירים. כן מציעים להעניק לוועדת השחרורים, בראשות שופט, את הסמכות להפחית עד למחצית את תקופת המאסר לאסירים, שלגביהם יש סבירות גבוהה לשיקום, ולפנות בכך 800–900 אסירים מהכלא.

שתי קצינות משטרה ממחוז תל־אביב באירוע חגיגי לציון "יום השוטרת" בבן אורנים בתל־אביב. במסגרתו חולקו פרסים לחמש שוטרות מצטיינות. (צילום: אפי שריד)

אבו־ג'ילדן שוחרר בערבות שלושה מיליון שקלים

סניגורו של הבדואי שנורה בזמנו ע"י ראש הסיירת הירוקה טוען כי נגזר על מרשו עונש שכבר ריצה

מאת איתן רבין, סופר "הארץ"

שופט בית־המשפט המחוזי בבאר־שבע הורה שלשום לשחרר בערבות של שלושה מיליון שקל ישנים את מוחמד אבו־ג'ילדן, הבדואי שהתפרסם כאשר נפצע מירי של אלון גלילי, ראש ה"סיירת הירוקה" בשעת ניסיון פריצה במדרשת שדה בוקר.

אבו־ג'ילדן הורשע לפני כשבועיים על החזקת נכס גנוב והופעל כלפיו עונש מאסר על תנאי בן חמישה חודשים.

שלשום פנה עורך דינו, טלב אלסנע, לבית־המשפט המחוזי בבאר־שבע וטען, כי אבו־ג'ילדן כבר ריצה, בפרשה אותה, את עונש המאסר על תנאי בן חמישה חודשים. לדבריו, כבר הגיש ערעור על כך שהופעל נגד מרשו מאסר על תנאי, שכבר ריצה אותו, ויש סיכוי רב שערעור זה יתקבל. בנוסף ביקש לשחררו, גם כדי שיוכל לקבל טיפול רפואי, שהוא עדיין זקוק לו מאז פציעתו בשדה בוקר.

השופט הורה לשחררו בערבות עד שמיעת הערעור, בלי לנמק החלטתו. השחרור טרם בוצע בפועל, כיוון שנגד אבו־ג'ילדן יש צו מעצר עד תום ההליכים בפרשה נוספת. היום עומד עורך דינו לפנות לבית־משפט השלום שיאפשר גם הוא את שחרור העצור.

כ־30% מהבוגרים במיגזר הדרוזי משרתים בצה"ל, מג"ב, המשטרה, שירות בתי־הסוהר וכוחות הביטחון

(ע). כ־30 אחוז מכלל כוח האדם הבוגר במיגזר הדרוזי משרתים בכוחות הביטחון, צה"ל, משמר הגבול, משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר. על כך נמסר אתמול בכינוס שנערך בעכו, במטרה להגביר את נכונות הנוער הדרוזי לשרת בכוחות הביטחון.

מעצרו של החשוד בפרשת רצח הדס קדמי הוארך ב־7 ימים

מתוך 15 יום שביקשה המשטרה ★ השופט: יש ראיות נסיבתיות ★ סניגורי החשוד: זכותם של אנשים לעשות דברים חריגים בלי להפך מיד לנאשמים

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ" בפתח־תקוה

מעצרו של ד"ר אמנון הלצל, החשוד בקשר לפרשת רצח הדס קדמי, הוארך אתמול ב־7 ימים, מתוך 15 יום אותם ביקשה המשטרה.

שופט בית־משפט השלום בפ"ת, שלי סימן, קבע בהחלטתו, כי לא היה מרשה לעצמו לשלול חירותו של החשוד, אם לא היו ראיות נסיבתיות. "גם סודר (המבוססת על החקירה מטעם היחידה לחקירת פשעים חמורים) ציין כי האיש, ששיתף פעולה השיב לשאלות כרצונו ולא תמיד סיפר את כל האמת בעניינים שוליים או אחרים", אמר השופט.

בהחלטתו קבע השופט סימן, כי התוספי חומר חדש המבהיר את התמונה ומצטברים פרטים, שאין עליהם תשובה ושאינם תואמים את הגירסה של החשוד בפנייתו למשטרה להצעת עזרתו בפרשת רצח הדס קדמי. עוד קבע השופט בהחלטתו, שכאשר מדובר ברצח והחשוד לרצח אין בקשת מעצר ל־15 יום בלתי מוגזמת. הוא הוסיף כי עקב השתיקה שנגזרה על החשוד — לדבריו — על ידי פרקליטיו העדר ראיות התומכות במידה מספקת, אין המשטרה מוענת בביטחה כי מדובר בחשוד לרצח. יש לציין, שלמרות זאת הבקשה להארכת המעצר התמבכה על סעיף 300 לחוק הפלילי, הנוגע לחשד לרצח. השופט אישר הארכת המעצר ב־7 ימים מתוך 15 יום שהמשטרה ביקשה, כדי לאפשר פיקוח שלו על מהלך החקירה המשטרתית, התקדמותה ולהבטיח פגיעה מועטת ככל האפשר ב"חופש המוקנה לכל אזרח". ביום ששי הבא יחליט השופט על פי חומר החקירה שיובא בפניו אם יאריך את המעצר ב־7 ימים נוספים.

בא כוח המשטרה, סנ"צ יעקב סרי, ציין בפני השופט, במהלך בקשת הארכת המעצר, כי לא יתכן שהחשוד יציג עצמו כמי שמעוניין לסייע למשטרה בפיענוח הרצח ואז יתן הסברים רק בנושאים שהוא בוחר להסביר. עוד אמר, "לא יתכן שהחשוד יצטייר כקורבן קפקאי, כאשר אין הוא נותן הסברים, כדי לצאת מהסבך אליו נקלע או הביא את עצמו".

סניגוריו של החשוד, עו"ד יעקב עזיאל וגדעון שריד, טענו כי הם חוששים שהמעצר נועד ליצור לחץ על הלצל, כדי לשתף פעולה עם המשטרה. הם הדגישו כי חלק מחומר החקירה הדרושה להארכת המעצר נובע מתמיהות על התנהגותו של הלצל. אחד הסניגורים ציין כי "יש לי תחושה שאנו חיים על פי נורמות שבר־לניות וקשה לנו עם חריגים. זכותם של אנשים לעשות דברים בלתי מקובלים ואין זה הופך מיד את האדם לאשם או למבצע עבירה".

ייבדק תשלום הטלפון של ראש עיריית בת־ים

מס הכנסה, משרד הפנים והמשטרה יבדקו הנושא מהיבטים שונים

מאת זוהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" בבתים

שלטונות מס הכנסה יבדקו את הוראת ראש עיריית בת־ים, שהעירייה תשלם את חשבונות הטלפון הפרטי שלו. בעקבות פרסום ב"הארץ" על כך הורה אתמול הממונה על מחוז ת"א במשרד הפנים, מרדכי כהנא, לבדוק את הנושא ולפנות לעיריית בת־ים, כדי לקבל את תגובתה. במקביל תערך בדיקה של המשטרה, כדי לברר אם אמנם בוצעה עבירה בכך שנמשך קו טלפון ישיר ממרכזיית הטלפונים של העירייה אל ביתו של ראש העירייה.

חברי אופוזיציה מהמפד"ל ומהליכוד במועצת העיר מתכוונים להעלות את הנושא לדיון בישיבתה הקרובה של המועצה, שנקבעה לשבוע הבא.

יום מאסר בפועל לתושבת באר־שבע על תקיפת שוטרים

נקנסה ב־120 שקלים חדשים על שיבוש הליכי משפט, גניבה והתפרעות במקום ציבורי

מאת איתן רבין, סופר "הארץ"

"אני גוזר על הנאשמת עונש של יום מאסר אחד בפועל בגין תקיפת השוטרים", כך קבע אתמול שופט בית־המשפט השלום בבאר־שבע, שמר אל מיכאלי, בגזר דין נגד תושבת באר־שבע, אשר הורשעה בתקיפת שוטרים, שיבוש הליכי משפט, גניבה והתפרעות במקום ציבורי.

השופט מיכאלי קבע בגזר הדין, כי מעצרה של הנאשמת ייחשב לה כמאסר ולכן שוחררה מיד. השופט הטיל עליה גם עונש של 29 ימי מאסר על תנאי למשך שנתיים, בגין תקיפת שוטרים. עוד הוטל על הנאשמת קנס של 120 שקלים חדשים בגין שלושת סעיפי האישום האחרים. בכתב האישום נאמר, כי האשה נתפסה בגניבה מחנות סופרסל בבאר־שבע. היא הובאה למשטרה ושם תקפה שוטר בעת מילוי תפקידו תוך כדי התפרעות בתחנת המשטרה. הנאשמת הודתה בכל פרטי כתב האישום.

הקטע המרכזי של הכביש לאורך הגבול עם מצרים נפתח לציבור

עם הפתיחה תתאפשר נסיעה רצופה ממסוף הגבול בניצנה ועד אילת

מאת אלי אלעד, סופר "הארץ" לאיכות הסביבה

הקטע המרכזי של הכביש שנסלל בשנים האחרונות לאורך הגבול עם מצרים ואשר היה סגור לקהל הרחב מאז השלמתו לפני יותר משנה, נפתח אתמול לתנועה חופשית. המדובר בקטע כביש מהר חריף ועד בקעת הסיירים.

האתרים העיקריים לאורך קטע זה הם שמורות הטבע הקטנה של עין הבערה, הר שגיא, הר עריף (הטיול אליו אפשרי רק בשבתות ומחייב תיאום מראש), מישורי כנתילה, מישורי הצור של נחל פארן והרצת, הר צניפים ועוד.

עם פתיחת הקטע החדש תתאפשר נסיעה רצופה לאורך הגבול עם מצרים מרצועת עזה וממסוף הגבול בניצנה ועד אילת. לקראת פתיחת הקטע החדש הוצא "דף למטייל" בו מודגש, שהנסיעה בקטע זה מותרת רק בשעות היום, ויש להצטייד בדלק ובמים כי אין תחנות דלק לכל אורכו. כן חל איסור ירידה מהכביש לכיוון גדר הגבול. מהירות הנסיעה בכביש מוגבלת ל־60 קמ"ש. ממזרח לכביש קיימים שטחי אימונים של צה"ל ונאסר להיכנס אליהם. עזרה רפואית במידה ותידרש תינתן ביחידות צה"ל באזור.

מנכ"ל החברה להגנת הטבע, יואב שגיא, ציין כי קיים שיתוף פעולה עם שלטונות צה"ל ופיקוד דרום בניסיון לפתוח לציבור שטחים רבים בנגב, כולל אתרים הנכללים בשטחי אש מוכרזים של צה"ל. לגבי שטחים אלה נדרש תיאום באמצעות הלשכות לייעוץ טיולים של החברה להגנת הטבע ובית ספר שדה הר הנגב של החברה במצפה רמון.

ערכה את העמוד: נעמה ארשפיז

מחירי התרופות בקופ"ח "מכבי" יורדו בהדרגה

בעקבות הסדר בין הקופה לבתי מרקחת

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ"

כתוצאה מההסדר שהושג בין קופ"ח מכבי לבתי־המרקחת יורדו באופן הדרגתי מחירי התרופות שמשלמים חברי קופ"ח זו. רפי רוטר, מנכ"ל הקופה הודיע, כי על פי ההסדר שהושג בוססת ועדת העבודה הרווחה של הכנסת, תחסוך הקופה כ־2 מיליון דולר לשנה כתוצאה מהוזלת התרופות שתקנה. כן ציין רוטר, כי צפוי חיסכון של שניים עד שלושה מיליון דולר לשנה הודות להנחות שמקבלת הקופה ברכישה מרוכזת.

סיעת חירות בעיריית ת"א תצביע נגד "מוסף שבת"

בישיבת הקואליציה בשבוע הבא ★ לא צפוי רוב לדתיים ולחירות

מאת חיים הנדוורקר, סופר "הארץ" בתל־אביב

אנשי "חירות" במועצת עיריית תל־אביב יצביעו עם הדתיים נגד קיומו של "מוסף שבת" בשבת בתיאטרון "הבימה" בעת ישיבת הקואליציה, שתתקיים בשבוע הבא בנושא. למרות זאת, לא נראה שיהיה רוב בידיהם של הדתיים למנוע את המשך קיום המוסף בשבתות.

חבר מועצת עיריית תל־אביב מטעם הליכוד, איתן סולמי, מהלהבורים בליכוד ודרש לכנס את מוסדות הסיעה, כדי שיחליטו להרחיק את ראש העירייה, שלמה להט, וסגנו, יצחק כספי, מהליברלים, לאחר שהודיעו, כי הם מצטרפים למפלגת המרכז החדשה. כן קרא להרחיקם משורות המפלגה ומכל תפקידיהם ותאריהם מטעם הליכוד בעירייה.

מעצר החשודים בשוד ורצח הישישה מפ"ת הוארך ב־15 ימים

השופט: שוד בנוסח התפוז המכני שהסתיים במות ישישה ללא הצדקה

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ" בפתח־תקוה

מעצרם של אילן וחיים אהרוני ואורי טיז מפ"ת הוארך אתמול ב־15 יום בחשד לשוד ורצח ישישה, שבוצע לפני יותר משבוע.

לפני יותר משבוע חדרו שלושה צעירים לביתה של ישישה בת 65 מרים גלילי, המתגוררת ברחוב סאלח בשכונת עמישב בפ"ת. במהלך השוד הוכתה הישישה וכעבור ימים מספר נפטרה במרכז הרפואי בילינסון בפ"ת. כחשודים במעשה נעצרו שלושה גברים ושתי נשים.

שופט בית־משפט השלום בפ"ת, שלי סימן, קבע בהחלטתו, כי מדובר בשוד בנוסח התפוז המיכני, שהסתיים במות ישישה ללא הצדקה.

הוארך מעצרו של בעל מפעל "פיקנטי" עד תום ההליכים

(ע). שופט בית־המשפט העליון, השופט שלמה לוין, ציוה אתמול להאריך את מעצרו של משה ברש, בעל מפעל "פיקנטי", עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

כזכור, שוחרר ברש בבית־המשפט המחוזי בת"א בראשית השבוע, לאחר שהיה עצור במשך חצי שנה. נגד ברש תלוי ועומד כתב אישום בבית־המשפט המחוזי בת"א על מעורבותו בזיוף מטבע חוץ.

נאות הכיכר

שתי הרצאות בליווי שיקופיות לקראת טיולנו

בדרום אמריקה וקניה

יתקיימו בבית ציוני אמריקה בת"א במוצ"ש 4.1.86

בשעה 8.00 — קניה
בשעה 9.00 — דרום אמריקה
הכניסה חופשית — הקהל מוזמן

מיא ודורון אברהמי

מודיעים בשמחה על הולדת בנם

אדם

אח לנטלי

ליהרון 25.12.85

לפרופ' שמואל ספראי

ברכות חמות

לרגל קבלת פרס ירושלים לחכמות ישראל ולחינוך

חבריך בהנהלת אגודת "שרשים"

לע **לע**

המפלגה הליברלית העצמאית
תנועת העבודה הליברלית
סניף חיפה

חברינו ואוהדינו מוזמנים
לערב שאלות ותשובות

בנושאים: מדיניות חוץ וביטחון, כלכלה ובעיות מוניציפליות. האסיפה תתקיים ביום ראשון, כד' בטבת תשמ"ו, 5.1.86 בשעה 18.00 במועדון המפלגה, רח' הרצליה 3, חיפה.

בהשתתפות: משה קול — יו"ר המפלגה, לשעבר שר התיירות וראש עליית הנוער
יצחק ארצי — יו"ר הוועדה, לשעבר חבר כנסת ועדת הכספים
חיים יעקובוביץ — חבר הנהלת עיריית חיפה
המנחה — יו"ר הסניף, צבי שניצר

נשמח לראותכם. מזכירות הסניף

להשכרה עם אופציה אפשרות לקניה

מבנה תעשייתי

למתכת או אחר — 3500 מ"ר מבנה עם עגורנים + 22,000 מ"ר ארמה עם זכויות בניה ל־5000 עד 4000 מ"ר + סככות + משרדים + טלפונים + 900 אמפר כח

"קונמרשל" טל' 03-231616

שטיחי אורון

שטיחים בעבודות יד צמר נקי
מחירי מבצע!!!

המכירה במפעל, הרצליה אזור התעשיה רחוב שנקר (בדרך למוסך סוברו)

טלפון 052-555327

פתוח כל יום מ־08.00–18.00

פתוח גם במוצ"ש

יעל ושוקי גולדוסר

שמחים עם הולדת בתם

ניצן

נכדה ל:

ג'ודי ואברהם גולדוסר — סביון
ג'ויה ומשה מזר — ראשון לציון

בית יולדות תל השומר — י"ט טבת תשמ"ו 31.12.85

נוסע לסרי־לנקה

בפברואר 1986,

מוכן לתת שירותי קישור

לאנשי עסקים ותעשיינים

המעוניינים בפיתוח קשרים עסקיים עם ארץ זו.

להתקשר טל: 03-451847 בימים 8, 7, 6 ינואר
בשעות 13.00 – 11.00

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
מוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם במדע ובטכנולוגיה
המדור ללימודי חוץ של הטכניון

MASSACHUSETTS INSTITUTE OF TECHNOLOGY
INTERNATIONAL SHORT COURSES

מודיעים על קיום קורס

MANAGEMENT OF RESEARCH, DEVELOPMENT AND TECHNOLOGY–BASED INNOVATION

Dates: 27–29 January, 1986 – Haifa Israel
Course Director: Professor Edward B. Roberts
Tuition: $950.00 $750.00 for MIT Liaison Members

הקורס בשפה האנגלית.

פרטים והרשמה במזכירות מוסד ש. נאמן, טל. 04-237145; 04-292329
קרית הטכניון, חיפה 32000

ב"ה

מחאה והבהרה

בזה הננו מוחים נגד המגמות הזדוניות והפרסומים בעקבותיהם בכלי התקשורת נגד תנועת התשובה החב"דית וכן כנגד תנועת חב"ד עצמה, ומוצאים לנכון להבהיר כדלהלן:

א) החוזרים בתשובה הנמנים על עדת חסידי חב"ד, זהירים ואף מהדרים במצוות כיבוד אב ואם, שהיא אחת מעשרת הדברות, ומתאמצים לקיים קשר רצוף וחם עם הוריהם, המשפחה והחברים. קו זה הוא חלק מתפיסת עולמה של חסידות חב"ד והיא מחייבת את כל אלה שהצטרפו אל עדת חסידי חב"ד.

ב) החוזרים בתשובה הנמנים על חסידי חב"ד לא ניתקו את קשריהם עם יחידותיהם הצבאיות וממלאים את חובתם הצבאית כמו כל חסידי חב"ד במסירות ובנאמנות.

ג) אנו רואים בפירסומים אלה מגמות הנובעות ממקור לא טהור ומזהירים את כל המשמיצים כי הם מסתבכים בתביעה משפטית על הוצאת דיבה.

אנו פונים אל כל אלה המרבים בשנאת חינם — לחדול מדרכם זו ולהרבות באהבת ישראל, כי זו צו השעה!

בשם חוזרי התשובה
חסידי חב"ד

גיל דה־פורטה — דני לוי
הראל שמריהו — אבי בן־זכריה
הלפרין ישראל — יוסי נבון
אפרים לב — טוביה לשם
גידי שרון — מאיר המאירי

בזק — החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

תחרות השירות הטוב והאדיב בסניפי חברת בזק

חברת בזק מקיימת בסניפיה מבצע צבורי לקביעת העובד המצטיין ברמת השירות והאדיבות הניתנים לקהל.

אם תבקר באחד מסניפי החברה או תחנות השירות שלה בכל רחבי הארץ - מלא נא את הטופס המיועד לכך.

אנו מעוניינים לדעת את דעתך, הערותיך והצעותיך כדי לשפר את השירות לצבור.

המבצע יימשך עד 1.4.86

בזק/המחלקה ליחסי צבור

תיבות עץ לאה"ב ולקנדה

תפוזים

באריזות של 10 ק"ג

45 ש"ח כולל הוצאות משלוח עד לבית המקבל

להזמנות בדואר נא לפרט שמות השולח והמקבל וכתובתם. בצירוף התמורה

א. בן־עזר ובניו בע"מ
עבוד ושיווק הדרים
אבן גבירול 68, ת"א
טלפון 216280/216287

אל אנשי "שלום עכשיו", "הורים נגד שתיקה", "יש גבול", "הועד נגד מלחמה בלבנון", מפ"ם, רץ, חד"ש, "הרשימה המתקדמת", – אנו עומדים מפני סכנה חמורה – מלחמה עם סוריה.

את המלחמה עם סוריה צריך ואפשר למנוע!!!

ממשלת האחדות הלאומית בראשות פרס, רבין, שמיר ושרון עלולה לגרור אותנו למלחמה חדשה שלידה תיראה מלחמת לבנון כמשחק ילדים.

לא בעיית הטרור ולא בעיית הטילים הן הגורם העיקרי למתיחות. השאלה העומדת על סדר היום היא האם יוכלו ממשלות ישראל וארה"ב להמשיך להתעלם ולשלול את זכויות העמים הפלסטיני והלבנוני! האם תמשיך ממשלת ישראל במדיניות הכיבוש בדרום לבנון, ברמת הגולן, בגדה המערבית וברצועת עזה?

בהעדר תוכנית שלום ראלית יכסו ממשלות ישראל וארה"ב למנוע את התעוררות מעמדה של ארה"ב במזה"ת בכל האמצעים ובכלל זה מלחמה. ואם סוריה היא המתנגדת העיקרית לארה"ב היא צריכה לקבל מכה צבאית.

עמדתה של ממשלת ישראל, בגיבוי אמריקאי היא: אנו מעדיפים שליטה, כיבוש וברית עם ארה"ב על הידברות ושלום.

סוריה, אש"פ, ירדן, בריה"מ וארצות רבות אחרות נכונות להידברות במסגרת בינלאומית. ארה"ב וישראל מתנגדות. בהעדר הידברות עלולים כלי הנשק לדבר. והאחריות על כך תיפול על סרבני ההידברות. על אלה המסרבים להכיר בזכויות העמים לשלום ולהגדרה עצמית.

אל לנו להחריש ולסמוך על המערך שירסן את הליכוד. עלינו להאבק נגד סכנת המלחמה ויפה שעה אחת קודם.

תרומות לכיסוי הוצאות מודעה זו יתקבלו בברכה.
שס"י יקיים פגישות על סכנת המלחמה עם סוריה
בתל אביב ביום ב' 6.1.86 בשעה 20.30
במועדון "במת שמאל" – המלך ג'ורג' 16 ת"א.
בחיפה פרטים בטלפון 04-932610. יוברס.
1.1.86

שס"י
שמאל סוציאליסטי ישראלי
ת.ד. 33076 תל־אביב

הארץ
יום ו׳, כ״ב בטבת, תשמ״ו
3 בינואר 1986
ירושלים: רח׳ ההבצלת 2 טל׳ 224345־02 ת.ד. 271 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב מרדיי 20 טל׳ 661166־04 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052
בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח׳ זלמן שוקן 21, טל׳ 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001
המו״ל והוצאת עתון ״הארץ״ בע״מ, רח׳ זלמן שוקן 21, ת״א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מוטי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv Israel - POB 233 Tel. 824261

ביזיון תנועתי גדול

כך בלשון המעטה תיאר דוד לוי את המתרחש בתנועת חירות. בדיון המאלף שלשום על פסילת אנשיו הוא הוסיף להגדרה התמציתית עוד כתבה וכתבה, אבל לגורת הדיבורים הבוטים, שהמאמץ לשוות להם אופי אידיאולוגי לא טשטש את הבולטת העסק בהנהלת המפלגה. המרכיבים נתונים מעורפלים לגמרי. האם רק ברשימת אנשי לוי היו זיופים וכה עם תומכי מתנות שמיר ואורנות מתנהי, שמבינים בין הנרשמים הרשמים קטן הרבה יותר, ואולי שם צריך לחפש חלק מההסבר להתגלגלות הזאת על לוי ואנשיו.

יהיו הפרטים אשר יהיו, אין ספק שהמומן יותר מלוי להיאבד עוללותיו הפנימיות של הגדול במרכיבי הליכוד. מאחורי המרידות בביזיון שנפרש בכבודות האב מתנהל מאבק על השליטה בתנועה. הדעת נותנת, ולא רק על פי מעשה הטרומות של לוי, כי רשימות אותו מלולות, בשיעור גבוה יחסית, יוצאי עיירות פיתוח ועדות מזרח. המפלגה המתיימרת לשמש פה ומגן לשכבות אלה, הצטיירה כמיכון הקולני בנוף, אשר אותן קבוצות באוכלוסיה יכולות למצוא בו את עצמן פסולות או "אן בלוק".

ויש בה גם שאלת מועד קיום ועידת חירות. מתנה שמיר מעוניין לדחותו סמוך יותר לרוטאציה, ואם היה אפשר — לאחריה. ועידה באווירה תקשה על התמודדות עוד בהחלפים בתפקידי ראש הממשלה. ועידה בפברואר לא רק תקל על המאבק הזה, הגלוה את המגשות והפעולות בצמרת חירות מאז פרישת בגין, אלא גם תאפשר לשמיר גמישות רבה יותר בנושאים השנויים במחלוקת עם המערך; כשהוועידה מתהפכת על ראשו, חייב שמיר להתחרות עם יריביו בנוקשות. כפי שהתנהג לא פעם, זהו מעשה המתבצע על ידו בלי מאמץ מיוחד. אולם יש בו מבזיות שמיר הסכנה של שיבוש הרוטאציה, של כושר תמרון פחות יותר לנוכח התגרויות צפויות של ראשי העבודה. לא בכדי העיד לוי בקול גדול על מחויבותו לרוטאציה כי שאינו חשוד על ידי יריביו בהיפך כמה אינו צריך להציג תעודת־הכשר.

בינתיים התברר, במסקנות בית הדין העליון של המפלגה, כי היו גם היו זיופים. רק כ־3000 מ־12 אלף השמות אושרו. וראו זה פלא: הכל היו מרוצים לכוחות אי־סודרים בשיעור של שלושה רבעים. אם דוד לוי מסתפק ברבע מתאוותו בית. יש לחשוד שהוד הזאת לא היתה נקייה מלכתחילה.

התמונה הקבוצתית בצמרת חירות אינה משובבת, והמשמעות הורגת במובן מהמישור המפלגתי. בסוף השנה אמור מנהיג המפלגה לעמוד בראש הממשלה כשהוא מוקף בעוית יריבים הלאומיים. מפלגת העבודה יוקה להחזיק במצב רוחה: חירות אינה מראה סימנים כאלה. וביכים של חקירות בצמרת אין מנוס משאלה נוספת: מביזיון שהיו זיופים. אולי יש בהם כדי להרבות חקירה משטרתית.

ברכות ותקוות לשנה החדשה

לראשונה מאז 1972 שודרו ביום השנה החדשה באמצעות הטלוויזיה ברכות הדדיות מנשיא ארה״ב לעם הסובייטי ומהמנהיג בריה״מ לעם האמריקאי. האירוע היה אפיזודי לאווירה הרגועה, שראשי שתי המעצמות מקווים ליצור ביחסים ביניהן. אך העובדה ששידור ברכות תמים של כמה רגעים הפך לנושא מס׳ 1 בשתי הארצות, מסבירה כמה גדול הפער בין ואשינגטון למוסקווה.

בעוד במערב ידע הציבור מראש על השידורים ההדדיים, לא נמסרה במוסקווה הודעה מוקדמת. מאידך גיסא, הקבילו הברכות את תוכפת החדשות המשודרות בכל שלוש הרשתות של בריה״מ. המעריכים כי כ־75 מיליוני צופים סובייטיים ראו ושמעו את רייגן והמספר הזהה של אמריקאים חזו והאזינו לדברי מר גורבצ׳וב, ערב משחק כדורגל פופולארי ביותר. שני הצדדים הבטיחו איפוא תנאי תצוגה גדולה ביותר לשידורים — וגם זה אינו דבר משמעות.

שני המנהיגים דיברו על השאיפה לשלום והבטיחו לפעול ליצירת אווירה של אמון הדדי והשתבחו בפגישת פיסגה שנערכה ביניהם לפני שבועות אחדים.

רייגן הרגיש כי לעם האמריקאי אין שום כוונות רעות כלפי העם הסובייטי וגורבצ׳וב ציין כי עימות בין שתי מעצמות העל עלול להביא אסון על האנושות כולה. במלים אחרות, הנשיא האמריקאי ביקש לסתור את הדימוי של מחרחר מלחמה, שאמצעי התקשורת הדביקו לו בשנים האחרונות. בעוד המנהיג הסובייטי ביקש להבהיר למאזיניו כי מוסקווה יודעת כי לא יתוכנו מנצחים במלחמה גרעינית. שני הנואמים נזהרו והתייחסו, אמנם רק בעקיפין, אל המחלוקת על תוכנית "מלחמת הכוכבים" של הנשיא רייגן — גורבצ׳וב, באומרו שהחלל החיצון חייב להישאר תחום של שלום, ורייגן בהביעו תקווה, כי מערכות הגנה יסירו בעתיד מהאנושות את אימת המלחמה הגרעינית.

היתה זאת תזכורת לעולם כולו, שלמרות המלים היפות וביטויי הרצון הטוב, הרי במחלוקת על הנושא המרכזי בין מעצמות העל — פירוק הנשק הגרעיני — לא חלה עדיין שום התקדמות.

אין הקפאה עם מלחמת־כוכבים

מוסקווה (ע״ת). מנהיג בריה״מ, מיכאיל גורבצ׳וב, הבהיר אתמול כי לא תיתכן התקדמות בפיקוח על נשק גרעיני, אם תמשיך ארה״ב בפרויקט "מלחמת הכוכבים" לנשק נגד טילים שיופעל מתוך החלל.

באיגרת לפוליטיקאי בריטי סוציאליסטי, שתוכנה פורסם ע״י סוכנות הידיעות טאס, הבהיר גורבצ׳וב עוד כי בריה״מ תומכת בהקפאת הנשק הגרעיני. היא מוכנה לאלתר לשיחות על איסור ניסויים בנשק גרעיני. מנהיג הקרמלין הזכיר באיגרתו, כי מוסקווה הציעה לקצץ ב־50 אחוז את הנשק הגרעיני ההתקפי, בשיחות לפיקוח על הנשק בז׳נווה.

מכתבו של המנהיג הסובייטי נשלח לקן ליווינגסטון, ראש המימשל העירוני של לונדון־רבתי. המימשל בשליטת הלייבור.

המנהיג הסובייטי שיבח את מדיניות לונדון־רבתי על שהכריזה על בירת בריטניה כאזור מפורז מנשק גרעיני בשנת 1981, וציין כי לאזורים כאלה נודעת חשיבות רבה במערכה לצמצום הנשק הגרעיני.

המלחמה בטרור: יותר מדרך אחת

מאת פלס

הצגה בנמל התעופה של רומא: לשם אי לארגנה האבטחייטאים לא בכל לשלוח את צה״ל

בכל מעמד מהטרור — של אש״ף, מלבד הארגונים כמעט — כפות עלינו מחלוקה. מתשדרים כוחם ורבצות היסכבל שלנה: אנחנו מדינה בעלת צבא גדול חזק — אשר מסוגלים ביחד כי הכל כבדים שהוא מסוגל להתמודד בהצלחה עם קואליציה של כל מדינות ערב — אולם חוליות של טרוריסטים מסוגלות לזרוע הרג והרס בזירות העשה בריכוזי אירופה, לחטוף מטוסים ולהחזיק בנוסעים כבני ערובה, או "לטגר" לרצח ישראלים המבליים בארץ ובחו״ל.

היסכבל זה דוחף רבים מאיתנו לתגובה, שלכאורה נראית טבעית ביותר: יש להפעיל את הצבא נגד הטרור. אין זה מקרה, כי פוליטיקאים ועיתונאים קיים צימאו, אחרי כל התרחשות קשה ברובה הזוכאה, שמבכה שלח ישראל תורה לצה״ל להיכנס לפעולה, עד לשעת כתיבתן של שורות אלה, לא השמעה הצימיה הזאת.

בעצת המומחים והשישים הפעל צה״ל מכה אנטי־טרוריסטי בתגובה למעשי הרצח של המראין שהפרו את קוד שביתת־הנשק, הן מירדן ומזרח, והן מרצועת עזה שנכבשה על־ידי מצרים. גם אז היה ברור בברית הנקיים, שמבצעי־ציהם של כוחו מסימה גבאי לא יצליחו לבער את נגע הטרור כביסודו; אולם שיטת הפשיטות על תמונות מטסות ירדניות עמוקה בסעיפה כי בדרך זו יעלה בידנו להכריח את ממשלת ירדן למנוע את חציית הגבול. הכוונה היתה להכריח את השלטונות ברצועת־עזה, בקהיר ובדמשק לבלום ולדכא את הטרור, אך מטרה זו לא הושגה. פעולות־התגמול למיניהן מילאו תפקיד חשוב בחינוך הצבא בצורות קרב מסריכות; אך את הטרור לא העבירו מן העולם.

מה שלא הושג בפעולות־התגמול הושג כאשר הפעיל צה״ל בקנה־מידה של מלחמה ממש: "מבצע קדש" ב־1956 השקיט את הגבולות — אם לא נתחשב בכמה יוצאים מהכלל — לפחות לעשור. הצבא המצרי אמנם חזר לרצועת־עזה, אבל הקפיד לא להתיר חידוש התנגדויות בישראל.

ניסיון זה — היעדר הצלחה כל עוד הוכנס צה״ל לפעולה מוגבלת מאחרים מעבר לגבולות המדינה, והמחוללה מפנה יסודי כאשר הופעל במלואו — חזר על עצמו אחרי מלחמת ששת הימים במאבקנו עם ירדן. על רקע תבוסת הצבא הירדני ב־1967, ראה המלך חוסיין להתיר חופש פעולה לאירגוני־המחבלים: צה״ל היכה בהם כה שעה — הפעם לא נגד השלטון הירדני, אלא נגד המחבלים עצמם, פעם אחת — בכראמה, באביב 1968, יצא גייס בקרב בכיוע אידילרה. נוסף על כך עיך צה״ל בירדנים אחרי קבוצות מחבלים להנץ שכם ירדן.

כרב, כל המאבק הזה לא שם קץ לפעילות המחבלים — עד שהמפלת כוח בבאי כחתו "ניקבור" את הכוכה, ואולם לא היה זה צה״ל אלא הצבא הירדני, שהתחולל בקודת תחודה, על מבצת המחבלים והגדיש אותם מתוך הממלכה האשמית.

★

זה לנו שקט במזה ובהוה; אבל ארגוני המחבלים שעברו ביוזן ללבנון, והפכו את שטחה לבסיס פעילותם נגד ישראל, בעיקר באצבע הגליל.

נוסף לכך נקטו הארגונים שיטה לא מוכרת עד אז: חטיפת מטוס "אל על" מאיטליה לאלג׳יריה, ביולי 1968, פתחה את עידן הטרור "הבינלאומי" — כלומר, טרור אנטי־ישראלי, שעבר לתיר פעולות מחוץ לגבולות ישראל, למעשה, בכל מדינות אירופה המערבית והתיכונה.

תופעה זאת העמידה אותנו בפני בעיה חדשה: לא נוכל לשלוח כוחות צה״ל לאתונה, אמסטרדאם, רומא, וינה, פאריס או לונדון. בסוף דצמבר 1968 פשטו חיילינו לשדה־התעופה של ביירות ועשו שמות במטוסי לבנון האזרחיים שחנו שם; אבל אם הכוונה היתה ללמד את ממשלת לבנון לקח ולשכנע אותה שהיא חייבת לבלום את הטרור — נוחלנו אכזבה לא פחות גדולה מזו שהיתה בהתחלקנו עם ניכיני את הסיכה הזאת בפעולות־התגמול בשטחי ירדן, מצרים וסוריה.

נגד הטרור האנטי־ישראלי, המופעל מבסיסים של ארצות לבנון, הסתכנו להגיב באמצעות גיחות ישראליות מוזמנות ובעיקר, כמו זמן רב, באמצעות הפצצת הבסיסים (ובמקביל לרוב בתוך מחנות־פליטים) בין האוויר והים ללא הצלחה של ממש. לעומת זאת, הקמנו חזית אנטי־טרוריסטית מחוץ לגבולות הארץ, באמצעות כוח שאינו לובש מדים: כוח זה, בצירוף נקיטת אמצעי־ביטחון קפדניים בכל נמלי־התעופה שהבית אל־על פוקדת אותם, הביא לכך שיאסר עראפת הפסיק — אחרי עשר שנים בערך — את הסוג הזה של טרור.

גם לצה״ל היה חלק בהישג זה: הוא השתלט בנמל התעופה של לוד על מטוס סבנה, במאי 1972, ושיחרר את חטופי מטוס "איר פראנס" באנטבה ביולי 1976. היו אלה מבצעים מיוחדים במינם, אבל את עיקר ההישג במערכה נגד הטרור הבינלאומי של אש״ף, יש לזקוף לזכותה של פעילות שהתנהלה הרחק מאורות הפרסומת.

כללו של דבר: צבא סדיר מסוגל לפעול בהצלחה נגד הטרור, כאשר ארגוני המחבלים פועלים מתוך ריבונים טריטוריאליים, המסוגים מסויות נחותה, וגם כם, רק כאשר הצבא יכול לתת ביטוי למלוא עוצמתו כבהוראם ובבירות. אפשר היה על כן, לכבוד את כוחו של אש״ף בדרום־לבנון כאשר זה ביקש להתייצב ככוח צבאי המצטייד בנשק כבד, אם כי בוטל בבחינת ניסיונו להפוך טרוריסטים להיות חיילים לכל דבר; אבל מלחמת לבנון, שתוכננה מתוך תקוה שתניב הצלחה דומה לזו של מבצע קדש, נכשלה בניסיון לשים קץ לקיומו של אש״ף כארגון טרור.

אדרבא: מפלת אש״ף בלבנון ויד־בה את פלגי אש״ף, אשר מלכתחילה פקפקו בתבונתו של עראפאת אשר היטר על הפיכת אש״ף לצבא סדיר, להינתק ממנו ולהשיב את שיטת הטרור הבינלאומי: ויש רגליים לסברה כי גם הנהגת אש״ף הרשמית תחזור לשיטה זו — וראה פעולת הרצח בלרנקה, מעורבות הארגון בחטיפת האניה "אכילה לאורו" ועוד.

★

אם זהו התחזית המציאותית, כדאי שלא ניגרר מחדש אחרי הפיתוי הגלום בהפעלתו של הכוח הצבאי. קיימת יותר מדרך אחת למלחמתנו נגד הטרור: כל עוד ארגוני הטרור מצליחים לקיים בריכוזי אירופה, תרתית מקלט על חוליות מחבלים את העצמאות ללא חשש שייתפסו על־ידי שירותי הביטחון המשטרתיים של מדינות אלה, להצטייד שם בדרכונים מזויפים, בכלי־נשק ובחומרי־נפץ, למצוא מסתור ולעיתים גם להתמייע בארגונים מקומיים, הרוחשים סימפאתיה לטרור הפלסטיני — מבצעים צבאיים לכדם, יהיו מרשימים כאשר יהיו, לא יצליחו אלא להסב למחבלים נזקים מוגבלים בלבד.

אין זאת אומרת כי צה״ל אינו מסוגל למלא כל פונקציה במערכה נגד הטרור; אבל יש להיזהר מהפיתוי להזיקו לצה״ל בכלל, ולחיל האוויר שלו בפרט בכל פעם שהטרור פוגע בנו. קיימים גורמים אחרים, שמסוגלים לעקוב אחרי פעילי הטרור הבינלאומי ביתר יעילות, ולגרום להם נזק מכאיב. יהיה זה מאבק ממושך, אבל לא נטול סיכוי.

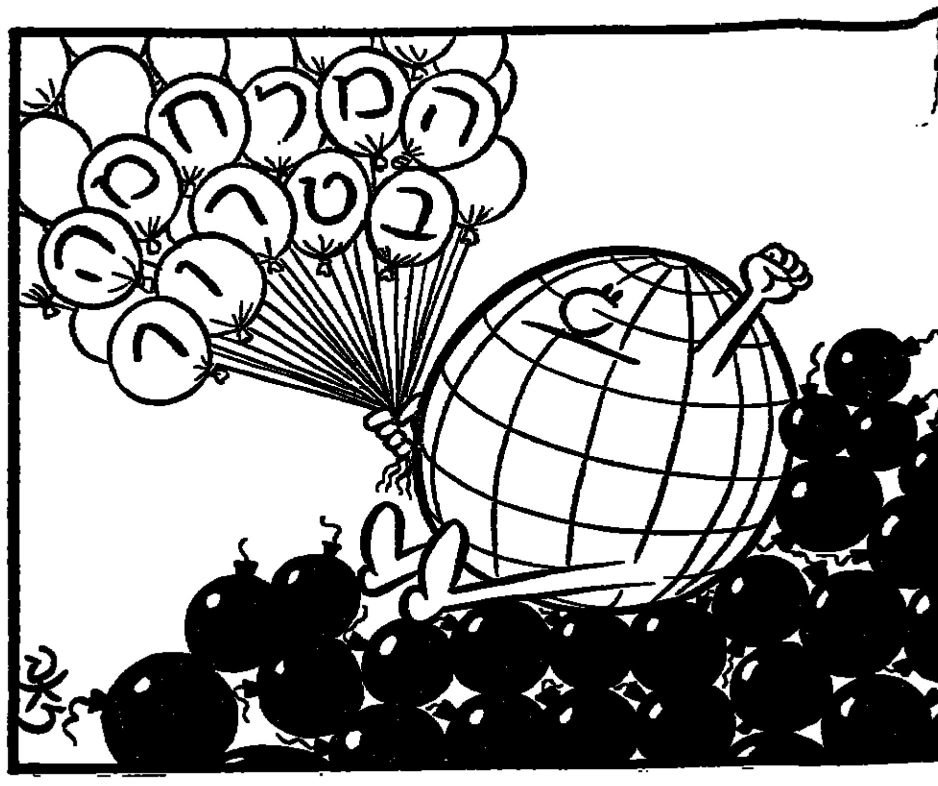

שלטון זקוק לסדר יום

מאת א. שווייצר

עם או בלי רוטציה — הממשלה כילתה את הבסיס הפרוגרמטי שעליו הוקמה. פירוקה לא יפגע באינטרס הלאומי

לממשלת האחדות הלאומית — יש רבה. למראה היחסים בה, להכניס את המלים אחדות לאומית למרכאות — היתה, כאשר הוקמה, תוכנית עבודה ברורה: לצאת מלבנון ולהשתלט על האינפלציה. כיוון שזה היה כל המטען המשותף לשתי מרכיבותיה העיקריות, יכלה הממשלה להתרכז במשימות הללו לקבל החלטות ולהגשים.

העובדה, שהיו לה משימות הניתנות להגדרה ברורה, היא ההסבר לכך שבשנתה הראשונה הממשלה תפקדה כראוי. הנסיגה מלבנון לא היתה בעיקרה נושא למחלוקת בין המערך והליכוד: אשר לאינפלציה, הצמרות בשתי המפלגות כפפו את האופוזיציה הפנימית, ה״ה קיסר מכאן, לוי מכאן, ואיפשרו על־ידי כך להגשים את היעד הראשון במעלה של הממשלה. אולם, עתה הגיעו המערך והליכוד לקצה הדבק המשותף. הוויכוח על שאלת הרוטציה נסוב על נושא טכני לגופו של עניין, אין עוד הצדקה לקיום הקואליציה הרחבה.

ממשלה שאין לה סדר יום מוסכם יכולה לעסוק באחת משתיים: בישיבה נינוחה על זרי דשנה, או במריבה בין חבריה. אם היא מורכבת על בסיס מפלגתי איתן, היא תלך בדרך אחת: להילופין, אם היא מכילה שתי מפלגות שיריבות עמוקה ומקודשת ההיסטוריה מפרידה ביניהן, היא איננה יכולה אלא לכלות את זמנה בריב פנימי שנושאיו מתחלפים. אך לא יסודות העיסוק: זה מה שקורה לממשלת ישראל מאז שהתמוטט לקובעי דרכה, כי כילו את המשותף להם.

ניסיונות שנכשלו

ראש הממשלה עשה, מאז חודשי הסתיו של 1985, ניסיונות חוזרים, להרחיב את תחום השיתוף. בעזרת פירוש מרחיב של ההסכם הקואליציוני, ביקש מר פרס למשוך את הליכוד לתמיכה ביוזמותיו המדיניות שכוונו לעבר מצרים וירדן. בעיניו, שתי יוזמות אלו נטולות אופי מפלגתי מובהק: הואיל וכך, חשב שהוא יתקבל בתרבות, אך לא בהתנגדות נחרצת. באה המציאות וטפחה על פניו: הוא לא הביא בחשבון את סלידת שותפיו מן הליכוד מעלייה על דרך שבסופה, ולו בסופה הרחוק, תתחייב פשרה מדינית עם ארץ ערבית זו או אחרת. מכל מקום, יוזמות אלו לא היו כלולות בחבילת ההסכמות בפועל, שעל פיה נתכוננה הממשלה הנוכחית.

הדעה, שעל פיה יכולה ממשלה זו להמשיך, אם רק תשוב ותתרכז במשותף, ובאופן קונקרטי, בנושאי הכלכלה, יסודה בטעות. מה שמדובר בו מעכשיו ואילך, בתחום המשקי, זו אדמיניסטרציה של מדיניות, שההכרעה בתכונה נפלה והכבר. ושי ביצועה כבר החל להניב תוצאות ממשיות. הדבר אמור בייחוד לנוכח ההחלטה שנתקבלה לפני כשבועיים בדבר קיצוץ נוסף בתקציב. יהיה אשר יהיה ערכו האופרטיבי של הקיצוץ, הוא משמש את הלכה, כי שתי המפלגות הראשיות בקואליציה נשארות נאמנות ליסוד הדפלציוני שעליו נבנתה תוכנית ההבראה הכלכלית מחודש יולי 1985. במסגרת נתונה זו, אין לממשלה, בתור שכזו, מה להוסיף ולעשות: החלטות על צריכה והשקעות אינן בידיה, את הפריון — לא היא תעלה. ואילו השאיפה להקטין את חלקם של השירותים בתוצר הלאומי, אינה יכולה לשמש דבק המצמיד זה לזה את הליכוד ואת המערך.

שמעון פרס: ניסיונות חוזרים

לבנון וגם לוי

יש שהזכירו את המתיחות הביטחונית הגוברת לאורך גבולה הצפוני של ישראל כגורם מלכד. לאמיתו של דבר, היא גורם מפריד: נפילת הקטיושה בקרית שמונה עלולה לשמש מבוא להאשמת ראשי המערך, וראש הממשלה במיוחד, שנחפזו לבצע את הנסיגה מלבנון. העובדה, כי בלי הסכמתו ב״יעבר על הליכוד, לא היתה יכולה הנסיגה לצאת לפועל, איננה מעלה או מורידה: ראשיו לא יתקשו לצטט מובאות מדבריהם הם נגד הנסיגה, ומדברי ראשי המערך בעדה. כך, הואיל ואזל המלאי המשותף לשתי המפלגות הגדולות, יהפוך מה שהיה מוסכם בעיקרו על שתיהן, למכשול נוסף להמשך ההליכה יחד.

מה שמתרחש בימים אלה בתוך חירות, אף הוא מבשר רעות. מר דוד לוי קורא תגר על קבוצת שמיר. הדבר מסמן, בין היתר, התמרדות של מגזר גדול בתוך המפלגה נגד המדיניות הכלכלית המשותפת, שבהגשמתה מייצג מר מודעי את הקבוצה בהנהגת חירות, שבראשה ה״ה שמיר וארנס. גם אם ינצח שמיר בוועידה, יהיה עליו להקצות מקום נכבד לאנשי לוי בהנהגת המפלגה; ואם יגיע מר שמיר, עם הרוטציה, לראשות הממשלה, יהיה עליו לתת זכות דיבור בענייני משק למחנה לוי. כך תיעלם המחוייבות האישית של ראש הממשלה פרס לתוכנית ההבראה הכלכלית. ובלי מחוייבות של העומד בראש הפירמידה השלטונית, ספק אם יישמרו הישגיה.

מן האמור לעיל לא עולה, כי בשום פנים לא תיתכן רוטציה, אלא שהיא לא צריכה להיות, והיא לא תבטיח שלטון תקין, וסדר יום ממשלתי ראוי לשמו. הממשלה הופכת לנגד עינינו מגוף מבצע יעיל למדי, שהשכיל לכפות על הציבור מדיניות מחמירה, לחבורת אנשים הקופאים על שמריהם המפלגתיים ומוציאים את ימיהם במריבות חסרות תכלית. אין כאן מקרה, או תוצאה של התרופפות עצבים בעשייה, של ישיבה בממשלה משותפת הנובעת את הסכן: זה מוכרח לקרות, כיוון שהממשלה כילתה את סדר היום שעל פיו קמה. הואיל וכך, מוטב לשים קץ בהקדם לקיום המלאכותי בבוחתא: האינטרס הלאומי לא ייגזק מזה.

יצחק שמיר ודוד לוי שלשום בכנסת: הבדק עם שגירה

מאבק הדיאדוכים

מאת דן מרגלית

מלחמת הטפסים בחרות היא תסמונת למשבר הפוקד את התנועה ★ קשה לפרנס מפלגה שלמה רק בנושא ביצוע הרוטציה

הבדק היה עם יצחק שמיר. 12 אלף הטפסים של חברי חרות החדשים, השודים בקטייה, מורפים המפורקים. קשה מאד להעלות על הדעת כי לפתע פתאום נגלה לרבים כל כך האור הגנוז בתורת ז׳בוטינסקי עד כי הוא בין רגע פניהי לפעול בשליחות "שחרות". הרושם הוא כי מדובר בתכסיס ציני של אנשי דוד לוי המבקשים לצרף למפלגה כאמצע של השר על מנת לשבש תוצאות ההצבעה בוועידת תנועת החרות הקרובה.

אולם הבדק היה גם עם דוד לוי. לא יתכן לפסול בבת אחת בלשומים טוטאלי את כל 12 אלף הטפסים. מפלגה בת־חורין — כפי שנוהג לכנות מיראה בבוס בגין — אינה צריכה לאמץ את שיטת הענישה הסבינתית, שחבר מעבר ייפסל רק מפני שהמופס השכן, השם שלצידו — מזויף. כל השר צריך להיבחן, כל טופס "בעצמו ישות". כעת קיים רק האיום של לוי לפנות לבית הדין במצודת זאב. אבל במחנה־שמיר יש בספיק עורכי־דין ומבינים כי הוא מסוגל להמשיך מסם לבג״ץ ובשמכנרש הרסים בירושלים עלול לצאת פסק דין שיכשיר את הטפסים המפוקפקים.

שוב חודרת המעשייה הנודעת על השופט שאמר לתובע כי הוא צודק וגם לסניגור אמר כי הוא צודק ולמי שאמר כי זו סתירה — שאפילו הוא צודק. בתנועת החרות שני הצדדים צודקים, ואם יש סתירה — חיים עמה. זאת מכיון שמלחמת־הטפסים אינה הבעיה ואינה גם שורשה. היא רק תסמונת למשבר הפוקד את חרות.

הרודע המרכזית של הליכוד מבויה עתה בשפל־המדרגה. מצבה רע מזה של מפא״י בשנותיה הגרועות. אז לצד התרומות של פנחס ספיר, ההשגחה של אשר ידלין ולצידן הבת, הולמל והאטיכות של צמרת השלטון נמצאו גם גורמים מאזנים, מערכות וחזונות מוסריות שניסו לבלום את הריאוב. אמנם הם נכשלו אך הצליחו להאט את תהליך הניוון של מפלגת העבודה.

בתנועת החרות לא נותרו אנשי רוח ולא תנועות ערכיות. בגין התחיל אחריו בפרישתו, סבבה אידאולוגית־רוחנית ופובליציסטית־מוסרית. יש בתנועה כמה בנים־של־מייסדים ואוסף של יורשים המתנהרים רק על השלטון והמאחיד בלבד. אין בה מחלוקת לשם שמים בכל עניין שהוא. אין מטרה משותפת ואין יעד ברור. איש אינו נדרש להיות נאמן לשום עקרון פרט להתחייבות מילולית לקוות בכל מאודו לשאוף בכל נימי נפשו לביצוע הרוטציה בראשות הממשלה. וזה מעט מכדי לפרנס מפלגה שלמה.

במצודת זאב אין שואלים לגופו של עניין. לא קם בה אחד בעת שיתמה כיצד זה יתכן שבמשך 24 השעות שקדמו לישיבה הסוערת שלשום, לא הכחיש איש את החשד שהטיח יוסי שריד בשמיר כי הוא והאישיות הבכירה שארגנה את כספי התרומות החשודים בפרשת הקיקוען? היעלה על הדעת כי שמיר קיים את הקשר המבוער המיוחס לו? האיך אירע כי בתנועה פוליטית המייצגת גוש כה מרכזי לא נמצא מי שיערער על עמדתה המוטוליטית לגבוע את המשא ומתן עם מצרים בשלב הגורלי? ולא מישהו שישאל אם יכול שמיר לחזור אל הגה הממשלה הלאומית לאחר שבכל הדיונים הממשלתיים לא פצה את פיו בנושא הכלכלי. כלבעצו קפה לדבריו בממלכת האחדות הלאומית? ולא צייד ולא גינה ולא נאבק על שום עניין בתחום המשקי? לא העניים ולא הוקיים ולא הביטחון המקוצץ ההיידו אותו בריבבו המתקני. כמחוז קיזהה רק הרוטציה, את כל המעטם התיד על כתפי שמעון פרס ויצחק מודעי. היעלה כלל על הדעת כאיש כזה יוסיף לנווט בשנתיים הבאות את הכלכלה הישראלית?

אך דוד לוי אפילו לא בא אליו בטענות כאלה. הוא לא ביקש ממנו שום דו״ח עיניני. הוא ידע שחברי הוועידה — עם 12 האלף ובלעדיהם — לא יתבעו ממנו דבר. כל מה שעליו לעשות הוא להוכיח שלא הידל ברוטציה במזובנה האישי. לכן כתב־ההגנה של לוי אינו אלא עניין פרסונאלי מאד, ביטאכטיני מאר, "זאם אני מסכן את שמיר?" אם יכול לוי להוכיח כי במהלכיו הטפסוי אינו מכביד על ביצוע הרוטציה — הוא כבר כשר בעיני חברי הוועידה המפלגתית. העיקר לא לעשות גלים בצמרת הממשלתית.

בארבע השעות בין התנבות, התבו, כעסו, טרקו דלתות ועמו אלה על אלה בתנועת חרות, לא נמצא מי שיקום ויעיר כי המפלגה אינה רכושם הפרטי של הדיאדוכים ושבעצם מותר אפילו לסכן את מעמדו של שמיר, וזה עלוב יותר מכל הביטוי להולי הקשה.

מעבר לכל חשד

מאת אברהם של

מה יקרה לאחר שיתקבל החוק האוסר פירסום שמות נחקרים

זה החל בידיעה שפורסמה בעיתוני הבוקר: איש ציבור נחקר בחשד של קבלת שוחד. בגוף הידיעה נאמר, כי איש ציבור נחקר לפני ימים אחדים בביתו בחשד, כי קיבל שוחד מאיש עסקים ידוע. החוק לאיסור שמות החשודים מנע את פירסום שמו. על־פי מידע, שהגיע לכתב העיתון, קיים חשד, כי בכספי כמה ניכיונים הועברו ע״י איש העסקים לחשבון הבנק של אשת איש הציבור, תמורת עזרה שנתן איש הציבור לאיש העסקים בקידום עסקיו. לכתב נודע, כי חקירה סמויה נערכת זה זמן מה על־ידי חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה. היא הגיעה לשלב שבו היה צורך לזמן את איש הציבור לחקירה, שהתקיימה, כאמור, לפני ימים אחדים בביתו. לא ברור אם יהיה לחקירה זו המשך.

פירסום הידיעה חולל סערה בארץ. רק מיעוט קטן של אזרחים ידעו במי המדובר, בעיקר פוליטיקאים, פקידים בכירים, עיתונאים ואנשי־עסקים. לציבור הרחב לא היה מושג מיהו הנחקר ומה בדיוק החשד. כעבור יום פורסמו ידיעות נוספות באותו עניין. אחת הידיעות אמרה:

הבכיר הנחקר — בעל תפקיד ממלכתי

בגוף הידיעה נאמר, כי הבכיר שנחקר לפני ימים אחדים בביתו, נחשד כי קיבל טובות הנאה מאיש עסקים ידוע, כממלא תפקיד ממלכתי בכיר. הוא חשוד, בין השאר, בכך, כי הפעיל את השפעתו בפורומים מסויימים כדי להקל על איש עסקים לבצע עסקות ב״רדיגת־עיף". בתמורה לכך העביר איש העסקים לחשבון הבנק של איש הציבור — או של אשתו — אופציות בסכום מכלי, שנמכרו אחר כך ברווח גדול. הבכיר, נ״הולה, בין השאר, חקירה בבנק שבו מתנהלים החשבונות. בעקבות חקירה זאת נתבקשו הבכיר ורעייתו לענות על שאלות החוקרים.

במשך הזמן גדל מספר האנשים שידעו במי המדובר. אך רובו של הציבור היה עדיין בעלטה. בשיחות הסלון של ליל שבת התנהלו המסובים בניסיון לזהות את האיש המוסתר מאחורי הכינוי "איש ציבור ידוע" או "בעל תפקיד ממלכתי". פרחו שמועות שונות ומשונות. אחת אמרה, שמדובר בסמנכ״ל של משרד ממשלתי. לפי שמועה אחרת, הנחקר הוא שר, האחראי לתחום פעולה כלכלי במיוחד (החוק אינו מאפשר לנו לציין את שמו, שכן אין להוציא מכלל אפשרות שהשם נכון, ואז יהיה בפירסומו משום עבירה על החוק האוסר פירסום שמות החשודים). השמועה המדהימה ביותר אמרה, כי מדובר בלא פחות מאשר — נשיא המדינה: חיים הרצוג.

בעיתונות נעשו על רקע זה ניסיונות נואשים לגאול את הציבור מן האפילה, בלי לעבור על החוק. כך למשל פורסמה ידיעה בכותרת זו:

החשוד בשוחד — חבר בכיר במפלגה קואליציונית

מה שכמובן לא הבהיר את התמונה. בעיתון המתחרה פורסמה ידיעה זו:

החשוד בשוחד — אחראי לתחום פעולה ממלכתי

זה לא היה מועיל בהרבה, אילולא פורסמה בסמוך לידיעה זו ידיעה אחרת — תמצית סקירה מסכמת, שמסר אחד השרים בכנסת על הענף שהוא אחראי לו. בידיעה זו שובצה התמונה הרשמית של השר; יש אנשים שלא קוראים ידיעות על סקירות של שרים בכנסת.

באחד מעיתוני הצהריים פורסמה כותרת המפתיעה ביותר: "נפגשתי עם הבכיר הנחקר". בידיעה זו מסרה הכתבת, כי החשוד, שנפגשה בלשכתו בירושלים, הוא אדם במיטב שנותיו, בעל קומה ממוצעת, שיער שחור, לבוש בקפידה, המרבה לחייך. "בין סיגריה לסיגריה קיבל אותי הבכיר החשוד בלבביות רבה, אילולא ידעתי, לא הייתי מנחשת כי עוברים עליו ימים קשים, הוא אמר לי: "הציבור עוד יוכח שאין ממש בחשד נגדי". הוא האשים את יריביו במפלגה בניסיון להדביק לו עבירות שלא היו ולא נבראו, הביטית, כי "יבוא יום ואתחשבן איתם".

מיום ליום גדל מספר האנשים שידעו מי המדובר — ובמקביל גדל מספרם של אנשי הציבור, שנאשמו אגב רוחות. הם ידעו: ככל שירבו אלה היודעים מי באמת נחקר במשטרה — יוסר הכתם שדבק בהם ללא סיבה.

היה זה רק עניין של ימים בטרם התפוצצה הפרשה. ואכן, בישיבת הממשלה של יום א׳ האחרון, דרש שר התיירות, אברהם שריר, להעלות את הנושא לדיון. הוא התבטא בזעם ותיסכול על זרושת השמועות המתגלגלות בציבור והמלכלכות שמות של חפים מפשע, שאינם מעורבים כלל בפרשה זו. הוא דרש אחת משתיים: לפרסם את שמו של הנחקר, כדי שהציבור ידע סוף סוף במי מדובר ובמי לא; או להטיל איסור מוחלט על פירסומים כלשהם, ישירים או עקיפים, אודות פעולות אגף החקירות של המשטרה.

הממשלה החליטה לקבל את ההצעה השנייה, והטילה על שר המשפטים להכין עד לישיבה הבאה הצעת־חוק, שתאסור כליל פירסומים על אגף החקירות ופעולותיו. שר התיירות הביע שביעות־רצון עמוקה מן ההחלטה.

בלעדי לבנק לאומי
אתה צריך
אפיק השקעה חדש ונזיל
לטווח הקצר?
חליפין
קרן נאמנות חדשה, נזילה, גם לטווח הקצר
המבוססת בעיקר על אג״ח
לאומי פיא, החברה המובילה בניהול קרנות בישראל, מציעה לך פתרון להשקעות גם לטווח הקצר.
קרן הנאמנות החדשה "חליפין" מתמחה בהשקעות באגרות חוב צמודות למט״ח ולמדד.
התאמת הקרן גם להשקעה לטווחי זמן קצרים נובעת משיעור עמלות נמוך במיוחד.
(שעור הוספה נמוך במיוחד ואי תשלום עמלות ע״י הקרן עבור פעולותיה).
בנק לאומי
מודעה זו אינה מהווה הזמנה לרכישת יחידות השתתפות בקרן והן מוצעות אך ורק עפ״י תנאי התשקיף מיום 25/12/85 אותו ניתן להשיג בכל סניפי הבנקים והמשרדים חברי הבורסה.

هكذا من الاصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

מצרים: מה הושג מתי וכיצד

שר החוץ יצחק שמיר בטוח שהאנשים במשרד רוה"מ קשרו קשר עם המצרים להוליך שולל בנושא טאבה. בשעת כתיבת שורות אלו ממתינים אנשי פרס לאיגרת המסכמת של מובארק. הם בטוחים שהיא תגיע ויהיה בה מענה לכל הטענות. בינתיים הם מחזיקים מסמכים המספרים על הבנות או הסכמים, מהם שהושגו בשי־חות המנכ"לים והרבניתם, בשדרים בעל פה מהנשיא מובארק. לדידו של שמיר אין השדרים בעל פה שווים את הנייר שאין הם כתובים עליו.

השדר העיקרי (מודפס) מהנשיא נושא בחובו עיקרון חשוב שמשום־מה הסתתר בין הסעיפים הרבים בעניין טאבה. שדר זה מבטיח כי כל ההתחייבויות לנורמליזציה, לרבות החזרת השגריר, יבוצעו לפני התחלת הליך הבוררות. משמע, כל עוד לא תממש מצרים את התחייבויותיה — אין בוררות.

יוצא איפוא שישראל יכולה להעמיד את מצרים במבחן של ממש, ואילו לנשיא מובארק יהיה תמריץ חשוב לממש את הנירמול. נושא הנורמליזציה מעוגן גם הוא בשדר בעל פה (מודפס) ממובארק מיום 24 בדצמבר 85', ואף בסיכום ועדת המנכ"לים מחודש מאי (סיבוב השיחות הראשון). הוא כולל התחייבות למי־מוש כל ההסכמים שנחתמו מאז חוזה השלום (תיירות, סחר, קשרי תרבות, דיאלוג מדיני ועוד). היישום יהיה באמצעות הכרזה נשיאותית, ואחר כך תכונסנה ועדות משותפות לקביעת נהלים ולוח זמנים.

שלב הפישור הוסדר במסמך מה־נשיא מובארק מיום 18 בדצמבר 85'. יש בו הסכמה מצרית לעגן בשטר הבוררות את הסמכת הבוררים לנסות, ולפתור את סכסוך טאבה באמצעות פישור (המצרים יקראו לכך "פתרון בדרכים אחרות"). על פי תביעת המצרים ימשך שלב זה שישה חודשים לפחות. ישראל מציעה שמונה־תשעה חודשים. המסמך גם מבטיח את ההבנה בדבר גיבוש הסכם מראש להסדרי גישה ותיהול המתקנים בטאבה לצד המפסיד בבוררות.

דו"ח ועדת המנכ"לים מאמצע דצ־מבר מבטיח את ביצוע ההסכמים הנלווים (חישוף הגבולים, הסדרי־שיט במפרץ אילת, מתחם רפיח וכו') ואכן, משלחת הקישור הצבאית החלה בביצוע כל ההסדרים הללו. ועדת המנכ"לים סיכמה גם את עניין קבלת דו"ח ועדת החקירה בפרשת ראס בורקה מיד לאחר שבית הדין המצרי יתיר זאת. תחילת מו"מ לפיצוי משפ־חות הקרבנות והסדרים לפינוי יעיל של נפגעים בעתיד (כל גורם שיגיע ראשון לשטח יוכל לפנות).

נושא חשוב שנותר עדיין "פתוח" קרי "יסודות שטר הבוררות". הנצי־גים האמריקאים הציעו נוסח קרוב לנוסח הישראלי — כך דיווחה משלחת המנכ"לים — והושגה התקדמות בדרך לגישור הפער. כבר הוסכם שכל צד יוכל להביא את הראיות הרלוונטיות לטיעוניו. גם מוסכם ("זיק" — טוען שמיר) ששיחות הבוררות יתקיימו בנוהל בשפה האנגלית בפני שלושה בוררים.

שגריר ארה"ב קרא באוזני שמיר מסמך שהכינו נציגיו בשיחות עם מצרים. לדבריו, ניתן למצוא בו חיזוק לטענה שחלה התקדמות ניכרת בשי־חות עם מצרים. שמיר בשלו, הוא לא מאמין ב"הבנות" ובשדרים בעל פה. הוא מאמין למנכ"ל שלו דוד קמחי שאינו יודע (ואולי אינו רוצה לדעת) דבר על סיכומים שהושגו מאחורי גבו. קמחי ידע מה מחכה לו כאשר שלח אותו שמיר שוב למצרים. מן הסתם זכר את גלי הקור שזרמו אליו מלשכת השר כאשר שב במאי ממצרים והכריז כי "האווירה במצרים השתנתה ללא היכר. אפשר לקבל את כל 'סל הביצים' תמורת בוררות בטאבה". קמחי קשה. אם היה שותף להסכם חתום עם מצרים (בניגוד גמור למסכתו של הוועדה) — אוי לו משרו זה. אם יאמר שלא הושג דבר — אוי לו משרו הבא. הוא מצא משהו באמצע. הרגיז את שניהם.

נבון: לתקוף את אש"ף בכל זמן ומקום

סוריה אינה רוצה במלחמה ★ המחלוקת בין פרס לשמיר בנושא מצרים — סכיזופרניה ★ חוסיין ואש"ף — תאומי סיאם

נדמה כי יצחק נבון, סגן ראש ממשלה וחבר בקבינט, נעלם אי שם במשרד החינוך. קשה למצוא שר במ־משלה הזאת שכל כך מעט יודע על דעותיו ביחס למגעי השלום, למשבר הטילים, ליחסי דתיים—חילוניים, לדר־סציה. מי שזוכר בו נכבדות כמועמד לראשות הממשלה מול שמעון פרס היה להוייל אלמוני בממשלתו. שמו של הנשיא החמישי נפקד תדיר ממקורות מדיניים—מפלגתיים.

אומרים שהוא שקע עד צוואר בישיבות אידיאולוגיות עם מקבצי האגף הגשורים. נבון משתתף בכל הפורומים המדיניים הסגורים ומדלג מהם, מעל למיקרופונים. בדרך למכונית השבוע הצלחנו לשאוב מפיו לראשונה ראיון מדיני מקיף.

שאלה: השותף אתה לחשש מפני הידרדרות משבר הטילים לעימות עם סוריה?

תשובה: לפי מיטב שיפוטי שתי המדינות אינן מעוניינות במלחמה. ישראל בוודאי שלא וסוריה, לאו היתה מעוניינת בכך, היתה פשוט עושה זאת. נראה שלפי הערכתה, ידה לא תהיה על העליונה בסיבוב הזה. יחד עם זאת, אנו מכירים מצבים שמדינות הידרדרו למלחמה ממצבים כאלה. אנחנו צריכים למצוא דרכים לתקן את המצב ולמצוא כל דרך אפשרית למנוע מלחמה שאין איש רוצה בה.

האם צריך לתקוף את אש"ף בלי להבחין בין אירגונו של אבו נידאל לארגונים אחרים?

בלי שום קשר לאירועים ברומא ובוינה, אנחנו חייבים לפעול נגד אש"ף בכל דרך שנמצא לנכון. זה פש־טני לומר "היות ואבו נידאל ביצע זאת, נפגע באש"ף של ג'יבריל או ארגון אחר". עלינו לפעול נגד כל אחד מהם כל הזמן, בלי קשר למה שחלק מהם עשה. כל עוד אש"ף לא שינה את האמנה שלו והוא ארגון טרור אין זה אלא ויכוח סרק.

ובכל זאת, חוסיין חתם על הסכם עם ערפאת ולא ידבר איתנו בלעדיו.

אינני אופטימי לגבי הסדר בקרוב. חוסיין ואש"ף הם תאומי סיאם בכורח המציאות, ולכן אנחנו בקיפאון. גם אינני מאמין שחוסיין יקבל גיבוי מדמשק הדוגלת עדיין באסטרטגיה של אי־השלמה עם ישראל. אינני מתנגד גם לוועידה בין־לאומית בנוסח ז'נווה שבה יתוכו ארה"ב וברה"מ בין הצדדים. אם הפורום הבין־לאומי, על פי נוסחת ראש הממשלה, יכול לתרום לפתיחת משא ומתן, יש ללכת לזה.

ובינתיים אנחנו מנציחים את שליטתנו על מליון וחצי ערבים בשטחים.

בניגוד לליכוד, אנחנו רואים באוטונומיה פתרון זמני, תקופת מעבר. בהסכם קאמפ־דייוויד מדובר על הזכויות הלגיטימיות של העם הפלס־טיני ותביעותיו הצודקות. אני דוגל בפשרה טריטוריאלית על פי העקרון של מקסימום שטחים לצורכי ביטחון ומינימום אוכלוסיה ערבית בשליטתנו. היסטורית, כל השטחים הם ארץ־ישראל, אבל מבחינת הימים לא ייתכן לנו לקיים מדינה דו־לאומית. הבטחת הפיכת כאן לאיכות. גם השלום עם מצרים לא יחזיק מעמד במצבים כאלה. אני מאמין שאם נגיע להסדר עם המצרים בשאלת טאבה ייפתח תהליך חדש באיזור כולו.

התהליך הזה נבלם לפי שעה בתוך טאבה?

על כף המאזניים מונח משהו הרבה יותר גדול. אם מבטיחים זכויות גישה ותיהול בשטח הקטן הזה לצד המפסיד, ואומרים שיש לנו סיכוי לא רע בבוררות, אז צריך לקבל הכרעה. פישור ממילא רק ימתוח את העניין. עלינו למנוע התקרבות בין מצרים לאש"ף, בעיקר לנוכח ההתגוננות בצ־פון. ביחסים בין מדינות אין עמידה במקום. אפשר רק להתקדם או לסגת.

בין פרס לשמיר יש שתי השקפות קטביות בעניין התקדמות המגעים עם מצרים. מי מהם צודק?

זה יכול באמת להביא לסכיזופרניה. שמעתי דיווח מראש הממשלה על "סל ההסכמים". אחד רואה בזה התקדמות והאחר אינו מוצא חידוש.

איני מתעלם ממה שעשו המצרים. אבל גם מלחמת לבנון היתה הפרת רוח ההסכם. אם מערכת השלום עם מצרים לא תהיה תקינה, לא נתקדם לשלום עם ירדן ולפתרון הבעיה הפלסטינית. יש לי טענות גם נגד העיתונות המצרית שאומרת כי לש־פוך דם זה חלק מהאופי היהודי, אך לא סיפרו לעם המצרי על רצח היל־דים בראס בורקה.

אחרי הכל אני אומר שהשלום היה הישג היסטורי. תבין אם זה טוב או לא — בעיית טאבה הפכה לנושא מרכזי. צריך לפתור אותה.

כיצד אתה מצליח להישאר מחוץ ל"סבאת" בממשלה?

באים אלי בטענות — מדוע איני מלכלך כאשר כולם מלכלכים. שאחרת לא מבינים. ייתכן שמי שאומר זאת צודק. אבל היתה לי זכות גדולה בהיותי נשיא לצפות במתרחש מן הצד. זה נזק כל ישעור. איש מהמקוקסטים אינו יוצא נקי בדעת הקהל. חלק מהמנהיגים שצריכים לשמש מופת איבדו את קנה־המידה לצעיר, חלק ניכר מאיתנו אינו יכול לשמש מופת.

אולי מנצלים זאת נגדך, למשל בעניין ביטול תקציבי תרבות המיוחדים בישיבת השיחור.

יש ראייה מסולפת של תפקיד האוצר. הרב פרץ אמר השבוע ששר האוצר הפך לשר־השרים. כך אי אפשר לעבוד. אוצר שגמלה הכרעה על גודל תקציבו של המשרד. כל שר צריך להיות אחראי על ביצועו. בעניין אמנות לעם, נודע לי לאחר מעשה שהאוצר הפסיק את הזרמת הכספים. אישרנו כחוק בניית בית ספר בכפר סבא ולפתע מודיע האוצר שאינו מאשר. באיזו רשות? כך לא עובדים. אנחנו משקיעים מרץ בהצהרות ובדיונים על דברים שכבר הוחלט עליהם. אנחנו שומעים הרבה טענות מהשטח על העדפות פוליטיות—מפלגתיות בהקצאת משאבים. בעניין מינוי מנהל לטלוויזיה נהג הליכוד בלך ושוב ובהבטחות־שוא, דיבור לא היה דיבור ולא ראיתי מקור הכרעה בליכוד.

ישבת זה עתה בדיון בוועדת השרים לענייני המורמונים, עוד פרק במאבק דתיים — חילוניים?

אינני שותף לפחדים הנוראים שמהלכים עלינו אימים. אם יהודי הוא כזה חלוש אמונה, ימצא דרך להמיר את דתו גם בלי המורמונים. הם התחייבו שלא לעסוק במיסיונריות ואותרי המהומה סבים יהאי יהוד מאד. התחייבו להעניק חופש מוחלט לכל הדתות בירושלים ואי אפשר להפלות ביניהן. הודענו להם שלא יוכלו להעניק תארים אקדמיים וזה בעצם יהיה מרכז מודמני לתלמידים אמריקאיים בלבד ולא אוניברסיטה. אני מקווה שניתן יהיה לתקן את הנזק שכבר נגרם בפרשה הזו.

פרשת המורמונים היא רק סימ־פטום אחד של התיכוך הגובר עם השוליה הדתית והקיצוניות לגרסם בסטטוס־קוו.

חל כרסום בסטטוס־קוו לטובת הדתיים וזה לא מועיל לעניין. אני חושש מכמה פעולות של דתיים שבאים לכאורה לשמור על ערך דתי, ובצורת פעולתם מביאים נזק לאותו ערך ואני בא מבית דתי ומכבד מסורת. זו לדעתי הסוגיה הקשה ביותר ולצערי היא תלך ותחריף, אלא אם ימצאו הצדדים דרך לשמור על הסטטוס־קוו. חלק מהעסקנים הדתיים מעורבים במאבקים שיטה גם בקרב אנשים שאין להם ולא כלום נגד הדתיים.

לנוכח כל הצרות מבית ומחוץ, אתה מאמין שהממשלה הזו תגיע לרוטציה ותמצה את ימיה?

אם אין סיבה מיוחדת, צריך לכבד הסכמים. אם יהיה נושא רציני וחשוב שעליו חלוקים, ולא יהיה אפשר לסחוב עוד את העגלה ביחד ולהגיע להישגים — צריך לפרק אותה. אמרתי בשעתו שהיה צריך לפטר את שרון, הוא הרג מהגורמה ואמרתי לו זאת. זה לא היה מביא בהכרח לפירוק הממשלה.

טיסות וטרור

הקטיושות שנחתו בצפון הוטיאו לפי שעה את מטרתן, אך הן מדאיגות את הממשלה יותר ממעשי־הירי הרצ־חניים ברומא. השם "לבנון" עדיין מעורר צמרמורת בלבם של שמעון פרס ויצחק רבין. קל להם יותר להורות על תקיפת מפקדת אש"ף בטוניס, אולי אפילו בלוב, מאשר לשלוח שוב חיילים לצור הסמוכה. הסורים יודעים מדוע ישראל חוזרת כל־כך להופש היגוגל האווירי שלה בשמי לבנון, שהרי הם עצמם מעוד־דים את אנשיהם שם לשוב ולמרר את חייהם של תושבי אצבע הגליל. הסורים דוחים כל הצעה אמריקאית להסדר בתחום הביטחון. אנשי "אמל" אינם יכולים להשלים עם הצלחתם של אנשי צד"ל לסכל את ניסיונות הפיגוע שלהם בדרום לבנון. הם אינם שותפים להתפעלות גורמי הביטחון הישראליים מבשר הביצוע של אנשי הגבול לחוד.

איש בצה"ל לא ציפה מהצבא הקטן הזה לתוצאות כאלה. אבל בלבנון אין שום דבר קבוע. הכל תוסס. "אמל" מכים ב"חיזבאללה", "חיזבאללה" ומכרים עם הארגונים הפלסטינאים הקיצונים. היום הם שותפים איש את רעהו ומחר הם טוענים יחדיו את הקטיושות וירים ורדומה. מול מצבים אלה, אין ישראל יכולה להרשות לעצמה לוותר על צילומים עדכניים. הסורים ימשיכו לטעון שהטילים הוצבו למטרות הגנה וישראל תמשיך להצביע על נעוץ לצורכי הגנה. רוב המומחים סבורים ששני הצדדים לא "יצאו" בשכרם מהתקפה נגד ההגנה של היריב. איש מהם אינו יודע כיצד משחררים את הפלונטר הזה בלי שמישהו יאבד יוקרה או הרבה יותר מזה.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

"פרס מוביל אותנו לרוטציה. מה קרה לו?"

שר בכיר במפלגת העבודה קיבל בישיבת הממשלה האחרונה פתק משר עמית למפלגה. בפתק נכתב: "אני מפחד מאד שראש הממשלה מוביל אותנו לרוטאציה. מה קרה לו?" שבוע קודם לכן התכנסו בלשכתו של מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כים של העבודה להתייעצות. הם קבלו על ששמעון פרס עושה כל שביכולתו לשמור על שלמותה של ממשלת האחדות ומת־כוון להגיש על מגש של כסף את ראשות הממשלה לידיו של שמיר בנובמבר הקרוב.

במפלגת העבודה נשמעים קולות של מורת רוח כלפי פרס, על שלא ניצל את ההזדמנויות שנקרו בחודשים האחרונים לפירוקה של הממשלה ול־מניעת מימוש הסכם הרוטאציה. ההזדמנויות היו רבות, החל ממשבר שרון, דרך הוויכוח בעניין טאבה, ועד הצבעת אי האמון של אגודת ישראל. פרס, טוענים, במקום להשתמש ב־עניינים אלו כעילה לפירוקה של הממשלה, עושה כל מאמץ להגיע לפשרה עם הליכוד ולהבנה עם ממלא מקומו יצחק שמיר.

עיקר התסיסה נשמעת בסניפים המקומיים של מפלגת העבודה. נצי־גיהם באים ביוזמתם ללשכת ראש הממשלה בירושלים, כדי לתאר בפניו את הלוך הרוחות אצלם. גם בישיבת קבוצת "שרינו" של מפלגת העבודה עולה העניין תכופות. פרס משתדל להתעלם מהדברים המושמעים ואינו מתערב בחיכות.

בראש שרי המערך הלוחצים על פרס לפזר את הממשלה עומד השר ללא תיק עזר וייצמן. וייצמן הכריז פעמים מספר כי לא יישב ליד שולחן הממשלה אם שמיר יעמוד בראשה. הצהרה דומה השמיע גם שר הקליטה יעקב צור. מן המובילים את המאבק לפירוקה של הממשלה. גם לשר הכלכלה והתכנון גד יעקבי דעות דו־מות בדבר ביצוע הסכם הרוטאציה. מצטרפים לדעתם השרים משה שחל,

עזר וייצמן

יצחק נבון ומשה גזה. שר הביטחון יצחק רבין התבטא בכינוס מגוד שעסק בין היתר בפירוקה של הממשלה כי "בנושא זה צריך לעשות לא צריך לדבר".

גם בקרב חברי הכנסת של העבודה מופעל לחץ על פרס להביא לפירוקה של הממשלה. העומדים בראש קבוצה זו הם מזכ"ל המפלגה ח"כ עוזי ברעם, ויו"ר הסיעה בכנסת ח"כ רפי אדרי. בהתייעצות שהיתה בשבוע שעבר אצל ברעם, נאמר כי הסיכוי האחרון הוא עניין טאבה. פרס עומד לצאת בימים הקרובים לביקור בכמה מדינות. תקוותם של משתתפי הדיון היתה שבשובו ימצא את עניין הבוררות על טאבה עד מוטו. ואולי במסגרת זו יהיה אפשר להביא לפירוק הממשלה.

כמה מראשי מפלגת העבודה מעי־רים כי אם תפורק ממשלת האחדות, לא יהיה אפשר להביא להקמתה של ממשלת מערך צרה. אחת התוכניות שדובר בהן השבוע, כדי למנוע את הסכם הרוטאציה, היתה שפרס ייזום זמן קצר לפני נובמבר משבר בנושא כלשהו, ומיד לאחר מכן יגיש את התפטרותו לנשיא. התפטרותו תלכוד את הליכוד בתוך ממשלת מעבר. שתיזום את חוק פיזור הכנסת, וקיומן של בחירות חדשות.

שר בכיר במפלגת העבודה אמר השבוע כי משתי האלטרנטיבות, קיום הסכם הרוטאציה, או התפטרותו של פרס זמן קצר לפני הרוטאציה והכרזה על בחירות חדשות, הוא בוחר באלטר־נטיבה השנייה.

חרות: המלחמה על כיבוש הסניפים

הסערה הגדולה שקמה בתנועת החרות סביב פסילתם של 12 אלף טפסי הרשמה לסניפים, מקורה במאבק הקיום של שני המחנות הגדו־לים בתנועה.

יצחק שמיר ודוד לוי יודעים היטב כי לחרות ש־12 אלף קולות נותנים בוועידה רק 48 מתוך 1800 צירי הוועידה (על פי המפתח של ציר אחד ל־250 חברים), הרי למספר קטן זה עשויה להיות השפעה מכרעת על עיצוב הנהלת התנועה וקביעת העומד בראשה.

בסניפי תנועת החרות בחיפה ובבאר שבע היה אפשר ללמוד בשבועות האחרונים על דרך המלחמה שבה נקטו המחנות השונים בתנועה. בסניף חיפה שבו משמש ח"כ מאיר כהן אבי־דוב כיו"ר, חברים 3200 איש, מתוכם כ־1000 מהם פעילים. בסטטיסטיקה שהכין השבוע ח"כ כהן אבידור הוא הראה כי בשנים האחרונות היה בסניפו גידול של 50–90 מצטרפים מדי שנה. הוא הביא נתון סטטיסטי אחר כדי להוכיח כי בבחירות הפנימיות לסניף ובבחירות לצירי הוועידה, המתקיימות אחת לשנתיים, משתת־פים בסך הכל כמה מאות פעילים בלבד. הנה ללא ידיעתו, ולהפתעתו, נודע לח"כ כהן אבידור כי לסניפו הצטרפו 600 פעילים חדשים שמעולם לא שמע עליהם ולא ראה אותם. טפסי ההרשמה גם לא עברו דרכו. והגיעו ישירות לאגף הארגון של התנועה. לכהן אבידור גם נודע כי כל 600 הפעילים החדשים אמורים להשתתף בבחירות הפנימיות ופירוש הדבר שה־סניף החיפאי ייכבש על ידי כוח חדש ובלתי מוכר.

ח"כ כהן אבידור, מאנשיו של השר אריאל שרון, ניהל מלחמת חורמה בוועדת הבחירות המרכזית, ובסופו של דבר קיבלה זאת את טענתו ופסלה את כשרותם של 600 הטפסים, כפי שפסלה 11,400 טפסים אחרים ברחבי הארץ. בישיבה סוערת של הנהלת חרות, שהיתה ביום רביעי בערב, אף טען עו"ד אלחנן תירצקי, יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, כי פרט לשיטה הזאת של "כיבוש סניפים" התגלו עוד מקרים של מאות טפסים שתאריך ההרשמה בהם זוייף. חוקת תנועת החרות קובעת כי רק מי שהצטרפו לתנועה לפחות תשעה חודשים מהתאריך הקובע יוכלו להשתתף בבחירות. כדוגמה לדבריו הביא כהן אבידור עשרות טפסי הרשמה שנכתבו בתאריך שונה. אולם תאריך ההרשמה בכל הטפסים הללו נרשם באותו יום, ביד אחת, באותו העט, וכמובן התאריך הוקדם בהרבה.

מן ההצטרפות ההמונית לחרות היה יכול מחנהו של שרון להיפגע רק בחיפה, אולם ביתר עשרות סניפי חרות ברחבי הארץ הצטרפים לחר־ כבש היו סניפים שבהם שולט יצחק שמיר, ומכאן מלחמתו של שמיר ואנשיו ורצונם להביא לפסילת ה־טפסים. דוד לוי וסיעתו וייסר טענו בסוף השבוע, כי מנהלים נגדם מסע השמצות מתוכנן, לאחר שלשמיר התבררה ירידת כוחו בתנועה. וכעת, באמצעים בלתי כשרים, הוא מנסה לפגוע בכוחו של לוי, ולעוות את פני התנועה.

לוי וייסר אמרו שגם הם מגנים את מקרי הזיופים שנתגלו בסניפים. אולם מכאן ועד הטענה כי הם עשו זאת בשיטתיות הדרך ארוכה. ומי שטוענים זאת מנסים להכפישם.

במסמך שהפיצו בסוף השבוע אנשי מחנהו של דוד לוי נטען כי קבוצת חברים בתנועה עושה להרפוד הוועי־דה כדי לשמור על הסקט. "הסקט הזה הוא מחריש אוזניים. הריו עלולים להבקיע סדקים בבניין התנועה. הסקט לא ישיג אפילו את המטרה המסויימת שאותה הוא מבקש להשיג. נצטרך לשקם הריסות התנועה. פסילת 12 אלף הטפסים היא הניסוי האחרון הנואש לבלימת ההליך הדמוקרטי של קיום ועידה נבחרת. זה מעשה שרירותי ואלים, שחוררים בו צביעות התחסדות, בצד האשמות שוא וצביקנות" — נאמר באותו מסמך.

איחוד הליכוד — פתרון באמצע הדרך?

במהומה הכללית שהיתה השבוע בתנועת החרות כמעט נשכח המשבר סביב איחוד הליכוד ואיומי המפלגה הליברלית לפרק את סיעת הליכוד בכנסת אם עד סוף החודש לא תהיה התקדמות בעניין.

בפגישה שהיתה בראשית השבוע בין השר יצחק מודעי יו"ר נשיאות המפלגה הליברלית והשרים משה ארנס וחיים קורפו, שהתמנו על ידי חרות להתדיין עם הליברלים על שינויים במסמך "לויניסיס", התברר כי הפערים בין שתי התנועות היום אינם כה גדולים והם ניתנים לגישור. במפלגה הליברלית נשמעו בסוף השבוע קולות כי לאחר ששרי חרות קיימו דיונים ארוכים בגורל מסמך האיחוד, ולנוכח הביקורת הקשה שהוטחה בליברלים באשר לייצוגם, הרי בפועל דרישות התיקון של חרות, אינן קיצוניות.

על פי מסמך "לויניסיס" שנכתב לפני יותר מחצי שנה, היו הליבראלים אמורים לקבל ייצוג של 36 אחוז במוסדות המשותפים של התנועה החדשה וברשימת מועמדיה לכנסת. בפגישה עם מודעי טענו ארנס וקורפו כי לנוכח הצטרפות לע"מ לחרות הם מבקשים לעשות תיקונים במסמך ולתת לליבראלים ייצוג של 33 אחוז במוסדות המשותפים ו־30 אחוז בר־שימה לכנסת.

באורח רישמי השיב מודעי בשלילה מוחלטת ולפיכך נקבעה לך פגישה בראשית השבוע הבא עם מליאת ועדת המו"מ של שרי חרות. אך בחוגים סגורים במפלגתו התבטא מודעי לא פעם כי בגלל אחוז אחד או שניים לא יפול האיחוד עם תנועת החרות. שר בכיר אחר בליבראלים אמר השבוע כי אין ספק שגם תנועת החרות אינה רוצה בפירוק הליכוד וככל הנראה יימצא הפתרון באמצע הדרך.

מינויים שלי, מינויים שלך

סיבוב נוסף בעימות בין מפלגת העבודה לליכוד בעניין המינויים הפו־ליטיים בחברות הממשלתיות, יהיה ביום שלישי בשבוע הבא. על פי החלטת הממשלה מראשית השבוע תתכנס הוועדה הקואליציונית ה־מיוחדת, שהוקמה כדי להסדיר את הייצוג בחברות ותאגידים, בהרכב השרים יצחק מודעי, משה ארנס, גד יעקובי ומשה שחל.

למעלה מארבעה חודשים סירב מו־דעי לכנס את הוועדה. הוא דרישת שר האנרגיה שחל מבקש זה חודשים להביא לאישור שורת מינויים בחברות הממשלתיות הכפופות למשרדו, אולם מודעי דוחה אותו בלך ושוב. לדבריו עיכבו שרים של המערך מינויים של אנשי המפלגה הליברלית, בחברות ממשלתיות שונות. אחד מהם הוא מינויו של המשנה לנציב שירות המדינה, מיכאל צולר, שמודעי ביקש למנותו ליו"ר מועצת הימורים. למינוי זה התנגד שר החינוך והתרבות יצחק נבון, וקיבל על כך גיבוי מצמר־תו בדיון שהתקיים לעניין בפגישת חוג "שרינו". חודשים רבים סירב נבון לחתום על המינוי. מודעי השיב באותה מטבע וסירב לכנס את הוועדה. רק באמצע השבוע נעתר נבון לאשר מינוי אחר שהציע מודעי: אריה דיין ממשרד השיכון, גם הוא חבר המפלגה הליברלית.

רק לאחר שהועלה העניין לדיון בלשכת מפלגת העבודה, ובישיבת הממשלה השבוע, הסכים מודעי לכינוסה של הוועדה. אולם לשחל מוזמנת כנראה אכזבה. מודעי לא יס־כים לאשר את שורת המינויים הארוכה של שר האנרגיה. מודעי גילה ומצא כי שחל מבקש למנות עסקנים פוליטיים ממפלגת העבודה, מה־הסתדרות, וממנגנון המפלגתי בחיפה. מודעי טוען כי לא ייתכן שבמקום אנשי מקצוע בחברות ממשלתיות אלה ימנה שחל עסקני מפלגה כדי לקדם את מעמדו.

ואלה שמות המועמדים ששחל חפץ ביקרם: בחברת החשמל רוצה שחל למנות כדירקטורים את שלמה אביטן מזכיר ארגון הימאים ואת משה כהן, מנכ"ל פאן יוניברס. מהמשמרת הצעי־רה, אהוד קופמן, מנהל בבנק הפוע־לים, שנפסל על ידי רשות החברות בשל ניגוד אינטרסים ושר האנרגיה מערער על הפסילה. אלי דהיקסטה, ראש עיריית עכו. מאשה לובלסקי, מזכירת נעמ"ת, ויצחק חופי, מנכ"ל חברת החשמל. מינויו של חופי נתקל בהתנגדות רשות החברות. הטוענת כי מנכ"ל אינו יכול לכהן כדירקטור.

בדירקטוריון של חברת הפוס־פטים מבקש שחל למנות את אורי אליאב, מזכיר מועצת פועלי אשקלון. בחברת מגן — את הגיאולוג יואל פישר (המינוי המקצועי היחידי). כן מופיעים ברשימה הנ"ל: אלה שפירא מתא מפלגת העבודה בשכונות היהודית, ומנחם אריאב, ראש עיריית נצרת עילית.

בחברת הנפט הלאומית מבקש השר שחל למנות את שמואל מילר, ראש עיריית קריית מוצקין, ואת שמואל דיניץ, ראש המועצה המקומית בשר. לחברת בתי הזיקוק לנפט מייעד שחל את מיכאל חלדי, מנהל בנוד כיבוי, ואת צבי זביר, מנכ"ל החברה. בחברת לפידות — את עו"ד יעקב לידה, עוזר שר האנרגיה, את יואל פישר ואת הד"ר רובי נחמנה, חבר הוועד הפועל של ההסתדרות, מחברה לחקר ימים ואגמים מבקש שחל למנות את ישראל ג'ל ממועצת פועלי חיפה ואת הרצליה לוקסה, יו"ר נא ובנים בבטוח הייפה של מפלגת העבודה. במכון לחקרי נפט — את רבי בר לביא, חבר הוועד הפועל של ההסתדרות, וכן את מאיר ניצן, ראש עיריית ראשון לציון, ניסן קרופסקי, ראש המועצה המקומית נס ציונה, וד"ר אורי כפרי.

המשמרת הצעירה נגד סחטנות דתית

חברי המשמרת הצעירה במפלגת העבודה הקימו השבוע ועד פעולה נגד כניעת ראשי המפלגה לסחטנות הדתית. עיקר חששם של יוזמי ועד הפעולה כי העומדים בראש המפלגה, בגלל חישובים קואליציוניים, יביאו לפגיעה בעקרונות המפלגה.

יו"ר ועד הפעולה הוא אפרים זינגר, מזכיר המשמרת הצעירה, ועמדים לי־דו 25 חברים, וביהם חברי לשכת מפלגת העבודה, חברי הוועדה ה־מרכזת של ההסתדרות, מזכירי מוע־צות פועלים וראשי מועצות מקומיות. באמצע השבוע שלחו חברי הוועד מכתב לכל חברי מפלגת העבודה, וב־ביקשו את תמיכתם נגד ניסיונות הסחיטה הדתית והתגובות המסכינות של הנהגת המפלגה. זינגר אומר כי יש הרגשה שראשי המפלגה מקפלים דגל אחר דגל בכל הקשור לענייני דת ומדינה. הדבר בא לידי ביטוי במלוא חומרתו בהכרזה של ראש הממשלה בוועדה המכינה את ועידת המפלגה, כי הוא נוכח לדעת שמצעה הקודם של מפלגת העבודה בתחום הדתי פגע במפלגה.

ראשי המפלגה מוכנים לפגוע בעקרונות הקדושים של המפלגה כדי להביא לשיתוף קואליציוני עם קבו־צות חרדיות קיצוניות, אומר זינגר. הוא מגדיר את דרישת הדתיים לסגור את איצטדיון הכדורגל בשבת כסחיטה, ואת החלטתו של ראש עיריית רמת גן אורי עמית לסגת, כבכניעה לסחיטה.

במסיבת עיתונאים שכינסו ביום רביעי חברי הוועדה היוזמת, אמר פיני שומר, שכבר לא מכבר למעשה הכרכה של ההסתדרות, כי כאן הוקמה ממשלת החרות הלאומית. הושלך כבר המפלגה לקרן זוית. לאורה לנגר, חברת לשכת המפלגה, אמרה כי יש הרגשה של מכירה כללית של עקרונות המפלגה, תוך עי־דוד מפלגת העבודה לכפייה דתית. עו"ד אבנון לורך מהמשמרת הצעירה בירושלים, אמר כי המחנות הכפייה הדתית הגדולה ביותר מתרחשות בירושלים, ושיאן — החלטתו של הרב שפירא לבוא ולגור בשכונת רחביה. בסמוך כלפיו, נמסר גם היטוב שהוא גר בו להתגרות בשבת. לורך אמר כי במקביל להתארגנות חרדים נגד איצטדיון הכדורגל בירושלים, תהיה התארגנות גדולה לבניין של ישיבות חרשות בירושלים, וחיים הרוש, מזכיר מועצת פועלי בית שמש, אמר כי מתוך הפנים מורים אליו כבסים מכל בר שקטנות. הכדורגל המקומית תשחק ביום ששי ולא בשבת.

בהסתדרות / יהודית וינקלר

השכר הריאלי לא יתאושש גם ב־86

ההסתדרות התנתה עדיין בתקופת ההמתנה לקראת פתיחת המשא ומתן עם הממשלה והמעסיקים הפרטיים על חידוש הסכמי השכר לשנים 86־1988, ממעטת לגלות את עמדותיה העיקריות. ממה שלא נאמר על ידה עד כה מתברר כי הנושא "שכר ריאלי" הוצא מהמילון שהיה שגור בפיה. הוועה"פ קיים השבוע דיון בנושא השלכות תקציב המדינה על המשק והשכירים, שניתן ללמוד, ולוא במרומז מכנו, על הנושאים שיעמדו במרכז הדיון עם הממשלה, דיון המנוגד בפי הכבירים בקשה.

צמרת ההסתדרות לא יצאה מגדרה לשבח את ההסכם שהושג עם המעסיקים הפרטיים כמעט בנושאי, להעלאת הכנסת המינימום במגזר העסקי היצרני, שכן לאחר חודשים ארוכים של דיונים מייגעים, במהלכם גם המעסיקים הסכימו עקרונית עם ההסתדרות בעניין הצורך לתקן את התעריפים המופחדים, נקבע של 32% מהשכר הממוצע במשק, אף על פי שההסתדרות קבעה בהחלטה של מוס־דותיה כי שכר המינימום לא יקטן מ־50% של השכר הממוצע. יש להדגיש כי ההסכם עם המעסיקים הפרטיים מתייחס להכנסת מינימום ולא לשכר מינימום: השוני בין שני המושגים מהותי — שכר מינימום מהווה את התמורה הישירה ליחידת עבודה ללא תוספת כגון פרמיות, תוספת מפעל־יות וכיו"ב. הכנסת מינימום לעומת זאת כוללת את התוספת שהושגו בענפים או במפעלים כתוצאה ממשא ומתן בנוסף לשכר התעריפי. העלאת הכנסת המינימום לא היתה איפוא חגיגה עבור מנהלי המשא ומתן מטעם האגף לאיגוד מקצועי, וכך מה שכונה בפי דוברי התעשיינים כטקס חתימה, כמעט הבלע על ידי דוברי ההסתד־רות שהסתפקו במסירת הנתונים היבשים לאמצעי התקשורת.

ישראל קיסר ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד אמרו בגלוי במליאת הוועד הפועל כי הסכמתם לפשרה עם המעסיקים הפרטיים נועדה מסך הכל להעלות את רצפת ההכנסה כדי להתחיל איתם את המשא ומתן לשנים הבאות מנקודת זינוק טובה יותר. ח"כ רן כהן מתנועת רצ שיזם חתימת 62 ח"כים על מסמך התומך בחקיקת חוק שכר מינימום בכנסת, גילה הבנה מסוימת לעמדת צמרת ההסתדרות כהסבירו כי לא יתן יד להעלאת שכר המינימום בחברת העובדים באותו זמן צדדי כל עוד לא נעשו צעדים להורדת הריבית במשק. ח"כ יעקב שמאי מהליכוד הציג תיזה לפיה הלחץ המופעל מצד ההסתדרות על הממשלה והכנסת לחוקק שכר מינימום יזכה לתנופה ולאמינות אם חברת העובדים תבצע צעד חד צדדי בעניין זה ובמקביל תתחייב שלא לפטר ממפעליה.

קיסר הכריז בתשובה כי אינו נסוג מיוזמתו לחוק שכר מינימום והאשים את כל הממשלות, כולל את הנוכחית בראשות פרס, בכך שהוליכו את ההסתדרות שולל בעניין החוק הנ"ל. קיסר מוכן להתפשר על תקופת מעבר של כחצי שנה בין אישור החוק לבין הפעלתו הלכה למעשה, ובכך מציע למסתייגים פתח להגשמת עמדותיהם. אשר לחברת העובדים — המזכ"ל והברפלד הודיעו כי במקביל להסכם עם המעסיקים הפרטיים הורו לכל מפעלי חברת העובדים להוסיף 10% על התעריף שהוסכם. בינתיים על הצ־פי בשנתיים הבאות התריע חיים הברפלד. מי שעתיד לעמוד יחד עם קיסר בראש משלחת ההסתדרות למשא ומתן, על הסימנים הקשים מאד במשק מבחינת האבטלה והיעדר תפנית לצמיחה. לא רק ענף הבניה, החקלאות נתונים במשבר קשה, כי אם גם ענף האלקטרוניקה והתעשיות המתוחכמות עומד בפני פיטורים רבים.

הברפלד וקיסר מדברים על ביטול הסובסידיות כהפרת ההסכם עם ההס־תדרות לייצוב המשק, ומכאן ברור כי המשא ומתן יכלול מצדם תביעה חד משמעית לשמור על רמת סבסוד כתנאי לנכונות מצדם להגמיש עמדות בעניין השכר. מדבריהם ניתן להבין כי יתנגדו להסרת הפיקוח על המחירים, להטלת אגרות חינוך, בריאות ופגיעה בקצבאות הביטוח הלאומי. בנושא זה אמר הברפלד: ההסתדרות והאיגודים המקצועיים לא יוותרו על הסכמי העבודה לשנתיים הבאות אם לא נב־טיח לפני תחום כדי הדיונים עם הממשלה והמעסיקים, שהפעם הנטל לא יהיה על העובדים השכירים בעיקר, ושהממשלות תוחלנה על האוכ־לוסיה הכללית.

אחד הדברים המפתיעים ביותר בדיון על השלכות תקציב המדינה היה בעצם העובדה שמיעטו להתייחס לתכנית לפטר עוד 5000 איש משירות המדינה והסקטור הציבורי. הליכוד מאמין ששתיקת הצמרת בעניין זה קשורה בקשיים ההולכים ומתקיימים בחברת העובדים, הנאלצת אף היא לפטר עובדים. ובמצב זה קיסר אינו יכול להתריע נגד הפי־טורים בממשלה בעוד הוא נותן ידו לפיטורים במפעלים הסתדרותיים הנ־תונים במצוקה. לדעת קיסר המצב הכלכלי מצדיק את פירוקה של הממשלה, ההולכת לטפטף בדרך הקלה, מבלי להתמודד בצורה מעמי־קה עם הבעיות המשקיות והחברתיות. קשה לדעת אם דבריו של קיסר מצביעים על עמדה תקיפה של ההסתדרות בחודשים הקרובים, שכן גם בעבר ובעיקר בשעה שהממשלה החליטה להפעיל צווי חירום במשק, הוא שצף וקצף, איים, הזהיר ודיבר על מאבק חסר פשרות, אך בפועל נתן ידו לשחיקה עמוקה של השכר ונמנע מלממש את האזהרה כי אם לא תיבלם האבטלה, ההסתדרות תראה בכך הפרה של רוח ההסכם עם הממשלה. במערך מגדירים את ההגמשה בעמדות כביטוי לאחריות משקית כללית. בליכוד אומרים: קיסר התקפל. לאורך כל הדרך, ותיקוני השכר הצפויים בחו־דשים הקרובים לא יתקנו הלכה למעשה את מצוקת השכירים משום שהממשלה תמשוך בחזרה את הכסף באמצעות אגרות, ארנונה, והסרת הפיקוח על שורה ארוכה של מוצרים ושירותים.

הלכה למעשה, נראה כי אפשר היה להגיע עם ההסתדרות בקלות יחסית להסכמי שכר חדשים על בסיס השכר שיהיה באפריל השנה, בתנאי שהממ־שלה תמשיך את הפיקוח על המחירים ותתחייב שלא להטיל אגרות על שירו־תים ממלכתיים, שמומנו עד כה מתקציביה. דבר אחד ברור — הצעת הממשלה להגדיל את השכר על חשבון פגיעה בהפרשות סוציאליות, לא מקובלת על ההסתדרות וגם אינה יכולה להיות מקובלת עליה, כמי שמתלבטת בשאלת יציבותן האקטו־ארית של קרנות פנסיה שלה.

זהירות — חשמל

כשלונו של יורם אוברקוביץ, מזכיר הוועד הארצי של עובדי חברת החשמל, להיבחר במרכז מפלגת העבודה לוועדה המרכזת של ההסתד־רות, חזר וגילה את כוחו של המנגנון המפלגתי. אוברקוביץ, האיש החזק של הוועדים, שנרתם לוועדה המרכזת לפני ארבע שנים על ידי ירוחם משל כדי לפורר את פורום 13 הוועדים, לא רק שהביא לפירוקו המעשי של הפורום, אלא נתן לוועדה המרכזת המשופעת בעסקנים מקצועיים לניהול מציה בעיני ועדים ארציים גדולים אחרים.

אוברקוביץ עשה לקראת ההצבעה במרכז מפלגת העבודה בלוק עם וע־דים ארציים אחרים ועל פי כל הסי־מנים צריך היה לגייס את הרוב הדרוש לו. התוצאות בקלפיות גילו את התרגיל הגדול נגדו — עמיתו שלמה אביטן מהימאים, צבר מאות קולות יותר ממנו. הקולות הללו לא באו מקרב הוועדים כי אם מקרב חברי מרכז עליהם עבד המנגנון במלוא המרץ כדי להכשיל את אוברקוביץ. המפלגה עושה את השתבצותה עם אלה הסרים למרותה על פי שיקולים שונים מאלה של צמרת ההסתדרות. אוברקוביץ נדחק לכשלה, ככל הנראה, ביום כי נבע את הופעתו של ראש הממשלה שמעון פרס בתוכנית "מוקד" בטלוו־יזיה. אלה שהוליכו לגמול לו על כך שכחו כי במקרה זה הוא רק לחץ על השאלטר. אך ההוראה באה מהברפלד בידיעת קיסר. הברפלד אמר לפרס גם לאחר המעשה שאינו מצטער על האפלת המסך.

את הברפלד אי אפשר היה לפסול במרכז מפלגת העבודה משום שהוא נמנה עם קבוצת המינויים האישיים הנתונה בידי קיסר. אוברקוביץ שילם אפוא במקום הצמרת, וזו עלולה למצוא את עצמה מתעמתת שוב עם חברת החשמל ועם ועדים אחרים שאינם מיוצגים בוועדה המרכזת החדשה. לא הגיע אליה גם יהודה בן חמו, מזכיר מועצת פועלי אשדוד, הנחשבת כמי שנותנת לא אחת בעתות משבר את הטון בזירת יחסי העבודה.

השינויים בוועד הפועל בעקבות בחירת מוסדות חדשים רחוקים מלה־יות מהותיים. כשם שעצם גדולה של הוועדה המרכזת מהווה הכוונה להג־דלת השפעה של קיסר במפלגתו. כדי לרצות את המושבים קיסר פיצל את האגף לצעירים ונועד בראשותו להקים אגף לתרבות והנוער והוליס של יעקב ישי. נציג המושבים. התיק התעסוקה שמסר בזמנו משל לגרשון בן ישראל, הוצא מידיו וקיסר יעביר אותו ככל הנראה לעליזה תמיר, שניהלה עד כה את המחלקה לעובדת השכירה. לתגביר הסדר שלוש עשריות האוזן כדי לזכות ב־60% מקולות מרכז המפלגה לכהן קדנציה שלישית בוועדה המרכזת, אך קיסר והצמרת גילו כלפיה רוחב לב, אולי גם משום שהיא נמנית עם מחנה רבין. ומלבדה יש עוד שני נציגים המזוהים באופן ברור עם אנשי רבין — אחד מהם אורי אגמי, צורף לוועדה המרכזת במסגרת המינויים של קיסר. המזכ"ל פינה את מקומה של מזכירת הוועד הפועל רות רבקין עבור אורי קידר, שהיה עד כה ראש לשכתו. במקום קידר עולה ללשכת קיסר דוד לוי, עסקן המתנדבי מבית שמש. את יורם ברזילי, עד כה מנהל המכון לחקר כלכלי וחברתי, מרחיקים לאנגליה לכהן כנציג ההסתדרות, לאחר קריונים על כוונה להוליך אותו התעלם כבר חו־דשים רבים. קיסר מקים יחידה לתכנון כלכלי וחברתי, אליה יצורף, ככל הנראה, מזכיר המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה ברמת גן, כלכלן במקצועו.

בוועד הפועל צצו לאחרונה עוד כמה שמות חדשים שעל סיבת תפקידם ברווח באגף הפורומים הקרובים. אך כבר עתה ברור כי אין הקפאה מב־חינת מהלכות בוועד הפועל בכל הנוגע למינויים מפלגתיים. ההקפאה לא חלה להלוסין גם על סידורי העסקנים לחו"ל — השבוע יצאו מזכירי איגודים מקצועיים אקדמאיים לסיור בשוודיה, גרמניה וארצות הברית ללמוד את מבנה פעולות השכר של בעלי המקצועות האקדמ־איים, ואת שעה שהמהנדסים והאקד־מאים במדעי הרוח מכינים כבר את פרישתם מההסתדרות. אולי כדי לרצות אותם נתן קיסר אור ירוק למסע הליעודים הכולל את רן שהרצ־ברה, שהחזיק שנים בתיק אל על, עליזה תמיר, אליהו רייז, רן שפי מהמהנדסים.

ההסתדרות ממעטת לתת פרסום לנסיעות עסקניה בהיותה מודעת לרגישות הציבורית שהנושא מעורר. רוב הנסיעות מסודרות באמצעות המחלקה המדינית של ההסתדרות, ללא פרסום וללא פירוט פומבי. הוועדים עצמם שורחים לעיתון את התקשורות מסיבה פשוטה — הם עצמם נוהגים מדי פעם בפעם בעונת הנסיעות; בין משבר למשבר לפתע נעלם אחד מהם לאיזה חו"ל מסוים. הכל במסגרת הוורדים אשר סיבם ושיטתם אינם ברורים לשורה הרחבים ההסתדרותיים מצטרף הוו־רע יוסף גולן, מי שכיהן כסופר "דבר" לענייני ההסתדרות. הוא התמנה בעזרת קיסר להיות דובר קרן הגימלאות המרכזית של ההסתדרות. גולן שימש כדובר עיריית תל אביב בתקופת המערך, פרש לגימלאות. עבד שמונה שנים בוספת ב"דבר" ועתה עובר שוב לצד הקנוי של המתרס.

הליברלים נגד חרות — המשך

הסכסוכים המתמשכים בין הליבר־לים לבין חרות בסיעת הליכוד בהסתדרות מולידים מדי שבוע תק־רית ומדי שבוע מסמך פיקנטי. האחרון שבהם התתום בידי עו"ד זבולון שליט מתנועת החרות. בפנותו אל חברי הליכוד בוועד הפועל אומר שליט, כי הצבעות הליברלים מהצב־עה על בחירת מזכ"ל ההסתדרות מהווה מעשה התרפסות.

את הצבעת נציג הליברלים במוע־צת קופת חולים לבטל את הספקת המזון התרופתי והתרופות לחולי סרטן, כינה בשם משחק כפול; "אם האיגוד ואיגוד עובדים ליברלים) סבור כך חילה על הבהון בדרך לוועדה המרכזת ולמוסדות קופת חולים יכולה לשכנע את סיעת תכלת. לכן לוותר על עקרונות בסיסיים — מקוות תמורה בידו".

שליט אינו מוציא מכלל אפשרות את פירוק השותפות בין הליברלים לבין חרות בהסתדרות במקום לחזות בהתבזויות העצמיות והחוזרות ונשנות. "הליכוד האיחוד נראים לי כך הצאכים שאין לתת למנהיג זה או אחר לפורר. הוא קורא לזמן ישיבה משותפת של שתי הסיעות לשם הסקת מסקנות. בפורום זה יוחלט "האם בפנינו עתיד משותף או חלילה פירוד" — קובע עו"ד שליט.

Israel association for American studies
האגודה הישראלית ללימודים אמריקאיים
ועידה שנתית - ינואר 28־26 1986
מושב נווה־אילן — מרכז נופש
מעברים לאמריקה
המשכיות וחוסר־המשכיות בחוויית ההגירה
ירצה על הנושא המרכזי:
פרופ' נתן גלייזר, אוניברסיטת הרווארד
"ההגירה שלאחר מלחמת העולם השנייה:
שינויים והמשכיות במדיניות והתרבותית"
ישיבות:
"החוויה האתנית, כפי שהיא משתקפת בספרות"
– פרופ' רודולפו א. אנאיה, מחבר, אוניברסיטת ניו־מקסיקו
נושא: "אמריקאים יוצאי מקסיקו"
– פרופ' ג'נס דנליבי, אוניברסיטת ויסקונסין
נושא: "אמריקאים יוצאי אירלנד"
"הדרכים השונות אל האמריקניזציה"
– פרופ' פרדריק ס. ג'אהר, אוניברסיטת אילינוי
נושא: "משפחת ספרדי"
– פרופ' ג'רלד ס. אודבק, הולדי קלג', מסצ'וססט
נושא: "זהוק"
"דפוסים של הגירה"
– פרופ' ולטר ס.ק. נגנט, אוניברסיטת נוטרדאם, אינדיאנה
נושא: "זכויות מעבר 1880–1914"
– ד"ר אורית פראנקל, האוניברסיטה העברית
נושא: "יהודים־רוסים בישראל וארה"ב: ההגירה החדשה"
"שינוי שפה ומשוררים מהגרים"
– מר ראובן בן־יוסף, משורר, ישראל
– פרופ' ריצ'ארד שרוויין, משורר, אוני' בר־אילן
"מהגרים בדרך להעברת רעיונות"
– ד"ר אריה נשר, ארכיטקט־מתכנן, ישראל
נושא: "הבאוהאוס בישראל ובאמריקה"
★ ההרצאות כולן באנגלית
ההרשמה ביום ראשון 26/1/86 בשעה 5.00 אחר הצהריים.
הוועידה מסתיימת ביום שלישי 28/1/86 בשעה 11.00 בבוקר.
דמי חברות השתתפות: 20 דולר (בשקלים חדשים).
להזמנות נא לטלפן:
פרופ' ה. שרוזין: 718238, 718236 (03)
פרופ' טראון: 36605 (057)

ירושלים
עיריית ירושלים
המחלקה לתרבות
פרסי ירושלים לשנת תשמ"ו
עיריית ירושלים מתכבדת להכריז על הפרסים הבאים:
א. פרס לספרות תורנית ע"ש הרב קוק זצ"ל.
ב. פרס לספרות יפה ע"ש ש"י עגנון.
ג. פרס למורשת עדות ישראל.
ד. פרס לאזרחות טובה ע"ש גב' ברט וד"ר ישראל גולדשטיין.
ה. הפרס לקידום הבניה בירושלים ע"ש י. פרמן.
מועד אחרון להגשת המועמדים יז' אדר ב' תשמ"ו (28.3.86)
תקנוני הפרסים ופרטים נוספים ניתן לקבל ביחידה לפרסים, המחלקה לתרבות רח' חיי אדם 2 טל' 226210

אוניברסיטת תל-אביב
מזמינה תלמידים
בעלי כישורים לימודיים גבוהים
להצטרף בשנת הלימודים תשמ"ז
לבית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
הלימודים בחטיבה התיכונית הינם במגמה מתמטית פיסיקלית מורחבת בשילוב מדעי הטכנולוגיה ויישומי המחשב.
ההרשמה למסיימי
כתות ח' ו־ט' בנות ובנים
באזור תל־אביב והמרכז
תחל ביום ג', ו' בניסן תשמ"ו 15.4.86
ניתן לקבל פרטים על בית הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות, רח' האוניברסיטה 30 רמת־אביב, טל' 414069, 420702

הזאב והכיפה השחורה

השדולה הדתית בכנסת אינה מוותרת "אפילו על שולמית אלוני ויוסי שריד". אבל חברי־כנסת הנחשבים "מתנדנדים" בעניינים של הקיקה דתית הם המטרה העיקרית ללחצים. השבוע גברה במפד"ל הדעה כי שוברים את הכלים ולא משחקים. בכך הועמד עתיד השדולה המאוחדת בסימן שאלה.

מאת רומן פריסמר

בשעה שש בבוקר צלצל הטלפון בחדרו של אפרים שלום במלון רמדה בירושלים. היה זה שבוע של התרגשויות ומתיחות בגלל שאלת "מיהו יהודי" ובגלל הצעת אי־אמון של הרב כהנא ושל אגודת ישראל. חבר הכנסת שלום היה עייף מהרגיל. כעבור שניות מספר נשמע במבטא האמריקאי של הקול שהציג את עצמו כשליח של הרבי. "מה השעה? איזה רבי?" שאל חבר הכנסת שלום. הטלפון ביקש להבהיר שיש רק רבי אחד — הרבי מלובאוויטש. המטלפן פנה לרגשותיו היהודיים של אפרים שלום, הזכיר לו את אבות אבותיו והביע תקווה שלא יבגוד ביהדותו כשהצעת החוק "מיהו יהודי" תעלה להצבעה.

אפרים שלום, חבר הכנסת מטעם מפלגת העבודה, בעבר היה מזכיר תנועת המושבים. אבל לשדולה הדתית היה מידע מדויק על מוצאו ועל הרקע המשפחתי שלו. אנשי השדולה הדתית בכנסת אוספים בשקדנות נתונים על כל 120 הנבחרים, רושמים את הולדות ילדיהם, מברכים את בניהם, עוזרים בעריכת נישואים במשפחה, משתתפים בצער בשעת אבל ושולחים ברכה בימי שמחה. במיפוי המדויק הזה של אולם המליאה מוכן אפרים שלום כ"מתנדנד" שצריך וכדאי לעבוד עליו. וככל שקרבה שעת ההכרעה, הוגברו עליו הלחצים.

"אנשי השדולה יודעים אמנם כי בהצבעה בעניין זו כבולה אותי משמעת סיעתית", אומר אפרים שלום. "אך הם יודעים גם שאני נוהג כבוד בערכי הדת והמסורת, הייתי בין התומכים על הצעת חוק החזיר ותמכתי בחוק הנצרות. משום כך הייתי מטרה ללחצים בשאלה המרכזית בכולן — שאלת מיהו יהודי. השתדלנים לחצו לא רק במלון, הם באו בדברים אפילו עם אשתי וכשחזרתי לסוף־שבוע הביתה, מצאתי גם אותה נתונה לשכנועים. לא בקלות הצלחתי להסביר לה את הבעיה של משמעת מפלגתית. מצע מפלגת העבודה מסמך חשאי ואין לי מה להסתיר על מה אני חותם, אמרתי לה. אך הלוחצים הרבים באו בטענות לא רשמיות בכנסת. אמרתי לאנשי השדולה: ידי כבולות, מפלגתי הולכת לדבוק בסטטוס־קוו. הם התרעמו ואמרו שזו איננה סיבה לתת יד להתבוללות ולפגוע באמונות. הם שאלו אם אגיע למשמעת הסיעתית גם אם תחליט מפלגת העבודה על ביטול צום יום הכיפורים. אני יודע שאלה נימוקים אבסורדיים. אך הם עוברים ועלי להודות שבגלל הרקע המסורתי שלי איני יכול להתעלם לחלוטין מהטיעונים הבסיסיים שלהם. אילו ניתן לנו חופש מצפון בהצבעה על מיהו יהודי, בטוח שלא הייתי מצביע נגד הצעת החוק; ייתכן שהייתי נמנע".

* * *

בנייתם המשמרים של אנשי השדולה הדתית בולטים את נוכחותם במסדרונות, בבניין אולם המליאה ובמזנון הח"כים. הם כה רבים וכה פעלתנים עד שבשעות העומס במזנון הכנסת אי־אפשר להימלט ממגע אתם. הם תופסים בדרך כלל שולחן אחד או שניים בקצה המזנון, מסתודדים, מתלחשים, רוכנים על כל מיני ניירות ותקציות, מחליפים מידע ודעות — וכאשר יוצאים הח"כים מדיון במליאה או בוועדות — הם פותחים ב"עבודה בשטח". גם האפיקורסים המושבעים אינם נוקפים ביאוש מעבודתם במלאכת השכנוע. "אין אנו מוותרים אפילו על יוסי שריד או על שולמית אלוני", אמר רב "ברקה" וולף, הלוביסט של תנועת חב"ד בכנסת.

אלא שהפעם, לצורך השיחה, העדיף ברקה וולף את מלון הילטון על פני מסעדת הכנסת. ליד שולחן קטן, מוסתר מעיניים סקרניות, גילה לנו כמה משיטות העבודה שלו ושל עמיתיו לתנועת חב"ד.

"כל אחד בכנסת משמש לנו יעד. אין אנו מבדילים בין דתיים לחילוניים, כולם יהודים, ובמקרים מסוימים אין כל פסול במגע עם ערבים. אני זוכר שלקראת הדיון במיהו יהודי בשבוע שעבר קראתי כותרת עקיצת באחד מעיתוני הערב: ח"כ תאופיק טובי הזועק מתגיעות חג המולד כדי להצביע בכנסת. לא היתה כל סיבה שלא נפנה לזיאד ואל הח"כים הערבים האחרים ונבקש מהם לא ליטול חלק בהצבעה ולטרפד את ההצעה. שאלנו אותם: מה הייתם אומרים אילו אנשי שאקי ואברהם שפירא היו מבקשים לקבוע מיהו ערבי או מיהו מוסלמי. בעבודת השדולה עליך לדבר עם כל אדם בשפה המובנת לו והנוגעת ללבו. איש אינו פסול. אפילו יהיה לא־יהודי, אפילו יהיה השמאלני שבשמאלנים".

לח"כ יוסי שריד אומרים השתדלנים הדתיים לבה אתה בוזה, אביך היה רב. הוא בוודאי אינו שבע נחת מהתנהגותך. לחבר כנסת בסיעת מפ"ם אמרו שאביו בוודאי מתהפך בקברו כל אימת שבנו מרים יד בהצבעה נגד חקיקה דתית. לשולמית אלוני, שהתקיפה את התעמולה הדתית בצה"ל, שלחה השדולה המבלגית הונגוניה תורה ותומה. ח"כ במפלגת העבודה, שסומן על־ידי השדולה כ"מתלבט", הוזמן בספר מעביב לאירועים דתיים כדי "לחזק את הגורם היהודי שבו". לחבר־כנסת מהמבאל המובהק תהגו החב"דניקים חג תפילין לפני באתו לבריתה־מערכת. "אינני יודע אם באמת הניח את התפילין, אבל הוא האיר אותם בבית הכנסת של הכנסת, וגם זו מצווה", ציין ברקה וולף בקורטוב של סיפוק.

כמובן, לא כל האמצעים גלויים לעין. כשהתקיפו השתדלנים הדתיים להצדיק את "המתנדנדים" המשמעת הסיעתית גרסה שהצעת החוק "מיהו יהודי" נפלה שוב — ופנה המאבק לאפיק מתוחכם יותר. עתה מופעלים לחצים על חברי־הכנסת בסיעת העבודה הבי המפים "קרובים לענייך". הם נדרשים לעבוד על ועידות המפלגה. "בקרוב תיערך ועידת המפלגה. זו הזדמנות נאותה לתבוע ביטול המשמעת בנושאים מצפוניים. פה לא רוצה ואיש לא יכול להכריח אותם להצביע בניגוד למצפונם", אומרים להם.

ההתקפות והלחצים הבלתי פוסקים של השדולה הדתית יוצרים רושם כאילו מדובר בחזית אחת, מלוכדת ומגובשת, הפועלת על־פי תכנון מוקדם ולפי הוראות של מפקדה כללית. לאמיתו של דבר אין זה כך. השדולה מורכבת מפלגים שונים וכל פלג דואג לעניין שלו ולאינטרסים שלו. אנשי חב"ד, דב וולף ובצלאל חור (האחר הוא נמנה עם היוזמים והקובעים במזנון הכנסת), לוחצים על נבחרי העם שוב ושוב להעלות את עניין "מיהו יהודי". שליחי חצרות הרבנים מתרכזים בעניינים גבוליים יותר. אחד כזה מקפיד בשבוע עיניים שלא תקופה הצרה של הרבי. אחר דואג לאינטרסים של כולל תורני. שתדלנים אחרים, כולם חובשי כיפות או מגבעות שחורות, מתרכזים סביב חברי ועדת הכספים, דוחקים להקצות כספים לארגונים שונים, בחוגים ומוסדות בשבע עיניים ובחרדה גדולה אם לא קיבל עמית בנודלה נתח גדול מדי בעוגת ההקצבות. במאבק על קביעת קריטריונים לחלוקת תמיכה מיליוני השקלים של הקצבות הייחודיות, ניסו השתדלנים להתאחד — אך הניסיון נכשל. כל קבוצה מוסמכת להשפיע בדרכה על הוועדה, ובעיקר על היפנות... השפעה של אגודת ישראל.

גם את המאבק על המגבלות מחייב הכלל "תפוס ככל יכולתך".

מימין: ברקה וולף, שמואל הלפרט ... משכנעים את ח"כ הרבי (צילום: ...)

בשדולה הדבר נוח לדתיים המשבצרים. הם לא הוסמכו להתליך לאחר צבן. ח"כ מטעם מפ"ם את הרשימה הכוסרות שקיבלו המבות.

* * *

שבועה עוברת במסדרון הכנסת מפה לאוזן, כי ערב העלאת ההצעה בכה שחברי השדולה הדתית לבאו מרים עם הרשימה והתקיבת לבל לום ולהצביע עסקה אם התנבדר המקרבת בחוק "מיהו יהודי" יקבלו השתדלנים בכל יכולתם כדי שהמפלגות הדתיות יצביעו בעד "המבקשת" בעניין המגעים עם אש"ף. "במלחמת קודש אין בוחרים כלים", אמר לנו אחד מאנשי השדולה. אחד הכלים שאין בודקים בציציותיהם הוא הרב כהנא. [illegible]

ההאשמה ב"העדפת הקואליציה הצבאית על פני הקואליציה עם הקדוש־ברוך־הוא". ההתקפות שלוחות הרבן עזרו לנציגי המפלגות העיקריות בשדולה להבין, כי הם נאלצים להתיישר לפי קו המנותבים. כבוד הרבי מלובאוויטש בעידוד אנשי מועצת רבנים שבלושה של מדינת ישראל הוא פרט שולי בעולם.

המחלוקת פרצה על רקע הצעת אי־אמון לממשלה שהגיש הרב כהנא. הח"כים הדתיים נעדרו מאולם המליאה בעת ההצבעה. בבטאון תנועת חב"ד הוגדרה העדרותם כ"חילול שם גדול" ונטען כי "התנהגותם המבישה של הח"כים הדתיים נעשתה בתאוות הכיסא והשררה", וכי הם הצטרפו בכך "ליוסי שריד, לשולמית אלוני ולשאר הח"כים אשר הוקיעו בהפגנתיות את מאמצו של כהנא נגד עידוד המגעים ונישואי התערובת בין יהודים וערבים".

בפנינו טען רב "ברקה" וולף, כי "חוק מיהו יהודי לא ייחקק לעולם כי המפלגות הדתיות מעדיפות להשאיר את החוק שמן בחקיקה ובאמצעותו הן סוחטות מהממשלות הטבות גשמיות למיניהן". דברים אלה הדברים שראו אור בבטאון חב"ד [illegible]

איש בוחרי השעה הדתית. בקומה הטכנית של משכן הכנסת, ביום כי השדולה עניין השדולה לדיון בשאלה המשפטית של סיקת המפד"ל. לשם ח"כ אבנר שאקי לא נבטא אבטים שהובב במבקר המתמפת עם ראש ליגת הלאציוניים ומלון הגר. [illegible]

* * *

היה במפד"ל לא נגדיים הענייין לא נתקבלה ההלכה בחיביכה. אך אין ספק כי עתידה של המפלגה הדתית לאומית תקבע בוואם פעולות השדולה, על רקע הפקפקת של ח"כ כהנא. [illegible] כבאב ננקלה כזאב שהבבוד את הכיפה השחורה.

יהיה גורלה של השדולה הדתית אשר יהיה, אישים שאין להם כל תפקיד רשמי וכל עילה מתקבלת על הדעת ממשיכים לפקוד את משכן הכנסת. [illegible] "יש לי כבר רשימה של 32 ח"כים שראו את הדברים". הוא בתנאה.

ל"ברטל" את היהודים

מאת יהודה ליטני

איש עסקים בשומרון: אני לא אומר שכולם אצלכם מקבלים שוחד אבל בעיני, הכיבוש התקוז — תן לי ואתן לך בתנאי ששנינו שותקים

לפני כשנה פנה הרבש הכפר עזריה בפנייה לירושלים בתחומי הגדה המערבית, אל פלוהה עיתונאים יהודים ואני ביניהם, בבקשה לטפל בעניין רבים משפחתי בירוה. בית כנסת מהמאה השביעית לספירה, בגי־לין נתפרסם בגלל הכתובת "שלום על ישראל" ברצפת הפסיפס שלו. מצוי בקצה המתחם של בית הקיץ של המשפחה בירוה. הרבש הכפר עזריה סיפר כי המינהל האזרחי לא רק הפקיע את הבית, אלא מגביל לשטחיו החקלאיים שבסביבתו הפירים לו, ובשום כך אין הוא יכול לעבד במשק הכנסות שלו.

הוא ביקש כי ניסע אתו לירוחו לאחר בית־הכנסת ולאחר מכן ניסה בעניין "ירחו" להתנהל בו ללא הגלותות, ונראה את הכסה במו עינינו. לאחר נסיעה בירושלים וסיור קצר במקום, ביקשנו מהמערבי להזור ליר הכלים. "כן" אמר. "נחזור לירושלים. אבל ברוך, אני מבקש שתבואו אלי הביתה לטעום משהו". לא עזרו כל הטענות על עומס העבודה וקוצר הזמן. הפגינו את המכונית ליד ביתו בעזריה וכשנכנסנו לביתו כבר היו השולחנות עמוסים מכל טוב: ביצי אווז, עשנות, סגים של כבבאים, בשר כבש, סלטים לכבבד.

כשאלנו אם הוא רוצה לבאם של אורחים, "לא" אמר, "הכל בשבילכם". "כל זה לשלושה אנשים?" שאלנו. "ארבעה", אמר. "גם אני מצטרף אליכם". בתוך האורחים נמזג לנו ויסקי משובח. ביד המארח לפנינו קערות אדירות של פיסטוק חלבי ואגוזי קאשיו. לאחר שישבנו לשולחן ואכלנו פחות מעשירית הכמות שהוגשה עליו, חזרנו שוב להודות לאורחים ללגימת קפה עם ביצי מבתקים.

אירוע בעניין זה אינו נדיר. הוא מוכר היטב לישראלים הבאים במגעים תכופים עם תושבי השטחים. בתקופה לפיקוד שתנאי אחד. הנבה ארוחה כיד המלך. שעלותה לבארה בבין הת־קליה. הבארה נירה להתגבר על סבכות אורחיו הישראלים שהמעבת עיך הארוחה שהוגשה הטודה בה־בנה. מדלים צבאיים ופקידים במינהל האזרחי מוזמנים לעשרות ארוחות בעניין אלה ובדרך כלל מצטרפים אליהן תושבים רבים מהסביבה. לפני כמה חודשים נכחתי באירוע כזה באחד מכפרי הר חברון. היו שם קציני של המבשל הצבאי והמינהל האזרחי ולמעלה ממאה אורחים מהאיזור. המזון הוגש בשפע ועשרה כבשים נשחטו לכבוד האורחים.

הכשרה היא בדרך כלל לקבל יחס מיוחד אצל הפקיד או הקצין ואין הדבר בגדר חריג צורם. עניין שונה הוא קבלת המתנות. כיצד ינהג למשל קצין במינהל המוזמן לבר־המצווה של בנו של אחד מתושבי הכפר שהוא משרת בה, ומגלה כי קיבל ממנו "שי צנוע" זוג אופניים מתוצרת חוץ. היו כבר דברים מעולם. וכאשר מודיע הפקיד או הקצין לנותן השי כי יחזיר אותו, הוא משיב "אתה תפגע בי מאוד אם תסרב לקבל את המתנה". כאן תלוי הדבר באמות המידה המוסריות של הבאים הישראלי. הוא יודע כי אלמלא תפקידו הנוכחי לא היה זוכה בנו אפילו במתנה של ספר. ואם לא יתעקש על החזרת המתנה היקרה, ינסה אותו תושב להמשיך ולהעניק לו "מתנות" בעניין אלה בתקווה לקבל את המתנה ברבות הימים בריבית דריבית. מנהג השוחד ו"המריחה" הוא עתיק יומין באיזור, נורמה מקובלת בימי השלטון הירדני, הבריטי, הטורקי ומן הסתם עוד קודם לכן.

שלטונו של הממשל הצבאי בגדה הוא במידה רבה שרירותי. בידי קצינים ופקידים מעטים נתונה אוכלוסיה גדולה לשבט או לחסד בענייני היומיום. החל בקבלת רשיונות נהיגה וכלה ברשיונות ייצוא ויבוא. כל חלק הוא הזעיר ביותר של חיי היומיום בצריך התערבות ממשלתית. זוהי פרצה בפיתה הקוראת למי שקוראת למנה בעונה. "עם בואם של הישראלים לכאן," אמר לי השבוע איש עסקים עתיר נכסים מהשומרון, "סברנו בתחילה כי העניין ייפסק. ובאמת בהתחלה נתקלנו בסירובים תקיפים מצד כל הקצינים והפקידים הישראלים שאתם באנו במגע. אבל לאחר שנה־שנתיים, ראינו אלו קרבים כי ניתנם לתפקידים בכירים בתחום המשפט והמינהל. זה התחיל בשופטים — אתם נוכחתם בעניין רק לפני שנה. אנחנו ידענו שהם מקבלים שוחד כבר בסוף שנות השישים. מדוע? כי אנחנו נתנו להם שוחד. וביד נדיבה."

וממשיך איש העסקים: "בשכבה שלנו, שכבת הסוחרים ובעלי ההון, היתה בתחילה הפתעה גדולה. להבנו מפה לאוזן — אלה הישראלים לא לוקחים ברטיל ובעירבית מדוברת: שוחד. אי אפשר לברטל אותם. אבל מיד ראינו מה קורה עם השופטים ועם פקידי המכס ועם פקידים אחרים. היו אלה ערבים תושבי הגדה שהמשיכו, כמו בימי השלטון הירדני ואפילו ביתר שאת, לקבל שוחד כמעט בגלוי.

"החלטנו לנסות את הישראלים שוב. הלכנו לדרג הגבוה יותר והתחילו הצלחות ראשונות. הבעיה היתה ההסוואה. אי אפשר לתת מעטפה ובתוכה דינרים כמו שאנחנו נוהגים עם בני עמנו. למשל: אני צריך לסדר משהו אצל איזה פונקציונר עברי. כאן בגדה. אני נותן לו מעטפה ובתוכה מאה דינרים. אני אומר לו שבך בוודאי עולה הרשיון הכספים שאני מבקש. הוא סופר את הכסף ועונה לי שהרשיון עולה קצת יותר. אז אני מוסיף עוד חמישים דינר והעניין מסתיים.

"אבל אצל היהודים, צריך ללכת סחור סחור. יעני, לא שוחד. סתם הזמנה לבלות סוף שבוע במלון יקר במישור החוף, ולפעמים במקרה מיוחד — אפילו הזמנה להצטרף אלי לנסיעה לחו"ל לצורכי עבודה". וזה מעצבן הרבה יותר מסתם שוחד במעטפה. אלה הקטנים אצלכם מקבלים כבר מעטפות. אבל הגדולים יותר הם כאילו נקיים. אז צריך להמציא המצאות ולתחבל תחבולות כיצד "לכרוח" אותם בלי שהאחרים ירגישו והעיקר — כדי שזה ייצא כאילו סתם בילוי בשותף ותביש.

"אני לא אומר שכולם אצלכם מקבלים שוחד. לא. יש כאלה שאפילו תעמוד על הראש, תביא הבטאת סכונות, הם כיד יכבו ביש משוח השוחד ובגבעוט יסרבו. אפילו תביא להם סתם כך למשרד חבילה קטנה של סיגרים מתוצרת הוואנה. אבל לא מעטים, ולא רק דגי רקק, כבר "נשרפו". אפשר כבר ל"ברטל" אותם. מוב הכירי. עברו כבר כמעט תשע־עשרה שנים של כיבוש ישראלי וכל צד לומד את מנהגי הצד האחר. לומד ומנצל פרצות קטנות לטובתו. יש אצלכם יש כאלה שלומדים ששוחד מערבים זה לא כל כך נורא. להיפך. אפשר להחזיר לא בעט מהצד. בלי כסים ובלי עיניים.

"יש גם כאלה שבהתחלה חשבנו שהם עשויים מסלע ואי אפשר להזיז אותם בעניין הזה. פתאום מסכימים לצאת אתי עם האשה לסעודה צרפתית בתל־אביב. והם מציעים לשלם בסוף הארוחה אבל אני אומר שזה כלום, במשב שוסידבר ולמה הוא מעליב אותי. ואחר כך, למה שלא נבלה ארבעתנו יחד חופשה נגיד בצרפת. אני תביר משתמש נגד כאלה בציטוט מהתנ"ך. אני אומר להם שכבר בהתחלת התנ"ך יש סיפור על קין שניסה לתת מנחה ומנחתו לא התרצתה ומשום כך רצח את אחיו. ואני אומר להם שאצלנו זה אפילו יותר חשוב מאשר אצלכם. אז רובם מקבלים את העניין ונרגעים.

"אצלכם הרוב הבינו שאולי אפשר לנצח אותנו בצבא, במטוסים ובטנקים אבל לא בעניין הזה. אז איך אומרים? אם אי אפשר לנצח אותם הצטרף אליהם. הם מצטרפים בשמחה. אצלנו אומרים "אם תאכיל את הפה — העין מתביישת". אז אנחנו מאכילים אותם והעין שלהם מתביישת כאשר אנחנו מבקשים מהם לסדר איזה "עניין קטן". הם מסודרים. "אז מה, אנחנו כבושים, ויש החסומים ויש ממשל צבאי ועונשים וגירושים ומה לא. אבל חלק מכם אנחנו כבר כבשנו. בשקט. בלי לעקוץ עיניים ובלי להתפאר. כאילו לא יודעים. כאילו שום דבר לא קרה. אבל גם אנחנו וגם הם יודעים יפה מאוד. הרע לך שבעיני — כך הכיבוש מתקוז: תן לי ואתן לך. בתנאי ששנינו שותקים".

יגאל מרקוס: ראש אגף החקירות החדש

מאת ראובן שפירא

ראש אגף החקירות החדש במשטרה הוא דמות שנויה במחלוקת: מצדדיו אומרים, כי יש לו כושר מנהיגות וכי יפיח רוח חדשה באגף עליו הופקד

לפני שנים, כאשר היה עדיין קצין משטרה לא כל כך בכיר בתפקיד פיקודי בשטח, התבטא יגאל מרקוס באוזני קצינים עמיתים: "תסתכלו עלי. יום אחד עוד תהיה כל המשטרה בידיים שלי". ביום רביעי השבוע, כאשר עמדו שר המשטרה חיים בר־לב והמפכ"ל דוד קראוס את דרגות הניצב להתפיז לתתו לו את תעודת המינוי לראש אגף החקירות במשטרה, הגשים יגאל מרקוס במידה רבה את הבטחתו כאז. בתפקידו החדש הפך השבוע לאיש מספר שתיים במשטרת ישראל, המחזיק בידו כוח רב והכרוך בחוטים רבים לצדו של המפכ"ל קראוס.

יגאל מרקוס, בן 49, מוצק גוף, מחייך רבות אך מעט בדיבור, הגיע רחוק. אבל המינוי הזה לא בא לו בקלות. לקצין, שעבר מסלול מגוון של תפקידים במשטרה, יש ידידים ואוהדים שמאמינים בו ומוכנים לתת לו אשראי כלא, אך לעומת זה יש לו גם מבקרים לא מעטים במשטרה ומחוצה לה. על דבר אחד מוכנים האוהדים והמבקרים להסכים — ניצב מרקוס הוא דמות קצת יוצאת דופן במשטרה, בלתי ניתנת להתעלמות במשך כל השנים. יש לו הופעה ונוכחות בכל מקום שבו הוא נמצא.

מרקוס נחשב לאיש של המפכ"ל דוד קראוס. הוא מזוהה אתו מזה כמה שנים. קראוס הוא זה שלחץ על השר בר־לב ושכנע אותו שיגאל מרקוס הוא האיש המתאים לתפקיד הרגיש והקשה של ראש אגף החקירות במשטרה. השכנוע לא היה קל. בר־לב לא היה מוכן לקבל את ההמלצה כמובנת מאליה. היה מי שדאג לספר לשר המשטרה על כמה טענות בדבר התנהגות לא הולמת לכאורה שנקשרה לשמו של מרקוס. כמו, למשל, קשרים הדוקים (שלא הוכחו מעולם) עם דמויות שנויות במחלוקת, מעורבות מסוימת בפרשה של הדלפת מסמך משטרתי סודי לעיתונאי וטענות על שביטל כביכול דו"ח תנועה בגין נסיעה במהירות מופרזת שנרשם לו בעת שהיה סגן מפקד מחוז תל אביב. מרקוס הכחיש מכל וכל את כל השמועות והטענות נגדו, הסביר למפכ"ל ולשר המשטרה את גרסתו בכל נושא. בסופו של דבר שוכנע השר בר־לב כי אין להטיל דופי במינוי.

בן למשפחה אמידה וידועה

יגאל מרקוס ודוד קראוס הוקרבו זה לזה לא רק מאהבת מרדכי אלא גם משנאת המן. שניהם היו ב"גלות" — מרקוס כנציג משטרת ישראל באה"ב וקראוס כנשיא בית הדין למשמעת של המשטרה, בתקופת כהונתו של אריה איבנר כמפכ"ל המשטרה. שניהם "לא הסתדרו", כלשון המעטה, עם איבנר ולא העריכו אותו. גם הוא מצידו לא הסתיר את אי שביעות רצונו מהם. עוד אחד שלא הרבה ביותר את יגאל מרקוס היה ראש אגף החקירות בשש השנים האחרונות, ניצב יחזקאל קרתי. קרתי בסיבות הסמורות עכו — וידוע לכל שיש הבדלי אישיות וסיגנון גדולים בין השניים — סבר שלא יגאל מרקוס הוא האיש המתאים להחליפו. קרתי גם לא אהב את מינוי של מרקוס כעוזרו וסגנו. מה גם שמרקוס היה מזוהה עם המפכ"ל קראוס שגם אתו לא היה לקרתי יחסי עבודה מסופרים. אבל קרתי המבוטח הישלומם הקפיד לעבוד בשיתוף פעולה עם הסגן שהונחת עליו — עירבו אותו בכל, ועירב אותו פחות או יותר בכל העניינים המסובכים שבתחום טיפולו של ראש אגף החקירות שבחלקם לא היו זרים למרקוס.

יגאל מרקוס, יליד הארץ, בן למשפחה אמידה וידועה בפתח־תקוה, הגיע למשטרה בשנת 1960 לאחר שהשתחרר משירות צבאי בסיירת "גולני" בדרגת סרן. "הרקורד" היבש של תולדות דרכו בשורות המשטרה, כולל תפקידי סיור, חקירות ומודיעין במשטרת תל־אביב שכשיאם, נכון לאותה תקופה, היה פיקוד על היחידה המרכזית של משטרת תל־אביב שבמהלך שנות השבעים התגבשה ליחידת עילית למלחמה בפשיעה הקשה. מרקוס שכבר בהיותו קצין צעיר התבלט, אם לא בכישוריו הרי בוודאי בזכות אופיו המחוספס ותכונתו לומר בגלוי ובצורה בוטה למפקדיו ופיקודיו את מה שהוא חושב — צד את עינו של מפקד המחוז אז, ניצב דוד עופר. בתמיכתו ובעידודו של עופר הודרך בשלבי הפיקוד והקידום המשטרתי, מה שהביא אותו בסופו של דבר להיות בין העשירים של שנות השבעים לפיקוד על מרחב דן של המשטרה.

קצינים ששירתו תחת פיקודו של יגאל מרקוס מציינים את סיגנון הפיקוד והעבודה המיוחדים שלו — אישיות מופגנת וקרירות כלפי חוץ יחד עם האצלת סמכויות, דרישות גדולות והטלת אחריות על מפקדי המשנה. ועם זאת שליטה מלאה, בשלט רחוק, בכל מה שקורה בתחום אחריותו, תוך התערבות אישית מינימלית רק כאשר הנסיבות מצריכות זאת לדעתו. כל זה תוך גיבוי מלא לפקודיו ותחושת ביטחון רב שהוא נוסך בהם.

לא כל מקרה רצח היה מוציא אותו מהבית

קצין משטרה ששירת תחת פיקודו במרחב דן מתאר את מרקוס בסיפור הבא: "באחד מלילות השבת היו מהומות רציניות של חרדים ברחוב הסוחר בבני ברק. היה חשש גדול להתפרצות אלימה. אני פיקדתי על הכוח המשטרתי בשטח. מפקד המרחב יגאל מרקוס שעבר במכה ברמת־גן ביקש ממני דיווח על מה שקורה. הייתי לחוץ והתייעצתי אתו על ניהול העניינים כפי שהתפתחו בהמשך. הוא לא התרגש מתיאורי המצב הבוער שהבאתי בפניו וענה לי, בארשת: "בשביל מה יש לך שני כוכבים על הכתפיים. אתה מפקד במשטרה או אני? אם הייתי צריך לפתור את כל הבעיות לבד, לא הייתי צריך קצינים בכלל". פעלתי על פי שיקולי ובלית ברירה קיבלתי החלטות בעצמי. השתלטנו על המהומה בצורה טובה". ועוד הוסיף אותו קצין: "מרקוס לא אהב שמבלבלים לו את המוח בשטויות קטנות. שמפריעים לו לישון בלילה עם דיווחים על כל מיני אירועים. הוא סמך באופן מלא על הקצינים שלו ודאג שבתפקידי המפתח יהיו קצינים טובים שיש לו אמון בכישוריהם ובעמדם. אפילו מקרה רצח לא תמיד היה מוציא אותו מהבית בלילה. הספיק לו לקבל את הדיווחים על הפעולות שנעשו בבוקר. אבל הוא לא היסס "לשסוף" קצינים שלא פעלו כמו שצריך. הוא שלט בכל תחומי הפעילות המשטרתית, אי אפשר היה להסתיר ממנו דבר, לעבוד עליו או למרוח אותו עם סיפורים".

אחד הדברים בעוכרי יגאל מרקוס המדביק אותו לעתים בתדמית שלילית היא התנהגותו החיצונית היכולה להתפרש אצל מי שאינו מכיר אותו היטב או נתון לפיקודו כיהירות וגובלת לפעמים בגסות. "הוא יכול להעליב אותך בנוכחות אנשים, להיות בוטה כאר", מספר אחד מפיקודיו בעבר. "מה שנכון — הוא אינו אוהב מתחסדים או כאלה שהוא חושב שהם מתחסדים. הוא גם לא אוהב הרבה דיבורים. מעדיף שהכל יהיה קצר ולעניין. הוא מצטייר כאיש ולא איכפתי, אבל הוא איש שטח במהותו. מתערב הרבה בין האנשים, מרגיש ונושם את העבודה. שום דבר לא נעלם ממנו. הוא היה עוקב לפעמים אחרי קצינים שחשב שאינם עובדים כמו שצריך. כאשר גילה אחד כזה הוא לא היסס באחת הפעמים להודיע לו ברשת הקשר באוזני כולם: "תעמיד את המכונית שלך בצד, לך הביתה. היום לא עשית כלום"".

קשרים עם דמויות שנויות במחלוקת

השוללים את מרקוס מציינים גם את אהבת הנאות החיים שבו. הם מתבססים בעיקר על התנהגותו ואורח חייו של מרקוס עד לפני כחמש שנים. "מרקוס אוהב חיים טובים, אוכל טוב, בילויים, מסעדות. אפשר היה לראות אותו הרבה פעמים יושב במסעדות יוקרה", מספר אדם שהכיר אותו מהימים ההם. טוענים נגד מרקוס שהוא נראה בכמה מקרים בארועים חברתיים במחיצת דמויות שנויות במחלוקת, ביניהן כאלה שנכללו ברשימת ה־11 המפורסמת של הקשורים לפשע המאורגן, כמו הקבלן בצלאל מזרחי וסוחר המכוניות טוביה שפירא. אותם הכיר לפי השמועות באמצעות ידיד משותף אברהם חביב (צ'ילי), סוחר מכוניות מתל אביב שהוא ללא ספק חבר של מרקוס.

יגאל מרקוס הכחיש בהזדמנויות שונות שהיו לו קשרים חברתיים הדוקים כלשהם מעבר למה שהתחייב במסגרת תפקידיו במשטרה עם בצלאל מזרחי וטוביה שפירא. על רקע ההכרות שמייחסים לו עם הקבלן בצלאל מזרחי טוענים מבקריו כי מרקוס העיד עדות פרטית במשפט הדיבה בצלאל מזרחי — "הארץ", כאשר הוזמן להעיד כנציג המשטרה על המידע שהיה במשטרה בקשר לפעילותו של מזרחי ועל היות מזרחי יעד מודיעיני בטיפול המשטרה. על פי הטענות האלה העיד מרקוס במשקלו של מזרחי כאובייקט שהמשטרה מטפלת בו. בעדות בחודש נובמבר 1978 בבית המשפט אמר מרקוס כי "בצלאל מזרחי איננו יעד מודיעיני משטרתי". בתשובה לשאלות נוספות של פרקליט "הארץ" אמר מרקוס כי מזרחי הינו "נושא לאיסוף מידע מודיעיני", מונח שהוא נמוך יותר במינוח המקצועי המשטרתי מאשר "יעד מודיעיני".

במשפט הושמעו גם עדויותיהם של קציני משטרה בכירים אחרים. ניצב משה טיומקין, מפקד משטרת מחוז תל אביב, העיד במשפט כי טוביה אושרי ואחרים מוכרים למשטרה והיא עוסקת בהם כיעדי מודיעין. גם סביב בצלאל מזרחי אוספים ידיעות — אמר טיומקין והוסיף, כי אושרי ואחרים הם יעדים מודיעיניים ותיקים מזה שנים רבות בעוד איסוף המידע על בצלאל מזרחי החל אחרי 1975, כשהתעוררה פרשת ניסיון הסחיטה של מיכה רוקשטיין. קצין המודיעין לשעבר ממי נחמיאס העיד כי "בזמן שהייתי במשטרה התמקד בצלאל מזרחי אצלי כמממן ראשי של הפשע המאורגן וכי עוסק בעניינים שהוזכרו. אין לי ראיות כדי להביאן נגדו בבית המשפט. אבל גם איני יכול להתעלם מהחומר שהצטבר אצלי". הקצין חיים בולקינר שעקב אחרי בצלאל מזרחי והיה עד לשיחה המפורסמת על "הלבן שיצא באחרונה" העיד כי "מהיום השני שנכנסתי לעבוד במשטרה שמעתי על בצלאל מזרחי". הוא ציין שמדי כמה ימים היו מראים לו את תמונתו של מזרחי "בדרך כלל בהקשר לעסקים פליליים".

על הטענות נגדו בפרשה זו השיב בשעתו יגאל מרקוס כי העיד אמת גמורה בבית המשפט על פי מצפונו ומיטב שיקוליו וידיעותיו המקצועיות. וכי השוני ביחסו בינו לבין קציני המשטרה האחרים בעניין מזרחי נובע מכך שהוא ידע כי כאשר העיד כבר לא היה מזרחי מוגדר כיעד מודיעיני שפעילות משטרתית אופרטיבית מבוצעת בהקשר אליו.

בעניין הקשרים החברתיים המיוחסים למרקוס אמר לי לא מכבר קצין בכיר המשרת בתפקיד רגיש במשטרה שמכיר את מרקוס: "אני מכיר את כל התיקים והחומר בקשר לפרשיות הקשורות למה שנקרא הפשע המאורגן. הכל עבר דרכי. לא נתקלתי במסמך הפנים בשום מקום, אפילו לא ברמז, או בפיסת מידע מודיעיני הקושר את שמו של יגאל מרקוס לגורמים מפוקפקים. לא נבדק שום דבר בקשר אליו כי לא היה מה לבדוק ובמה להתחיל בבדיקה. ואני אמור לדעת הכל בקשר לדברים האלה".

נחמיאס: מרקוס — דמות של מנהיג

קצין המודיעין לשעבר של המשטרה ממי נחמיאס, שבתקופתו רבה את מאבקי המודיעין למלחמה בפשע המאורגן ואשר מכיר היטב ראשון את השמועות והטענות שנקשרו לשמו של יגאל מרקוס, אמר לי בגילוי: "אני לא רואה כיום מועמד טוב יותר לתפקיד ראש אגף החקירות. אם היה המפכ"ל שואל בעצתי הייתי אומר לו — למרקוס יש דימוי לא חיובי אבל אין בזה עובדה של הקשרות אותו לגורמים בפשע. אני יודע שהיתה אכזבה מעדותו המשטרתית הבלתי תכליתית במשפט בצלאל מזרחי — "הארץ" והוא לא ענה על הציפיות של אלה שרצו שיפליל את מזרחי אבל אני לא רואה שום צידוק להגדרות שהודבקו לו במהלך שירותו. כאילו הוא חבר של גורמים לא רצויים. לדעתי מרקוס יכול — אם יתכנן היטב את צעדיו — להיות דמות של מנהיג שיקדם את נושא המודיעין והחקירות במשטרת ישראל".

מקווים לרוח שונה, חדשה

יגאל מרקוס חזר לארץ לפני כשנה וחצי אחרי ששימש כשלוש שנים נציג משטרת ישראל באה"ב. לפני כן היה ראש מחלקת מודיעין ובילוש במטה הארצי. מאז שחזר שימש כסגן מפקד מחוז תל־אביב וכסגן ראש אגף החקירות. בתקופה זו שורבב שמו לשתי פרשיות לא־נעימות נוספות. אחת מהן — חקירה פנימית שהתנהלה במשטרה בקשר להדלפת מסמך משטרתי שהוגדר "סודי ביותר" לעיתונאי. בחקירה העלה החשד של טעם לפגם בהתנהגות המפכ"ל הקודם אריה איבנר. קציני משטרה בכירים ביותר נחקרו בפוליגראף כדי לגלות את המדליף וביניהם רב ניצב דוד קראוס ויגאל מרקוס. מרקוס נמצא דובר אמת כאשר הכחיש שהוא שהדליף את המסמך אך נמצאו אצלו סימנים לאי אמירת אמת כאשר הכחיש שהוא יודע מי הדליף את המסמך.

בפרשה אחרת, נחשד מרקוס שהורה לבטל דו"ח תנועה על נסיעה במהירות מופרזת שנרשם לו כביכול כאשר נעצר בתל־אביב על ידי מכמונת משטרתית בעת ששירת כסגן מפקד המחוז. בבדיקה פנימית טען מרקוס כי כלל לא נרשם לו דו"ח על מהירות מופרזת. לדבריו לא שוטרי התנועה הם אלה שאכפו לו כי עבר על המהירות המותרת, אלא — הוא ביוזמתו עצר את מכוניתו כדי להעיר לשוטרים לפרק את מכמונת המהירות שהוצבה במקום בלתי מתאים, בניגוד להנחיות פיקוד המחוז שניתנו בעניין זה.

אלה שמינו את יגאל מרקוס לתפקיד ראש אגף החקירות — למרות ההסתייגויות נגדו — מקווים כי יביא רוח חדשה, שונה, שתתבטא ביותר מעורבות בשטח ובאמצעות של החוקרים בכל הרמות. הם מעריכים כי תכונותיו האישיות של מרקוס, שאינו מוכן להיכנע ללחצים ו[illegible] לברור את העיקר מהטפל, יסייעו לקידום חקירות המשטרה.

האח הגדול ביוזמה פרטית

מאת אוד גונדר

חברה פרטית בישראל הקימה מאגר נתונים ממוחשב על אזרחים כדי לנצלו למטרות מסחריות. מתעורר חשד שבכך הפרה החברה את חוק הגנת הפרטיות, האומר שאין להשתמש בנתונים שלא למטרה שלשמה נמסרו

בשנת 1983 נבחרת באה"ב בצעות הדואר מוכרים בשוק כולל כל 60 מיליארד די, מבפיר הפרסום הישיר. השיווק הזה יעיל להפליא. כל שעליך לעשות הוא לקבוע את חתך האוכלוסיה שאליו אתה מבקש להגיע ואחר כך לפנות אל חברה העוסקת בשירותי דיוור ישיר (mailing) בבקשה שזו תספק לך את כתובות הלקוחות שבכוח.

העסק כולו קם ונופל על פי טיב מאגר הכתובות שברשותה. רשימות התפוצה של חברות דיוור הן נכס שניתן לסחור בו. חברות מתמחות בחתכי אוכלוסיה שונים. כך, למשל, תמצא את אייבי ראסה, המתמחה במאגרי כתובות של הציבור היהודי באה"ב. עודד רוזן, ישראלי, הוליך לנסות ולמכור שירותי דיוור ישיר גם בישראל — וביחד עם החברה האמריקאית הקים את אייבי ראסה ישראל.

השבוע, פרסמה החברה הישראלית מודעה. "אנו יודעים עליך פרטים רבים", אמרה הכותרת. והשבוע בא הפירוט: "אנו יודעים את כתובתך, תאריך לידתך, מספר תעודת הזהות שלך, בן הזוג, ילדים, וגם רמת הכנסה. ללקוחות הפנים את משרדי הפנים". ברוב אילתוריה בת"א, מציעה אייבי ראסה גם שמות של בני ביעוסים, רשימת אזרחים דתיים, את רשימת המנויים של תיאטרון "הבימה", רשימת לקוחות במסעדה "פידרושקי" בת"א, שמות וכתובות של נכים בחרוזון או לאחר לידה, ושורה ארוכה של חתכים מקצועיים. הצלבת הנתונים עשויה לתת תמונה מדויקת למדי על אודות עניינים הפרטיים ביותר של אדם — הכנסתו, בני משפחתו — כולל קטינים, הרגלי הבילוי שלו וכיוצא באלה.

סעיף (9)2 בחוק הגנת הפרטיות קובע, כי פגיעה בפרטיות היא — בין היתר — שימוש בידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה. עודד רוזן, המנהל את אייבי ראסה (ישראל), אומר, כי תיאורטית, אפשר להשיג במדינת ישראל כל אינפורמציה. "אני יכול להשיג פרטים גם ממס רכוש, אבל לא ניגע בפרטים כאלה". השאלה — ממשיך רוזן — כמה כסף זה יעלה.

* * *

בסיס הנתונים החשוב ביותר שבידי אייבי ראסה הוא קובץ המחשב המלא של מרשם האוכלוסין שבמשרד הפנים. מי שמחזיק בידיו את הרשימה הזאת, מסוגל לנתחה ולהוציא ממנה חתכים על פי בחירתו. מדיניות משרד הפנים, הנובעת מהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, ואשר אושרה גם בבג"ץ (פיטמן נגד משרד הפנים, 79/754), היא שלא למסור את נתוני מרשם האוכלוסין למי שמבקשים להשתמש בהם למטרות מסחריות. אלא שרוזן ואייבי ראסה מצאו דרך להתגבר על המכשלה הזאת: הם רכשו סרטי מחשב ועליהם הנתונים האלה מחברה אחרת — מירב מערכות.

רפאל מרובקה, איש המפד"ל, הוא בעל החברה "מירב מערכות בע"מ". בבית משפט השלום בירושלים מתנהל עתה משפט נגד מרובקה, הנאשם בקבלת דבר במרמה ובניהול מאגר מידע מבלי שהיה רשום בפנקס מאגרי המידע. מרובקה כפר באשמה והמשפט נדחה להוכחות.

על פי כתב האישום, קיבל מרובקה ב־1973 — הוא נמנה מהמפד"ל להכנת קובץ בוחרים לכנסת, לצורכי המפלגה. זה המקום להסביר, כי פנקס הבוחרים פתוח לשימושן של מפלגות וגופים מעוניינים. מרובקה — כך כתב האישום — גם שלה ממרשם האוכלוסין, שלא כדין, נתונים על אודות דת ומעמד אישי, שאינם כלולים בספר הבוחרים — כמו גם פרטים על אוכלוסיה שמתחת לגיל 18. באוקטובר '82 פנתה "מירב" למשרד הפנים, בבקשה לעדכן את הקובץ שברשותה. בבקשה צויין, כי הגרעין לעדכון הוא ספר הבוחרים. העלים מפנה — כך התביעה — כי הקובץ שברשות "מירב מערכות" כולל קטינים, פרטי מעמד אישי ונתוני דת. על סמך המצג שהעלה מרובקה, אושר לו לעדכן את הקובץ — והוא עודכן בכללותו.

התביעה אומרת, כי מרובקה קיבל במרמה פרטים מעודכנים לגבי קטינים, דת ומעמד אישי, וכי בין מארס '81 (מועד כניסתו לתוקף של חוק הגנת הפרטיות) ועד יולי '84 ניהל בחברתו מאגר נתונים, מבלי לרושמו כחוק.

ביולי '84, אגב, מכר מרובקה את הקבצים שברשותו לאייבי ראסה.

* * *

באביב '85 התעורר אצל אחד מאנשי המרכז למיכון משרדי — היחידה הממשלתית העוסקת בניהול מחשב משרד הפנים — חשד, כי מתבצעת גניבת מידע של נתוני מרשם האוכלוסין. בדרך הדואר הגיעו אל ביתו פרסומים לחברת ספינפים, עבור בנו הקטין. חקירת המשטרה הובילה אל הקבצים שהיו בעבר בבעלות "מירב" — ומשם ועד אייבי ראסה היתה הדרך קצרה. החוקרים החרימו סלילים במשרדי החברה, ואייבי ראסה עתרה לבית משפט השלום בירושלים בבקשה להחזירם. בהחלטת ביניים קבעה השופטת, דליה קובל, כי אייבי ראסה רכשה את הסרטים בתום־לב. לפיכך טען בא כוח אייבי ראסה, עו"ד אביגדור קלגסבלד, כי גם אם נניח שמסר המידע התקבל אצל "מירב" שלא כדין — יש למבקשת בעלות ושליטה על הסלילים המוחרמים. בתום דיון ארוך קבעה השופטת, כי אם ניתן למחוק מן הסרטים את אותם פרטים שאינם ניתנים למסירה חופשית לכל דורש, על פי חוק מרשם האוכלוסין (החוק מתיר קבלת מידע על שם ההורים, מקום לידה, מצב אישי, לאום ותאריך הכניסה לישראל), ואם תישא המבקשת בהוצאות, ניתן להחזיר לה את הסלילים.

אלא שאייבי ראסה לא נזקקה כלל לסרטים המוחרמים. לרשותה עמדו משך כל ההתדיינות המשפטית — וגם כיום — העתקים, הכוללים גם את המידע שביהמ"ש הורה למחוק מן הסלילים המוחרמים. עודד רוזן אומר, כי גם לשוטרים המחרימים היה ברור, כי יש בידיו — גם אם לא במסודר — עותקים נוספים. "אין עבירה בהחזקת שם של ילד" — טען בפני רוזן. "זה שמשרד הפנים שיחרר את החומר — זו בעיה שלו. זה שהמשרד נתן לעדכן — זו בעיה שלו".

* * *

משהו על שיטת העבודה של אייבי ראסה אפשר ללמוד מפרשה עם תיאטרון "הבימה". במאי '85, במסגרת מבצע מנויים, ביקש ישראל שחם, מנהל מחלקת המכירות של התיאטרון, לפנות אל חתכי אוכלוסיה מסויימים. הרושם שנוצר אצלו היה, כי אייבי ראסה מקבלת את רשימותיה ממשרד הפנים. ההצעה המסחרית שהועלתה בפניו שבתה את ליבו: רשימות פרקליטים, רואי חשבון, מהנדסים וחתכי אוכלוסיה אחרים במאגר המחשב של אייבי ראסה — תמורת רשימת המנויים של תיאטרון "הבימה". שחם אומר, כי בהסכם עם אייבי ראסה הובטחה לו זכות וטו: "לא אאשר להעביר את הרשימה ליצרן של נייר טואלט — אלא לדברים שיש להם תמורה תרבותית". אייבי ראסה, מכל מקום, מוכרת עתה את הרשימה, בת 9,250 שמות, תמורת 120 ש"ח.

מנכ"ל תיאטרון "הבימה", שמואל עומר, אמר לי בשיחה ראשונה, כי אין ל"הבימה" עניין מיוחד במסירת רשימת המנויים. "קרוב לוודאי — המשיך — שבדרך כלל לא מוסרים". אלא שאייבי ראסה היא, כנראה, היוצאת מן הכלל.

מאגר נתוני המנויים של "הבימה" ממוחשב. הוא אינו רשום אצל רשם מאגרי המידע — בשל אי מודעותם של אנשי התיאטרון להוראות החוק. יש מי שמעלה ספקות בצורך ברישום המאגר הזה — גם אם צירוף נתוניו עם נתוני מאגרים אחרים עשוי להוות פגיעה לכאורה בפרטיות. ישראל שחם שמע מעודד רוזן, כי "אין בעיה חוקית". בשיחה איתי אמר שחם, כי "אם היתה רשימה של מנויות שהן נשים בודדות והיה פונה אלי משרד שידוכים — לא הייתי נותן". אלא ששחם אינו מודע לכך, שאין כל מניעה טכנית להריץ את קובץ המנויים שלו מול קובץ מרשם התושבים — ולשלוף רשימת נשים בודדות המנויות ב"הבימה" — בתוספת גילן, כתובתן ואף רמת הכנסתן, כפי שהיא מסתברת מאיזור המגורים שלהן.

"הבימה", אגב, היא רק דוגמא. באייבי ראסה אפשר לקבל גם את רשימת מנויי ה"ג'רוזלם פוסט", שמות מבקרים בתערוכות מקצועיות של "צוות טטיר" ושורה ארוכה של קבוצות אוכלוסיה בעלות מאפיינים אחרים.

* * *

אייבי ראסה נרשמה ברשימת מאגרי המידע המתנהלת במשרד המשפטים. ברישום, מכנת '84, נאמר, כי המאגר יכיל את הקובץ הבסיסי של בתי אב — שם, מין ותאריך לידה. המטרה שלשמה הוקם המאגר הוגדרה כ"שימוש במחקר ובמסחר". מי שביצע את הרישום בפנקס מאגרי המידע העתיק אליו גם חלק מטופס ההרשמה, המבקש מן הנרשם לפרט כסעיף מהות הנתונים המאגרים "אישיותו של אדם ומעמדו האישי". כשהתגלתה הטעות הזאת, אתמול, הורה הרשם לתקן הרשמה זאת.

לאחר ההרשמה הזאת, אומר עודד רוזן, "מותר לי לעשות אחר ועוד אחר". מותר לנתח הכנסה על פי כתובות המגורים, מותר להצליב נתונים ממקורות אחרים לקבלת תמונה מלאה על אודות האזרח הרשום במאגר — ולמסרה ללקוחות אייבי ראסה. לפנים משורת הדין — כך רוזן — הציעה החברה שבבעלותו, במודעה שפרסמה השבוע, למי שאינו מעוניין להימנות על רשימות התפוצה שהיא משווקת, להודיע לה בכתב על סירובו להיכלל במאגר.

חיים קלוגמן, הממונה על החקיקה במשרד הפנים, אומר, כי אין די ברישום אצל רשם מאגרי המידע על מנת לבצע את הפעולות שמבצעת אייבי ראסה. השימוש בנתונים המאגרים במאגר — גם אם המאגר עצמו הוקם על פי החוק — אסור, על פי חוק הגנת הפרטיות, האומר כי אין להשתמש בידיעה שלא למטרה שלשמה נמסרה על ידי אותו אדם. מי שמסר פרטיו למרשם האוכלוסין בוודאי שלא התכוון שיגיעו למשווקים למיניהם. דובר משרד המשפטים, יצחק פיינברג, מבהיר, כי על פי החוק יש צורך בהסכמת הנרשם במאגר — ולא די במתן זכות הודעה על אי־הסכמה.

באפריל ובאוקטובר אשתקד, הגישה אייבי ראסה בקשות לשנות, לעדכן ולהרחיב את רישומה אצל רשם מאגרי המידע. משרד המשפטים השהה את תשובתו לבקשות אלה, לצורך בדיקה לעומק של הנושא. בינתיים, החל להתברר גם משפט "מירב", והגיעו תלונות אחרות על פעילותה של אייבי ראסה.

אתמול, הגיש רשם מאגרי המידע במשרד המשפטים, אריה לוין, תלונה לראש אגף החקירות במשטרת ישראל נגד חברת אייבי ראסה, בחשד לעבירות על חוק הגנת הפרטיות.

הרשם אומר, כי מפרסום המודעה בעיתון "הארץ" עולה, כי חברת אייבי ראסה עוברת לכאורה — בהתאם להגדרתה — על סעיף (9)2 ו־8 לחוק הגנת הפרטיות. לכאורה, נאמר בתלונה, יש כאן עבירה של שימוש בידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם ומסירתה לאחר שלא למטרה שלשמה נמסרה. שכן אין ספק שהחקירה תעלה שהחברה לא קיבלה את הפרטים בהסכמתם של האזרחים המצויים במאגר ולמטרה שלשמה הוא מתנהל.

עוד מתבקש ראש אגף החקירות לבדוק את החשד של ניהול והחזקת מידע שאינו רשום בפנקס — שכן הפרטים המצויים במודעה אינם מצויים בפנקס. הכוונה כאן, היא בעיקר לפרטים על מצבו הכלכלי של אדם.

אחד מאנשי משרד המשפטים, שהיה מעורב בהכנת הצעת חוק הגנת הפרטיות, אמר לי, כי אילו חיפש דוגמא להמחשת הצורך בחוק — לא היה מסוגל להעלות בדמיונו סיפור טוב מזה של אייבי ראסה.

החוק ופרצותיו

"הזכות לפרטיות מגלמת את אינטרס היחיד שלא להיות מוטרד בצנעת חייו על ידי אחרים. ככל שגברה יכולת הכלל לחדור לצנעת הפרט — ואת באמצעים טכנולוגיים משוכללים ובריכוז מידע על ידי מחשבים — כך גבר הצורך בהגנתה של הזכות לפרטיות". זו המטרה שהוצגה בדברי ההסבר להצעת חוק הגנת הפרטיות והדיון בכנסת.

ד"ר זאב סגל, מאוניברסיטת ת"א, אומר, כי הכנסת התמקדה בחוק, בהגנת הפרטיות מפני כלי התקשורת — ולא הקדישה תשומת־לב מרובה לחלק הדן בפגיעה בפרטיות באמצעות מאגרי מידע. פרק זה שולב בחוק ברגע האחרון, לאחר שהוגש לכנסת דו"ח שעסק במניעת פגיעה בפרטיות באמצעות מידע הערוך במחשבים.

האישור המהיר, בלא דיון מספיק באותו דו"ח, הביא לקבלת החוק בנוסחו מ־1981. תיקון החוק מ־1985, שהתייחס לנושא העברת מידע בין רשויות, אינו מבטיח, אף הוא, את הסכנה של העברה בלתי־הכרחית, ופוגעת שלא לצורך, של מידע מרשות לרשות.

הד"ר סגל, שחקר את הנושא, אומר, כי באכיפת החוק, המצב אינו משביע רצון. החוק, כפי שהתקבל ב־1981, מחייב כל אוגר של מידע להירשם אצל רשם מאגרי המידע ולפרט איזה מידע נמצא ברשותו. נראה שמספר המאגרים הרשומים קטן בצורה בולטת ממספר המאגרים הקיימים בפועל. לדבריו, חסרה פעולה הסברתית של משרד המשפטים בדבר ההוראות שבחוק הגנת הפרטיות הנוגעות לזכותו של הציבור לעיין במה שנרשם אצל רשם מאגרי המידע. החוק קובע זכות עיון, וזכות לדרוש תיקון במידע שבמאגר. ספק, לדבריו, אם יש לרשם מאגרי המידע הכלים הדרושים ליזום חקירות, על מנת לוודא שכל אדם שלו מאגר מידע אכן נרשם בפועל.

מבקר המדינה התריע בדו"ח השנתי שלו לשנת 1983 על אי ביצוע החוק במה שנוגע לרישום מאגרי המידע. הבדיקה שערך העלתה, כי עד אז לא נערכה פעולה מתוכננת לאיתור ולרישום מאגרי מידע. לפי האמור בדו"ח, לא נערכה פעולה מספקת לאיתור קיומם של מאגרי מידע, לבדיקת הנתונים, להשלמתם ולעדכונם. כך לא הושגה, לדעת המבקר, מטרת החוק. המבקר הדגיש, כי לא נעשו פעולות ראויות לאכיפת החוק.

היועץ המשפטי פירסם בדצמבר 1985 הנחיות בעניין השימוש במידע שבמאגר מידע. לפי המידע, ידיעה על חוב מסים שחב אדם לרשות — כולל מידע על מספר חשבון הבנק ממנו משולמים מסיו — היא בגדר נתונים על מצבו הכלכלי, שאין למסרם ללא היתר. העובדה שהיועץ ראה לנכון לפרסם הנחייה זו ב־1985 היא תוצאה ממציאות שבה לעיתים רשויות מוסרות מידע, אפילו בתום־לב, אך תוך אי־התייחסות מספיקה להוראות החוק.

הוועדה למניעת פגיעה באזרח באמצעות מידע הערוך במחשבים, שהגישה המלצותיה בינואר 1981, ושבעקבות הדו"ח שלה נוסח הפרק השני בחוק, המליצה על תיקון חוק העונשין, כך שתהיה אפשרות ברורה לתבוע לדין פלילי את מי שביצע עבירה של גניבת מידע ממאגר מידע, או שזייף מידע כזה. המחוקק טרם התמודד עם סוגיה זאת הנדונה עתה במשרד המשפטים. התיקון לחוק הגנת הפרטיות — שבא להגביל העברת מידע שלא כדין בין רשויות — מטיל עונש מאסר מכסימאלי של שנה אחת על הפרת הוראות החוק. ד"ר סגל אומר, כי נראה שהמחוקק לא ראה בהפרת ההוראות עבירה חמורה דיה, העונש המכסימאלי הנמוך יכול להצביע על כך.

هكذا من الأصل

צבא הצללים של ההתנגדות האפגאנית

הנשים, רחוקות ממעשה המלחמה הקדושה, נושאות בעול חיי היום־יום

מאת קתרין שמאר

מיוחד ל"הארץ"

זו אדמת המס שאת גבה בכל כל כף / את בולעת את הנעורים ומשאירה את המיטות נבושות.

(כל קטעי השירים המצוטטים הם שירים אלמותיים של נשים פאשתוניות שקובצו על ידי מאייד באהרין מג'רות, בכתב־העת הצרפתי "ניל פארס")

מלים אלה מזמזמת נאפיסה, בת עשר, בת הזקונים במשפחה אפגאנית שלה שבעה ילדים, אשר התגוררה מאז ומתמיד בעמק יפה במחוז המזרחי של ניגראהאר שבאפגניסטאן. יפה הוא היה פעם. כיום לא נותרו אלא שדות שוממים או חרוכים באש פצצות, אשכולי תירס מפותלים, קני־סוכר מוטלים על האדמה. אמה של נאפיסה אסרה עליה להתקרב לגדות הנהר במרחק שממעל הכפר. המקום זרוע מוקשי־נעל קטנים בצבע ירוק. המוקשים הטמונים בצמחיה אינם נראים לעין, גם לא לעיניהם החדות של ילדים.

בחודש שעבר עלה נאורה בן דודה של נאפיסה, בן עשר גם הוא, על אחד המוקשים הללו. הוא מת מפצעיו. נאפיסה ראתה את פצעו כאשר השכן הביא אותו הביתה. למרבה המזל, האיש עבר סמוך למקום האסון. הוא רכב על חמורו שהיה טעון חיטה ושמע את הילד גונח. שאר הנשים שלחו לקרוא למולה ולמפקד הלוחמים של הכפר. אך זה האחרון היה עסוק בהדרכת "ייצור" של רימונים תוצרת בית למגויסים צעירים, לקראת המיתקפה הקרובה על בנגלי ומאגרי מים של בירת המחוז. המפקד שלח איפוא אחר מטגיה.

מכל מקום, איש לא ידע מה בדיוק אפשר לעשות למען נאורה. לו היה עדיין זקן הכפר בחיים — הוא הכיר את סגולותיהם של צמחים. אך הוא מת בחורף האחרון מזיקנה או — כך אמרו זאת — מיגון, בגלל הצורך לראות את החיים סביבו מידרדרים מדי עונה בעונה לשפל המדרגה. לדידו של אדם שממילא היה כה קרוב לאל, כאב זה היה קטלני.

לבסוף הניחו הנשים איספלנית של בוץ וצמחים על רגלו של נאורה. באישון לילה, בשעה שאין להבחין בה בין חוט לבן לשחור, כרעו הלוחמים הגברים של הבית על מחצלת־הלבד בחדר האורחים הצנוע המופרד היטב ממסלכות הנשים. התפילה ניצה על התפילה. חזרת להם יותר מתמיד. בכפות־ידיים פתוחות המופנות כלפי שמים, זימרו הגברים את האני־מאמין שלהם. השמש עמדה ברום הרקיע כאשר האילוח בגלל הבריא את נאורה. נאורה — האל יברכו — שוכב מתחת לגל אבנים לבנות קטנות, סמוך למסגד בין הקברים המקושטים בפרחים הירוקים של השהיד, קדושי המלחמה.

בבגדים המשומשים

התייפיתי בבגדי המשומשים / כמו גן פורח בתוך כפר הרוס.

נאפיסה שיננה את קולה מנימה צהולה לנימה מרגית, בעודה לשה את כדור הבצק ה־20 שלה. במהרה יביא אחד מאחיה עשר פיתות לקבוצת לוחמים המסתתרים בהר. נאפיסה ישבה שפופה ליד התנור, כבר נוהגת כיאות אישה קטנה. היא נשאה ראשה בגאוות מלכות, גבה זקוף וידיה זריזות בהשתעשעה ללא הרף ברעלה שלה. היא כיסתה את פניה ושוב חשפה אותן. לא היתה זו רעלה אמיתית, אפילו לא רעלה עשויה אריג, אלא רק מגבת־רחצה משומשת עד להתפררות.

פניה להוטות באש התנור, מתניה צורבים בקור השחר. היא הירהרה אם יבוא אי־פעם "יומה הגדול", יום החתונה? באותו יום, מאופרת בקפידה, נוצצת בתכשיטים זולים ועשויה במ־ הודות גרוניה, היא תהיה מרכז ההתעניינות לכל שאר הנשים. באותו יום תשב באפשת אטומה, עיניה מושפלות, ותדמה כמשויה שיש, לבל יחשבו הוריה שהיא שמחה לעזוב אותם.

ואז ביום אחד לא מכבר הכל השתנה. רעש הגיהנום שלא פסק. מטוסי המיג שחלפו בטיסה נמוכה. פצצות בכל מקום. בכל מקום אדמה ומתכת מתעופפים באוויר. בכל מקום מכתשים. במקלט ישבו נאפיסה ושכנותיה מפוחדות. תוך שניה אחת קרס עליהן עולמן. רק האל יודע עכשיו היכן ייערכו נישואיה. לא בכפר, מכל מקום. ביתה של נאפיסה הוא היחיד שנשאר פחות או יותר שלם. בחומה החיצונית נבעו בקיעים גדולים. הנשים אינן מוגנות עוד מפני העולם מבחוץ. לדידה של נאפיסה, החיים נחלקים היום למה שהיה קודם ולמה שבא אחר כך.

מסע אל גבול פקיסטאן

זו קבר הרים, זו לבנים מפוררות / אהובי איננו אלא אבק / רוח העמק נושאת אותו הרחק ממני.

לעזוב את הבית ואת האדמה שעברה מדור לדור פירושו למות קצת. הגברים עדיין יכולים למצוא ביטוי ומשמעות בזהותם של הגבר. אומרים שאין אורח חיים יותר מושך מבהירותו, אין עיסוק נאצל יותר מאשר להיות לוחמי המלחמה הקדושה. לגבי הנשים המלחמה היא מועקה מציקה. פירוש הדבר הוא לעבוד בשדות במקום הגברים. לפחוד מהלידה. לשמוע את צעקות התינוקות המיטלטלים על הגב. פירוש הדבר הוא להקביל בלילה לפתע ללא הכנה פני לוחמים, בלי שאפילו אפשר להקשיב לשיחותיהם. אך צריך להכין ללא ליאות תה, לחם ומרק שומן. הנשים הן צבא צללים של ההתנגדות האפגאנית.

תהלוכה כזאת של צללים, שיירה דוממת של פליטים, יצאה לדרכה בשעת הלילה האפילה ביותר. שמונה ימי מסע רבי סכנות בטרם יגיעו הפליטים לגבול פקיסטאן; שכן תמיד עליהם לבחור בין שתי סכנות. האם לחנות בבית זה או אחר, למרות הסיכון שמלשין של הממשלה יודיע עליהם, או שמא להוסיף ולצעוד בשביל, להגנת ליד התהום ולהידחק אל גופות בהמות המשא כדי להתגבר מה?

כל יום מילאה נאפיסה את כיסיה ב"חטיפים" כדי לסמן את הדרך: עשרה גרגירי חימצה מדי שעה, וברגע שרגליה דרכו במקום שנראה קודם הרחק באופק — היא העניקה לעצמה תמצמץ. היא הילכה בנעליים דלות עשויות גומי שהיו "תוצרת ברית המועצות". אך במסע גם גילתה נאפיסה בשמחה את היקפו של העולם. תמיד יש עוד הרים, עוד נהרות ועוד מישורים, והיא עצמה אינה אלא גרגיר אבק בעולם הגדול. מכיוון שפגשה במשפחות אחרות של פליטים, נעשתה מודעת לגורלם המשותף של האפגאנים. היא התנחמה ללא הרף בעוניות, בפרידות ובאוד עקות.

לפעמים התפוררה השיירה ואנשיה נפוצו לכל עבר למצוא מחסה, כאשר קרבו מסוקי תותחים. האם ידעו הרוסים שפליטים נמלטים בדרך זו? או שמא פשוט תרו אחר מטרה עלובה לידי — רועה, נווד או ילד?

מי יתן ולעולם לא תתנסה עוד באותו לילה שחור משחור, כאשר עברה השיירה סמוך לבסיס חיל אוויר סובייטי. נאפיסה שנצמדה לזרוע אחותה רצה חסרת נשימה, נופלת כל אימת שנתקלה במכשול בלתי נראה לעין. הגברים הצליפו בחיות. הילדה האמינה שהגיעה לקצה גבול יכולתה. אבל כאשר אלומות אור האירו את החשיכה, כאשר פני תאורה התעופפו, היא הבחינה שהיא רצה בכל כוחה, גם אם ידעה כי ממילא אי אפשר לראותה.

זה ימים שהפחד מצא משכן בבטנה. ובאותו לילה אחזה בה בהלה גדולה והיא פחדה כי תאבד את עשתונותיה. היא גם דימתה מרוב תשישות. האם הדבר הלא ברור ממול הוא טנק? היא חשה מרוצצת בחושבה כי אין זה אפשרי שהרגליים הרוהרות במהירות כה רבה הן שלה. התרגשות אותו לילה היתה כה גדולה עד כי השיירה חנתה הפעם בכל זאת בבית דל בכפר. הנשים ישבו פרודות מהגברים, הילדים הביאו תיונים. לפתע בבהלה הליטו הנשים את פניהן. מי הם אותם יצורים בני כלאיים בעלי עור לבן וחלק, מין תעלול בצורת אישה — אך בלבוש גברי? רוב האפגאניות מנשות השיירה לא ראו מעולם נשים זרות — אחיות צרפתיות, אחיות, רופאות או עיתונאיות, החוצות את הגבול כדי לעזור ולמסור עדות. נאפיסה כבר נתקלה בהן. היא נהנתה לראות את בנות עמה הנדהמות ממששות את שיערן ומתעניינות בחוצות אותו דבר מתר — זויה, כדי להשתכנע שאכן בכל זאת נשים, לשרות הלבוש.

נאפיסה שרה אותם שירים עממיים קצרים, שבאמצעותם חורגות האפגאניות מכללי הטאבו — שירים על אהבה, תשוקה, סבל, מלחמה ומולדת, שירים שטבועה בהם קריאת תיגר על כלליו הנוקשים של האיסלאם כפי שהם נהוגים בארץ זו. היא שרה לזכר הרוגי ההפצצה של יום אתמול.

נשים באפגאניסטאן: לפתע, בבהלה, הליטו הנשים את פניהן

באיטפיסומה לא ממשכנים את העתיד

עיר קטנה בבראזיל שסירבה ליטול את חלקה בסיוע הבנק העולמי למדינה, ממחישה כיצד לנצל נכונה את התקציב המקומי ולשמור על איכות חיים

שרות DER SPIEGEL

מיוחד ל"הארץ"

"תמוה ביותר" נראה לאנשי הקרן פיזם, שלא לקחת מהם את כספם. ראש המועצה של עיירה עניה במחוז העני ביותר של בראזיל, הנורדאסטה, פשוט סירב לקבל את חלקו בפרויקט של הבנק העולמי המסתכם ב־20 מיליון דולר. "אין אנו יכולים לקבל כסף זה", כתב ראש העיר איב ריביירו. אך בנימה נמרצת לקרן שהיתה ממונה על חלוקת האשראי של הבנק העולמי. בכך ויתר על 150 אלף דולר, שהם בסך הכל למעלה ממחצית תקציבה של העיירה.

הדוגמה שלו עוררה את התפעלותם של ישובים סמוכים רבים. לתחנות הרדיו המקומיות טילפנו עשרות תושבים: "הלאה עם הבנק העולמי, קרן המטבע הבין־לאומית והוצהב".

אמנם קריאות ודיבורים כאלה נשמעים באמריקה הלטינית זה זמן, וכבר היו למס שפתיים חסר כיסוי של שוחרי רפורמות מהשמאל המתון כמו של לאומנים מהימין. אך ראש עיירת איטפיסומה הוכיח שהוא יכול להבריא את הקהילה שלו בוויתור על תמיכת הבנק העולמי. "לא היה לנו דבר כאשר הוכרזה איטפיסומה לפני שנתיים וחצי למועצה מקומית עצמאית", מספר ריביירו. "היינו צריכים לבקש מהאוכלוסיה שתתאסף בכיכר השוק הרטים חוטרי סתיבה".

מטות לניקיון

לפני הבחירות המקומיות של 1982 הנהיגה הכת הצבאית ששלטה אז רפורמה בשלטון המקומי והעניקה מעמד של מועצות עצמאיות לקבוצות רבים בתוצרת העוני והמצוקה מסביב לעיר המיליונים רסיפה. כוונת הקצינים להחליש בדרך זו את האופוזיציה, פעלה כבומרנג נגדם עצמם. עם זאת, לא היה שום רמז לכך שאיטפיסומה תלך בדרך שונה מאשר אלפי קהילות אחרות שרק שקעו יותר ויותר בדלות. משבעה בתי החרושת שלה, שישה עומדים היום ריקים. לשליש בערך מ־17 אלף תושביה אין מקור הכנסה קבוע. רבים ומרטנים המהווים עד 70% מההכנסות מתעסים יותר ויותר, בשל היותם הגובר של מימי הנהר.

בכל זאת הפך איב ריביירו את עיירת המצוקה המלוכלכת לעיר קטנה נקיה למופת בתוך שנתיים וחצי בלבד. בעוד שבחוף המזרח של קופאקאבאנה בריו אין למצוא בשום מקום פחי אשפה, באיטפיסומה ניצב פח אשפה בכל פינת רחוב. פועלי הניקיון של העיירה מסירים המושים בגדיות... במרכזה גם כוכותה הבי־כיכרות. העיכרה מבטיבית בעיר מצוקה קטנה בראזילאית — אפילו ליד הבקתות הדלות ביותר האשפה נעטפת בקפידה בשקי־אשפה.

הרפורמות אינן קוסמטיות בלבד: בתקופת כהונתו ניצח ריביירו על הקמתם של כ־20 בניינים חדשים. בניין המועצה בסגנון הקולוניאלי הנעים לעין התוסף לנוף העיר, לצד גנים ומגרשי־משחקים לילדים. "את המיתאר הכינו כמרים ומורים", אמר ריביירו, "אפילו את הדגל והסמל של הכפר שירטטנו בעצמנו". ב־48 רחובות התקנו צינורות מים, 16 שבילים רוצפו. שני בתי ספר, ספריה, ונג למוסיקה — הקומה הראשונה של בית חולים חדש כבר פועלים. "אפילו בניינים שהם באחריותם של הממשלה הפדראלית או השלטון המקומי של המדינה, אנחנו בונים", אומר ריביירו בגאווה. "אפילו את הבנק בנינו. אבל לשם כך — רק כדי לשלם את שכר הדירה, אף פעם לא. כדי לקנות כסף."

כוח עבודה מקומי

אחד מסודות הצלחתה של איטפיסומה הוא השימוש רק בתקציב הקהילה, העומד על כ־625 אלף מארק לשנה. כאן אין ממשכנים את העתיד. סוד שני הוא, שאין מעילות והכסף אכן מנוצל למטרות הראויות. בפני התושבים שהתאספו ויושב ריביירו הסביר, כיצד ב־1983 הוא הוזיל להקים את בניין המועצה במחיר 28 מיליון קרוזירוס (160 אלף מארק). "כאשר זה יוודע ברבים", אמר תושב, "אחרים שלוקחים שלושה מיליון קרוזירוס רק על הקמת קיר בבית הקברות, יצטרכו ללכת לכלא".

בשיטה המושחתת של בראזיל, הדוגמה של ראש עיר ישר היא כאנבה וסנסציונית כאחד. "ברכות לבריות וכל טוב" — זו לשון המברק ששלחה האוניברסיטה הפדראלית של ראסיפה לריביירו כאשר העיתונים הללו את מעשיו של ראש העיר שבעצם רק ממלא את תפקידו.

הקונצפציה של ריביירו פשוטה מאוד: "לפני שנתיים וחצי דרשה חברת בניין מיליארד וחצי קרוזירוס (8.7 מיליוני מארק) כדי לסלול כביש בן שני קילומטר", סיפר. "אנחנו עשינו זאת בעצמנו בפחות משליש הסכום".

רכישות חומרים המתוכננות לטווח ארוך חוסכות הוצאות יותר האינפלציה; כן משתלם השימוש בכוח עבודה מקומיים, הפועלים בשירות הקהילה ולא בשירותו של קבלן בניה. "דבר זה מקל את האבטלה בעיר, ומלבד זאת הכסף נשאר אצלנו" — זו התיאוריה הכלכלית של ראש המועצה. "לפעמים אנחנו גם מגייסים את האוכלוסיה, למשל כאשר מניחים צינורות מים. במקרים כאלה מספקת הקהילה רק את החומרים ואת ההדרכה בבניה".

אך כי ריביירו חבר באחת משתי המפלגות בקואליציה, הוא לא זכה עד כה לדברי שבח מלמעלה. תריסר פעמים ביקש פגישה עם מושל המדינה, לשווא. כאשר בישובים רבים בראסיפה מונה שופט שלום, נשכחה איטפיסומה. ציבור מישתיה מתוכנן אסור לעבור בקהילה; הישובים הסמוכים חוברו כולם למערכת, רק לא איטפיסומה. ריביירו אינו מתכוון, עם זאת, לשנות את דרכו. "מה נעשה עם 150 אלף דולר (האשראי של הבנק העולמי) שקבלתם מותנית כבר שישמשו להכשרת העובדים בקהילה? הבאים שלנו מנוסים. אז אולי רוצה הבנק העולמי שנכשיר מחדש את אוספי האשפה שלנו?" אשראי זה מסתבך ביותר. מצמצם התקציב השנתי, שאינו נפרע בתוך שלוש שנים, לא יהיה ניתן עוד לפרעון בגלל הריבית המצאמת השער", כך חושב ריביירו. "חובות הופכים מדינה לי־ משועבדת. אנחנו עניים, מאתנו אי אפשר לקחת כלום. הבנק הלאומי רוצה לשאוב דם מסרטן".

אסיפת תושבים אישרה באחרונה את מדיניותו של ריביירו. כמרים קאתולים, כמרים פרוטסטנטים, מטיפים באפטיסטים או כוהני אומבאנדה, חוג למוסיקה, התאחדות סוחרים או מועדון כדורגל — באיטפיסומה הכל עומדים מאחורי ראש העיריה. לקראת הבחירות המקומיות שייערכו ב־1988, מנסים כבר שני ישובים חדשים לפתות את ריביירו להציג את מועמדותו לראשות המועצה שלהם.

סחר ילדים באל סלוואדור

הביקוש הזר האדיר לילדים הוביל לא רק לספסרות ולהונאה, אלא גם לזיוף מסמכים וחטיפות ★ הממשלה הורתה על חקירה ואמרה כי בכוונתה להחריף את התקנות הקיימות

מאת מארליז סימונס

The New York Times

מיוחד ל"הארץ"

סאן סלוואדור

לא מכבר חטף זר תינוק מזרועות אישה. היא יצאה בדיוק מבית החולים. צעירה לאישה, חובקת בידיה חבילת בגדים ואת תינוקה בן היום. כאשר היססה, לפני שהצנחה אל הרחוב, זינק לעברה אדם. האישה צווחה אך החוטף הצליח להתחמק. פקידים בבית דין לעניני משפחה שסיפרו על כך, אמרו, כי לא מצאו שום סימן חבר לילד. "גורלו היה כנראה כגורלם של תינוקות אחרים והוא נשלח לארצות הברית", אמר עורך דין אחד. הוסיפה הזו, אמרו פקידים, היא חלק ממה ששר המשפטים תוליך מאמאיואה כינה לא מכבר כסחר ילדים "שערורייתי ומדהים" באל סלוואדור. אימוץ, שהיה לטובת יתומים רבים וילדים נטושים בתקופה הסלוואדורית הנמצאת במצוקה, הפך כעת לרווחי מעל המדינה בסיום. על פי דיווחים רשמיים, הביקוש הזר האדיר לילדים הוביל לא רק לספסרות ולהונאה, אלא גם לזיוף מסמכים וחטיפות. הממשלה הורתה על חקירה ואמרה כי בכוונתה להחריף את התקנות הקיימות. "אנחנו מתכוונים להקשות על האימוץ", אמרה כרמן באראהונה, סגנית שר הפנים. "אין אנו נגד אימוץ. הוא יכול להועיל רבות. אבל מה שקורה עכשיו זה דבר איום. אנחנו לא רוצים שישמשו בילדים כבעסק משתלם".

רבים מהתינוקות נלקחים לארצות הברית, שם נראה, כי הביקוש לילדים מאומצים הוא הגדול ביותר והתחרים מוכנים לשלם את דמי הטירחה הגבוהים ביותר לעורכי דין. כמה מאות תינוקות גם נשלחים לקנדה ולאירופה מדי שנה. בעוד שיש עורכי דין מבוכים המעורבים בהליכי אימוץ, אחרים הפכו אותו לעסק רווחי. לדברי דיפלומטים זרים ופקידים סלוואדורים הקימו כמה עורכי דין רשתות רכש משלהם, הכוללות "ספקים" לגילוי תינוקות, המשכנעים אימהות במצוקה כלכלית לוותר על התינוקות. רשתות אלה קשורות גם עם מנהלי בתי תינוקות מאולתרים וזייפני מסמכים. על פי כמה אומדנים, מסתכמים הרווחים ממאות האימוצים באל סלוואדור בלמעלה ממיליון דולר לשנה. רוב הכסף מוצא על שכר טרחה לסוכנים ולעורכי דין.

בעוד "רכש תינוקות" קיים כאן כבר כמה שנים, החטיפות התרבו על פי השמועה בחודשים האחרונים ומעוררות דאגה רבה. לדברי רייירו קין ליווייס, עורך דין המטפל בעניני אימוץ בבוורלי הילס בקליפורניה, אין חוק פדראלי אמריקאי הדורש מהמבקשים לאמץ לוודא את הלגאליות של העברת התינוק מארץ אחרת לשניה. עם זאת, אם אדם כלשהו, בין אם הוא הסוכן ובין אם הוא ההורה המאמץ, מקבל את הילד בידיעתו בנסיבות של הונאה, על ידי זיוף מסמכי הגירה או מסירת שקרים לשלטונות ההגירה, זוהי הפרה של חוקי ההגירה האמריקאים.

המשטרה ופקידים אחרים סירבו לספק פרטים על היקף תופעת התינוקות באל סלוואדור. "הכוונה היא להימנע מבהלה", אמר עובד של סוכנות סעד ממשלתית. "אני יודע על 10 מקרים כאלו לפחות השנה, שכולם אירעו בבירה לבדה". בשבועות האחרונים שורר פחד בשכונות העוני של סאן סלוואדור. באבאמיל, תשלובת שיכונים דלים למראה ועצומים ומדרון מצפון לעיר, דיברו נשים בזעם על אי הגנת המשטרה, האמרה, כי הן מחזיקות את הילדים בבית. שתי אחיות שסירבו למסור את שמותיהן, שיחזרו לעיני המבקר כיצד האקדח בידו ציווה עליהן למסור לו את התינוקות שלהן, אחות אחת רצה בזעקות, והאיש ברח.

הביורוקרטיה הלא יעילה הרופפת של אל סלוואדור, מלחמת האזרחים והעוני הנפוץ כל כך הפכו את המדינה לאחד השווקים העיקריים למאמצים זרים בחצי הכדור הזה. הקונסוליה האמריקאית בסאן סלוואדור מוסרת, כי היא מטפלת באשרות רבות יותר לילדים מאומצים מאשר כל קונסוליה אמריקאית אחרת, מלבד דרום קוריאה וקולומביה. הוים כמעט הוכפל מאז 1982 ומצפים שיגיע לכ־400 השנה.

בעיית האימוץ גם משקפת את מצבה של החברה הסלוואדורית. "למעלה מ־70% מהאימהות כאן לא נשואות", אמר דיפלומט. "הגברים כאן מתיחסים להורות בקלות ראש. זו תופעה נפוצה שלגבר יהיו ילדים מיותר מאישה אחת, אך לעיתים קרובות הגברים אינם יכולים או אינם מוכנים לטפל בהם ולדאוג להם". מדבר על ההריונות הלא רצויים הרבים, אמר מפקח בבית חולים ליולדות, ש"לעיתים קרובות נשים עניות ואפילו פרוצות לא משתמשות באמצעי מניעה ובמדינה עדיין קיים כאמור חוק נגד הפלות".

הבנים החורגים של דרום מזרח אסיה

מיעוטים אתניים ברחבי דרום מזרח אסיה והאוקינוס השקט סובלים מדעות קדומות כלפיהם, מהפליה ומקיפוח. הסינים הם הסובלים העיקריים

מאת ברברה קרוסאט

The New York Times

מיוחד ל"הארץ"

בנגקוק

קוראים לו פול. הוא נולד בסינגפור לפני כ־20 שנה לאב פיליפיני ולאם סינית. הוא תמיד ראה עצמו "סינגפורי במאת האחוזים". הוא מעולם לא הירבה לחשוב על גזעים, אמר, עד שביקר בהודו יחד עם ידיד אנגלי. "לכל מקום שהלכתי", אמר, "הם התייחסו אלי כאילו הייתי המשרת שלו. אמרתי להם: 'העור שלי חום כמו שלכם. מדוע אתם עושים לי את זה?'" אינטלקטואל בנגאלי כן לכת גבוהה בכלכותה אמר: "מזלנו הוא שהבריטים היו קולוניאליסטים בעלי דעות קדומות. לו היו יותר נישואי תערובת בינינו וביניהם, היה הדבר הורס את טוהר הגזע והתרבות שלנו. לא שלהם". ומורה תאילנדי קטע את דבריו של תלמיד שתיאר מקסיקנים במהלך תרגיל התבטאות: "או הם לא כל כך כהים כמו האפריקאים", אמר המורה. "זה טוב. אנחנו לא אוהבים עור שחור".

אסיאנים מתגאים בכך שהם מצליחים להימנע מסכסוכים גזעניים חריפים והפליות ממוסדות, אבל זרמים מורכבים של איבות ומצוקות גזעיות, אתניות ותרבותיות, רוחשים מתחת לפני השטח, ונושאים בחובם מגוון של דעות קדומות גזעניות, סכסוכים לאומיים ואיבה דתית. לפעמים אירועים או תנועות שואבים אל פני השטח אותם זרמים תת־קרקעיים, והתוצאות מרתיעות ומדאיגות, לא אחת אף אלימות. יש המאמינים כי שני גורמים כאלה הם אולי קיצוניות איסלאמית והתפשטותה המהירה של סין לעולם מבחוץ.

הדים האיסלאמיים

לתחיה האיסלאמית היו רק הדים מוגבלים, אף כי מאלאזיה המודאגת ממהרת לשפר את מצבם הכלכלי של מאלאים אתניים עניים, רובם מוסלמים. לדרך הכלכלית החדשה של סין יכולות להיוודע השפעות נרחבות יותר. שכנותיה חוששות אם פקינג, בעזרת סינים שמעבר לים, תמחוץ כלכלות "שבויות" המבוססות לכבוש מקום בשוק העולמי לבני עמים מקומיים. ושיעורם של הסינים מעבר לים בתחומי מסחר וכספים במדינות שבהן הם אורחים, הוא גבוה מאוד. ולא אחת הם נחשבים בעלי מונופול בתחומים אלה. האילו סינים מעבר לים חוששים שהדאגות המשתמעות מתהיות כאלה יעוררו ביותר שאת את עמדתם.

בדרום מזרח אסיה ובאזור האוקיינוס השקט חוששים מאימפריאליזם סיני זה מאות בשנים. ומיעוטים סיניים נאלצו במשך זמן רב להדוף מעליהם האשמות כי אינם נאמנים למדינת מושבם. החששות הללו התגברו לאחר המהפכה הקומוניסטית בסין ב־1949, כאשר סינים מעבר לים הצטרפו לעתים קרובות, בתמיכת פקינג, לא אחת בתפקיד־מפתח, למלחמות גרילה ברחבי האזור נגד המשטרים השונים. לאחר שהתקוממויות אלה באו לסופן בשנות ה־70 השתפרו היחסים הדיפלומטיים עם פקינג, אבל מעמדן של קהילות סיניות מעבר לים נשאר לא בטוח.

באינדונזיה נטבחו ב־1965 מאות אלפי אנשים שהואשמו כי הם קומוניסטים, בהם אלפי סינים אתניים. השפה הסינית עדיין אסורה שם. בדומה, אף על פי שפקינג סייעה במידה מסוימת לצפון וייטנאם, אומרים סינים אתניים כי מאז ניצחון הצפון הם נאלצו לברוח בשל הפליה ויישוב מחדש בכפיה. הדבר חל גם על מי ששירתו שנים ארוכות בצבא צפון וייטנאם. במאלאזיה החוק הנוהג מקצצים בכוחם הפוליטי והכלכלי של סינים. "אנחנו קצת צריכים לצחוק על ראש הממשלה שלנו כאשר הוא הולך לכינוסים של חבר העמים הבריטי ותוקף את האפרטהייד של דרום אפריקה", אמר פקיד מיכרות סיני אתני בקואלאלומפור. "כאן תעודת הזהות שלי אומרת לכל אחד שאני סיני". וברחבי האזור הקריקטורה של הסיני הוא בושווע־לעבודה מזה, ומי שעושה מאחורי סחר סמים, זנות והימורים מאידך.

מודעות פוליטית

הסינים הם המיעוט הבולט ביותר, אך מיעוטים אתניים רבים, קטנים יותר, מתקוממים אף הם על הזוט כלפיהם. אינדונזיה ניהלה מלחמה חרומה אכזרית כנגד במזרח טימור שדרשה עצמאות, ויש התגברות בשקט גם בגבול איריאן ג'איה. מיעוטים אלה חוששים בין השאר, כי ייבלעו על ידי חברה בשליטת בני יאווה. בתאילנד, וייטנאמים מבני הדור השני ואפילו השלישי אינם מקבלים אזרחות וסובלים מהפליה בתחום החינוך. במחוז סאבא שבמאלאזיה הצליחה קואליציה של נוצרים קאדאזנים וסינים מקומיים מפודרסים לסלק את הממשלה המקומית בראשות מוסלמים. הבחירות היו אות לכך, שהעם הכבשי של בורניאו רכש מודעות פוליטית ורוצה כי השלטון ישקף את היותו רוב בוגל.

ביפן רואה עצמו הרוב כעם הומוגני, שכביר מבינים אינטואיטיבית אלה את אלה. אך קוריאנים אתניים, שרובם נולדו ביפן, בניהם של עובדי כפיה קוריאנים במלחמת העולם השניה, סובלים מהפליה קשה. 63 אלף סינים אתניים ביפן קובלים גם הם על הפליה, וכן אנשי איי ריוקיו — הידועים גם בשם אוקינאווה.

ההפליה אסורה בסין על פי חוק, אך המיעוטים הלאומיים שבה עומדים על המשמר. ובצדק. פקינג חוששת מסכנות התפרצות עקב דעות קדומות גזעניות או אתניות, ואומרת כי היא נוקטת אמצעים כדי לדכא כל הפליה. תושבי טיבט הכבושה על ידי סין מכחישים זאת. מנהיגיהם זוכרים את תקופת "המהפכה התרבותית", כאשר בשם אידיאולוגיה נרדפו חברי מיעוטים לאומיים שונים. מכל מקום, האוירה אינה רגועה דווקא באחרונה בעקבות הפגנות בפקינג של בני מיעוטים לאומיים שבאו לבירה במיוחד למטרה זו.

בסינגפור, שבה יותר משלושת רבעי התושבים הם סינים אתניים, ניסה ראש הממשלה לי קואן יו כמו־כן למנוע קיטוב גזעי בתחומי הדיור, החינוך והעיתונות הכתובה והמצולמת. אך הוא גם תוקף בתוקפנות את מה שהוא רואה כהשפעה מכרסמת של ערכים מערביים ומבנה הורים אתניים על "מוסר משמעת".

למפעל תעשייתי בדרום
דרושים
מנהל ייצור
• מהנדס מכונות או מהנדס כימאי לניהול הייצור
• נסיון מוכח בניהול
מהנדס תהליכים ראשי
• מהנדס כימאי לניהול מעבדה לבקרת תהליך
• נסיון מוכח בעבודה דומה
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
• רצוי עם נסיון במערכות תהליכיות מבוקרות במחשב
המעוניינים יפנו בכתב יד ברור עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 744 באר־שבע
נא לציין המשרה המבוקשת
מגורים באזור - חובה
למועמדים מחוץ לאזור תינתן עזרה בדיור.
- מודעה זו מיועדת לגברים ולנשים כאחד -

SOFTWAREHOUSE CONSULTING FIRM
has immediate openings in N.Y. area
1. IMS DB/DC-PL1, COBOL, TSO/SPF, VSAM
2. CICS/COBOL/PL/1, RAMIS, VM/CMS Fortran
3. DEC-VAX780 VMS or PDP1144 RSX-11M+, Dec-net, Fortran 77 Macro 11 is a plus
4. IDMS/ADSO-All Applications
5. UNIX, C,UTS, S/38
Other experience will be considered, B.A. or B.Sc. + 3 years exp. req.
Send your resume to: ISL, P.O. Box 20313, Cherokee Station, New York, NY 10028.

למפעל גדול בת"א
דרושים
★ עוזר חשמלאי
★ מלגזן
★ עובד משק (תיקונציק)
★ עובד כללי
נא לפנות טלפונית 838300
לישראל יעקב 16.00–08.00

לחברת "פז" הנדסה וניהול (1980) בע"מ
דרושים
מהנדס מכונות ● הנדסאי צנרת
עם נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה הכימית
פניות בכתב לת.ד. 310 קרית ביאליק 27193 או טלפונית ל־04־700086

לחברת תעופה דרוש/ה
עובד/ת למחלקת חשבונות
למשרה מלאה
נא לכתוב לת.ד. 26403 ת"א בצירוף תולדות חיים, כתובת וטלפון

אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ
דרושים
מהנדס מחשבים (משרה מס' 127/11)
★ לעבודה בפיתוח מחשב צבאי מתקדם.
★ עם נסיון קודם ובעל ידע והכרת מבנה ופעולת מחשבים.
★ רקע בשיטות עבודה במיקרו־תכנות והכרת שפות מכונה.
★ רצוי נסיון באסמבלר של מחשבי NOVA.
מתכנן מעגלים מודפסים (משרה מס' 128/47)
★ לעבודה במחלקת תיב"מ. על מערכת SCICARDS
★ בעל נסיון בתכנון מעגלים מודפסים.
★ רצוי נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות.
★ העבודה במשרה מלאה, כולל משמרות ערב.
המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.
נא לפנות בכתב־יד (בעט כדורי) בצרוף קורות חיים ובציון מס' המשרה לאלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ. משאבי אנוש – ענף העסקת עובדים, רחוב מבצע קדש 48 בני ברק, מיקוד 51203
זמן העבודה בחורף – 5 ימי עבודה בשבוע.
– סודיות מובטחת –
חברתנו הינה עתירת ידע ומתמחה בפיתוח ציוד אלקטרוני מתוחכם
אלישרא שם חדש למסורת ותיקה

למרפאת שיניים ותיקה ומבוססת במרכז הארץ
בעלת צוות רופאים מעולה וקבוע
דרוש
רופא שיניים
בעל נסיון של 5 שנים לפחות לניהול ולשותפות
לקבלת פרטים נא לפנות 03-340136 בערב.

לחברה ארצית בשרון
דרוש חשב
נדרשת הסמכה בראיית חשבון.
עדיפות לבעל נסיון בחברה יצרנית/מסחרית.
לפנות בכתב יד בצירוף תולדות חיים לת.ד. 36045, מיקוד 61360, עבור "חשב".
תנאים טובים למתאימים ★ סודיות מובטחת

eci TELECOM
דרושים:
★ מהנדס אלקטרוניקה/מחשבים בכיר (משרה ד/243)
לניהול פרויקט פיתוח של מערכת תקשורת משובצת מחשבים.
נדרש מהנדס בעל כ־10 שנות נסיון בניהול פרויקטים ממוחשבים בעלי היקף גדול.
לפרטים נוספים ניתן להתקשר בשעות הערב, 473460, לשמואל מאירוביץ.
★ מהנדס אמינות (משרה ד/436)
לכתיבת דרישות אמינות לציוד תקשורת מתוחכם.
נדרש מהנדס אלקטרוניקה או פיסיקאי בעל 5 שנות נסיון בהתמחות בציוד תקשורת ספרתי.
לפרטים נוספים ניתן להתקשר בשעות הערב 03־491874, לדוד שלמה.
★ הנדסאי אלקטרוניקה (משרה ד/145)
לפיתוח מעגלים ספרתיים.
נדרש נסיון 3־5 שנים בפיתוח. ידע בטלקומוניקציה – יתרון.
לפרטים נוספים ניתן להתקשר בשעות העבודה, 335113, לדני עין הוד.
★ הנדסאי אלקטרוניקה (משרה ד/147)
לאינטגרציה של מערכות משובצות מיקרו מחשב.
נדרש ידע באלקטרוניקה ספרתית. עדיפות לבעלי נסיון קודם.
★ הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה (משרה ד/439)
לביקורת איכות חשמלית.
נדרש הנדסאי/טכנאי בעל 2־3 שנות נסיון בתחום הדיגיטלי/בביקורת איכות.
לפרטים נוספים ניתן להתקשר בשעות העבודה, 333241, לאבי תן.
★ ★ ★
מועמדים יפנו בכתב, בצירוף קורות־חיים וטלפון להתקשרות לת.ד. 1045 תל־אביב, 61010, בציון מספר המשרה.
מודעה זו מיועדת לגברים ולנשים
סודיות מובטחת
אי סי איי טלקום בע"מ
לשעבר חברת אלקטרוניקה לישראל בע"מ
בית היוצר לתקשורת

שריר ומודעי: מי מבין את דמו של מי

לחצו של השר שריר

שר המשטרה ומפכ"ל המשטרה עמדו להתערב בהליכי בית משפט, "קול ישראל" עמד לעבור על החוק והכל בגלל שריר

"הם מוצצים את דמי", אמר לפני כשלושה חודשים שר האוצר יצחק מודעי והניף אצבע מאשימה כלפי כמה ממנהיגי המפלגה הליברלית. השלושה הגישו תביעה נגד מודעי, ופרוטוקול של ועידת הליברלים מעט שהוא הובא בבית המשפט.

השר שריר הזמין את מנכ"ל המשטרה ואת מפכ"ל המשטרה, לשוחח עימם על פרסום הפרוטוקול. "קול ישראל" עמד לשדר ידיעה על הפרשה, אך לא שודרה.

הגורמים המוסמכים במשטרה מבחינים ככל וכל את דברי בית המשפט הקשור לשריר. הדברים הגיעו בדרך שאינה מקובלת, ואין זה התפקיד של שר המשטרה להתערב בהליכי בית משפט.

[illegible]

נציב בזק: התחזקות פוליטית

לתקוף את הנציב ולחזוק את כוחו

עליכן, יש יריבות בין הנציב לבין מנכ"ל מיכאל צולר, איש המפלגה הליברלית. השניים משקיעים מרץ רב במאבק האישי ביניהם. הם מפעילים את נאמניהם בנציבות באיסוף חומר ובפרסומו בתקשורת.

הדברים נכונים גם בכל מה שנוגע למשנה לנציב. העבודה, אם היתה מעוניינת באמת ובתמים לגרום את הדחתו, היתה יכולה לעשות זאת לפני זמן רב. בעקבות ראיון ב"הארץ", שבו תקף צולר את תפקודם של השרים, הכריז ראש הממשלה כי יגרום את הדחתו. מאז פניתי כמה פעמים לדובר ראש הממשלה בעניין זה. "כן, כן, ראש הממשלה אינו מתכוון להדיחו. בקרוב ידיח את צולר", היתה התשובה. בינתיים גם הודה היועץ המשפטי לממשלה שהעמיד את צולר לדין משמעתי על הדברים שהשמיע, אך גם הגלגה זו אינה גורמת לכך שראש הממשלה יממש את הבטחתו הפומבית.

[illegible]

המנכ"ל משתולל

ראובן אריה, עסק במעד. [illegible]

לחופת על כך באמצעות דיווח כתב לזמנת הביטוח.

* המנכ"ל התחייב להחזיר סכומי כסף, בתוספת ריבית שקי‑ בל קלא כדין, לצרכנו הפרטיים.

אלה כמה מסקנות ועדת הביקורת על מעללי המנכ"ל. עובד מן השורה, אילו ביצע מעשים דומים, היה מסולק מהע‑ בודה. אלא שכאן מדובר במנכ"ל, עסקן מפלגה, "איש שלומנו". לכן הסתפקה ועדת הביקורת בנזיפה בלבד.

שאלתי את הנזה איש שלום, יו"ר ועדת הביקורת, לפשר החל‑ טה זו. תשובתה: כנראה שאכן נהגו בו בכפפות של משי.

המנכ"ל טוען שנעשה לו עוול כבד, וכי הוא יוכיח שלכל הטענות שהועלו נגדו אין יסוד. יו"ר ועדת הביקורת אומרת כי ה‑ החלטה נתקבלה לאחר בדיקה יסודית, ובכל מקרה, לפי התקנות, יכול היה המנכ"ל לערער על ההחלטה בתוך 45 יום מיום קבלת‑ נה. אך הוא העדיף שלא לעשות כן.

תיקון טעות

עו"ד א.א. לא הורשע בבית המשפט בבתן עדות שקר, כפי שפורסם במדור זה ב־6.12. הוא הורשע בעבירה משמעתית לפי סעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין (שמירה על כבוד המקצוע), בכך שעדותו נתגלתה כלא נכונה. הוא הושעה מלשכת עורכי הדין לש‑ לושה חודשים.

חיילות בצה"ל: קיפאון מחשבתי, פוטנציאל מבוזבז

באחרונה הסתיים בצה"ל קורס רב משתתפים של מפעילי טילי הוק. היה זה קורס ראשון שהשתתפו בו גם שתי חיילות, שלא הצליחו לסיים. מבחינה סטטיסטית, שיעור הכשלון כל החיילות שהשתתפו בקורס הגיע ל־100 אחוזים.

יש מפקדים בכירים בצה"ל שאינם מהססים לקבוע על סמך ניסיונות ראשונים אלה, שיש תפקידים בצה"ל שחיילות לעולם לא תוכלנה להשתלב בהם.

בצבא ארה"ב מוצאים נשים בכל חילות הצבא, במארינס, בחיל האוויר, ובספינות חיל הים. לא מעטות ממלאות תפקידים בכירים ביותר.

צה"ל, שמכבר מראשית דרכו הגיע לשירות חובה לחיילות, נמצא בתחום זה לאחר הצבאות המתקדמים בעולם.

[illegible]

להתלונן? לא אצלנו

אליהו רייף הוא מנכ"ל איגוד האמרגנים בהסתדרות. [illegible]

[illegible]

לעתון יומי

דרושות

קלדניות כתבניות מנוסות

לעבודה בימי חמישי אחה"צ והלילה

★ נסיון מוכח בעבודה על מעבד תמלילים – יתרון.

טלפון (החל מיום א') 371222, מרים.

חברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ

לסניפנו בחיפה דרוש

מכונאי טרקטורים

כישורים:

★ נסיון מעשי של 3 שנים לפחות
★ עדיפות לבעלי הסמכה למכונאי טרקטורים
★ השכלה מקצועית במיכון חקלאי – רצויה

מקום עבודה – חיפה,
מקום מגורים – אזור חיפה

מועמדים יפנו בכתב בפירוט קורות חיים והמלצות לת.ד. 9783 חיפה, או בטלפון 04-531171
– סודיות מובטחת –

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב–יפו

דרושים

מנהלי חשבונות

הכישורים הדרושים:
1. סוג מקצועי 3.
2. נסיון של 3 שנים לפחות.
3. תושב גוש דן.

המעוניינים יפנו בכתב יד להנהלה הראשית, אצל פרסומים ת.ד. 8751 תל־אביב–יפו
– סודיות מובטחת –

יכין
חברה לתעשיות שימורים בע"מ

למפעל הפקטין בפ"ת דרוש

פקח תהליך

הכישורים:

מהנדס/הנדסאי כימיה
ידיעת עברית אנגלית
יכולת עבודה עם צוות עובדים
נסיון בעבודה במפעל תעשייתי

המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 332 מיקוד 61002 עבור "פקח תהליך".

מועצה אזורית חוף עזה
ד.נ. חוף עזה

המועצה מבקשת בזה הצעות לתפקיד:

איש תעשיות

לריכוז הנושא בחבל עזה,
שתפקידיו יהיו:

★ ייזום והקמת מפעלי תעשיה
★ קשר עם יזמים
★ קשר עם משרדי ממשלה ומוסדות

לפרטים טלפון ביום 051-47233
בערב 057-941285 לראש המועצה
את ההצעה יש להגיש לתיבת המכרזים במועצה עד יום 20.1.86.

ראובן רוזנבלט
יו"ר המועצה

סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ

דרוש

מנהל עבודה

במוסך המרכזי של החברה

– כתב הסמכה לניהול מוסך בכיר
– ידיעה השפה באנגלית
– נסיון מקצועי במכונאות רכב

נא לפנות בכתב יד לכ"א ת.ד. 522 ת"א מיקוד 61004, ולפרט קורות חיים ונסיון וכן לצרף צילומי מסמכים ותעודות.

– סודיות מלאה מובטחת –

שופר־סל

לסניפי גוש דן, רמת השרון ורמת אביב

דרושים

★ קצבים
★ עובדי מח' דגים
★ עובדות מעדניה

מועמדים מתבקשים לפנות אישית ביום ראשון, 5.1.86 בין השעות 10.00-8.00 לאגף הבשר. בית שופר־סל, רח' רוטשילד 79 פ"ת. אוטובוסים 49, 50, 51, 62, 66.

לחברת מחשבים דינמית

דרושים

אחראי יבוא

התפקיד: לעסוק בהזמנת ציוד וחלקי חילוף מחו"ל, בשחרורים מן המכס, בפיקוח על מלאי קיים ודרוש, בניהול מצבת ציוד אצל לקוחות, ובגמ"ש עם לקוחות.

דרישות התפקיד: ב.א. בכלכלה או מנהל עסקים. רצוי בעל נסיון ביבוא.

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 14090 ת"א עבור מס' 7.

טכנאי אלקטרוניקה

התפקיד: עבודה במחלקת שרות של החברה ותיקון ציוד אצל לקוחותיה.

דרישות התפקיד: ידע במחשבים וציוד היקפי, ידע בתיקון כרטיסים וכושר לעבודה עצמאית אצל הלקוחות.
לבעלי רכב תינתן אזוקה

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 14090 ת"א עבור מס' 3.

בס"ד

דרושים

פוקדים

למיפקד המפד"ל – דרושים פוקדים

בעלי השכלה תיכונית
בכל רחבי הארץ

המיפקד יתבצע
בשעות אחה"צ והערב

★

לפנות בין השעות 17.00–08.00
לטל. 03-332392, 03-332990

נציבות שירות המדינה

מודיעה על מכרז קיבוצי מק 1/86

למשרות מבקרי חשבונות באגף המכס ומע"מ

[illegible]

פזגז חברה לשווק בע"מ

דרוש

מהנדס מכונות

תאור התפקיד:

★ תכנון מערכות אספקת גז
★ פיקוח על ביצוע אינסטלציות
★ אחזקה ופיקוח על מערכות גז

הכישורים הדרושים:

★ מהנדס מכונות צעיר ודינמי
★ בעל רקע טכני קודם

מקום העבודה פתח־תקוה

תנתן הכשרה מתאימה בתחום מערכות אספקת גז.

מועמדים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 3082 פ"ת מיקוד 49130 למח' כוח אדם.

סודיות מובטחת

הצבועים שהיפנטו את דורון

מאת אלי אלעד

סקר שערך פקח רשות שמורות הטבע ב"מצוק הצבועים" באזור ים המלח מלמד, כי במקום מתקיימת אוכלוסיה המונה כ־20 פרטי צבועים מכלל מאה עד מאתיים צבועים ששרדו בכל רחבי הארץ

אוכלוסיית הצבועים של ישראל, שבמשך שנים סבלה מגסיסה משמעותית, עד כי כמעט נעלמה מרבית הארץ ומצפונה, התייצבה בשנים האחרונות.

[illegible]

פעיל בלילות

[illegible]

תצפיות במערות המגורים

[illegible]

עצמות מכורסמים

[illegible]

שני פרטים של הצבוע המפוספס, הצורה: בזהבה. קורין (נלקח משער חוברת "הצבוע" בהוצאת החברה להגנת הטבע)

مكتبة من الاحمل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

הר הקסמים של אהרן אפלפלד

בעת — ובעונה — אחת
מאת אהרן אפלפלד
הוצאת כתר והקיבוץ המאוחד, 1985

מאת דן לאור

כשנטרפה דעתו של הירשל הורביץ, גיבור הרומאן של ש"י עגנון "סיפור פשוט", הציע אחד מבאי הבית — שראה את הירשל בשגעונו — "להביאו לאלעסק". הצעה זו הביכה את משפחתו: "עד כאן לא אמר אדם נטרפה דעתו של הירשל, עד שבא זה והזכיר את אלעסק, עירו של הצדיק האלעסקאי שמטפל במשוגעים". אולם משהוכח מעל לכל ספק כי הירשל הנו בלתי־שפוי וכי יש למצוא דרך לרפא את מחלתו, "נמלכו להביאו אצל רופא בלמברג", ולא אל הצדיק האלעסקאי, כפי שהוצע תחילה. או העלה הירשל על הרכבת הנוסעת משבוש ללמברג, בירת גליציה, והובא אל הסנאטוריום של הדוקטור לנגזם, "רופא זקן שרוב חולי הרוח שבמדינה מביאים אצלו". ("על כפות המנעול"). מסתבר, איפוא, כי משפחת הורביץ העדיפה למסור את בנה לטיפולו של רופא־פסיכיאטר, ולא נענתה להצעה לבקש את סיועו של צדיק העוסק בריפוי חולים. בדילמה שבין "מסורת" ל"מודרניות" — שהיא תשתית הרומאן "סיפור פשוט" — בחרה הפעם משפחת הורביץ, השייכת עדיין לחברה המסורתית של יהודי מזרח־אירופה של ראשית המאה, דווקא באופציה ה"מודרנית".

לא כן בני משפחת כץ שסביבם מסב הרומאן החדש, המעוצב־היטב, של אהרן אפלפלד, "בעת־ובעונה־אחת". משנתגלו סימני מחלת־הנפש של הבת, הלגה, סביר היה להניח כי יוצע לה טיפול רפואי מודרני, וכי האופציה ה"מסורתית" לא תעלה כלל על דעתו של איש: שהרי גם האב וגם האם הם גידוליה של וינה היהודית המתבוללת, המנותקים לחלוטין — בפועל ובהכרה — מאורח החיים המסורתי. אף־על־פי־כן, לאחר שרופאים ורפואות שהוצעו לבת החולה בוינה לא העלו לה ארוכה ("גם ניסינו אצל אחד מעוזריו של פרופסור יונג" — מעיד האב) מחליטה האם במפתיע לצאת עם משפחתה לעיירה נידחת השוכנת בהרי הקרפטים, שהם אזור המוצא של הוריה, ולבקש את עזרתו של צדיק־מרפא. המסע אל הקרפטים — שהוא פועל־יוצא של הכרעה פרובלמאטית זו — הוא זה שקובע את תבניתו של הרומאן: תמונת־הפתיחה שבפרק הראשון מציגה את רגע בואה של המשפחה אל העיירה הנידחת בתום נסיעה ארוכה, מייגעת ורבת־סכנות, ואילו שאר הרומאן — המשתרע על־פני תקופה של ששה חודשים לערך — מתרחש כולו בתחומיה של אותה עיירה, שם נקלעים בני־המשפחה לסיטואציה קשה ומורכבת המחייבת אותם (או לפחות את המבוגרים שביניהם) לערוך חשבון־נפש נוקב הנוגע בשורשי־קיומם ויותר מכל בשאלת "זהותם" כיהודים.

בניגוד לציפיותנו, אין אפלפלד בא הפעם לכתוב על השואה — ודאי לא במישרין, ואף לא באופן עקיף, כמקובל אצלו ברוב סיפוריו. השואה נמצאת, עם זאת, בתווך ראייתו ההיסטורית של אפלפלד — כפי שעוד נראה להלן. בצורה מכללת ניתן לומר, כי נושא כתיבתו של אפלפלד ברומאן זה היא הקבוצה התרבותית של יהדות אירופה המתבוללת, כפי שזו נתגבשה במרחב התרבות הגרמני שבמרכז־אירופה בתקופה שבין שתי מלחמות העולם (הזמן המתואר של הסיפור הוא שנות השלושים) עד שבא קיצה הטראגי במסגרת "הפיתרון הסופי" הנאצי של ימי מלחמת־העולם השנייה. משפחת כץ — האב פליכס, האם הרייאטה, הבת הלגה והבן קארל (כולם נושאי שמות לא־יהודיים מובהקים) — היא, כמובן, פרט המייצג את המכלול, ודרך האפיון שלה תובעת בעליל לקשר את דמותה ואת גורלה לסוציולוגיה של היהודים בהקשר היסטורי, גיאוגרפי ותרבותי מוגדרים היטב. יצויין, כי נושא זה טופל בכשרון רב על־ידי אפלפלד גם בעבר: תחילה בנובלה "באדנהיים עיר נופש" (1975), המעצבת את דיוקנה הקבוצתי של חבורת יהודים מתבוללים המתמסרים לנופשם בעיירת־נופש אוסטרית בקיץ 1939, תוך גילוי של אטימות מוחלטת לכתובת שעל הקיר. ואחר־כך ברומאן "תור הפלאות" (1978), שבו מתוארת התמוטטות עולמה של משפחה יהודית־אוסטרית מן המעמד הבינוני־הגבוה, המקיימת עד פרוץ המלחמה אורח חיים אירופי בכל, שאיננו נקי אף מגילויים של גרמאנופיליות. דומה שבראייה הרטרוספקטיבית של אחרי השואה, עולם האשליות והאבדות של יהדות אירופה המתבוללת (שהיא סביבת גידולו של אפלפלד עצמו) אינו נותן לסופר מנוח.

ביוגראפיה של משפחת כץ — המתוקמת, מעשה פסיפס, בהקף של הרומאן — היא בהחלט סימפטומאטית למקומה ולזמנה: היא מונעת, בראש ובראשונה, על־ידי הדחף היהודי הרומאנטי (מאז סוף המאה השמונה־עשרה) להתקבל בחברה האירופית. האם, הרייאטה, מתרחקת בעודה בירוקין מהוריה, שהם יהודים עניים מן הנוסח הישן שנפלטו אל שולי הכרך הגדול מן הגיטו המזרח־אירופי. "סבורה היתה שרק בגדרי גבעתה הם אנשים נאורים וראויים להערצה". התרחקות זו תהווה, לימים, מקור לא־אכזב לרגשות אשמה ולאי־שקט נפשי. כשונה מן האם, האב, פליכס, הוא בן להורים יהודים מן המעמד הבינוני־הגבוה שכבר רחוק מן הדת, ואילו הוא עצמו מכלה את שנות נעוריו בהתרועות הבוראות שבין יהודים לגויים בגמנסיה הוינאית היוקרתית שאליה נשלח. אולם הערדה המתמדת של אביו ביחס למעמדו הכלכלי — המוצגת ברומאן כתכונה יהודית כליבך — מונעת ממנו מלממש את הסכמותיו ולממן את כניסתו המיוחלת של הבן לאוניברסיטה. וזוהי טראומת הנעורים של פליכס, היא הסיבה לתחושת התסכול המלווה אותו דרך קבע: "אילו למד באוניברסיטה היה גורלו שונה".

דפוסי־התגובות המותנים במצב היהודי המסויים הזה מוסיפים להכתיב את אורחות חייה של המשפחה לאורך כל הדרך. השאיפה להתקבל בחברה האירופית ולזכות

אפלפלד: האוטופיה המודרנית

בה למעמד מוכר ולגיטימי היא עדיין העיקר, והיא נעשית — מעל לכל — לאמת־המידה הקובעת בחינוך הילדים. קארל, בנם של פליכס והרייאטה, מיועד — כבר פוי — ללימודי הרפואה. ("ככל היהודים הוינאים ביקש גם הוא שבנו יכשיר עצמו לרפואה"). שאיפה נוזרת זו של האב מתעלמת לחלוטין מעובדת היותו של הבן יצור גופני כל כך, נעדר כל כישורים שכליים אינטלקטואליים. הכשלון בגמנסיה, ההכרח לשגר את הבן לסדנה ללימוד מקצוע טכני, מערערים לחלוטין את שלוותו של האב ומעוררים בו יחס של תיעוב כלפי בנו. על־רקע העיגור מתבלטת הבת הלגה, נערה יפה ועתירת־כשרונות, העתידה לממש — כך נדמה — את אופק הציפיות של הוריה: הלגה מתמסרת בעיקר ללימודי הפסנתר, כשהאב מלווה בדריכות מתוחה את תהליך הכשרתה של הבת לקראת קריירה של מוסיקאית. להורי ידוע כי בקוד הפנימי של אפלפלד (גם ברומאן הזה, גם ב"תור הפלאות") המוסיקה היא סמל מובהק של הציוויליזאציה האירופאית, וההתמכרות לה מבטאת במפורש את עוצמת ההזדהות של הנפש היהודית עם תרבותה של אירופה. אלא שגם כאן נשתבש הדבר: הלגה לא עמדה במתח הלחץ ולקתה, כתוצאה מזה, בהתמוטטות עצבים.

גם מערכת היחסים שבין בני־הזוג אינה בלתי־תלויה בנסיבות המתוארות: מצוקתה של האם גורמת לה להסתגר בבית ובתוך עצמה, האב — לעומת זה — מתמכר באופן אובססיבי לעבודתו ולמסחרו. ברגע של אמת לא נעלמה ממנו ההכרה המתמצת כי גם זה דפוס התנהגות יהודי: "מה לא העלו משכונתיו. היהודים לא יודעים טעם חיים. רודפים הם את הבצע ואת הקריירה... השכוך קודם לכל. ידע פליכס שגם הוא כלול בהם ובכל זאת לא נמנע מלפרוש בשמם של הפגנים". פרשת־האהבים אותה הוא מנהל עם עוזרת־הבית לשעבר, סטלה, היא התפרצות הדוניסטית, אנטי־פוריטאנית ואנטי־יהודית, האופיינית כל כך לגיבורי הספרות היהודית במאה השנים האחרונות — כגון ביאליק, ברדיצ'בסקי, רות האחרים. "נשים יהודיות אינן יודעות אהבה מהי", — אומר פליכס בינו לבין עצמו. "סטלה לא התביישה לאהוב... מעולם לא שאלה, כיצד ועד מתי, כדרך נערות יהודיות".

האווירה הנוצרת בבית משפחת כץ היא אווירה קשה — זרה, מנוכרת, נעורת־זהות. המושג "נכר" מופעל בטקסט של אפלפלד באופן חוזר ונשנה, והוא מתפקד כמילה־מנחה האמורה להגדיר את המהות האמיתית של התופעה. כמובלע, יש בשימוש לשוני זה משום הגדרה: הבית היהודי הוינאי המתבולל כאנטיפוס לדגם המוכר של "הבית היהודי" במובנו המסורתי.

בדרך זו — מתוך קטעי מידע פזורים, מהרהורי הדמויות, ממעט הנסיגות אל הזמן שבטרם תחילת הסיפור (במיוחד בפרק האחד־עשר) — מצטבר ה"רקע" להתרחשות הסיפורית עצמה; שהרי הרומאן, כפי שכבר הרגשנו, נפתח "בעיצומו של העניין", במסע אל הקרפטים, או ליתר דיוק בהגעה אל הקרפטים, שהוא אירוע מכונן ובהחלט דרמטי המתרחש בשלב מאוחר יחסית בתולדות המשפחה, שאינם מסופרים ברומאן אלא מובלעים בו. כמו תומאס מאן — ואולי אף בעקבות תומאס מאן — מזמן אהרן אפלפלד את הנפשות הפועלות אל הר הקסמים, אל מקום רחוק וגבוה, המנותק כמעט מן הציוויליזאציה, וכך הוא מעמת אותן עם עצמן ועם שאלות היסוד של קיומן, שגם אם אין הן מנוסחות ברמה גבוהה של הפשטה, ברוח הדגם הגרמני הנזכר, הרי שיש בהן לפחות גרעין פילוסופי: שהרי שאלת ה"מנין ולאן" היא שאלת המפתח של הרומאן — אף כי זו מוצגת, כאמור, בהקשר תרבותי נתון.

אפלפלד משקיע את מיטב כוחו האמנותי בעיצובו של המרחב שבו הוא ממקם את הסיפור: ציוני הטופוגרפיה של המקום (המרחק, הגובה, הניתוק מכל מקום ישוב), סימון מדויק של אורח החיים המנותשני של העיירה וגלילות האוכלוסין, ובעיקר התיאורים הנרחבים, הפלאסטיים, של האקלים הבוקע הסתיו, ולאחר מכן החורף, הם פרק־הזמן שבו מתרחש הרומאן, והוא גדוש, לכן, בשפע של פרטים המייצגים את הרוחות, את הגשמים, את הקור הנורא ובעיקר את השלג האינסופי היורד יורד ומכסה על הכל. לעתים נדמה כי לעונת השנה — הרי יש לכך רמז בכותרת — יש "תפקיד" מרכזי ברומאן: נתוני העונה, הניתנים בפירוט וברזיוסות רבה, הם שיוצרים את אווירת האימה והמסתורין, הם שמסמלים, ברגעים מסויימים, את הקיפאון והמוות המאיימים על הנפשות הפועלות, הם שמטילים על העיירה ואוכלוסיה מצור פיסי, המלווה בתחושה כבדה, ממשית מאוד, של קלאוסטרופוביה. "אני לא מכאן" — אומרת הרייאטה לאחת הנשים הנובאות על פתח ביתו של הרבי הישיש. "מאין" — שואלת האישה, והרייאטה משיבה: "מוינה". "אלוהים אדירים, מוינה באתם" — מגיבה האישה בתימהון. על רקע התפאורה שמעמיד אפלפלד, דומה לרגע כאילו "וינה" שוכנת על־פני כוכב־לכת אחר.

נתונים אלה יוצרים "סביבה" הולמת להתרחשותה של דינאמיקה אישית וקבוצתית מיוחדת במינה, שבה מעורבות ארבע הנפשות הפועלות שבהן, למעשה, מתמקד הרומאן: האב פליכס, האם הרייאטה, הבת הלגה והבן קארל. יתר הדמויות הן בשוליים, ואף דמותו של הצדיק אינה מהווה מושא התייחסות לעצמה, אלא עיקר צידוק הקיום שלה במירקם הסיפורי הוא בהיותה אבי־כוחן האמונתית בתהליך גיבוש הזהות העצמית של בני המשפחה ובעיצוב מערך היחסים החדש שביניהם.

ההתפתחות הנפשית האינטלקטואלית המעניינת ביותר המוצגת ברומאן היא זו של האם, הרייאטה, בעקבה של ישיבה אשר בהולם לתאר תהליך זה כ"חזרה בתשובה". (אגב, קשה להשתחרר מן הרושם כי מקומו המתבלט של ארוע חברתי, רוחני ונפשי זה בעולם בו אנו חיים עתה שימש לאפלפלד גירוי — לפחות חלקי — ביצירת דמותה של הרייאטה). לגבי הרייאטה המסע אל הקרפטים הוא מסע הביתה — אל מחוז הולדתם של הוריה, אל מקורה, אל תרבות האבות שאותה בחרה לנטוש בשנות התבגרותה בוינה. המפגש עם הצדיק מהווה בעצם קטליזטור בתהליך יצירתו של המפנה הנפשי שהרייאטה היתה ערוכה לקראתו מלכתחילה. כבר במפגש הראשון, הדרמטי מאוד, היא מודרת להודות באשמה — שם אמה היה ציגל, "שם יהודי מאוד", שאותו נמנעה, מטעמים מובנים, להעניק לבתה. "ובאמרה זאת חשה כי החטא הישן, שהיא הצפינה אותו בנפשה, צף ועלה. אילו היתה הלגה נושאת את שם אמה היתה האם ודאי מגוננת עליה, חלף והזהר בראשה". כשהרבי מגיע להתפלל — בזה, למעשה, תתמצה מכאן ואילך עזרתו ה"רפואית" לבת החולה — מסתרת הרייאטה להודות: "שכחתי", והיא מספרת על לימוד האותיות העבריות בילדותה, על הליכה בחגים ל"בית־כנסת דל וחסר נוי", על נשים שדיברו ביידיש, על הוויה קטומה, אינטימית והווייתאד שהיתה שרויה בה. לבסוף מתעשתת הרייאטה והיא משמיעה באוזני הצדיק בתוקף רב את האני מאמין שלה — הבוקע ממעמקי נפשה, מתת־המודע שלה, אפשר אף לאמר מתת־המודע הקולקטיבי, ופורץ מבעד למעטה העבה של ההתבוללות, האירופאיזציה וההיטמעות בתרבות הכללית שקבעו את הפראכסיס של חייה עד כה: "יהודים אנחנו. יהודים בלב ובנפש. את התפילה שכחנו אבל לא את האמונה".

המשך צפוי, למעשה בלתי־נמנע: ביקורים תכופים וסדורים אצל הרבי, לימוד חרוץ של האותיות העבריות, קריאה בחומש, תפילה. הבת הלגה, השרויה במצב דכאוני וכמעט נטולה רצון משל עצמה, נעשית שותפת בכל לדרכה של אמה: הרייאטה דוחקת בה לעשות כן, ואת מתוך שכנוע פנימי עמוק שרק כך תחבזה גאולתה ופדות נפשה. העולם של וינה — על מרשגיו ואורחות חייו — נעשה להולוסיך לאדלנתי. כשהלגה מזכירה פעם את לימודי הפסנתר, קובעת אמה באופן נחרץ: "אדם יכול להיות שלם ומאושר גם בלי פסנתר". על־פי הקוד הנזכר של אפלפלד זהו שדר רעיוני שאי־אפשר לטעות בו.

בעת־ובעונה־אחת מתייצב האב, פליכס, מן הצד האחר של המתרס: עיקש, נחרץ ונחוש בדעתו, מסרב פליכס בכל התוקף האפשרי להתמסר על עמדות־היסוד שלו. המסע לקרפטים היה, מבחינתו, ויתור אד־הוק, ביטוי רגעי לחולשה אנושית נוכח מחלתה הנשכחת־מרפא של הבת האהובה. מכאן ואילך אין הוא מוכן עוד לוויתורים. יתירה מזו: דווקא הביקור בחצרו של הרבי, המפגש עם הצדיק עצמו, ובעיקר המעקב אחר גילויי החזרה בתשובה של אשתו ובתו — כל אלה אך מגבירים בו את התנגדותו העמוקה, האינטלקטואלית, לכל מה שהוא "יהודי", מאששים את הכרתו בצדקת דעותיו "המתקדמות" ומגבירים בו את הצורך הדחוף לחזור בהקדם אל חיק הציוויליזאציה האירופית. היידיש של אשתו, אותה הוא שומע בפעם הראשונה, מעוררת בו דחייה. הוא סולד מן היהודים המצויים בחצר הרבי והמצפים למוצא פיו. את האני מאמין שלו הוא מביע תכופות בשיחותיו עם בעל האכסניה: "פליכס מנסה כל העת לשכנע אותו, כי מקומו של אדם בעיר, הדת שבקה חיים לכל חי. אסור להאמין עוד לכתבים ישנים, לא כל שנכתב באותיות קודש חותם קדושה טבוע בו. יש הרבה גזלים ומאחזי עיניים". במפגש הפרידה החריפה עם הרבי, טרם עזיבתו את הקרפטים, לא נרתע פליכס מלהטיח בעוד ודייאטה את האמת שלה: "לא איש מאמין אני. אלמלא אשתי לא הייתי בא. לא היה עולה בדעתי לבוא. לדאבוני גם בתי נתפסה לאמונת הבל זו".

בהקשר זה מעניין לעקוב אחר ההתפתחות בדמותו של הבן, קארל, ובעיקר אחר האופן שבו מגיב האב, פליכס, על תהליך זה. קארל, בדרכו שלו, מגיע בכפר הרוחאני להגשמה עצמית מלאה: הוא אוכל טוב, ישן טוב, ומקיים חיי־מין פעילים בחברתן של המשרתות הנוכריות. קארל ממעט לדבר. אך בין הרפליקות הבודדות שהוא משמיע מצויות אמירות כמו: "אני שונא את היהודים הרכרוכיים האלה". או, בתגובה על החוויה הדתית הנדושה של אמתו: "רק אנשים פרימיטיביים עוד מתפללים". במילים אחרות: הרחק מוינה האנדבאנית האינטלקטואלית ומיהודיה יפי־הנפש עלה בידו לגבש, בלא־יודעין כמובן, את הזהות האמיתית שלו, ולי היעשות גוי גמור. האב פליכס, שכבר הלא־רחוק סלד מבנו, רואה אותו מעתה באור חדש: "שעה רבה ישב האב התבונן בפניו הבריאות של בנו. וככל שהוסיף התבונן הלכה התמיהה ומילאה אותו: לא של אביו עוד אלא של עצמו. הירושה הישנה של אבותיו לא תתליא אותו עוד. הוא יהיה בן חורין".

העימות האידיאולוגי המטמון ברומאן הוא הוויה עקרוני ומוחלט: הכפר הנדום שבקרפאטים, ולמעשה בני משפחת כץ השוהים בו, הוא לזירת התגבשות בפעל בין תפישה יהודית פונדמנטאליסטית, הרוצה בהתחדשותה של החוויה הדתית ובשיבה אל דגמי היסוד של המסורת, לבין הקונצפציה האסימילאטורית הדוחקת ביהודי הגלות זה מאתיים שנה לעזוב את אמונת האבות ודרכיה ולהשתלב, כמעט בכל, במירקם החיים של הציוויליזאציה המערבית־הנוצרית. התוצאה מחוייבת המציאות של עימות זה — במישור של סיפור־המעשה — היא התפרקות התא המשפחתי: הרייאטה ובתה הלגה בוחרות להישאר בעיירה שבקרפטים, סמוכות לחצרו של הרבי; פליכס, וכמובן גם קארל בנו, מנצלים את הפשרות השלגים הראשונה ויוצאים בדרכם חזרה לוינה. "הביתה צריכים לשוב בשמחה" — אומר פליכס במהלך שיחה ברכבת.

(סוף בעמוד 19)

לחבק את החיים

אוזיאש הופשטטר תערוכה רטרוספקטיבית — מוזיאון הרצליה

מאת ניצה מליניאק

האור הגנוז מתגלה השבוע, כדרכו, לא במרכז אלא סמוך יותר לשוליים. מוזיאון כמעט נידח, בשולי הפריפריה התרבותית המסורתית, זה של הרצליה, הוא שזכה לציין את יובל השמונים של אוזיאש הופשטטר, מהיחודיים הבולטים באמני ישראל, בתערוכה רטרוספקטיבית הכוללת מאה וארבעים דפים מופלאים. הכל באלה המוקדמים, המביאים בחסכנות ובתמימות משהו מאווירת הסתיו הפולני, וכלה באלה המספרים על "סתיו העולם", המביעים בתמציתיות ובחריפות מהולה ברחמים, את עליבותה של האנושות, אומללותה, יסוריה והבחילה המיאשת.

בראיון שערכתי לפני שנים אחדות עם הופשטטר הוא סיפר על ציורים שיצאו מתחת ידיו בימיה החשוכים ביותר של האנושות, בשנים 1940—1942. "אני יושב על רצפת הצריף במחנה, ומצייר בנייר, שהצלחתי להשיג בדרך לא דרך, על כל מיני פיסות נייר קטנות. מעלי רוכנים עשרות יהודים מעונים, מוכים וחבולים. מרותקים אל הקווים השחורים שידי רושמת על הנייר, כאחוזים בחבלי קסם. אני חש בנשימת אפם הכבדה על עורפי... מעגל האנשים הולך וסוגר עלי... גוש לוחץ של צללים צר עלי... ואני מהדק את אצבעותי במשנה עוצמה סביב גליל הנייר. כוח מיסטי נמסך מן הנייר והצייר אל תוכי, כמו כפה עלי להמשיך ולצייר. כיום אני חוזר ושואל את עצמי איך יכולתי לעשות זאת? אולם אני יודע במשנה הוראות כי זו היתה הדרך היחידה לגאולה. מאז לא חדלתי לצייר ולו ליום אחד. אם במחנה, בכוח האמנות, לא איבדתי מעולם את התקווה לניצחון ולישועה, הרי עכשיו אני מאמין שרק באמצעות האמנות הצלחתי להשתחרר מן העבר, הנראה לי כיום כצל. האמנות היא חסד. כל מה שהוא בעל ערך אמתי הוא חסד. ואם תשאלי אותי מדוע אני מצייר, אשיב: באמצעות האמנות אני מחבק את החיים. יש המקשרים את אמנותי עם השואה, זו טעות. ברור שמחובתנו לא לשכוח את מחנות הריכוז, אולם יש לנו גם חובות רבים וגדולים אחרים: להיות צנוע ולחיות חיים צודקים. והמחנות, אף על פי שהם נקודת שיא של סבל, אין הם הסבל היחיד".

ואכן, מתבונן דק רגש, יכול לדמיין לעצמו כיצד מקבל עליו הופשטטר את מרותו של איזה כוח, הכופה עליו. ללטף את הנייר או לתקוף אותו עד קצה הגבול האפשרי, לשרוט בו שריטות או לאמצו למכחולו באהבה — הכל מכוח הרצון העז לחבק את החיים, לגבור על יאוש שכמעט אין להביע במלים. מצב שיש בו כדי להעלות על הדעת את האבקות פקוחות־העיניים עם הגורל, עם הרשע האנושי שאין גבול להמצאותיו.

אלה המסוגלים לחדור מבעד לכהות של עולם הגרחות הערטילאיות שבו שוכבות השריטות של הופשטטר, יגלו היגד בהיר וצלול העולה מן הדפים המופשטים הללו בקול נוקב, היגד בדבר "מצבו של האדם". שכן הציורים עוסקים תדיר בשאלות הקמאיות והכמוסות ביותר של ההוויה האנושית.

כיום, עם "הגבורה" של גיל גבורות, דומה שביצירת הופשטטר הולכים ומתגברים הרהורים רכים, המבקשים לגבור על חשכת האימה הלוחצת — איבת הבדידות התהומית בה שוכבים יצורי דמיונו של האמן. עתה, גם כשהם מופשטים מכל מסכותיהם וצרגנים בעריית הפריזות הנפשית, הרי זעקתם נוקבת ככל שתהיה, מסופגת ברחמים רבים עד שהיא נשמעת כמין יללה, או נהי חרישי שיש בו משום השלמה עם הגורל ושאינו משולל רמזי נחמה אפשרית.

האמנות הפשוטה של הרצח

כל עלילות שרלוק הולמס, 4 כרכים
מאת ארתור קונן דויל
עורך המהדורה: יותם פרן
הוצאת זמורה־ביתן, תל־אביב, תשמ"ה

מאת מיכאל הנדלזלץ

דויל: המציאות מוזרה מהדמיון

כותרת מאמר זה גנובה ממסה ידועה מאוד של ריימונד צ'אנדלר, מחברם הנודע של ספרי בלשים. במסה זו הוא תוהה על אופיו של הסיפור הבלשי הנפוץ, בעיקר זה השייך ל"תור הזהב", בו משתעשע הסופר עם הקוראים בפענוח תעלומת רצח. צ'אנדלר יודע היטב שהסיפור הבלשי נפרץ לעין עוזך מן הסיפור הספרותי וכותב "הסיפור הבלשי הממוצע ככל הנראה אינו גרוע יותר מן הרומן הממוצע, אבל אתה אינך נתקל ברומאן הממוצע. הוא פשוט אינו יוצא לאור. הסיפור הבלשי הממוצע — או זה שמעט מעל לממוצע — יוצא לאור (...) והדבר המוזר הוא שאותו סיפור בלשי ממוצע, אותה פיסה מלאכותית של בריה מכאנית ורחוקה מן המציאות אינה שונה כל כך מזה שמכונה יצירת מופת של אמנות זו. היא נשרכת מעט יותר לאט, הדיאלוג אפור מעט יותר, הקרטון ממנו נגזרו הדמויות דק מעט יותר, והרמאה היא קצת יותר גלויה לעין. לעומת זה הרומאן הטוב אינו כלל מאותו סוג כמו הרומאן הגרוע. הוא עוסק בדברים שונים לחלוטין, בעוד הסיפור הבלשי הטוב והסיפור הבלשי הגרוע עוסקים באותם דברים, וגם באופן דומה מאוד".

קריאה ב־56 הסיפורים הקצרים שגיבוריהם הם שרלוק הולמס וד"ר ואטסון, במהדורה הכרונולוגית בה מובאים הסיפורים בסדר בו התרחשו, ולאו דווקא בסדר שבו נכתבו ונתפרסמו, מאפשרת לקורא העברי לטעום מן הסיפור הבלשי הקלאסי במיטבו. גם אם צ'אנדלר נוטה לזלזל באותו סוג של סיפור בלשי המתבסס על נוסחה, הוא מתייחס בכבוד לקונאן דויל. "הוא עושה שגיאות שממוטטות כליל כמה מסיפוריו, אבל הוא היה חלוץ, ואחרי הכל שרלוק הולמס הוא בעיקרו של דבר עניין של גישה וכמה תריסרי שורות של דיאלוגים בלתי נשכחים".

אחד ההסברים — המשכנעים אולי — לפופולאריות של הסיפור הבלשי, בלי קשר הכרחי לטיבו הספרותי, הוא שהנוסחה עליה הוא מבוסס מוצאת לה הד עמוק בנפשו של כל קורא. מעשה הפשע המובא בבסיסו של סיפור זה מערער את תמונת העולם השלמה והמאורגנת. זו הסיבה שרוב סיפורי הבלשים (וסיפורי הולמס הם בהחלט יוצאי דופן בעניין זה) מתחילים ברצח של ממש: רק דם אמתי מעורר עניין אמתי. ביצוע הפשע מחולל מערבולת בתמונת המציאות ולרגע כולם חשודים "לאיש בל יעזוב את העיר... ללא סיבה מספקת" — צועק מיד הבלש הממוצע והכלה נתונים בסכנה. אחרות מן הדמויות עלולות להירצח עוד בטרם יתחיל הפרק הבא, אולי מפני שהן יודעות משהו שאפילו הן עצמן אינן יודעות שהן יודעות. לתוך מערבולת זו צועד באומץ הבלש, והוא עושה זאת לאו דווקא מפני שזהו תפקידו הרשמי: הבלש בסיפורי המתח לעתים רחוקות נמנה עם שורות המשטרה הרשמית. הוא שליחו של הקורא שתפקידו להשליט סדר במערבולת ולהחזיר את העולם למוטב. עד סוף הספר על הקורא להבין מה היו מניעי הרצח ומי היה הרוצח. הפושע אמור לבוא על עונשו, בין אם בהסגרתו לידי החוק ובין אם בדרכים אחרות. מבחינה זו הסיפור הבלשי הוא ספרות של בריחה לעולם טוב יותר מזה שבו אנו חיים, עולם שבו יש הסבר ומשמעות לכל דבר, והרשע בא על עונשו. בסיפור נוסחה זה היה אמנם קונאן דויל חלוץ, אבל בודאי לא היה הראשון. הוא לא המציא את הנוסחה של "הבלש הפרטי האקסצנטרי והמבריק, אשר מעשיו מסופרים על ידי ידיד מעריץ אטום במקצת". הבלש חייב להיות מבריק שכן אחרת אין בו עניין, ואילו המספר חייב להיות אטום במקצת, שכן עליו לספר את הפרטים החשובים מבלי להבין את משמעותם. אם יבין את המשמעות מוקדם מדי, תתגלה התעלומה לפני סופו של הסיפור. הקורא אמור להימצא בין שניהם, כשהוא מקבל את האינפורמציה מן המספר ומנסה להשיג את הבלש בדרך לפתרון התעלומה.

קונאן דויל קרא את אדגר אלן פו האמריקאי, שלו מגיע כתר ממציא הנוסחה ואת אמיל גאבוריו הצרפתי. קונאן דויל שכלל נוסחה זו בעקבות פו, ואף דיווח לקורא על מקורות השראתו. כבר הסיפור הראשון שפרסם קונאן דויל, "חקירה בשני", נפתח בשיחה בין הולמס וואטסון, אחרי שהשניים השתכנו אחד כבר בחדרים המשותפים המפורסמים ברחוב בייקר 221 ב'. השיחה כולה עוסקת במלאכת הבילוש והסיפור הבלשי כדאגר, הולמס בז לדופין (גיבורו של פו) וללקוק (גיבורו של גאבוריו). אין זו רק הכוונה להיזכר שהוא חלק מן האקסצנטריות שלו שהבלטתו בסיפור השני, "אות הארבעה" כשאנו מגלים שהולמס מכור לקוקאין). זוהי דרך מבריקה להעמיד את הולמס ואטסון בדמות ממשות אחרות מסופרי בלשים אלה. הולמס אינו רק בלש טוב מהם — על פי טענתו. הוא אמתי מהם, שהרי הם דמויות ספרותיות, ואילו הוא — עלינו להניח כמעט בתת מודע — אמתי.

קונאן דויל תרם דבר משמעותי עוד יותר לסיפור הבלשי הקלאסי. הוא טורח לתרץ ולהמציא את תשומת לבו של הקורא לעובדה שיש לפנינו מציאות מתרוצצת, ובמקביל הגשה ספרותית שלה. ואטסון מוליש לפרסם את מעללי ידידו הבלש, ואילו הבלש מעביר על כך ביקורות נוקבות, הבאה לידי ביטוי כבר ב"חותם הארבעה". הולמס, הידוע כנטול רגשות ובעל שכל קר האנליטי העושה שימוש מלא במדע ההיקש הלוגי, מתנגד לנימה הרומאנטית שמכניס ואטסון לסיפור. "אתה תנהל הייח משיג אילו ניסית לתקוע סיפור אהבה לתוך האקסיומה החמישית של אוקלידס". אומר הולמס. ואין בביקורת ספרותית עצמית, המשולבת בתוך הסיפור כתחבולה מוצלחת להפגו לפיציאות יותר. ואטסון הנפגע (והרי זה עושה אותו כל כך אנושי) ממהר לבטיב בפניו את האתגר: "נסה זאת בעצמך".

אותה הקפדה של קונאן דויל על הצבעת נסיבות כתיבתם ופרסומם של הסיפורים פוטרת את ממשיכי דרכו מן הנטל הזה. ארצ'י גודווין אינו נצרך לקורא מדוע הוא מספר את מעללי מעסידו הבלש השמן נרו וולף, והקפטן הייסטינגס אינו מסביר מדוע הוא מפרסם את חקירותיו של הבלש האקסצנטרי הרקיל פוארו. שרכשתו ב"תאים האפורים" היא הד לחשיבות שמייחס הולמס למדע ההיקש הלוגי. קונאן דויל מילא שביל זה בשביל רקס סטאוט ואגאתה כריסטי. כריסטי מנצלת אף את העיוות הרגנב של המספר, כפי שלמדה מקונאן דויל. כשמשנה הולמס את כתר בכתיבה (בשני סיפורים מתוך 56 הוא משתמש בהיעדרו של ואטסון כדי לרמוז לקורא שבאותו רגע מגיע הסיפור להתפתחות חשובה. כשכריסטי כותבת את "מי רצח את רוג'ר אקרויד" (מי שלא קרא יצירת מופת זו של סיפור בלשי, שחולל פולמוס ביקורתי חריף בביקורת, הרואה הזה בשאלת הגינותו של הסופר כלפי קוראיו, מתבקש עד סוף הפסקה בה המספר הוא הרוצח, היא משתמשת באותה תחבולה מעוה. פוארו מתנגד להייסטינגס בכל מקום שבסיפור סמך רמז שעשוי להוביל את הקורא לפתרון התעלומה. אבל — וזו אולי אחת מגדולותיו של קונאן דויל שתרמה לאלמותיותו של הולמס — יש בסיפורים יותר מנוסחה. נכון אמנם שלא תמיד אנו עוסקים ברצח או אף בפשע, כפי שהוא מוגדר על ידי החוק, אבל ברור שהולמס מנסה לקבוע סדר בעולם המתבלבל. בנוסח

(סוף בעמוד 19)

מכתבים מאנגליה / מאת יורם ברונובסקי

פרננדו פֶּסוֹאָה, משורר המשוררים

"אם תעמוד יום שלם בכבר פיקדילי, תראה את העולם כולו עובר לפניך", — אימרתו של סמיואל ג'ונסון נכונה היום לא פחות, ואולי יותר, משהיתה נכונה בשעה שהוכם נשא אותה. והנה לונדון זו, עיר־עולם, שהכל־בכל בה, הקוסמופוליטית בערים, לטוב ולרע, ודאי שהיא מקום נכון לארח את התערוכה לזכרו של איש מופלא בשם פרננדו פסואה, אשר בקיצור מילוני אפשר לתארו כ"משורר פורטוגזי". אלא שעיון קצר בתולדותיו ומבט על יצירתו יעמידוהו לפנינו כתופעה הרבגונית, הרב־פנית, הקוסמופוליטית בעליל של תרבות המאה העשרים. כבר מזמן אני חש צורך לכתוב על פסואה, שרומני כי אינו ידוע מכליוכל בשפה העברית. שורה משלו לא תורגם אליה. יתכן, בעצם ודאי, שאינני האיש הנכון לכתוב על משורר גדול זה שרק בקושי, רק לאהבתו, למדתי לפענח משהו משפתו היפהפיה, המסתורית. אלא שלמדתי מן הנסיון כי הציפייה ל"איש הנכון" סופה הוא הלא־כלום, והתערוכת־פסואה הלונדונית בזמנת לי את האמתלה לכתיבת מכתב קצר זה על אחד מפלאי המאה הזאת, על פלאה של ספרות שכל־כולה רחוקה מאיתנו יותר מכל ספרות אירופית אחרת.

לראשונה נתקלתי בשמו של פסואה במאמר של רומאן יאקובסון שבו ניתח את אחד משיריו של מי שהוא כינה אותו "מגדולי היוצרים של המאה, לצד סטרווינסקי, פיקאסו, ג'ויס ולה־קורביזיה". יאקובסון, הבלשן הדגול, נהג היה בשנים האחרונות של חייו לנתח ניתוחים תבניתיים שירים משל משוררי אומות רבות, בשפות מגוונות ביותר, אף אלו שידיעתו בהן היתה מועטת, ולשם כך היה מצרף לעבודתו חוקר יליד. כך נהג גם באחד משירי פסואה, ותוך קריאת קובץ ניתוחי־שירה שכאלה התוודעתי לשמו של הפורטוגזי. מהערה קטנה למדתי גם דבר שעורר בי משנה־עניין. למדתי על דבר שגעונו של פסואה לשמות־עט, או פסוודונימים, או לפי המטבע שטבע אותו ל"הטרונימים". פסואה השתמש בעשרות שמות־עט ביצירתו. תופעת הפסוודונימים הספרותית ריתקה אותי תמיד: סטנדאל וקירקגור עניינו אותי, בין השאר, כאחוזי הדיבוק הפסוודונימי. אלא שעתיד הייתי ללמוד שהפסוודונימיסטים הללו מחווירים בגבלית ליד פרננדו פסואה, שהמציא לא רק שירים ("המשורר הוא ממציא", מתחיל אחד משיריו), אלא המציא משוררים רבים, בעלי ביוגרפיות ושמות אינדיבידואליים, ומעל לכל — בעלי קובצי שירה יחודיים. כך או כך, חבר ישראלי היושב באנגליה שלח לי פעם לארץ במתנה ספר שירים של פסואה בתרגום אנגלי (מסידרת ה"פנגווין מודרן פואטס" הידועה) ואז התוודעתי יותר לתופעה המופלאה. כשחזרתי לאנגליה נתגלגל לידי קובץ של שירי פסואה בפורטוגזית והדחף לפענח שירה זו הביאני לראשית לימודה של השפה. שירית ספרית מקלה מאוד על הגישה אליה. דבר אחר, שגם הוא ניצבה בקסמו של פסואה באמצעות הדבר הראשון המוזכר לעיל, הסב לפני ימים אחדים את שימת־לבי למודעה קטנה ב"טיימס" על דבר תערוכת פסואה המתקיימת בספריית סט. פנקרס, ברובע קמדן שבצפון לונדון. הייפלא שעשינו רגלינו כאיילות ותוך שעה היינו סוקרים את מוצגי התערוכה הקטנה אך היפה, הנערכת בסיוע משרד החוץ הפורטוגזי, ושמה "פרננדו פסואה: גלקסיה של משוררים 1888—1935". תצלומים, כתבי יד, תשמישים אישיים, תיחוד ספרים, מהדורות פורטוגזיות וספרדיות, איטלקיות, וצרפתיות של יצירות פסואה — וכן גם ציורים, ציוריו של פסואה עצמו, יוצר כל־תחומי, וציורים שלו מאת מיטב ציירי פורטוגל. פסואה, מסתבר, הוא האב הגדול של הספרות הפורטוגזית והתרבות הפורטוגזית בת־זמננו, היחיד מן החדשים שהועלה לעמוד לצידו של גדול משוררי פורטוגל הקלאסיים — קאמואש, בעל האפוס הלאומי "אוס לוסיאדס", משהו כמו ה"אנאיס" של האימפריה הפורטוגזית וכיום המונומנט העיקרי שלה מזכרת־יקר של ההוד שהיתה פורטוגל, כיום העניה במדינות אירופה המערבית.

כלום בגדולה של המדינה האטלנטית הקטנה הזאת מוצאת אנגליה את הבבואה לגדולה שלה? יתכן, כך או כך — פסואה הוא משורר שהאנגלים מרבים לתרגמו ולהתעניין בו (כמסתבר), כשם שהתעניינו ותירגמו הרבה מיצירות קאמואש בן המאה השש־עשרה. אלא שפסואה, בניגוד לקאמואש, אינו בדיוק משורר "לאומי" מבחינת כוונותיו: הוא באותה מידה משורר על־לאומי, משורר קוסמופוליטי באמת. ואולי כך הוא מתקשר אל היעוד האימפריאלי של פורטוגל, המושר בשירת קאמואש, בעצם. אצל שני המשוררים, הלאומית היא בעלת גוון קוסמופוליטי בולט.

כמה מלים על פסואה האיש: יליד ליסבון ("לישבואה", בכתיב העברי הישן והקרוב יותר לנוסח הפורטוגזי של השם), חניך העיר הדרום־אפריקאית דרבן, לשם היגרה אמו עם בעלה השני אחרי מות אביו של פסואה. הוא עסק למחייתו בתרגום מכתבים מסחריים בכמה משרדים בליסבון, שם גם מת בשנת 1935, בגיל ארבעים ושבע. שירים החל לכתוב באנגלית, וכל ימיו עתיד היה לכתוב אנגלית בצד פורטוגזית (וצרפתית), ואחר־כך עבר לכתיבה פורטוגזית. הוא יסד כתבי־עת אחדים, בעלי אופי אוונגארדי, ופירסם בהם, ובעיתונות בכלל, עשרות יצירות מכל הסוגים. אחרי מותו נשארו אחריו עשרים וחמישה אלפי יצירות בכתבי־יד: שירים, דראמות, מסות באסתטיקה, בפילוסופיה ובאסטרולוגיה, סיפורים ורומאנים. עד היום לא הושלמה הוצאת כל כתביו של פסואה. אך די היה ברבע מהם כדי להעמיד את יוצרם, שבימי חייו היה מוכר רק לקומץ חברים, כגדול היוצרים בספרות הפורטוגזית המודרנית, וכאמור, בעיני יודע־דבר כיאקובסון, גם כאחד מגדולי הספרות בעולם במאה הזאת.

מארגן התערוכה, זהה בלאנקו, כותב על השפע העצום הזה בפתח דבר לקטלוג הנאה של תערוכת פסואה, שאפשר לרכשו במקום, בספריית סט. פנקראס עצמה: "השפע הזה של היצירה די היה בו להצדיק את השם הכוכבי שהענקנו לתערוכה הזאת, אלא שהשם כוון לצד נוסף, לגלאקסיה של משוררים שהשם פסואה הוא רק שמה הכללי ביותר. שהרי הוא, באמצעות תהליך מאורגן באורח מושלם ומודע לעצמו כתכלית, יזם כבר בימי בחרותו את התופעה שהוא עתיד היה לכנותה 'הטרונימיות' שלו. הוא המציא משוררים שכתבו שירים ממשיים, משוררים מדומיינים שכתבו שירה לא־דמיונית כלל. בסגנונות שונים לגמרי, מביעים דעות ורגשות שונים ויחודיים".

פסואה המציא שלושה משוררים עיקריים, שכל אחד מהם כתב כמה כרכי־שירה בולטים, בעלי יוסד רב. המשורר הראשון הוא אלברטו קאירו, מעין אבי האסכולה, אשר לו כפוף היה גם פרננדו פסואה עצמו, כמשורר בזכות עצמו (ומוצא לא פחות מן האחרים, עשוי היה פסואה לומר). אלברטו קאירו הוא בעל הגשמה הפאגאנית הגדולה, גישתו להוויה יש בה משהו זן־בודהיסטי, והוא בעל היסגנות דתיים מופלאים, שהדי וולט ויטמאן נשמעים מהם. משורר אחר הוא ריקארדו ראיס, גם הוא פאגאני במהותו, אך מיושב יותר, קרוב יותר לאסתטיקה הקלאסית, היוונית־רומית. הוא מחברם של

פסואה: הפתעות הילדיים

שירים מתקצבים במיטב הצורות הקלאסיות של השירה הפורטוגזית. יש מעין מתח מתמיד בינו ובין אלברטו קאירו, כמו המתח בין הרומנטיקה והקלאסיקה. ריקארדו ראיס אינו מקבל ברצון את פטרונותו של ראש האסכולה, אלברטו קאירו, אבל כקלאסיציסט הוא מודע לצורך בהיררארכיה וכו'. לצד שני אלה קיים עוד משורר גדול נוסף: אלוואר דה קאמפוס שמו, והוא מהנדס ימי במקצועו שסיים את אוניברסיטת גלזגו. הוא המשורר האקזיסטנציאלי בגלקסיה ששמה פסואה. הוא שר את אימת הקיום, את הרדתו של הפרט ואת מכאוביו.

אלה הם שלושת המאורות הגדולים בגלקסיה. כל אחד מהם כתב עשרות שירים מעולים, היכולים להעמיד אסכולה ספרותית שלמה. משורר פורטוגזי בן ימינו יכול להיות מושפע מאלברטו קאירו ולדחות תכלית דחייה את ריקארדו ראיס, כמו שבוזה, נאמר, בביאליק ודוחה את טשרניחובסקי. אך לצד המאורות הגדולים קיימים עוד מספר משוררים זוטרים בגלקסית פסואה: משוררים שחיברו שירה אנגלית ודוגמת צ'רלס רוברט אנון ואלכסנדר סארץ', משורר צרפתי בעל נטיות אזוטריות בשם ז'אן של דה מלירה, ראפאל בלדיה המיסטיקן, שהתפרסם כאסטרולוג מקצועי, ברנרדו סוארש, "סגן השסבנות בעיר ליסבון", מחבר הספר הענק "ספר אי־הנחת", ובו כמשש מאות שירים בפרוזה ובמשקל המצטרפים לאוטוביוגרפיה גדולה.

השאלה היא, כמובן, מה תכליתו ומה רצינותו של המשחק המרהיב הזה? יכולים היינו להלעיג עליו, לכפור באפשרות קיומם של שירים רציניים בעלי סמכות שונים, שמאחוריהם אנשים בעלי אישיות וביוגרפיה נפרדת, ושבסופו של דבר אדם אחד הוא ממציאם, אלמלא העובדה הפשוטה: השירים עצמם. יצירותיהם של קאירו, של ראיס ושל אלוואר דה קאמפוס, מיוחדות כל אחת לעצמה, כל אחת עומדת לצד יצירתו של פרננדו פסואה, שהוא רק משורר אחד בגלקסיה, ולאו דווקא הגדול שבהם. מובן שעד שלא נלמד פורטוגזית (וכן גם אנגלית וצרפתית), לא נרצה לסמוך על דיבורם של אלה הקוראים שפות אלה ושבעים בגדולתם של המשוררים שלא היו קיימים אלא ברוחו של הפקיד הקטן במשרדים לישבואיים בשנות העשרים והשלושים של המאה הזאת.

בקטלוג עצמו מובא מכתב מאת פסואה לאחד מידידיו, ובו מנסה האיש לעמוד על השורשים הפסיכולוגיים של נטייתו ל"הטרונימיות" (מיוונית: שמות של אחרים). הוא דן ברצינות ובעמקות בנטייתו זו, מדבר על האספקט הפסיכיאטרי שלה: "מקורם של ההטרונימים שלי בסגולת ההיסטריה העמוקה הקיימת בתוכי. אינני יודע אם אני היסטרי באורח צרוף ופשוט, יתכן שההתאור הפסיכיאטרי המדויק שלי הוא שאני היסטרו־נוראסטני..." בהמשך הוא מגיע לתאוריה מעניינת בדבר העדר האישיות שהוא מקור לרב־האישיות. אנו נזכרים בתאוריה האליוטית בדבר השירה כ"בריחה מן האישיות". נזכרים גם בתאוריות של עזרא פאונד או קואפים (מבחינה אחרת), בדבר הצורך ב"פרסונות" או במסיכות ("פרסונה" היא "מסיכה" ביוונית, והיא מקור המלה העברית "פרצוף"...)

הערנו רק בקצרה על התופעה הבולטת ביותר הקשורה בפסואה, אבל הגותו של האיש ויצירתו מזמנות הפתעות מרהיבות וגילויים ביזרים רבים. מן המעט שבכולתי להודיע על פסואה התרשמתי שאמנם לפחות שלושה מן המשוררים שבגלקסית־פסואה הם משוררים גדולים בעליל, שכתבו שירים מצוינים, העומדים במבחן הזמן ובמבחן התרגומים לאנגלית. אלה מובאים גם בקטלוג של התערוכה הנרכבת. אחד היפים שבשירי אלברטו קאירו, למשל, הוא השיר "ליסבון בביקור חוזר" משנת 1926. מתוך השיר הזה עולה שבעיית הפרסונה־הפכיונות הריבוי עד אינסוף, לא היתה זרה גם לאלברטו קאירו, כשם שלא היתה זרה ליהודה: "דבר אינו קושר אותי לדבר/ אני רוצה חמישים דברים בעת ובעונה אחת./ כמי שמשתוקק לבשר אני משתוקק/ למשהו שאינני יודע מהו/ אני משתוקק בעליל למה שאינו יכול להיות.../ אני ישן בעפר־שינה, וי בחלום וב־פעלים..."

שיר אחר, מאת פרננדו פסואה עצמו (משורר זוטר יחסית לשלושת הגדולים), הוא מין מונולוג של המלך הגדול המסוסן של פורטוגל האימפריאלית, דום סבסטיאו. המלך אומר: "אינני שפוי. לא, אני לא שפוי. אני משתוקק לגדולה/ שאין בכוחו של המזל להשיגה./ הביטחה שבי גדולה ממני". אלברטו קאירו מוליל בשירת הרוחים: "אין לי עניין בחרוזים/ אין שני עצים זהים...". ריקארדו ראיס אוהב את התורה, את הצורה הקטנה, המתוקצעת, וכו'.

בעמוד האחרון של הקטלוג ניתנות חתימותיהם של המשוררים השונים בגלקסיה: חתימת ידו של אלברטו קאירו — מחודה נגלית, אוטמת־בל, ושל ריקארדו ראיס — סבכית הזולסיות, וכו'.

לימודי הפורטוגזית האלמנטריים שלי הורוני כבר שהמלה "פסואה" היא הצורה הפורטוגזית של המלה "פרסונה", מסיכה, פרצוף.

העורך: אברהם רסון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

אגרות

במכתבים (1937—1980)
מאת יונתן רטוש (אוריאל שלח)
ערך: יואל עברי
הוצאת תמיר, 1986, 312 ע'

כמוצרט, שמצא יותר מכל להלחין מוסיקה לחליל וכתב יצירות מופת לכלי זה, גם לרטוש "הדבר הכתוב" הידוע עליו יותר מן הכל – במכתבים. ואף על פי כן כתב מעט למכתבים. ונראה – כמכתבי האהבה לפילגש גילה ורחה – ועם מן הדברים והמכתבים אם לא העשויים ביותר שבכתיבה העברית, לפחות הגדולה, "התחריר" גדולה אין בתחום זה, לבד ב"אסתרלין" יקרותי של עגנון, ובכתבי ברנר לגולה – שנכתבו לנשים הלכו כהוויה ולא לפילגשים – רטוש הוא כפרוזה הבלעדי בכשפה אפיסטולארי זה.

נדירות התופעה אצלנו, תוכנה אולי את מכתבי רטוש ליותר מזה... עם צאת הספר לאור. עם זה, יש במכתבים כדי ללמד הרבה על יצירה, ולא רק על הפרטים הביוגרפיים של חייו. אלא על עומקי אישיותו, רטוש הצעיר, הכותב להוריו בפאריס...

יש קרבה עצומה בין פרוזת האהבה במכתבים, לשירת האהבה של רטוש, שתיהן מתפללות בקצבן, ובשתיהן יש בוודאי של אינטימיות הגיגיות במכתבים, אף ביתר שאת כאשר בשירים. במקצב רטוש על המסתנן שבין הבית לעריקה, ועל ההיררכיה המיצבית את הגבר מעל לאשה.

שירה

שאון ימים, שירים
מאת פרץ דרורבנאי
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1985, 48 ע'

זה הספר השני שמוציא לאור פרץ בנאי בינמה האפורות, הרביעי בבניין ספרו של פי שהחל את דרכו בשירה במשורר-עצמאות...

"שאון ימים" מציג את דרור בנאי בעיקר כבכיכר לאסוף בוכמר של נוסחאות ומטאפורות של שירי דבר...

באשורי הגיבה שעמדה להבר טהיכה בהאהבה לאוהבי השבעיות ל"השירה בבית". במחזור החדש מבני היהודאות העורכה...

ארכיאולוגיה

גמלא – ההפירות בשמונה עונות הראשונות
מאת שמריהו גוטמן
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1985, 149 ע'

כמו שליטן ושריה, ודין והצרה, כך שרידי גמלא – המשקיפים על הבנות בגבו רמת הגולן – "שיריס" לשמריהו גוטמן...

לאחר הקדמה ההיסטורית, סוקר גוטמן בלהגן מרשית בתוכלת בפרצי-אכסואהה את מבצאי שמונה עונות החפירה באתר...

בנספח לחוברת, הופיעה בלבה המומחה לנומיסמטיקה דוד אריאל על כלל המטבעות שנמצאו בגמלא, מימי התקופה ה... ועד ימי נירון קיסר.

מין

משחקי הלילה של ד"ר סלוטר, רומאן
מאת פול ת'רו
עברית: דפנה לוי
הוצאת כתר, 1985, 104 ע'

הקטע הנועז הראשון הוא בעמוד 22: הדוקטור סלוטר, בוטנית אמריקאית ליחסים בינלאומיים המשתדלת בלונדון...

מה שאין היא יודעת, ומתברר לה רק בסוף, שהאינטרפול (או שמא זה גוף השאי אחר) משתמש בה לצורכי ביון...

תרגום

הקנאה, רומאן
מאת יורי אולישה
ברוסית: דוידה קרול
הוצאת כתר, 1985, 148 ע'

"הקנאה" ("זאוויסט") היא מן המובהקות שביצירות שנות העשרים בספרות הסובייטית, אף כי שמו של אולשה לא נתפרסם מחוץ לגבולות רוסיה כפי שנתפרסם יצחק באבל, למשל...

על פניו נראה "הקנאה" כרומאן-קונסטרוקטיבי, העיסוק במיספוריה הכבונית להראות את ניצחון המהפיכה...

לעומת הסיפוריות של הסבבה, סיפור העלילה קופצני ובתנועה ברוח הסוגה...

קיצורו של דבר: בניגוד לדרך שהלך בה הספרות הסובייטית הרשמית...

ריקשה, קורותיו של גורד הריקשה סיאנג־דזה "הגמל"
מאת לאו־שה
תרגום מסינית והוסיפה אחרית־דבר: אמירה כץ
הוצאת כתר־ירושלים, 1985, 204 ע'

לאו שה (1899—1966) הוא מגדולי הסופרים של סין המודרנית. "ריקשה", שהיה לרב־מכר עולמי באמצע שנות הארבעים, הוא רומאן שעלילתו אמנם מתרחשת בסין, אך ברוחו ובמבנהו הוא רומאן ריאליסטי מערבי...

עלילתו מספרת את קורותיו של גורד הריקשה סיאנג־דזה...

יש ... בדרך שעוקב לאו שה אחר גיבור הגמלל...

מעולם הספרות והאמנות

המיתולוגיה של האני

כשמתבקש אנדרה ז'יד לנקוב בשמו של המשורר הצרפתי הגדול ביותר של המאה ה־19, השיב "ויקטור הוגו, אללי!" יש אמריקאים אשר לכשיתבקשו להצביע על המשורר המודרני החשוב ביותר שלהם, יחשבו אף הם כהשיבם "וואלאס סטיבנס, אללי!"...

האלש סטיבנס: בפירותו ההויה

"בעצם שהייע להחזיק, בסלב באחד כוזיו – אנה הגה לה..."

ב־1983 "הלקים של עולם: וכוזן על וואלאס סטיבנס", נשאר האיש הקנאי לפרטיותו, זה שמאחורי השירים, בגדר בסתורין...

ביותר". בשירתו הבוגרת עשה סטבלי־בציה מן הצהרף האירוני. "אני עורך דין ואני גר בהארטפורד", כתב לאחד מעורכים כשנתבקש למסור פרטים ביוגראפיים. "אבל", העיר, "עובדות אלה אין בהן כדי ללמד או לשמור".

לעומת זה סבור בייטס, מחבר הביוגראפיה, שאם כי אין העובדות הללו משמחות, הרי הן מחכימות...

יש לציין שמעט מאד ידוע על חלקם הראשון של חיי סטיבנס מעבר לזה שהוא מספר במכתבים ובזמנים שהושמדו בחלקם על ידי אשתו...

Wallace Stevens – A Mythology of Self by Milton J. Bates. University of California Berkely: Press $ 24.95

הבלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

האמנם "מוזיאון דמיוני?"

אמנות ישראלית במוזיאון ישראל
העורך: יגאל צלמונה
בהוצאת מוזיאון ישראל, ירושלים, תשמ"ה

מאת ניצה מליניאק

כבר בפר עם פתיחת אגף האמנות הישראלית התערוכה "ציוני דרך", יצא לאור בעברית ובאנגלית הספר "אמנות ישראלית, מוזיאון ישראל" ירושלים. הבלל מאה יצירות מאוסף המוזיאון, בעריכת יגאל צלמונה ויתרדית שמיטר ובעיצובה של אורה יפה.

הוצאת ספר המוקרש כולו לאמנות ישראלית היא מאורע של כבוד בקריית־ספר ובקריית־מכחול שלנו...

אביגדור אריכא: לקריאת היציאה, 1981

את כל אוספי בצלאל, משל כאילו נאמר – מאה יצירות מופת.

בחירתם המתמהה של עורכי הספר, עשויה להתפרש כעדות מעציבה על דלותו המשוערת של אוסף האמנות הישראלית האצור במחסני המוזיאון...

המסקנה המתבקשת היא שאלה שהוליכו על הסתרת הטריפטיכון הגדול של מרדכי ארדון מאחורי הפרגוד השחור...

באוסף בוריס שץ כמייסד "בצלאל" וכהובע האימרה "נשמת האומה – אמנותה", מבלי להביא בספר והתערוכה דוגמא מיצירתו הפיסולית או הציורית – כל אלה והשמטות רבות אחרות, מעידים על סלקציה מגמתית...

פגם נוסף בעריכת הספר הוא אי־הכללת מפתח שמות האמנים...

התפישה הרעיונית העומדת מאחורי הספר התערוכה מתמצית באותו קטע בהקדמת העורך, האומר: "הוד עמדה יחודו של יצירות יצירת מטבע הדברים השונאה..."

האם הסמכת ראי כסף, עבודת פייליבראן ואביזרון תוצרת "בצלאל", לציור שמן של אריכא המתאר את אשתו...

גם אם מעוזתים בספר כמה דפים של טעם...

פורי הולמס ואטסון כדי להעמיד לקורא מציאות סרורה ומאורגנת. השני הבלש אמנם גדולים ורבים, והוא מצליח לעזור למשטרה בלכידת פושעים...

צ'אנדלר מנסה לתרץ את כשלונו של הסיפור הבלשי הקלאסי: "סיפורים אלה אינם מצליחים כבעיות אינטלקטואליות ואינם מצליחים מבחינה אמנותית כספרות..."

צ'אנדלר כותב כמובן על גיבורו שלו, פיליפ מארלו...

עיטור ספרותי אמריקאי לעמוס עוז

הסופר עמוס עוז שהוזמן כאורח כבוד לקונגרס פא"ן 1986 בניו־יורק, הוזמן גם למועדון הספרותי היוקרתי "לוטוס קלאב" בן ה־115.

בסעודה ספרותית יגיש "לוטוס קלאב" לעמוס עוז עיטור־כבוד. הקודמים שזכו בעיטור־כבוד מטעם "לוטוס קלאב" הם: מארק טוויין, אלינור ונרל הולמס, ליליאן הלמן, ג'ון אפדייק, ג'יימס דיקי, אדוארד אלבי ואחרים.

אמנות הרצח

(סוף מעמוד 18)

הולמס הוא שוען ש"לאחר שמוציאים מכלל חשבון את הבלתי אפשרי, הרי מה שנותר – בלתי סביר ככל שיהיה – היא האמת"...

הר הקסמים

(סוף מעמוד 18)

– "מה גם שהבית הוא חיינו". הכרעות הגיאוגרפיות שבספרים אינן נטולות משמעויות הסטוריות...

כניסת הנאצים של היטלר לבירת אוסטריה, הפעלת חוקי הגזע הנאציים ביחס ליהודי וינה...

פריס Perry's
מכירות פומביות

מכירה פומבית של יודאיקה

תתקיים במלון הילטון ת"א;
ביום 22 בינואר 1986, שעה 18.00

פרטים וקטלוגים במחיר של 20 ש"ח.
פריס – רח' המאספים 6, תל־אביב. 03-210140, 210147
גמולב – רח' קרן קיימת 23, ירושלים. 02-669408, 699435
גמולב – רח' מוריה 106, חיפה. 04-252269

תצוגה מוקדמת של הפריטים תתקיים בימים א,ב,ג, (19, 20, 21.1.86)
בשעות 12.00-20.00, בגלרית פריס, רח' המאספים 6, תל־אביב.

המגבית המאוחדת לישראל – קרן היסוד

מודיעה על פתיחת מועד קבלת יצירות לתחרות הספרותית והשנתית תשמ"ה של

פ ר ס י פ ה
ע"ש לייב יפה ז"ל

הפרס יינתן, כמידי שנה, ליצירה בלשון העברית, אם בצורת שירה, מסה, מחקר או ביוגרפיה, באחד מהנושאים: עם ישראל, ארץ ישראל, גלות וגאולה, שיבת ציון בהווה ובעבר. הארץ והתפתחותה מתחילת שיבת ציון ועד היום. הקשר שבין הגולה לארץ מבחינה היסטורית, סוציולוגית, כלכלית או תרבותית.
יבואו בחשבון חיבורים בהיקף של ארבעה גליונות דפוס לפחות שפורסמו בתקופת השנתיים האחרונות.
יש להגיש 4 עותקים מן היצירה.
המועד האחרון להגשת היצירה: כ"ט אדר א' תשמ"ו 28.2.86
בדבר פרטים: מחלקת ההסברה, המגבית המאוחדת לישראל – קרן היסוד, ת.ד. 583, ירושלים. טל: 233184

משרד המשפטים
ספרים חדשים
הרמב"ם והחוק
במדינת ישראל
מאת
פרופ' נחום רקובר
לקט הלכות מתוך "משנה תורה" לרמב"ם לפי סדר סעיפי החוקים שחוקקה הכנסת (563 עמ').

השופט בדין העברי
מאת
פרופ' יעקב בזק
תיאור אישיותו ותכונותיו של השופט העברי לפי מקורותינו (52 עמ').
הספרים יצאו לאור במסגרת "הספריה למשפט העברי". ספרים אחרים בהוצאה זו:

מורה־דרך
במקורות המשפט העברי
מדריך להכרת המשפט העברי ומקורותיו. עשרות תצלומים ודיאגרמות מלוים בתיאורים והסברים. הבנית אלבומית על נייר משובח (89 עמ').

Jewish Law
and Current Legal Problems
קובץ הרצאות שניתנו בכנס הבינלאומי על "המשפט העברי והרמותו לשיטות המשפט של ימינו" (253 עמ').
מחיר מיוחד למזמינים ישירות. לפי הפרטים הרשומים מטה. עד 31.1.86 (לאלה שקיבלו הודעות בדואר, מוארך המועד עד לתאריך הנזכר). המחירים כוללים אריזה ומשלוח.

לכבוד "מורשת המשפט בישראל"
ת"ד 7483 ירושלים 91074
נא לשלוח אלי את הספרים הבאים:

הרמב"ם והחוק במדינת ישראל	13 ש"ח
השופט בדין העברי	5 ש"ח
מורה דרך במקורות המשפט העברי	12 ש"ח
Jewish Law and Current Legal Problems	25 ש"ח
הסדרה כולה (בהנחה נוספת) – 50 ש"ח	

רצ"ב המחאה ע"ס..... ש"ח לפקודת "מורשת המשפט בישראל".
שם............ טלפון.........
כתובת.......... מיקוד.........

הופיעה מהדורה שלישית
של הספר
רות קדים
בשליחות
מחתרתית לארצות ערב
מאת שלמה הלל

מיסמך
אוטוביוגרפי־היסטורי מרתק

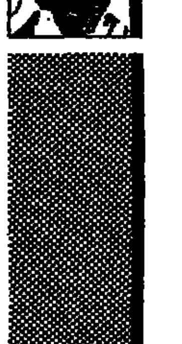

מתוך הביקורת:
- "אחד הפרסומים המרתקים, המועילים והחשובים ביותר של הזמן האחרון" (שמעון פרס – ראש הממשלה)
- "שלמה מתגלה גם כסופר שהצליח לכתוב ספר מתח, הנקרא בנשימה עצורה" (רא"ל משה לוי ראש המטה הכללי)
- "אחד המיסמכים החשובים ביותר של תקופת התחייה שלנו... ספר מרתק שלא יכולתי להניחו מן היד, הנקרא כעלילת קדומים" (חיים גורי)
- "ספר חובה הצריך להילמד בבתי־ספר" (שמואל שגב – "מעריב")
- "ספר מרגש, מרתק, רווי הומור ומתועד כהלכה" (שלמה גינוסר – "דבר")
- "דפים עוצרי נשימה. הספר נשען על יסודות איתנים של איסוף חומר ארכיוני מדוייק" (דן מרגלית – "הארץ")
- "ספר מרשים... מלא חן והומור" אריה (לובה) אליאב – "ידיעות אחרונות"

376 עמודים, בהם 16 עמודי תמונות, בכריכה קשה. המחיר 28,000 שקל

ספרי "ידיעות אחרונות"/"עידנים" משרד הביטחון – ההוצאה לאור

مكذا من الاهل

مكذا من الاجيل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

עונש מוות: ללא יצרים ורגשנות

רק יעקב אורימאייר מצליח לעשות כתבה בנושא גדוש יצרים ורגשות כמו רצח ממדרגה ראשונה ועונש מוות — ללא שמץ יצריות ורגשנות. הכתבה יוצאת מתחת ידיו מרותחת עניינית, קורקטית, נקייה, יבשה ונאמנה כליכולה לטבעו האישי של אורימאייר. הוא בוחר להתרכז בצד החוקי, המעשי והתועלתי של עונש המוות. כך הוא מביא קטעים ארוכים — ארוכים מדי לטעמי — מישיבת ועדת חוק, חוקה ומשפט, המשקפים את הוויכוח הציבורי בנושא. הוא מתמקם באולם בית המשפט הצבאי בלוד, ללא כל אפקטים צילומיים ואחרים. שם בוחנים את דינם של רוצחי הזוג היהודי ביער משואה. הוא מראיין את בני משפחותיהם של הקרבנות — את אמה של הפבה ברמן ז"ל, אביו של דני כץ ז"ל ואחיה של מיכל כהן ז"ל. הנה, אפילו אביו של דני כץ, התובע במפגיע עונש מוות לרוצחי יהודים על רקע גזעני ("רוצחים הסרי-צלם אנושי; אנשים המטמאים את האוויר ועו־לולים להתנכל לילדים נוספים; שיהיו קדושים מתים") אפילו הוא בשמע תראה מאופק והגיוני וכמו בצלמו של אורימאייר.

אורימאייר מביא אל המרקע טראגדיות אישיות נוראות, ובהגי־כות בכתבה שלו לנושאי דיון עניינים מאד. העניין מורכב. יש בו פנים לכאן ולכאן, והכלנו נוטים לזוז בו מתוך התפרצות רגשות — רק לא אורימאייר, השומר על יובש מקצועי מוגזם לעתים. הוא אף מביא מכתב של בן־גוריון המתנגד באופן עקרוני לעונש מוות, אבל בכמה הסתייגויות: כלומר, יש תנאים המחייבים עונש מוות — הוא מונה אותם.

הפתרון המסתמן נמצא אולי בדבריה של ח"כ שולמית אלוני. היא מציעה מאסר עולם לצמיתות, ללא אפשרות חנינה או הטבות כלשהן, למבצעי רצח ממדרגה ראשונה.

היסטוריה מיידית מרגשת

עוד שני פרקים ראינו בסדרה "חיילים יקרים". ועכשיו מצפה לנו הפרק המסיים־האחרון. לפנינו סדרה תעודית מעולה ומרשימה — אם כי אני תוהה, שמא מוטב היה לגבש את החומר הדרמטי בשלושה פרקים או לכל היותר בארבעה. מצד שני, נקל להבין, מה פירוש הדבר לאורי גולדשטיין, שבחודשים של צילומים, נצבר בידו חומר כה רב, וכה קשה להחליט במה לבחור, על מה לוותר ומה לגנוז. על כן, לעתים יש תחושה של חזרות מתמשכות יתר על המידה, וחזרות בחומר דרמטי כזה פוגעות ברישומם של דברים. אולם זו הערה שולית — אני מרותקת אל המרקע.

בהרכבם של שני הפרקים, המשא המתון המייגע, במיוחד עם אחמד ג'יבריל. הלה התגלה כסוחר שטני ממולח — גם כשישראל בוזה לדבר אתו בשפת לחצים. כאשר אחינו ושבויים מאנשיו משמשים בידה קלף מיקוח, אולי אחרון. בתוך כך, מתגבשות הדמויות הפרטיות בסדרה, עוברות שינויים והתפתחות.

דמות כזאת, היא דמותו של איש אש"ף חסן תעמרי, מפקד העצורים באנצאר, בעלה של הנסיכה דינה שהיתה אשתו של המלך חוסיין. תעמרי משתחרר יחד עם שלוש מאות עצורים מאנצאר, תמורת שישה שבויים ישראלים שבידי הסורים. הוא גבר צעיר, מרשים מאד בהופעתו ומשמיע דברים מפתיעים ממש, בייחוד בפיו של איש צמרת אש"ף. לדבריו יש בלבו כעס רב על אנשים שאינם יכולים לחיות יחד — כלומר, הישראלים והפלשתינאים — אף שזה שהמשותף ביניהם רב כל כך. לסבול, אומר תעמרי, סובלים לבד, ובבדידות רבה. (רמז לתקופה הקשה בה שהה באנצאר), אבל הוא אינו שוכח שברגעי יאוש קשים היה יהודי שהושיט לו יד. והוא ממהר להו־סיף שרבים בגנו אתו באופן לא־יהודי, והוא הרי רואה ביהדות ערך עליון. היהודים, הוא חושש, עלו־לים לאבד ערך זה. תעמרי מתגלה כאישיות מרתקת. לפנינו מי שעבר תהליך כאוב של דיאלוג, ואינו יכול לצאת ממנו שווה־נפש. אני תוהה מה מידת השפעתו של באש"ף, למי הוא מקורב שם, ומה מעשיו מאז שחרר מאנצאר.

דמות אחרת, המקבלת מקום מרכזי היא איריס שי, אשתו של חזי שי. רק בסופו של הפרק הרביעי, בסודיות רבה, מתבשרים בני משפחות שי שחיו במשך שנים בין ייאוש לתקווה, שאכן הוא בחיים, בידי ג'יבריל. איריס שי נעשית גיבורת הסדרה. היא אשה צעירה ורקה, בעלת עיני שקד עצובות, פה חושני ועצמות־לחיים גבוהות, המעניקות דרמטיות לפר־ניה.

גם בעיצומה של טראגדיה אישית, איריס שי משרה מעין שלווה סביבה. אשה צעירה ור־חושה זו, שאמונתה חזקה, מכריעה את כל הספקות והספקנים. היא מאמינה, למרות כל הפקפוקים, כי בעלה חזי אמנם חי. איריס שי יולדת את בתה מאיה ומגדלת אותה ממש לנגד עינינו. הילדה הקטנה גדלה ומתפתחת, ואבא שלה לא ראה אותה מעולם. יש באיריס שי כוח נפשי לשמוח בשמחתם של אחרים — כאשר מולה־שלה עדיין אינו משחק לה.

לעומתה, מרים גרוף, נראית כמי שמשחקת את עצמה, מפיי־טת ואגרסיבית. עכשיו אני מבינה מדוע היא מתריסה את הסדרה, שבה אין היא דמות מרכזית, ואין היא משליטה בה את אישיותה.

הדראמה הנפרשת לפנינו מור־כבת בחלקים רבים, אם כי לא כולה. ואף שאנו יודעים את סופה ומכירים את גורלם של גיבוריה, עדיין נשמר בה המתח הרב — מתח עוצר נשימה לרגעים. בסיומו של הפרק הרביעי אנו צופים באריאל וילברמן המשתחרר מהכ־לא הסורי, ובארונותיהם של חללי סולטן יעקב, המועברים סוף־סוף לישראל, בטקס צבאי. אנו רואים את המשתתפים במשא והמתן המייגע והמסובך. במשך הסדרה התוודענו אליהם, והנה גם קציני הצבא שביניהם נרגשים, דמעות בעיניהם. ההתרגשות אוחזת גם בנו, יחד עם תחושה של שותפות־גורל מגורה. אין זה רק סרט תעודי, אלא פרקים בהיסטוריה שלנו.

עיתונאי ישראלי במצרים

אהוד יערי, אחד הכתבים המעו־לים והאינטליגנטים של הטלווי־זיה — מי שנמצא תמיד במקום שבו מתרחשים האירועים, מכיר את האישים בעלי המידע וה־השפעה ויש לו גישה ישירה אליהם, יודע לשאול את השאלות הנבונות, אינו מסגיר את דעותיו שלו, ומצטייר כמו שמרות בלבד — שעה שבעצם הוא הפרשן הרציני ביותר לענייניים ערביים בעיתונות הישראלית, חזר באלה הימים ממצרים, ובאמתחתו קלטות של ראיונות ושיחות עם אישים מצריים מרכזיים; מהן שיחות שלא לציטוט. בקטעים משיחות מרת־קות ומאלפות אלה, השופכות אור קודר על הלך־הרוח במצרים, אנו צופים ב"מוקד" (יום ד'), רואה שהקטעים, מדברים בעד עצמם, ואין עוד צורך בפרשנות.

המראיינים של יערי הם אישים מצריים מכל גוני הקשת הפולי־טית, אנשי ממשל וממסד כמו בוטרוס ראלי וד"ר מוסטפה חליל, ועולם אנשי האופוזיציה שקולם המאיים נשמע לאחרונה, כמו פרופסור מורד, מנהיג ה"וואפד" ומנהיג המפלגה הליברלית המצ־רית, ואישים ישראלים כמו הסג־ריר משה ששון ופרופסור רובינר, ראש המרכז האקדמי הישראלי בקהיר.

יערי עצמו מביע חשש, מבוסס כנראה, שמתוך השלום הקר, סמוכים ניצניה של מלחמה קרה. מסקנותיו מן השיחות המצוטטות ושאינן לציטוט, נשמעות כאחד מסימות: המצרים אינם מוכנים לשלום נפרד; הם אינם מאמינים שחוסיין עומד להגיע למו"מ עם ישראל. הם חשים שבודדו לבדם. בוררות בסוגיית טאבה עשויה לעצור את ההידרדרות ביחסים. אבל לא תבשר נסיקה לגבהים; אין הם מקבלים תמיכה מספקת מארה"ב במאמציהם לשלום.

אל יערי מצטרפים ב"מוקד" פרופסור שמעון שמיר, ומנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי, ושוב ניכר הפרשנות אינה אופטימית. ואכן אין כמו פרופ' שמיר, לנתח את הסיטואציה הישראלית־מצרית בר־היסות ובבקיאות. גם הוא אינו מאמין בהליכים חד־צדדיים, אבל נוטה להעמים את העטל כולו על ישראל, דווקא בגלל האינטרס שלנו בשלום עם מדינה ערבית, במצרים. תמורת מערכת יחסים שונה באיכות, שילמנו, הוא אומר, מחיר יקר לאין ערוך, ומשום כך אסור לנו להשלים עם שלום קר. שמיר סובר שעל ישראל לשאוף להה־לגיטימציה של השלום — כלומר להגיע אל העם המצרי, ולי־עשות לשיפור היחסים על רקע התגברות אופוזיציה אזרחית יוקר־לנית. כי כבר הוא מדגיש את נאמנותה של מצרים לתהליך הש־לום, ואת שאיפתה שאינה מתבטאת אצלנו די המוך, להחזר לעולם הערבי דווקא באמצעות תהליך השלום, ולא להינתק ממנו. דוד קמחי בייצג אמנם עמדות רשמיות, אם כי בסגנון ההוט האינטר־ליגנטי, ומצביע על עובדות מסו־כנות, כמו ההסכמים עם מצרים שלא בוצעו, בנפרד מבעיית טאבה, שעה שאת טאבה הוא רואה כחלק בלתי נפרד ממכלול של נושאים.

פנים יפות ומקוריות

"מוטרת הארץ", תכניתו של אהוד מנור, שהוא נותן בה את ותוכו אישי (ליל שבת), מתגבשת ולובשת פנים ישראליות יפות. אמנם זו מטבע־לשון שאני חוש־שת לעשות בה שימוש, אם יש מי שראה בשרהלה שרון והמנצבורי האנרגיה המתוספת שהיא משל־חת כמו טילים רצחניים — את פניה של ארץ־ישראל היפה.

הפעם הוקדשה התכנית למלחין דודו זהבי איש נען. שירי זהבי שזורים בזיכרונותינו, הם כבר חלק בלתי־נפרד מהמסורת הנוס־טאלגית הישראלית. כך אפשר היה ליהנות מן הביצועים המקור־יים, המושבים באופים (האתראי לעיבודים המצויים הוא רפי קדישזון). לכל אחד מהזמרים שהשתתף בתוכנית סגנון ואישיות משלו — נורית גלרון, רמות מרותקת על המרקע, מזי כהן, דני ליטני ובועז שרעבי, שהפגינו שירה תרבותית מאד. זה היה משודר יזצארדופן במחלקת הבידור של הטלוויזיה.

דיוקן

הרוחניות החסרה

מרוב עיסוק מודרני ועצבני בעצמנו, אנו מאבדים את חוש הבירה. מסקין איפוא לדעת כיצד רואים אותנו האחרים — אלה המלבטים בבעיית השתייכות. מה הם חשים בתהליך קליטתם בחבי־רה הישראלית?

הפעם, שני סופרים שעלו מברית־המועצות בשנת 1972 — יצחק מראס ודוד מרקיש. האומנם שני אלה הם עדיין בגדר אמיגרנ־טים, כפי שתוהה ירון לונדון, ב"סוף־ציטוט" (יום ה')? מתברר שנשיהם אינם רואים את עצמם כאמיגרנטים. אבל שניהם, כאנשי־רוח, הבאים מתרבות מאד מגובשת, חשים בחסרונו של משהו יסודי ובסיסי בתחום הרוחני. ובמיוחד מראס, השונה באופיו מדוד מר־קיש. לעומת חיוניותו הבלתי־נלאית של מרקיש, היה אפשר לחוש בכאבו הרב של מראס. כאבו גובל בהשלמה שיש בה מן הייאוש.

השניים שונים זה מזה באופיים ובגישתם למציאות ולספרות. מ־ראס כותב ליטאית, שפה אוטורית ממש. יש לו בישראל מתרגם יחיד. כמה מספריו תורגמו גם לשפות אחרות. הוא חש כאן מבודד. חסר לו הקשר ההכרחי כל־כך, עם הקורא המבקר העברי.

דוד מרקיש, בנו של המשורר האידי פרץ מרקיש שנרצח על ידי סטאלין, איש בעל חזות תוססת, איש בוהמה. בביוגרפיה שלו הנשים והשתייה ממלאות מקום חשוב. מרקיש מפנק פי כמה ממראס, גם בשל אופיו. בברית־המועצות אורח־החיים הבוהמי היה כורח המציאות, ואולי סמן בוטו אפשרות של הישרדות. בישראל הוא עוסק, כותב ללא הרף, ספריו מתורגמים והוא זוכה להכרה לא רק כאן, אלא בארצות אחרות.

ירון לונדון סקרן לדעת כיצד מרגישים השניים כיוצרים שנעקרו מתרבותם ועברו אל תרבות אחרת. מראס, בעל הנטיות הפסי־מיות, מחפש לשווא מה שאינו בנמצא כאן — רוחניות יתירה. ואילו מרקיש מסתפק בחדר העבודה שלו. הדברים החשובים קורים בינו לבין שולחן הכתיבה. יש להניח שגם ישראלים רבים יאמצו להם גישה כזאת במציאות התזזיתית שלנו.

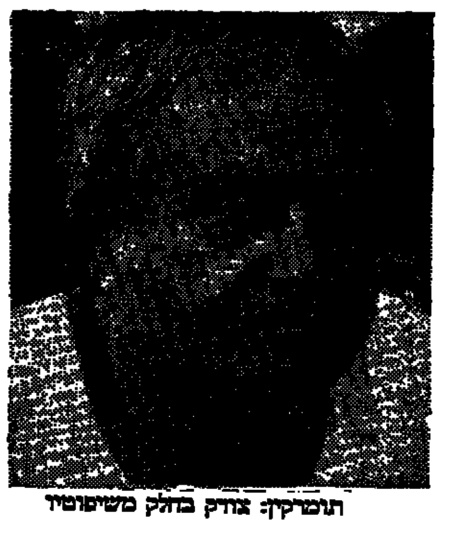

תומרקין: צודק בחלק משיפוטיו

אגם: מתעלם מן המכות

תומרקין מול אגם

אני משוכנעת, משום־מה, ש"צימקי" העיתונאי, בעימות הבל־תי־צפוי בין יגאל תומרקין לבין יעקב אגם, לא מוצה עד תום ב"זה הזמן" (יום ב'). רם עברון הצטייר בעיני לפחות כשופט בזירת הלודרים. המבטה להשכיע את רצונם של שני הצדדים. וכך הוא ברוק לירבטים, כאשר הלודרים משתלטים על הזירה ועושים בה כרצונם. עם לודר כמו תומרקין, אין לאחרים סיכויים רבים.

אבל כידוע, אין דבר מצליח כמו ההצלחה. הפעם, ההצלחה היא של אגם. הלה קנה לו שם בינלאומי, עד כדי כך שאפילו תומרקין מאבד מן האלימות המי־לולית ההעבנית שלו. אף אין לו כאן הזדמנות לשמוח לאיד — השמחה הגדולה ביותר של זייג לדבריו. וכך הוא חולק לאגם דברים דו־משמעותיים. כשהוא מכנה אותו "דקורטור" ואיש המצאות מעולה, שההמצאות הגב־לאות שלו אינן חלק מאמנות גדולה, וחסרה לו נשמה יתירה.

אגם אינו רואה בתומרקין כך שיוזה מתאים לו. הוא מתעלם ממנו, אינו נענה למתקפותיו אינו מישב על האשמות. הוא מבטלן ביטול גמור. מבעד למסיכה הנבואית שהוא עוטה (כאילו הוא מופיע בתשדיר שירות בצוו של אלוהים), דומה שהוא יודע, הוא אינו מחוכם בחגה־לשון כשל תומרקין. וכך, הוא מתחמק ממנו, מתעלם מן המכות. לאמיתו של דבר, במערכה זו אגם יוצא מנצח: הוא עשיר ומפורסם. הוא יכול לעשות ככל אשר עם לבו. ההצלחה מסללת את דרכו.

תומרקין צודק בחלק משיפוטיו האמנותיים. יצירותיו של אגם מצ־טיירות גם בעיני כמורה מפתיעה של "גימיקים". אבל תומרקין מלל־לני באמנותיו. הוא חוזר על דברים שאמר כבר כמה פעמים קודם־לכן, אפילו ללא שינוי נוסח. סגנונו מרתיע רבים, וכשהוא משעשע, הוא מצטייר כליצן החצר של הבורגנים. אני תוהה אם זאת היתה כוונתו. אגם מרבה להג התוצאה היא פסבדו־פילוסופיה תמהונית, גדושה מלל עקר. הקשר בינה לבין יצירותו מקרי לגמרי ואינו משכנע כלל.

כך, נותר תומרקין עם התגאר־בות הנואשת בשטאותיו. אולי גם זו נחמה לעת צרה. אגם נשאר עם הכסף ועם ההצלחה, ועברון — עם שניהם באולפן. עד שלא תופיע בקטע הבא, השחשי קצת לגורלו.

מכתבים למערכת הארץ

האקטואליות של "ברית שלום"

דן מרגלית, במדורו "מגוזיך" ("הא־רץ" 27.12), יוצא חוצץ נגד מכון ון ליר בכלל ואחד מראשיו אלוף הראובן בפרט, על ציטוט "מאמר" ששמו אפשטיין בספר חדש של המכון "ישראל ושכניה הערבים". ד"ר יצחק אפשטיין אינו כל כך מוכר לדן מרגלית ואולי לא שווה בשיעור קומתו לבן גוריון ויצמן. אך יהודי בזה שממקום מושבו המרוחק בגו־מולה, הצביע בבהירה הגליה כיותר על הבעייתיות של רכישת־קרקעות ודי־חיקת רגלי הערבים כבר בתחילת המאה הנוכחית. בניתוחו הריאליס־טיים הזכיר את אנשי "בר־גיורא", "השומר" ומנהיגי היישוב אז, כי תהליך התיישבותי שלא ייקח בחשבון את צורכי העם הערבי יכול להביא ל"פירות באושים".

מי שמתעניין כיום על "פרשת הקרקעות" וההתייחסות לערביי־ה מדינה ולערביי־הגדה, מוטב שיחזור ויעיין במאמרו של "האלמוני" יצחק אפשטיין. טוב עשה המכון שבחיפושיו הבלתי נלאים אחר סיכויי־שלום, מצא גם את הגיגיו של אחד ממבוני "ברית־שלום" הנשכחת.

דן יהב

תל־אביב

*

הספר "ישראל ושכניה הערבים" אינו ספר היסטוריה, אלא ספר המנסה להתמודד עם המורכבות של היחסים הנוכחיים בין ישראל לשכניה, כפי שבאה על ביטויה בעיקר בעשרים השנים האחרונות. כאשר מדובר במור־כבות, מדובר גם בהבצגת עמדות שונות ואף נוגדות.

הספר בנוי משבעה חלקים: השלמה לרקע היסטורי, המזרח התיכון, מצר־ים, הפלשתינאים, ירדן, סוריה ולבנון. הוא מחזיק כבר כיום 467 עמוד ובהם כמאה וחמישים קטעים שונים של כשבעים מחברים, המבטאים קשת השקפות רחבה — בצד היהודי ובצד הערבי.

מדובר במהדורת ניסוי מצומצמת, שעותקים ממנה נשלחו לכחמישים אישים, רובם מתחום החינוך והמור־הנות, על מנת שעל פי הערותיהם נוכל לגבש את המהדורה הנועדת להפצה רחבה.

אלוף הראובן

מכון ון ליר

ירושלים

דן מרגלית ב"מגוזיך" של שבת ("הארץ" 27.12) מספר על ספר "אובייקטיבי" המתאר את תולדות הסכסוך הישראלי־ערבי. הספר כל־כך "אובייקטיבי" שהוא אינו מזכיר כלל את האמנה הפלשתינית, והגורם העיקרי להבצבות הסכסוך.

מרגלית היה חוסך לעצמו תהיות אילו היה יודע כי יצחק אפשטיין, ממייסדי "ברית שלום", הוא סבו של אלוף הראובן ממכון ואן ליר, אביו מר לידו של הספר הזה.

אליעזר ליאון

ירושלים

על ביטויים ואנשים

יש בישראל אקדמיה ללשון העב־רית. חבל שאין לנו אקדמיה לשימוש נבון במלים עבריות, שפירושן המקו־בל מוטעה, מטעה ולפעמים גם פוגע. בכוונה או לא בכוונה.

קחו את המלה "חלש" או, יותר נכון, "חלשה", כשמדובר בשכבת אוכ־לוסיה. יום יום שומעים על מצוקתן של "השכבות החלשות". בכתבה של כלכלן, יועץ לממשלה, ברדיו מצינו ביטוי זה לא פחות מחצי תריסר פעמים.

"חלש" היא מלה פוגעת שאין כמותה. שכן, מי זה רוצה להיות חלש? מתה זה נותן גם גושפנקה לרמאות: אם ההבדל בין חלש ולא חלש מבטל את ההבדל בין להיות עני לבין להיות אמיד. "ימצאו כאלה שיהיו מוכנים לעבור על החוק כדי לזכות בתואר "חזק". המחמיא כל כך. אולם לאמיתו של דבר, מי שלנוכח הכנסתו הנמוכה מצליח לעמוד בפני הפיתוי לעשות כסף קל על חשבון הזולת או על חשבון המדינה. הוא החזק.

ועתה למלה "מנטאליות". כאחר וזו מלה לועזית במקורה, כדאי לחפש את הגדרתה במילונים זרים. לארוס הצרפ־תי מדבר על השקפה ודרך חשיבה. ומילון אוקספורד על כושר אינטלקטואלי ועל נטייה. אבן שושן הישראלי יותר הרבה יותר: להגדרות אלה הוא מוסיף "מכלול תכונות האופייניות לקיבוץ". משמעות שאינה מחבאת אצל עמיתו בחו"ל. הוא מביא כדוגמה "מנטאליות גלותית" ו"מנטאליות של יוצאי ארצות המזרח", אני עצמי שומעת את הביטוי לרוב ביחוס לערבים.

האם אפשר לייחס תכונה אינטלק־טואלית לקבוצה שלמה? אמנם עושים זאת בגזעיות טוטאליטרית. אך הב־הירה אחרי דעת המבוגת וההליכה עם הרוב מצביעות על היעדר מחשבה עצמית.

במשמעותו זו, הישראלית, המונח "מנטאליות" ריק מתוכן, כי אין לך דבר מגולי יותר מאשר האינטלקט: איש לא יצליח לסווג בקטגוריה מלאכותית על פי השתייכות אתנית. אך למלה "מנטאליות", בעלת השור־שים הרומיים, תרמית מתוחכמת, מרעית כבירכול, וכפי שהיא שגורה בארץ, היא איננה אלא מסווה לדעות קדומות.

ילידי הארץ נוטים להתייחס בי־הירות ואף בבוז ליהדות הגולה, עד שהמונח "גלותי" נהפך למלת גנאי. קל להם, לצברים, שנולדו עם זכויות החיים עם זכויות, להטיל דופי בת־לאותיהם של בני הגולה, אשר באלצו לנדוד מארץ לארץ כדי להישרד בעת רדיפות או מחסור. יגידו שגם בישראל לא חסרו לנו מאבקים, אך כורים בגולה נאלצו היהודים להיאבק מעמ־דה נחותה: היה עליהם להתמודד, מקופחים בזכויותיהם, בדרך כלל ללא ידיעת שפת הארץ, מול גילויי אנטישמיות חדשים ותבואים שגם למקופחים לא היו תמיד קלים. על יהודי הגולה היה לעבוד יותר ולהתמקם יותר על מנת שלפחות ייל־דיהם יחזרו.

מעניין, לא שמעתי אף פעם את הכינוי "גלותי" ביחס לפרופסור יהוד־י ההולנדי או למשפחת רוטשילד בפריס. את מי מכנים "גלותיים" דווקא את אביו או סבו של הפרופסור, יחד עם כל ראשוני המהגרים, האבות המיי־סדים של קהילות הגולה. לחלוצים האלה מגיעה התהילה לא פחות מאשר לחלוצי הארץ.

שולמית ברזר

תל־אביב

ועד ראשי האוניברסיטאות

האוניברסיטאות בישראל מודיעות על

פתיחת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

לכל התארים והתבניות

ההרשמה תיפתח ביום א', כ"ד בטבת תשמ"ו 5.1.86 ותסתיים ביום ו' ט"ז באדר א' תשמ"ו 25.2.86

טפסי הרשמה, הכוללים חוברות הדרכה ומידע אפשר לקנות בכל חנויות הספרים האוניברסיטאיות, או באמצעות הדואר - כפי שיפורט להלן.

אוניברסיטת חיפה

לימודי התואר הראשון (ב.א.):
* הפקולטה למדעי הרוח
מקרא, ספרות עברית והשוואתית, מחשבת ישראל, לשון עברית, היסטוריה של עם ישראל, לימודי ארץ-ישראל, שפה וספרות ערבית, היסטוריה של המזרח התיכון, פילוסופיה, היסטוריה כללית, שפה וספרות אנגלית, שפה וספרות צרפתית, אמנות-תולדות, אמנות-יצירה, ארכיאולוגיה, כללי לב"א.
* הפקולטה למדעי החברה ולמדעי המתמטיקה
גיאוגרפיה, פסיכולוגיה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, מדע המדינה, כלכלה (מסלולים: מודרנית, מינהל עסקים, תמחיר ומימון, השבתאות), סטטיסטיקה, מתמטיקה ומדעי המחשב (מסלולים: מתמטיקה טהורה, מתמטיקה ולימודי מחשב).
* ביה"ס לעבודה סוציאלית
(1) תכנית תלת-שנתית
(2) תכנית דו-שנתית, הסבה לע"ס לאקדמאים בכל תחום שהוא
* ביה"ס לחינוך
החוג לחינוך (מסלולים: יסודות החינוך, חינוך מיוחד, יעוץ חינוכי, תכניות לימודים, דרכי הוראה והדרכת מורים, מינהל החינוך).
החוג להוראה
* ביה"ס לחינוך של התנועה הקיבוצית "אורנים"
* מכללת עמק יזרעאל "אהל שרה"
* מכללת "תל-חי"
הערה: ניתן לרכוש טפסי הרשמה גם במכללות.

לימודי התואר השני (מ.א.):
* הפקולטה למדעי הרוח
מקרא, ספרות עברית השוואתית, היסטוריה של עם ישראל, היסטוריה של המזרח התיכון, תולדות הציויליזציות העתיקות, פילוסופיה, היסטוריה כללית, אנגלית, צרפתית, מחשבת ישראל.
* הפקולטה למדעי החברה ולמדעי המתמטיקה
גיאוגרפיה, פסיכולוגיה, סוציולוגיה (במגמות: סוציולוגיה, אנתרופולוגיה), מדע המדינה (כולל מינהל ציבורי), מתמטיקה ומדעי המחשב, כלכלה (תכנית משותפת של האוניברסיטה והטכניון).
* ביה"ס לחינוך
* ביה"ס לעבודה סוציאלית

לימודי התואר השלישי (Ph.D.)
היסטוריה כללית, פסיכולוגיה, מתמטיקה, מדע המדינה, חינוך.

לימודי תעודה:
* ספרנות (לבעלי תואר ב.א.)
* הכשרת מורים (מסלולים: דו-שנתי, חד-שנתי הוראת מבוגרים).

מזכירות הרשמה
בנין ראשי, חדר 776, בימים א'-ה' בשעות 11:00-13:00 טל. 04-240324-5-6.
קוי אוטובוס: 24, 36, 37, 38, 91.

חוברות הדרכה וטפסי הרשמה
בחנויות "סטימצקי" באוניברסיטת חיפה ובערים הגדולות.
בדואר: משלוח המחאה ע"ס 7.80 ש"ח לפקודת "סטימצקי", אוניברסיטת חיפה 31999.
מועמדים לתואר מ.א. ו-Ph.D. מתבקשים לרכוש את המעטפה אשר עליה מצויין באדום מ.א.
הערה:
תלמידי אוניברסיטת חיפה המבקשים לשנות חוג/י לימוד ירכשו טפסי הרשמה בסוכנות התואר באוניברסיטה וירשמו במועדים הנ"ל במזכירות ההרשמה.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

* הפקולטה למדעי הרוח והחברה
מקרא והמזרח הקדום במסלולים: מקרא והיסטוריה מקראית, ארכיאולוגיה, מקרא ולימודי תעודת הוראה, מקרא והיסטוריה מקראית ולמדי תעודת הוראה. לשון וספרות עברית במסלולים: לשון עברית, ספרות עברית. היסטוריה במסלולים: היסטוריה כללית, היסטוריה של עם ישראל, תולדות מחשבת עם ישראל. ספרויות זרות ובלשנות במסלולים: אנגלית - לשון, ספרות, בלשנות; צרפתית - לשון, ספרות, בלשנות; פילוסופיה; חינוך; תעודת הוראה (לימודי תעודה); מדעי ההתנהגות; כלכלה; גיאוגרפיה; עבודה סוציאלית; מתמטיקה (ל-B.A.); סטטיסטיקה.
* הפקולטה למדעי הטבע
מתמטיקה ומדעי המחשב במסלולים: מתמטיקה כללית, מדעי המחשב, הוראת המתמטיקה. פיסיקה: במסלולים: רגיל, מדעי המחשב, מסלול משולב עם הנדסת חשמל ומחשבים, אלקטרואופטיקה. כימיה במגמות: רגיל, כימיה ביופיסית, כימיה ומדעי המחשב. ביולוגיה במגמות: ביוכימיה וביולוגיה מולקולרית, מדעי הצמח, מדעי בעלי חיים, ביולוגיה סביבתית, גנטיקה, ביוטכנולוגיה. גיאולוגיה ומינרלוגיה במסלולים: רגיל, גיאוגרפיה פיסית, מדעי המחשב.
* הפקולטה למדעי הטכנולוגיה
הנדסת תעשיה וניהול: מערכות מידע; הנדסת חשמל ומחשבים; הנדסת מכונות; הנדסה כימית: ביוטכנולוגיה; הנדסת תעשיה וניהול; הנדסת חומרים: חומרים לאלקטרוניקה; הנדסה גרעינית.
הערה: ניתן לשלב לימודים במחלקות הנ"ל עם התמחות בהנדסה גרעינית או ישומי מחשב.
* הפקולטה למדעי הבריאות
בית ספר לרפואה: שנה א' בלבד לקראת תואר דוקטור לרפואה, בי"ס למקצועות בריאות קהילתיים ע"ש רקנאטי (בשיתוף עם מרכז קופ"ח) - לשנה א' בלבד במגמות: סיעוד (לתואר בוגר), פיזיותרפיה (התואר מותנה באישור המועצה להשכלה גבוהה).
* הפקולטה למדעי הרוח והחברה (לימודי מוסמכים)
גיאוגרפיה; כלכלה; חינוך; היסטוריה (בחלק מהמסלולים); מדעי ההתנהגות.
מזכירות הרשמה:
מדור רישום, הקריה ע"ש ד. טוביהו, חדר מס' 10, בימים ב'-ה' בשעות 9:00-13:00, טל. 057-661210/08.
חוברות הדרכה וטפסי הרשמה:
בחנויות "סטימצקי" באוניברסיטת בן-גוריון ובערים הגדולות.
בדואר: משלוח המחאה ע"ס 7.80 ש"ח ל"סטימצקי", אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ת.ד. 653, באר-שבע 84105. יש לציין ע"ג הבקשה את תחום הלימודים (תואר: "ראשון" או "מוסמכים").
הערות:
• מועמדים לביה"ס לרפואה, ביה"ס ע"ש רקנאטי במגמות: פיזיותרפיה וסיעוד - חייבים לגשת לבחינה הפסיכומטרית לא יאוחר ממועד אפריל • ההרשמה מוסמכים בפקולטה למדעי הרוח והחברה תסתיים ב-31.3.86.

בחינת כניסה פסיכומטרית בינאוניברסיטאית
המרכז הארצי לבחינות ולהערכה מקיים בחינות כניסה פסיכומטריות ארציות משותפות למועמדי כל האוניברסיטאות, מספר פעמים בשנה.
ההרשמה לבחינה הפסיכומטרית הינה נפרדת מההרשמה לאוניברסיטה ובלתי תלויה בה. תוצאותיה תקפות ל-3 שנות הלימודים הקרובות.
הבחינה הקרובה תיערך ב-12.2.86 ברחבי הארץ בשפה העברית וב-24.3.86 בשפות: ערבית, אנגלית, צרפתית, ספרדית ורוסית.
טפסי הרשמה בלוויית חוברות הסברים והדגמאות לבחינה ניתן להשיג בכל חנויות הספרים האוניברסיטאיות וברשת "סטימצקי".
טפסי ההרשמה לבחינות חייבים להגיע למרכז הארצי לבחינות ולהערכה עד 16.1.86.
בחינות חו"ל
למועמדים שלא ישהו בארץ בחודשים הקרובים, או שאינם תושבי הארץ - יתקיימו בחינות כניסה פסיכומטריות בחודשים מרץ ואפריל במגוון אמריקה, אירופה, דרום אמריקה ודרום אפריקה.
פרטים והרשמה - במרכז הארצי לבחינות ולהערכה, בחינות חו"ל, ת.ד. 4340 ירושלים 91042 טל. 02-663161, או בנציגויות ישראל בחו"ל.
ההרשמה לבחינות חו"ל תסתיים ב-15.2.86.

מדרשת פיינברג של מכון ויצמן למדע
לימודים לקראת התואר "מוסמך" (M.Sc.) ודוקטור לפילוסופיה (Ph.D.) במגמות:
* מדעי החיים (ביולוגיה, ביוכימיה וביופיסיקה)
* כימיה (פיסיקלית, עיונית, אורגנית, ביולוגית, גיאולוגית וחקר הסביבה)
* פיסיקה - עיונית ונסויית
* פיסיקה שימושית (עיונית, ניסויית)
* מתמטיקה עיונית
* מתמטיקה שימושית
* מדעי המחשב
* הוראת המדעים
מזכירות הרשמה
מדרשת פיינברג, מכון ויצמן למדע, רחובות, בימים א'-ה' בשעות 8:00-16:00 וביום ו' בשעות 8:00-13:00, טל. 08-483158.
חוברות הדרכה וטפסי הרשמה במזכירות מדרשת פיינברג במכון ויצמן.
בדואר: משלוח מכתב בקשה ל: מדרשת פיינברג, ת.ד. 26, רחובות 76100.
הערות:
• קיימים מסלולי לימודים לתואר "מוסמך" (M.Sc.) לתואר "דוקטור לפילוסופיה" (Ph.D.) ומסלול לימודים ישיר לבעלי תואר "בוגר" לקראת התואר Ph.D. • ההרשמה ללימודים לתואר "מוסמך" ולמסלול הישיר תסתיים ביום 15.7.86 • ההרשמה ללימודים לקראת התואר "דוקטור לפילוסופיה" (Ph.D.) נמשכת לאורך כל שנת הלימודים.

בע"ה
אוניברסיטת בר־אילן
* הפקולטה למדעי היהדות
תנ"ך, תלמוד, תושב"ע**, ספרות עם ישראל, לשון עברית, היסטוריה כללית, למדי המזרח התיכון**, צרוף לימודים של המזרח הקדום**, תולדות ישראל, לימודי א"י**, חוג משולב במדעי היהדות**, המגמה ללימודי יהדות המזרח**
* הפקולטה למדעי הרוח
אנגלית, לינגוויסטיקה, תרבות צרפת**, ערבית, לימודים קלאסיים**, ספרות משווה, בלשנות כללית**, פילוסופיה כללית, פילוסופיה יהודית, ספרות ולמודים ביבליוגרפיים**, מוסיקולוגיה, שמות**.
* הפקולטה למדעי החברה
פסיכולוגיה, כלכלה (מנהל עסקים, חשבונאות*), גיאוגרפיה**, מדעי המדינה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, קרימינולוגיה**, החוג המשולב במדעי החברה, ביה"ס לעבודה סוציאלית, ביה"ס לחינוך במגמות: יסודות החינוך, ייעוץ, מינהל ופיקוח, לא פורמלי, הגיל הרך והכשרת מורים; (חינוך ותואר שני בלבד: מוקד היסטורי-פילוסופי, פסיכו-דידקטי-חברתי, טכנולוגיה והקשורת).
* הפקולטה למשפטים
* הפקולטה למדעי הטבע ומתמטיקה
מדעי החי, כימיה, פיסיקה, מתמטיקה, מדעי המחשב, סטטיסטיקה**.
* במחלקות הנ"ל אין לימודי תואר שני.
** במחלקות הנ"ל אין לימודי תואר שלישי.
* לימודי תעודה במגמות תואר ראשון
המכון לשלטון מקומי, שרותי בריאות, סגן בית-ספר.
* לימודי תעודה במגמות תואר שני
עתונאות ותקשורת, עריכה, ספרנות, מתורגמנות (אנגלית, צרפתית, ערבית), מנהל בניד למרכזים קהילתיים.
* המכון הגבוה לתורה
* המדרשה ליהדות לבנות
שלוחות האוניברסיטה: * שלוחת אשקלון * שלוחת צפת * שלוחת עמק הירדן.
מזכירות הרשמה:
המשרד לקבלת תלמידים, בנין המגדל, קומת קרקע, בימים א', ב', ד', ה' בשעות 9:00-12:00 וביום ג' בשעות 11:00-14:00, טל. 03-718520/6. קוי אוטובוסים: מתל-אביב - 70, 69, 66, 64, 45; מרחובות ראשל"צ - 164; מנתניה ובני-ברק - 43; מפתח-תקוה - 164, 87; מירושלים - 400.
חוברות הדרכה וטפסי הרשמה:
לתואר ראשון ושני: בבנין אגודת הסטודנטים באוניברסיטה, בקומת קרקע. לתואר שלישי: במזכירות הועדה לתואר שלישי, בנין המגדל, קומה ב', טל. 03-718458.
בדואר: משלוח המחאה דואר ע"ס 7.80 ש"ח לפקודת אוניברסיטת בר-אילן, אל: מינהל ההרשמה, עבור טפסי הרשמה, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן 52100.
הערות:
• מועד סיום הרישום לתארים מתקדמים יפורסם בנפרד • תאריכי ונהלי ההרשמה המצוינים לעיל חלים גם על סטודנטים ותיקים המבקשים להחליף את מחלקות הלמוד שלהם. הטיפול בבקשותיהם יעשה במשרד לקבלת תלמידים • מועמדי הפקולטה למשפטים, ביה"ס לעבודה סוציאלית, ביה"ס לחינוך במגמות ייעוץ וחינוך מיוחד ומועמדי מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב - חייבים לגשת לבחינה הפסיכומטרית לא יאוחר ממועד אפריל • המעוניינים בהרשמה לאחר 28.2.86 מתבקשים לפנות אישית למזכירות ההרשמה.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
לימודי הסמכה ומוסמכים לסמסטר חורף תשמ"ז:
* הנדסה אזרחית
* הנדסה אווירית
* הנדסת מכונות
* הנדסת חשמל
* הנדסה כימית
* הנדסת מזון וביוטכנולוגיה
* הנדסה חקלאית
* הנדסה אירונאוטית
* הנדסת תעשיה וניהול
* מדעי המחשב
* מתמטיקה
* מתמטיקה שימושית
* פיסיקה
* כימיה
* ביולוגיה
* כלכלה וניהול
* הוראת הטכנולוגיה והמדעים
* ארכיטקטורה ובינוי ערים
* אדריכלות נוף
* רפואה
וכן לימודי מוסמכים: * הנדסה גרעינית * הנדסת חומרים * הנדסה ביו רפואית
לימודי הסמכה (תואר ראשון):
ידיעון למועמדים וטפסי הרשמה - ב"מכלול", ק. הטכניון, חיפה 32000, או בכל חנויות "סטימצקי".
פרטים נוספים - במזכירות לימודי הסמכה, מגדל נוה קבלה, חד' 414, בנין אולמן, ק. הטכניון, בימים א'-ה' בשעות 9:00-13:00, או בטל. 04-292529.
לימודי מוסמכים (תואר שני ושלישי):
טפסים ופרטים - במזכירות בה"ס ללימודי מוסמכים, בית הסנאט, ק. הטכניון, או בטל. 04-292739.
ההרשמה לרפואה, ארכיטקטורה ואדריכלות נוף - תסתיים ב-14.3.86
ההרשמה ליתר הפקולטאות - תימשך עד 30.5.86
למועמדים ע"ס רקע אקדמאי - עד 15.8.86
הערה:
מועמדים לרפואה, ארכיטקטורה ואדריכלות נוף - חייבים לגשת לבחינה הפסיכומטרית לא יאוחר ממועד אפריל.

האוניברסיטה העברית בירושלים
* הפקולטה למדעי הרוח
ביה"ס לחינוך
והכשרת מורים (תעודת הוראה)
* הפקולטה למדעי החברה
וביה"ס למנהל עסקים
* הפקולטה למשפטים והמכון לקרימינולוגיה
* ביה"ס לעבודה סוציאלית
והכנית שוויון במסלול הכשרת מנהלים למרכזים קהילתיים ובמסלול הגיל הרך
* ביה"ס לספרנות וארכיונאות
* הפקולטה למתמטיקה ולמדעי הטבע
וביה"ס למדע שימושי וטכנולוגיה
* הפקולטה לרפואה
ביה"ס לרפואה
ביה"ס לרוקחות
ביה"ס לסיעוד (כולל השלוחות ב"אסף הרופא" וב"קפלן")
ביה"ס לריפוי בעיסוק
ביה"ס לבריאות הציבור ורפואה קהילתית (כולל המסלול בחינוך גופני)
* הפקולטה לרפואת שיניים
* הפקולטה לחקלאות
ביה"ס לרפואה וטרינרית
ביה"ס למדעי התזונה והבית
חוברות הדרכה וטפסי הרשמה:
בחנויות "אקדמון" בגבעת-רם, בהר הצופים, בעין-כרם וברחובות; ב"דיונון" (מפעל השכפול) באוניברסיטת תל-אביב, רמת אביב; בחנות "אלף בית ספרים בע"מ", אלנבי 12, ת"א; ב"מכלול" בטכניון בחיפה, וב"מכלול" אוניברסיטת חיפה.
"אקדמון", בדואר באמצעות מכתב בקשה בצרוף המחאה ע"ס 7.80 ש"ח לפקודת: ת.ד. 47, ירושלים 91000.
מזכירות הרשמה:
משרד לקבלת תלמידים (לבעלי תעודת בגרות ישראלית או תעודת בגרות מדינה ערבית): בנין פרנק סינטרה, קומה ב', הר-הצופים, בימים א'-ה' בשעות 11:00-13:00 טל. 02-882882/8. משרד לקבלת תלמידים מחו"ל (לבעלי תעודת בגרות זרה או תעודה אקדמית מחו"ל): בנין גולדשמידט, קומה ב', הר-הצופים, בימים א'-ה' בשעות 11:00-13:00, טל. 02-882608/9.
הערות:
• מועמדים הנרשמים באמצעות המשרד לקבלת תלמידים מחו"ל ירכשו טפסים מיוחדים בשפות: אנגלית, צרפתית וספרדית - ישירות או באמצעות הדואר - בחנויות "אקדמון" בלבד.
• תלמידים ותיקים, המבקשים להחליף פקולטה/ביה"ס, ותלמידים המבקשים להחליף תחום לימודים מבין: פסיכולוגיה, מנהל עסקים, חשבונאות, חינוך, גיאוגרפיה, כל חוגי הפקולטה למדעי הטבע וכל חוגי הפקולטה לרפואה ירשמו במשרד לקבלת תלמידים עד 28.2.86
• מועמדים לפקולטה למשפטים, ביה"ס לרפואה, ביה"ס לרוקחות, ביה"ס לריפוי בעיסוק, הפקולטה לרפואת שיניים, ביה"ס לרפואה וטרינרית, ביה"ס לעבודה סוציאלית המסלול ללא תעודת מגמה במדעי הטבע - חייבים לגשת לבחינה הפסיכומטרית לא יאוחר ממועד אפריל.
• הודעה על פתיחת ההרשמה למכינה הקדם-אקדמית תפורסם בנפרד.
• דיור - האוניברסיטה תקצה מגורים למרבית הסטודנטים המעוניינים בכך (פרטים במדריך לנרשם).
• המתלבט בבחירת תחום לימודים יוכל לפנות ליחידה לייעוץ והכוון - טל. 02-882677 או 02-825373
רשימת החוגים מפורטת - ראה ב"מדריך לנרשם".

אוניברסיטת תל-אביב
* הפקולטה למדעי הרוח
כולל: ביה"ס להיסטוריה ע"ש זלמן ארן, ביה"ס ללשון ולספרות, ביה"ס למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג, ביה"ס לחינוך.
* הפקולטה לאמנויות
* הפקולטה למדעי החברה
* הפקולטה לניהול ביה"ס למוסמכים במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי
* ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל
* הפקולטה למשפטים
* הפקולטה למדעים מדויקים ע"ש ריימונד ובברלי סאקלר
* הפקולטה למדעי החיים ע"ש ג'ורג' ס. וייז
* הפקולטה להנדסה (חשמל ואלקטרוניקה, מכניקה, תעשיה)
* הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
ביה"ס לרפואת שיניים - שנה ד'
ביה"ס ללימודי המשך ברפואה
מקצועות רפואיים נלווים.
חוברות הדרכה וטפסי הרשמה:
ב"דיונון" - בחנות שבבנין האקדמיה למוסיקה, בקרית האוניברסיטה רמת-אביב. בדואר: באמצעות מכתב בקשה בצירוף המחאה דואר ע"ס 7.80 ש"ח בדואר רשום ל"דיונון" - ת.ד. 39288, רמת-אביב, תל-אביב 61392.
מזכירות הרשמה:
ענף רישום וקבלה, רח' קלצקין 25, רמת-אביב, חדר 3, בימים א',ב',ד',ה' בשעות 9:00-12:00, ביום ג' בשעות 9:00-15:00, טל. 420152, 420317, 03-420531.
הערות:
• תלמידים המבקשים להוסיף ו/או להחליף חוג יירשמו אף הם במועד זה • תלמידי כתות י"ב (למעט עתודאים) אינם רשאים להרשם במועד זה, אך חייבים להבחן בבחינות כניסה - פרטים בחוברת המידע • המועמדים למשפטים, הנדסה, רפואה, המעונות בתקשורת, פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק - חייבים להבחן בבחינה הפסיכומטרית לא יאוחר ממועד אפריל • ההרשמה לתלמידי תואר שני ולתלמידי המשך, למעט החוג לפסיכולוגיה, תתקיים בתאריך מאוחר יותר.
רשימת החוגים מפורטת - ראה ב"מדריך לנרשם".